

T.C
EGE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**HEMŞİRELİK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN KLİNİK
ÖĞRENİM ÇEVRELERİNİ DEĞERLENDİRMELERİNİN
İNCELENMESİ**

108311

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
BOKÜRENTASYON MERKEZİ**

Hemşirelik Programı

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Araş. Gör. Dilek SARI

108311

Danışman Öğretim Üyesi

Doç. Dr. Leyla KHORSHID

İZMİR-2001

ÖNSÖZ

Araştırmanın yürütülmesi sırasındaki destek ve yardımlarını esirgemeyen tez danışmanım Sayın Doç.Dr. Leyla Khorshid'e, araştırmayı destekleyen Ege Üniversitesi Araştırma Fonu Yönetim Kurulu'na, araştırmaya katılan tüm öğrencilere, tezimin istatistik aşamasında görüşleri ile bana yardımcı olan Sayın Arş.Gör. Hatice Üstün'e, sürekli yanımda olduklarını bana hissettiren beni destekleyen anneme, arkadaşlarım Öğr. Gör. Ayşe San Turgay ve Öğr. Gör. Rabia Ekti Genç'e teşekkür ederim.

Araş.Gör. Dilek Sarı

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ	ii
İÇİNDEKİLER	iii
TABLO DİZİNİ	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ	xv
<u>BÖLÜM I</u>	
GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Amacı	6
1.2. Konuya İlişkin Genel Bilgiler	6
1.2.1. Klinik Öğretimin Amacı	6
1.2.2. Klinik Öğretimin Özellikleri	6
1.2.3. Klinik Öğretimin Yapısı	7
1.2.3.1. Kuramsal ve Klinik Öğretimin Daha Etkin Olması İçin Yapılması Gerekenler	10
1.2.4. Klinik Öğretim Sistemi	10
1.2.5. Klinik Öğretimin Planlanması	11
1.2.5.1. Rotasyon Planı	12
1.2.5.2. Teorik Derslerle Uygulamaların Planlanmasının Yolları	13

1.2.5.2.1. Blok Sistem	13
1.2.5.2.2. Entegre Sistem	14
1.2.5.2.3. Karışık Sistem	14
1.2.6. Klinik Öğretim Ortamının Seçimi ve Düzenlenmesi	14
1.2.6.1. Klinik Uygulama Alanlarının Seçimi	15
1.2.7. Klinik Öğretmenin Klinik Öğretime Hazırlanması ve Kliniğe Oryantasyonu	16
1.2.8. Hemşire Eğitimcinin Klinik Öğretime İlişkin Sorumlulukları	17
1.2.8.1. Öğrencinin Kliniğe Oryantasyonu ve Kuramsal Açından Kliniğe Hazırlanması	19
1.2.8.2. Öğrenciye Görev Dağılımı	21
1.2.8.3. Öğrenci Hemşirelerin Gözetimi/ Denetimi	22
1.2.8.4. Eğitimcinin Rol Modeli Olması	22
1.2.9. Hemşire Eğitimcinin Etkili ve Etkili Olmayan Öğretim Davranışları	23
1.2.10. Öğrenci Hemşirelerin Klinik Performanslarının Değerlendirilmesi	26
1.2.11. Klinikteki Personelle Etkileşim	28
1.2.12. Klinik Uygulamada Kullanılan Öğretim Yöntem ve Teknikleri	30
1.2.12.1. Hemşirelik Süreci	30
1.2.12.2. Gözlem	31
1.2.12.3. Bireysel Öğretim	31
1.2.12.4. Grup Öğretimi	31
1.2.12.5. Örnek Olay Süreci	32
1.2.12.6. Vaka Tartışması	32
1.3. Hipotezler	33
1.4. Sınırlamalar	34
1.5. Tanımlar	35

BÖLÜM II

GEREÇ VE YÖNTEM	36
2.1. Araştırmanın Tipi	36
2.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer	36
2.3. Araştırmanın Evreni	36
2.4. Araştırmanın Örnekleme	36
2.5. Veri Toplama Tekniği	37
2.5.1. Veri Toplama Araçları	37
2.5.1.1. Soru Formu	37
2.5.1.2. Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği	38
2.5.2. Veri Toplama Araçlarının Uygulanması	39
2.6. Verilerin Değerlendirilmesi	40
2.6.1. Ölçeğin Geçerlilik ve Güvenirliliğine Yönelik Çalışmalar	40
2.7. Araştırmanın Bağımlı ve Bağımsız Değişkenleri	44
2.8. Süre ve Olanaklar	44

BÖLÜM III

BULGULAR	46
3.1. Öğrencilerin Tanıtıcı Özelliklerinin İncelenmesi	46
3.2. Öğrencilerin Uygulama Yaptığı Kliniğe İlişkin Değişkenler İle İlgili Bulguların İncelenmesi	52
3.3. Öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeğine Verdikleri Yanıtların ve Kliniklerin Toplam Puan Ortalamasının İncelenmesi	71
3.4. Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Güvenirlilik Analizi Sonuçlarının İncelenmesi	139

3.5. Öğrencilerin Sosyo-demografik Özellikleri; Sınıfı; Hemşirelik Mesleği, Klinik Öğretim Yaşantılarıyla İlgili Görüş ve Beklentileri ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalaması Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	140
3.6. Öğrencilerin Uygulama Yaptığı Kliniğe İlişkin Değişkenler ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalaması Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	157
<u>BÖLÜM IV</u>	
TARTIŞMA ve SONUÇ	172
4.1. Tartışma	172
4.1.1. Öğrencilerin Tanıtıcı Özelliklerinin İncelenmesi.....	172
4.1.2. Öğrencilerin Uygulama Yaptığı Kliniğe İlişkin Değişkenler İle İlgili Bulguların İncelenmesi	175
4.1.3. Öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeğine Verdikleri Yanıtların ve Kliniklerin Toplam Puan Ortalamasının İncelenmesi	185
4.1.4. Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Güvenirlilik Analizi Sonuçlarının İncelenmesi	196
4.1.5. Öğrencilerin Sosyo-demografik Özellikleri; Sınıfı; Hemşirelik Mesleği, Klinik Öğretim Yaşantılarıyla İlgili Görüş ve Beklentileri ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalaması Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	197
4.1.6. Öğrencilerin Uygulama Yaptığı Kliniğe İlişkin Değişkenler ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalaması Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	206
4.2. Sonuç	214
4.2.1 Öneriler	219
ÖZET	220
SUMMARY	221
KAYNAKLAR	223
EKLER	

EK I- Soru Formu I	232
EK II- Soru Formu II	235
EK III- Clinical Learning Environment Scale	236
EK IV- Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği	237
ÖZGEÇMİŞ	239

TABLOLAR DİZİNİ

<u>Tablo No</u>	<u>Sayfa No</u>
1. Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği I.Uygulama Güvenirlik Analizi Sonuçları ..	41
2. Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği II.Uygulama Güvenirlik Analizi Sonuçları	41
3. Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Test-Re Test Korelasyonları	42
4. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı	46
5. Öğrencilerin Hemşirelik Mesleği ve Klinik Öğrenim Yaşantısı İle İlgili Görüşlerine Göre Dağılımı	47
6. Öğrencilerin Klinik Öğrenim Yaşantısı İle İlgili Amaç ve Beklentilerine Göre Dağılımı	49
7. Sağlık Meslek Lisesi'nden Mezun Olan Öğrencilerin Halen Hastanede Hemşire Olarak Çalışma Durumlarına Göre Dağılımı	50
8. Öğrencilerin Okudukları Sınıflara Göre Dağılımı	50
9. Öğrencilerin Daha Önce Aynı Klinikte Uygulama Yapma Durumlarına Göre Dağılımı	51
10. Öğrencilerin Her Rotasyonda Klinik Uygulamaya Çıkmadan Önce Klinik ve Uygulama Hakkında Kendilerine Bilgi Verilme Durumuna Göre Dağılımı	52
11. Klinik Uygulama Hakkında Kendisine Açıklama Yapılmayan Öğrencilerin Kliniklere Göre Her Rotasyonlarında Klinik Hakkında Açıklama Yapılmasını İsteddiği Durumlara Göre Dağılımı	55
12. Öğrencilerin Tüm Klinikler ve Her Rotasyonlarında Teorik Bilgilerini Pratiğe Aktarma Düzeyleri Konusundaki Görüşlerine Göre Dağılımı	62
13. Öğrencilerin Her Rotasyonlarında Uygulama Yaptıkları Kliniklerde Doyum Aldıkları Durumlara Göre Dağılımı	66
14. Öğrencilerin Obstetri Kliniğindeki Her Rotasyonlarında Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Maddelerine Verdikleri Yanıtlara Göre Dağılımı	71
15. Öğrencilerin Jinekoloji Kliniğindeki Her Rotasyonlarında Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Maddelerine Verdikleri Yanıtlara Göre Dağılımı	75
16. Öğrencilerin Genel Cerrahi (III) Kliniğindeki Her Rotasyonlarında Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Maddelerine Verdikleri Yanıtlara Göre Dağılımı	79
17. Öğrencilerin Genel Cerrahi (IV) Kliniğindeki Her Rotasyonlarında Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeğine Verdikleri Yanıtlara Göre Dağılımı	83

<u>Tablo No</u>	<u>Sayfa No</u>
18. Öğrencilerin Nöroşürürji Kliniğindeki Her Rotasyonlarında Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Maddelerine Verdikleri Yanıtlara Göre Dağılımı	87
19. Öğrencilerin Göğüs Kalp Damar Cerrahisi Kliniğindeki Her Rotasyonlarında Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Maddelerine Verdikleri Yanıtlara Göre Dağılımı	91
20. Öğrencilerin Plastik Cerrahi Kliniğindeki Her Rotasyonlarında Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Maddelerine Verdikleri Yanıtlara Göre Dağılımı	96
21. Öğrencilerin Kulak Burun Boğaz Kliniğindeki Her Rotasyonlarında Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Maddelerine Verdikleri Yanıtlara Göre Dağılımı	100
22. Öğrencilerin Ortopedi (I) Kliniğindeki Her Rotasyonlarında Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Maddelerine Verdikleri Yanıtlara Göre Dağılımı	104
23. Öğrencilerin Ortopedi (II) Kliniğindeki Her Rotasyonlarında Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Maddelerine Verdikleri Yanıtlara Göre Dağılımı	108
24. Öğrencilerin Üroloji (I) Kliniğindeki Her Rotasyonlarında Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeğine Verdikleri Yanıtlara Göre Dağılımı	112
25. Öğrencilerin Üroloji (II) Kliniğindeki Her Rotasyonlarında Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeğine Verdikleri Yanıtlara Göre Dağılımı	116
26. Öğrencilerin Nöroloji Kliniğindeki Her Rotasyonlarında Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeğine Verdikleri Yanıtlara Göre Dağılımı	120
27. Öğrencilerin Dermatoloji Kliniğindeki Her Rotasyonlarında Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeğine Verdikleri Yanıtlara Göre Dağılımı	124
28. Öğrencilerin Göz Kliniğindeki Her Rotasyonlarında Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeğine Verdikleri Yanıtlara Göre Dağılımı	128
29. Öğrencilerin Kardiyoloji Kliniğindeki Her Rotasyonlarında Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeğine Verdikleri Yanıtlara Göre Dağılımı	132
30. Kliniklerin Her Rotasyonda Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'nden Aldıkları Toplam Puan Ortalamasına Göre Dağılımı	136
31. Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'nin Güvenirlik Analizi Sonuçlarının İncelenmesi	139

<u>Tablo No</u>	<u>Sayfa No</u>
32. Öğrencilerin Yaşlarına Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	140
33. Öğrencilerin Mezun Oldukları Liseye Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	141
34. Öğrencilerin Okudukları Sınıfa Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	141
35. Öğrencilerin Yaşamının En Uzun Süresini Geçirdiği Yere Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	142
36. Öğrencilerin Gelir-Gider Durumlarına Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	142
37. Öğrencilerin Hemşirelik Mesleğini Tercih Sebeplerine Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	143
38. Öğrencilerin Hemşirelik Mesleği Hakkında Önceden Bilgi Sahibi Olma Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	144
39. Öğrencilerin Mezun Olduktan Sonra Çalışmak İsteddiği Alana Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	144
40. Öğrencilerin Hemşirelik Yüksekokulunda Okumaktan Memnun Olma Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	145
41. Sağlık Meslek Lisesi'nden Mezun Olan Öğrencilerin Hastanede Çalışma Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	146
42. Öğrencilerin Kendini Mesleğe Uygun Görme Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	146
43. Öğrencilerin İlk Klinik Uygulamaya Çıkmak İsteddiği Sınıfa Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	147

<u>Tablo No</u>	<u>Sayfa No</u>
44. Öğrencilerin Klinik Öğrenim Konusunda Tercih Ettiği Sistemlere Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı.....	148
45. Öğrencilerin Klinik Öğrenimde Hemşirelik Sürecini Tercih Etme Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	148
46. Öğrencilerin Klinik Öğrenimde Gözlem Yöntemini Tercih Etme Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	149
47. Öğrencilerin Klinik Öğrenimde Bireysel Öğrenim Yöntemini Tercih Etme Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	149
48. Öğrencilerin Klinik Öğrenimde Grup Öğrenimi Yöntemini Tercih Etme Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	150
49. Öğrencilerin Klinik Öğrenimde Örnek Olay Süreci Yöntemini Tercih Etme Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	150
50. Öğrencilerin Klinik Öğrenimde Vaka Tartışması Yöntemini Tercih Etme Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	150
51. Öğrencilerin Klinik Uygulamada Teorik Olan Bilgilerini Pratiğe Aktarmayı Amaçlama Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	151
52. Öğrencilerin Klinik Uygulamada Hastane Ortamını ve Çalışma Koşullarını Görmeyi Amaçlama Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	151
53. Öğrencilerin Klinik Uygulamada Sağlık Personelinin Birbirleriyle ve Hastalarla Olan İletişimini Görmeyi Amaçlama Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı.....	152

<u>Tablo No</u>	<u>Sayfa No</u>
54. Öğrencilerin Klinik Uygulamada Hastalıklar, İlaçlar ve Yeni Uygulamalar Hakkında Bilgi Edinmeyi Amaçlama Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	153
55. Öğrencilerin Klinik Uygulamada Hastayla İletişim Kurmayı ve Empati Yapmayı Öğrenmeyi Amaçlama Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	153
56. Öğrencilerin Klinikte Hastalara Yapılan Uygulamalara Aktif Olarak Katılmayı Bekleme Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	154
57. Öğrencilerin Klinikte Sağlık Ekibi Üyelerinin İyi Davranmasını Bekleme Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	154
58. Öğrencilerin Klinikte Yeterli Araç-Gereç ve Malzeme Sağlanmasını Bekleme Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	155
59. Öğrencilerin Klinikte Araştırma Olanaklarının Sağlanmasını Bekleme Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	155
60. Öğrencilerin Klinikte Öğrenim Elemanlarının Anlayışlı ve Destekleyici Olmasını Bekleme Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	156
61. Öğrencilerin Kliniğin Fiziki Koşullarının İyi Olmasını Bekleme Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	156
62. Öğrencilerin I. Rotasyonlarında Uygulama Yaptıkları Kliniklere Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	157
63. Öğrencilerin I. Rotasyonlarında Uygulama Yapılacak Klinik Hakkında Açıklama Yapılma Durumlarına Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	158

<u>Tablo No</u>	<u>Sayfa No</u>
64. Öğrencilerin I. Rotasyonlarındaki Uygulamada Teorik Olan Bilgilerini Pratiğe Aktarma Düzeylerine Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	159
65. Öğrencilerin I. Rotasyonlarındaki Uygulamada Daha Önce Aynı Klinikte Uygulama Yapma Durumlarına Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	160
66. Öğrencilerin II. Rotasyonlarında Uygulama Yaptıkları Kliniklere Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	161
67. Öğrencilerin II. Rotasyonlarında Uygulama Yapılacak Klinik Hakkında Açıklama Yapılma Durumlarına Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	162
68. Öğrencilerin II. Rotasyonlarındaki Uygulamada Teorik Bilgilerini Pratiğe Aktarma Düzeylerine Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	163
69. Öğrencilerin II. Rotasyonlarındaki Uygulamada Daha Önce Aynı Klinikte Uygulama Yapma Durumlarına Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	164
70. Öğrencilerin III. Rotasyonlarında Uygulama Yaptıkları Kliniklere Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	165
71. Öğrencilerin III. Rotasyonlarında Uygulama Yapılacak Klinik Hakkında Açıklama Yapılma Durumlarına Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	166
72. Öğrencilerin III. Rotasyonlarındaki Uygulamada Teorik Bilgilerini Pratiğe Aktarma Düzeylerine Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	167
73. Öğrencilerin IV. Rotasyonlarında Uygulama Yaptıkları Kliniklere Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	168

<u>Tablo No</u>	<u>Sayfa No</u>
74. Öğrencilerin IV. Rotasyonlarında Uygulama Yapılacak Klinik Hakkında Açıklama Yapılma Durumlarına Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	168
75. Öğrencilerin IV. Rotasyonlarındaki Uygulamada Teorik Bilgilerini Pratiğe Aktarma Düzeylerine Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	169
76. Öğrencilerin Uygulama Yaptıkları Kliniklere ve Rotasyonlara Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı	170

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sekil No

Sayfa No

1.Klinik Öğretim Sistemi

11

BÖLÜM I

GİRİŞ

Eğitim bireyin davranışlarında istendik değişiklikler oluşturma süreci olarak tanımlanır (11,13,35,36,51,54). Eğitim amaçla başlar, öğrenmeye hazır oluş, öğrenciye yol gösterme, katılma, güdülenme, pekiştirme, öğretme-öğrenme süreci ile devam eder. Öğrenme, öğretme yolu ile öğrenenin kendisi tarafından seçilmiş, kontrollü bir ortam içerisinde gerçekleştirilir(114). Hemşirelik eğitimi insan sağlığı ile doğrudan ilişkili olduğundan öğrencinin insanı ve sağlığı vazgeçilmez bir değer olarak gören, insanı bir bütün içinde ele alabilen, genel sağlık sistemi içinde kendi bulunduğu yeri gören ve değerlendirebilen, fiziksel, zihinsel ve ahlaksal varlığında bir değişikliği ve gelişmeyi gerektirecek eylemleri ortaya koyan, mesleğe bakış açısında olumlu ve ileriye gören, profesyonel bir kişi olarak işlevlerini yapacak meslek üyelerini yetiştirecek biçimde olmalıdır (11,59). Çünkü hemşirelik insan yaşamıyla, yaşamın kalitesiyle, bireylerin, ailelerin, toplumların sağlığının kalitesi ile ilgili bakım sorumluluklarını yerine getiren bir meslektir (73). Kişilerin sağlığının korunması ve hastalıklarında yeniden sağlıklarına kavuşturulmasında, tüm sağlık ekibi üyelerine değişik görevler düşmektedir. Bu alanda, sağlık ekibinin diğer üyeleri kendi uzmanlık dalı ile ilgili uygulamaları yürütürken, hemşire, hasta ile olan yakın ve uzun süreli ilişkileri nedeniyle en önemli görevi üstlenmektedir. Toplumun yapısı ve sorunları değiştiğçe hemşireliğin rolü ve işlevleri de toplumun temel gereksinimlerine cevap verebilecek biçimde değişime uğramaktadır (63). Bunun içinde hemşirelik hizmetlerinin yeterli, etkili ve dengeli bir biçimde verilmesini etkileyen konulardan biri, belki de en önemlisi iyi eğitilmiş hemşireler yetiştirmektir. Bu açıdan ülkemizin sağlık sistemi içinde rol alacak profesyonel hemşirelere gerekli bilgi, beceri ve değerleri eğitim yoluyla kazandırma süreci büyük önem taşımaktadır (61,64,104,105).

Hemşirelik eğitimi, kuramsal ve uygulamalı öğretim ve öğrenimi kapsayan, teorik bilgi ve el becerilerinin kazanılmasını gerektiren, gözlem ve yorum yapmaya gereksinim duyulan bir süreçtir (36,41,70,80,83,104,109).

Hemşirelik eğitiminde derslikler, öğrencilere çeşitli öğretim yöntem ve teknikleriyle, ileriki iş yaşamlarındaki rollerine yönelik olarak bilgi ve becerilerin kazandırıldığı ortamlardır. Ancak hemşirelik mesleğinin uygulama ağırlıklı bir meslek

olması nedeni ile dersliklerde kazanılan bu bilgi ve beceriler hemşirelik mesleğinin iyi bir şekilde uygulanmasında yeterli değildir. Bu nedenle öğrencilerin okulda edindikleri bilgi ve becerilerini uygulayabilecekleri, pekiştirebilecekleri ve geliştirebilecekleri öğrenim veya uygulama alanlarına gereksinimleri vardır (20,36,47,103).

Yaşayarak öğrenme fırsatı veren klinik uygulamalar, hemşirelik eğitiminin başlangıcından itibaren bu eğitim sürecinin çok önemli bir parçası olmuştur. Bu nedenle hemşirelik mesleğine başlayacak adayların klinik eğitimleri sırasında kazandıkları pek çok kişisel ve mesleki bilgi ve becerileri, bu kişilerin hemşirelik rolünü etkin bir şekilde benimsemelerinde rol oynamaktadır (6,25,45,58,86,98,111). Ayrıca uygulama alanları, öğrencilerin, sağlık ekibine katılma sürecinde, çeşitli öğretim yöntem ve teknikleri ile okulda edindikleri bilgi ve becerileri, mesleki uygulama alanlarındaki bireylerden topladıkları verilerle bütünleştirmelerini ve bu bilgi birikimini kullanmalarını sağlar (4,52,65,78,86,101,103). Bu nedenle hemşirelik uygulamalarında öğrenciye, neyin, niçin, nasıl, yapılacağını gösteren gerçek öğrenim deneyimleri verilmelidir (22,46,48,110).

Uygulamaya çıkan öğrenci, önce karşılaşacağı durumu tanımalı ve anlamalı, sonra bu durumda kişilerden ve çevreden gelen uyarıları yorumlayıp yeterli düzeyde irdelediği kanısına varınca da uygun tepkileri vermelidir (36,47,104).

Öğrenci, uygulamalı eğitimde, tüm duyu ve duygularını harekete geçirerek öğrenmek durumunda kalır ve bu yolla da geçmiş yaşantılarından da yararlanarak deneyimlerini daha da genişletme şansı elde eder.

Öğrenciler kuramsal bir dizi ders aldıktan sonra klinik uygulamalara temel olacak ilk deneyimlerini demonstrasyon odalarında, eğitimcilerin denetimi altında, cansız objelerle gerçekleştirirler. Böylece de ilk deneme yanılma deneyimlerini yaşayarak yaptığı işlemleri tek tek parçalara ayırmak suretiyle öğrenirler. Daha sonra klinik ortamda cansız objeler yerine insan olgusuyla karşılaştıklarında canlı ve cansız objeler arasındaki farklılıkları görerek eksikliklerini tamamlarlar. Böylece geçmiş deneyimlerinin ve çağrışım yoluyla hatırladıkları bilgilerin yardımıyla bakım işlevini yürüterek klinik yargılama yetisine sahip olurlar. Klinik yargılama, hasta için yapılması gerekli olanların bilinmesi, düşünülmesi ve eylem planına dönüştürülerek bu planın uygulanması sürecidir (34,36,37,47,53).

Klinik uygulamanın amacı, öğrencilerin hastalara, fiziksel, duygusal ve sosyo-kültürel yönden kapsamlı hasta bakımını verme, sağlıklı bireylere de, sağlıklarını koruyabilmeleri için bilgi aktarma alışkanlığını kazandırmak ve bu ortamlarda araştırma yapmalarına olanak sağlamaktır (47,76,78,112).

Hemşire öğrenci, kuramsal derslerde aldığı bilgilerini ancak gerçek ortamda uygulayabilirse hastalara istenen düzeyde bakım verebilecektir (47,78). Bütün bunlara ek olarak klinik deneyimler, öğrencilerin, kendilerini, gelecekteki rollerine ilişkin modelleri görmelerini, iletişim kurabilmelerini, karar verme ve ekip üyesi olarak çalışabilme gibi çeşitli becerileri kazanmalarını da sağlamaktadır (16).

Uygulama alanına çıkan öğrenci, hiç şüphesiz ki alışık olmadığı yeni bir ortam içine girmektedir. Okullardaki arkadaş ve öğretmenlerinin yanı sıra hastanedeki hasta, doktor, hemşire ve diğer sağlık personeli ile kuracağı ilişkisi konusunda deneyimsizdir. Bu nedenle öğrenci bu ortamda, değişik deneyimler elde edecek ve bir dizi sorun ile karşı karşıya kalacaktır (47).

Hemşirelik eğitiminde öğrenciler kuramsalla uygulamayı birleştirebildikleri sürece, eğitimlerinden beklenen davranış değişiklikleri ortaya çıkabilir. Bir şeyin nasıl yapılması gerektiğini ile uygulamada nasıl yapıldığı arasındaki farkı ortaya koymak, klinik eğitimin iyileştirilmesinde oldukça önemli fakat oldukça zor bir iştir (94). Her ne kadar öğretim elemanları uygun uygulama alanlarını öğrenciye verilen kuramsal bilgi içeriğine göre çalışsalar da, çoğu zaman istendik davranış değişikliklerini sağlayabilecek ortamlar yaratılamamaktadır (82). Bu nedenle mesleki becerilerin kazanıldığı, kuramsal bilgi ve becerilerin uygulamaya entegre edildiği klinik ortamların hemşirelik eğitiminin iyi bir şekilde gerçekleştirilmesi için uygun olmaması önemli bir sorundur ve tüm eğitici hemşirelerin ortak görüşü, öğrencilerin eğitimi için hastanelerin ortamının uygun olmadığı doğrultusundadır (80).

Coşkun'un belirttiğine göre, Şentürk ve arkadaşlarının (1981) yaptığı, hemşirelik öğrencilerinin sorunlarının ve mesleksi beklentilerinin incelendiği bir araştırmada, öğrencilerin %54'ü öğrenilen hemşirelik işlevlerinin tümünü uygulamalı öğretimde yapamadığını, %42.3'ü kuramsal derslerle uygulamalar arasında paralellik bulamadığını ifade etmişlerdir (22).

Bahçecik ve arkadaşlarının belirttiğine göre, Şentürk ve arkadaşlarının (1983) çalışmasında öğrencilerin %12'si klinik ortamdaki deneyimlerden yeterince yarar görmediğini ifade etmişlerdir. Hatipoğlu da (1988) çalışmasında klinik ortamdaki öğrenim deneyimlerinden öğrencinin yeterince yararlanmadığını (%12) belirtmiş ve bunun klinik ekibin öğrenciye yaklaşımından kaynaklandığını ifade etmişlerdir (11).

Pektekin'in (1988) hemşirelikte uygulamalı eğitimi incelediği araştırmasında, öğretim elemanlarının %88'i öğrencileri uygulama için çıkardıkları klinikleri eğitim için uygun bulmadıklarını belirtmiştir. Uygulamalı eğitimin aksamasına neden olan sorunları

ise şöyle sıralamıştır; sağlık ekibinin öğrenciye karşı olumsuz tutumu (%64), hastane ortamındaki hemşirelik hizmetlerinde görülen aksaklıklar (%60), hastane ortamındaki fiziksel yetersizlikler (%64) (89).

Velioğlu ve arkadaşlarının (1988) hemşire, eğitimci ve öğrencilerin klinik öğretimde karşılaştıkları sorunları incelemek amacıyla yaptıkları bir çalışmada da, öğretim elemanlarının %73.6'sının, öğrencilerin %59'unun kliniğin eğitime kısmen uygun olduğunu düşündükleri saptanmıştır (104).

Dramalı ve arkadaşlarının (1988) eğitimde yapılan uygulamaların çalışma hayatına katkısının incelenmesi amacıyla yaptığı çalışmada, öğrencilerin %23.57'si uygulama alanlarını eğitimleri için yetersiz bulmuşlardır (30).

Karanisoğlu ve arkadaşlarının (1988) Hemşirelik Yüksekokulu öğrencilerinin sorunları ve başarı durumlarını etkileyen faktörleri incelediği çalışmasında, öğrencilerin %36.7'si uygulama ortamının iyi olmamasını eğitimle ilgili sorun olarak belirtmiştir (68).

Yalın'ın (1990) öğrenci hemşirelerin teorik bilgilerini uygulama alanlarında uygularken karşılaştıkları sorunları incelediği çalışmasında, öğrencilerin %44.4'ü klinik uygulamalarda hemşirelik işlemlerini öğrendikleri biçimde uygulayamadıklarını, %73'ü hasta tedavisi ve bakımına ilişkin gereği kadar beceri kazanma olanağı bulamadığını, %58'i hasta bakımı için gerekli araç-gereci bulamadığını belirtmiştir (115).

Durna'nın (1993) uygulamalı eğitimin başarısını etkileyen faktörleri incelediği çalışmasında, öğrencilerin %40'ı teorik ile uygulamanın birbirine paralel olmadığını, %22.6'sı klinik eğitimin yetersiz olduğunu belirtmiştir (36).

Atalay ve arkadaşlarının (1993) hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulamada yaşadıkları güçlüklerin incelenmesi amacıyla yaptığı bir çalışmada öğrencilerin %95'i uygulama için çıktıkları klinikte, araç-gereç ve fiziksel ortamın öğrenim için yetersiz olduğunu belirtmişlerdir (6).

Özaltın'ın (1993) öğrenci hemşirelerin teorik derslerdeki ve uygulamadaki sorunlarını temel aldığı çalışmasında, öğrencilerin %12.2'si klinik uygulamanın yetersiz olduğunu, %6.1'i ise uygulama ortamında hemşirelerin davranışlarının olumsuzluğunu belirtmiştir. %2'si ise teorik ile pratik bütünlüğünün olmasını istemiştir (85).

Atabek ve Taşocak'ın (1995) öğrenci, öğretim elemanı ve hemşirelerin klinik uygulamaya ilişkin görüşlerinin incelendiği bir başka araştırmada da öğretim elemanlarının %68.3'ü uygulamada fiziksel ortamını yetersiz bulduğunu, %30'u kısmen yetersiz bulduğunu belirtmişlerdir (5).

Karaöz'ün (1997) Hemşirelik Esasları dersi alan öğrenci hemşirelerin klinik uygulamaya ilişkin değerlendirmelerini aldığı çalışmasında, öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%89.5) kliniklerde derslerde öğrendiklerine uymayan bir çok uygulamanın yapıldığını belirtmişlerdir (67).

Hemşirelikte öğretim ve öğrenim süreci değişik çevrelerde gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır. Çoğu zaman sınıflarda sürdürülen kuramsal eğitim, eğitimcinin daha bağımsız olması nedeni ile kolaylıkla gerçekleştirilmektedir. Ancak uygulama alanlarının çeşitliliği, bu alanlarda öğretmenlerin bulunulan ortamlara bağımlı olarak öğretimlerini sürdürmeleri zorunluluğu, zaman zaman eğitsel yönden problemlere neden olmakta ve akademik çevre ile mesleğin uygulandığı platform arasında çelişkiler ve kopukluklar yaratmaktadır (19,22,90). Hastanelerdeki araç-gereç yetersizliği, öğrencilere öğretilmek istenen hemşirelik uygulamalarının çok farklı olarak gerçekleştirilmesi, doğrudan hasta bakımına yönelik olmayan işlevlerin ağırlıkta oluşu, tedavi hizmetlerindeki aksaklıklar, ekip üyeleri arasındaki iletişim bozukluğu, öğrencilerle grup tartışmalarının yapılacağı ortamların olmaması gibi sorunlar, eğitici hemşireleri istenileni yapmak bakımından güç duruma düşürmektedir (22,47). Bu durumda öğrenciler okulda öğrendikleri ile uygulama alanında gördükleri arasında farklarla karşılaşmakta ve çelişkiye düşmekte, öğrendiklerini pekiştirememektedir. Ayrıca klinik öğretimden sorumlu öğretim elemanının bu ortamda bulunmasına rağmen öğrencilerin ortamdaki olumsuz etkilendiği ve hemşirelik eğitiminde kaydedilen gelişmelerin hemşirelik uygulamalarına yansımamasından anlaşılmaktadır (101,103). Sorumlu öğretim elemanının, olması gerekeni söylemesi ama gösterememesi ya da öğrenciye yanlış etki yapabilecek örnekleri ortamdaki kaldıramaması ya da düzeltmemesi, verdiği ideal bilgileri geçersiz kılmaktadır. Derste anlatılanların, klinik ortamda görülenlere oranla ve daha çabuk unutulması klinik ortamın uygunluğunun öğrenmede önemini ortaya çıkarmaktadır (103).

Sonuç olarak nitelikli öğrenci yetiştirmenin ön koşullarından biri, öğrenciye nitelikli uygulama ortamı sağlamaktır (101). Ülkemizde hemşirelik öğrencilerinin uygulamaları için kullanılan klinik ortamın öğretim için çok uygun olmadığı ve öğrencilerin bu durumdan olumsuz yönde etkilendikleri yukarıda açıklanmış araştırmalarca da saptanmıştır. Ancak bu saptamada objektif kriterler kullanılmadığı gibi öğretim elemanı ve öğrencilerin sadece yargıları ele alınmış ve araştırma sonuçlarında belirtilmiştir. Bu nedenle de hemşirelik öğrencilerinin, klinik öğrenim çevresinin değerlendirilmesinde objektif bir kriterin kullanılması ve bu kritere göre değerlendirmenin belirtilmesine

gereksinim vardır. Bu nedenle, çalışmamızda öğrencilerin kendi klinik öğrenim çevrelerini değerlendirmelerinin klinik öğretime katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

1.1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmada Dunn ve Burnet tarafından (1995) geliştirilen Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'nin geçerliliğini ve güvenilirliğini saptayarak Türk literatürüne yeni bir ölçüm aracı kazandırılması, öğrencilerin klinik öğrenim çevrelerini değerlendirmelerinin incelenmesi ve klinik öğrenim çevrelerini değerlendirmeleri ile öğrencilere ait sosyo-demografik değişkenler; sınıf değişkeni; mesleği ve klinik öğrenim yaşantısıyla ilgili görüşleri ve beklentilerinin yer aldığı değişkenler; uygulama yaptığı kliniğe ilişkin değişkenler arasındaki ilişkinin saptanması amaçlanmaktadır.

1.2. KONUYA İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

1.2.1. Klinik Öğretimin Amacı

Klinik öğretim, öğrenciye teoriyi uygulamaya koyma ve öğrencilikten profesyonel kişiliğe geçiş fırsatı veren bir süreçtir (18,25). Klinik öğretimin amacı ise, öğrencilerin önceden kazandıkları temel bilimsel bilgileri uygulamadaki becerilere entegre etmelerini, tanı, tedavi, hasta bakımı ve sağlıklı bireylerin sağlıklarını sürdürebilmeleri için destek olmalarına ilişkin konularda yeterli olmalarını ve sağlık bakım sistemine girerken temel olduğu düşünülen mesleki ve kişisel beceri ve davranışları kazanmalarını, kişiler arası ilişki ve iletişim becerileri ile kendini anlama yeteneklerinin gelişimine olanak sağlamaktır (8,25,29,45,47,49,112).

1.2.2. Klinik Öğretimin Özellikleri

Klinik eğitim, hemşirelik eğitiminde çok önemli bir yer tutmaktadır. Hemşirelik mesleğine başlayacak adayların klinik eğitim sırasında kazandıkları pek çok kişisel ve mesleki özellikler vardır (45). Klinik uygulamalarda öğrenciler, bir yandan öğrendiklerini uygulama olanağı bulurken, diğer yandan kendilerini geleceğe hazırlayan rollerle ilgili modeller görme şansını elde ederler. Hasta-hemşire, hasta-hekim ve diğer sağlık ekibi çalışanlarının ilişkilerini görürler, sağlığı bozulmuş bireyin sağlığını düzeltmek amacı ile

kurulmuş sistemin işleyişi ve bu sistemde görevli ekip üyelerinin hasta için yaptıklarını bir bütün olarak gözlemlerler (103).

Klinik ortamda gerçekleşen deneyimler, laboratuvar ortamında ortaya çıkan deneyimler ile aynı değildir. Öğrencilerin, hemşirelik rolü ile sosyalleştiği tek ve gerçek ortamlardır. Öğrenciler yaptıkları işlerin sorumluluğunu alır ve sonuçlarını görme şansını elde ederler (52). Bu nedenle klinik ortam, öğrenci öğrenimini büyük ölçüde etkileme gücüne sahip fizik, sosyal ve psikolojik öğelerden oluşur. Bu etkileme gücüne sahip olan tüm öğeler kontrol altında tutulmalıdır.

Öğrencinin klinik ortamdan olumlu etkilenebilmesi için klinik öğretimin sahip olması gereken özellikleri şunlardır:

- Sağlam bir kuramsal temele dayandırılmış olmalıdır.
- Kolaylıkla kavranabilen amaçları olmalıdır.
- Eğitim ve sağlık kurumu, hemşirelik hizmetlerinin felsefe, amaç ve hedeflerini yansıtır özellikte olmalıdır.
- Öğrencilerin bildiklerine dayandırılmalıdır.
- Öğrenciler klinik öğretimde öğretilenlerin, kendisi için gerekli olduğuna ikna edilmelidir.
- Öğrencilerin birey olduğu kabul edilmeli ve öğrenimde önemli faktör olan anksiyetenin öğrencilerde çeşitli düzeylerde olabileceği unutulmamalıdır.
- Özenle planlanmış olmalıdır.
- Çeşitli öğretim teknikleri özenle seçilmeli ve uygulanmalıdır.
- Öğrencilerin, kendi öğrenimlerinden sorumlu olmaları sağlanmalı ve öğrenciler bu konuda desteklenmelidir.
- Öğretmen ve öğrenci ilişkileri sürekli etkileşimi içermelidir.

Bu özelliklerle ilgili olarak klinikler hemşire adaylarının gelecekteki tutum ve davranışlarına ilişkin ipuçları verir. Bu özelliklere göre seçilmiş ve düzenlenmiş alanlarda yetişen adayların ileride profesyonel davranış ve tutum sergileme olasılığı daha yüksektir (103).

1.2.3. Klinik Öğretimin Yapısı

İyi eğitilmiş hemşireleri yetiştirmek, sağlık bakımının yeterli, etkili ve dengeli bir biçimde verilebilmesinde önemli koşullardan biri, belki de birincisidir. Bu açıdan sağlık

sistemi içinde rol alacak profesyonel hemşirelere gerekli bilgi, beceri ve değerler eğitim yolu ile kazandırılmalıdır (104).

Hemşirelik eğitimi, teorik ve uygulamalı olmak üzere iki kısımdan oluşur. Teorik kısmı öğrenciye uygulamayı doğru ve güvenli bir biçimde yapması için gerekli temeli sağlar. Hemşirelik mesleğinin doğrudan insanla uğraşması nedeni ile hiçbir zaman göz ardı edilmemesi gereken bu kısmı, uygulamaların neden, nasıl yapıldığına da açıklık getirmektedir. Teoriğin hemşirelik eğitimindeki bu özel yeri, bunun öğrenciler tarafından çok iyi anlaşılması gereğini ortaya koyar (67,80,102,103,108).

Öğrencilerimiz dersliklerde öğrendiklerini uygulama alanlarında denemek ve yaşamak zorundadırlar (5,101). Bu nedenle hemşirelik eğitiminin uygulamalı kısmı, hemşirelik hizmetlerinin verildiği sağlık kurumlarında yer alır (89,103).

Hemşirelikte uygulama alanlarında öğrenciye, neyin, niçin, nasıl, yapılacağını gösteren gerçek öğrenim deneyimleri verilmelidir (22,46,47,48,110).

Uygulamaya çıkan öğrenci, önce karşılaşacağı durumu tanımalı ve anlamalı, sonra bu durumda kişilerden ve çevreden gelen uyarıları yorumlayıp yeterli düzeyde irdelediği kanısına varınca da uygun tepkileri vermelidir (36,47,104).

Öğrenci, uygulamalı eğitimde, tüm duyu ve duygularını harekete geçirerek öğrenmek durumunda kalır ve bu yolla da geçmiş yaşantılarından da yararlanarak deneyimlerini daha da genişletme şansı elde eder (47,100). Hemşirelik öğrencileri, değişik ve karmaşık uygulama alanlarında klinik yargılama ve karar verebilmelerine temel teşkil edecek gerekli bilgi ve beceriyi geliştirmiş olmalıdır (104,108,107). Çünkü klinik uygulamalarda öğrenciler laboratuvar eğitiminden farklı olarak, insan üzerinde çalışmakta, hastalarla ve sağlık personeliyle iletişime girmekte ve uygulamalarında gerçek yaşantılar bulunmaktadır (58,100).

Klinik deneyimin gerçekleştirildiği ortamın klinik öğretimin önemli bir yönü olduğu bilinmektedir. Klinik ortam, hasta ya da hasta gruplarına sağlık hizmetlerinin sunulduğu, kendine özgü kuralları, değerleri olan sosyal bir ortamdır. Bu ortamda öğrencilerin öğrenimini büyük ölçüde etkileyebilecek fizik, sosyal ve psikolojik öğeler bulunmaktadır; bunlar arasındaki ilişki de ortamın öğrenme ortamı olarak etkinliğini belirlemektedir. Bu nedenle, klinik ortamda öğrencileri etkileme gücünde olan tüm öğelerin kontrol altında tutulması gerekmektedir (16).

Klinik öğretimin öğrenciye kazandırılması öngörülen davranışların dikkate alınarak planlanmadığı, kliniğin buna göre düzenlenmediği, öğretim kurallarının dikkate alınmadığı uygulama ortamlarında öğrencilerin sınama yanılma ya da önündeki örnekleri taklit

yoluyla öğrendikleri sıklıkla görülmektedir. Hemşirelik bakımı verilen birey açısından bu tür öğrenmenin çok tehlikeli olacağı ortadadır. Doğruyu buluncaya kadar öğrencilerin insan üzerinde bazı uygulamaları denemeleri bazı durumlarda geri dönülemeyen, düzeltilemeyen hataların doğmasına neden olabilir. Bu sakıncalara karşın, hemşirelik öğrencilerinin bazen planlı, bazen de elde olmayan çeşitli nedenlerle kendi başlarına bırakıldıkları görülmektedir. Öğrencilerin denetiminin uygun olmayan bireylere bırakıldığı örnekler de çoktur (67,103). Bunun yanı sıra uygulama ortamlarının ülkemizde hemşirelik eğitiminin gerçekleştirilmesi için uygun olmaması önemli bir sorundur. Bu nedenle uygulama alanlarında öğretmen hemşirelerin sorumluluğu oldukça büyüktür. Öğrenci sayısının fazla öğretmen sayısının az olduğu durumlarda hasta merkezli bakım yeterince öğretilememektedir. Hele malzeme eksikliğinin olması, öğrencilerle bireysel yada grup tartışmalarını yaparak hemşirelik bakımı ile ilgili bilgilerini pekiştirecek bir ortam olmaması, tedavi hizmetlerindeki aksaklıkların ve çeşitli nedenlere bağlı olarak hemşirelik hizmetlerinde görülen teknik aksaklıklar, bozuk kişiler arası ilişkilerin öğrencinin istenilen davranışları geliştirmelerini olumsuz yönde etkilemektedir (80,89).

Günümüzde, hemşirelik bakımında standardizasyona gidilmesinin gereği ve önemi vurgulanmakla birlikte, hemşirelik eğitiminin istenilen niteliklerde olmaması sonucu, ülkemiz koşullarında hemşirelik hizmetlerinin etkin bir şekilde yerine getirilmemektedir. Bu durum da doğrudan klinik eğitimin niteliğini etkilemektedir. Öğretim elemanı yetersizliği, alt yapı yetersizlikleri, eğitim ve uygulama alanı arasındaki kopukluklar, eğitim teknikleri ve teknolojisini yeteri kadar kullanamama, hemşireliğin genel sorunları gibi yukarıda da bahsettiğimiz pek çok önemli neden eğitimi olumsuz yönde etkilemektedir (14,61,98).

Öğretim elemanları ve öğrencilerde, sıklıkla uygulama alanlarının hemşirelik eğitimi için yetersiz olduğunu yada uygulama alanlarında bazı sorunlarla karışıldığını ve bu sorunların da öğretim ve öğrenim sürecini aksattığını belirtmiştir. Gerek öğretim elemanları, gerekse hemşire ve öğrenci hemşireler okulda kuramsal olarak öğrendiklerini uygulama alanlarında uygulayamadıklarını belirtmektedirler. Öğrenciler, kendilerine verilen kuramsal bilgileri uygulamadıkça hatalı yada yanlış uygulamalar gelişecek, bu uygulamalar tekrarlandıkça davranışa dönüşecek ve bu davranışları çalıştıkları ortamlara da götürecektir. Kendilerinden beklenen düzenlemeleri ve değişiklikleri yapamayacaklardır (115).

Uygulamalı eğitimin hemşirelik eğitim programının kalbidir ve bu nedenle hemşirelik eğitiminin anlamlı ve dengeli bir bütün oluşturabilmesi için, klinik öğretim hiçbir nedenle rastlantıya bırakılmamalıdır (25,29,75,89,103).

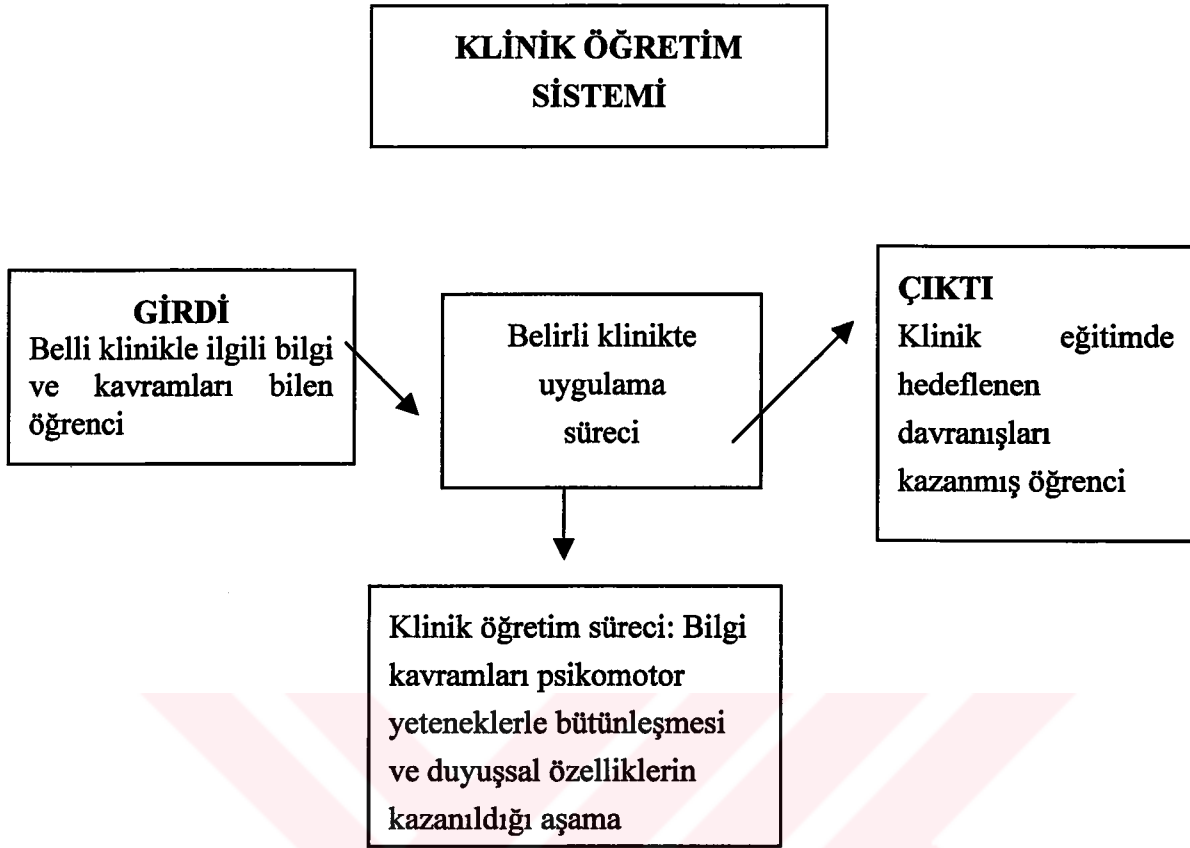
1.2.3.1. Kuramsal ve Klinik Öğretimin Daha Etkin Olması İçin Yapılması Gerekenler

Kuramsal ve klinik öğretimin daha etkin olması için;

- Öğrencilere eğitimin amacı ve önemi açıklanmalıdır.
- Eğitimci, öğrenmenin gerçekleşmesinde yönlendiren, destekleyen, paylaşılan, model, uzman, değerlendiren ve kaynak kişi olmalıdır.
- Öğrenci, kendi eğitsel gereksinimlerinin ve becerilerinin farkına vardırılmalıdır.
- Öğrenciye, güvenli olarak alabileceği ölçüde yetki ve sorumluluk verilmeli, sorgulayarak fikir üretmeleri desteklenmelidir.
- Kişiler arasında güveni, açık iletişimi, bilgi alışverişini, değerlere karşı saygıyı, amaçların ve alınacak her türlü kararın paylaşılmasını gerektirir.
- Öğrenciye, kendi amaçlarını sorgulayıp belirleme, farklı yöntemleri deneme, grupla çalışıp başkalarının performansını izleme, uygulama, değişik araç gereçleri kullanma, serbestçe soru sorma paylaşma ve tartışma fırsatı verilmelidir.
- Öğrenciye geçmiş yaşantıları, ilgileri, sahip oldukları, değerler dikkate alınmalı, düşüncelerine saygı duyulmalıdır.
- Öğretim elemanları, öğrencilerden gelen yeni fikirlere açık olmalı, eleştirel düşünme modeli oluşturmalıdır.
- Öğretim elemanları, öğrencilerle birlikte, alanda risk üstlenmeli, ehil, yetkili ve alçak gönüllü olmalıdır.
- Değerlendirmeler bireysel ve grup değerlendirmesi olarak yapılmalıdır (97).

1.2.4. Klinik Öğretim Sistemi

Klinik öğretim süreç özelliği göstermenin yanı sıra, bir sistem özelliği de gösterir. Bu sistemde öğrenci, belirli klinikle ilgili bilgi, kavram ve ilişkileri bilen ve bu konu ile ilgili sorulara uygun cevap verebilen öğrenci olarak klinik öğrenime başlar. Öğrenci bilgi ve kavramları, psikomotor yeteneklerle bütünleştirmiş ve duyuşsal özellikler kazanmış olarak klinikten çıkar. Bu sonuç; çıktı, girdi ve sürecin kriterler doğrultusunda hazırlandığı durumlar için geçerlidir (103).

Şekil 1. Klinik Öğretim Sistemi (103)

1.2.5. Klinik Öğretimin Planlanması

Öğretmen hemşireler her ders yılı başında öğrencilerine öğrenim deneyimi sağlayacak nasıl bir alana gereksinimleri olduğu, bu alanlarda ne kadar süre ile kalınabileceği; tüm öğrencilerin öğrenim deneyimlerinden ne derece yararlanabilecekleri; işbirliği yapabilecekleri bireylerin kimler olabileceği; öğrencilerin bireysel farklılıkları; gerekli araç ve gereçlerin hazırlanması; öğretmen ve öğrencilerin sayısal durumu gibi faktörleri dikkate alarak uygulamalı eğitimlerini planlarlar (89). Klinik uygulamada her gruptaki öğrenci sayısı en az 6, en fazla 15 kişi olmalıdır (44,102). Öğrencilerin derslerindeki yıl içi başarısı gözden geçirilir ve her gruba başarısı iyi, orta ve zayıf olan öğrencilerden eşit sayıda dağıtmaya özen gösterilir. Ayrıca, Sağlık Meslek Lisesi'nden gelmiş olan, herhangi bir işte çalışan, dersi ikinci kez alan kişisel problemlili öğrenciler gruplara eşit olarak dağıtmaya çalışılır. Öğrencilere 8-16 saatleri arasında tam gün klinik uygulama yaptırılabilir gibi, 8-12 saatleri arasında yarım gün de klinik uygulamaya

çıkarılabilir. Ancak yarım günlük klinik uygulama olarak 12-16 saatleri arasını seçmek verimli olmaz (102).

Öğrencilere kazandırılması planlanan yeteneklerin, pratik becerilerin oluşturulacağı ve pekiştirileceği uygulama alanlarının belirlenmesi ve bu alanlarda geçirilecek süreye göre her bir öğrenciye aynı deneyimlerin kazandırılması çok dikkatli bir planlama gerektirir (103). Bu planlamalar hemşirelik eğitimi açısından çok önemli olup aşağıda belirtilen planlamalara dikkat edilmelidir.

1.2.5.1. Rotasyon Planı

Klinik öğretimde dikkat edilmesi gerekli noktaların başında rotasyon planı gelmektedir. Rotasyon planı yapılmadan önce klinik hakkında, klinik sorumlu hemşiresinden bilgi alınır ve klinik uygulamanın başlama tarihi bildirilir (45). Bu plan hangi öğrencinin, hangi klinikte, ne zaman ve ne süre ile bulunacağını gösteren bir plandır. Planın en önemli özelliği her öğrenciye eşit süreli uygulama olanağı sağlanmasıdır. Plan, uygulama ile ilgili dersin özelliği ile bağımlı olarak bir ya da iki dönemlik süreyi kapsayabilir (103).

Rotasyon planı kapsamına girecek kliniklerde geçirilecek süre, geliştirilmesi planlanan davranışlara göre değişir. Sürenin yeterli olmaması durumunda, planlanan davranış geliştirilemeyeceği gibi, klinikten kliniğe hızlı değişim, uyumsuzluk ve zaman kaybı gibi klinik öğrenimi olumsuz etkileyen durumlara neden olabilir. Ancak öğrenci sayısının çok olduğu ve kliniklerin yeterince büyük olmadığı durumda öğrencileri daha küçük gruplara bölerek çok sayıda kliniğe gönderme zorunluluğu doğmaktadır. Bu tür zorunluluklarda öğrencilerin kısa süreli her kliniğe gönderilmeleri yerine, temel davranışların geliştirilmesi ve resmi tatiller de dikkate alınarak, kliniklerde geçirilecek sürenin kısaltılmamasına, klinik uygulama beklentilerini aksatmayacak planlama ve birbirini takip eden günler olmasına özen gösterilmelidir (34,52,78,102,103). Bu sayede öğrenciler, hastalarını takip edebilme ve izleyebilme olanağına sahip olmakta, verilen bakımın değerlendirilmesi daha sağlıklı bir şekilde yapılabilmektedirler. Hastaların ihtiyaçlarının farkında olunması, öğrencilerin hastayı bir birey olarak ele almasını sağlamakta, öğrenci iş merkezli değil hasta merkezli çalışmayı öğrenmektedir. Böylece öğrenci mesleki becerilerini geliştirirken bir yandan da kendi becerilerinin ve yeteneklerinin farkına varmaktadır. Hastalardan olumlu geri bildirimler almalarıyla öğrenciler güdülenmektedir. Klinik ortamdaki ekip ile daha iyi ilişkiler kurulmakta, bu

sayede hastalara yapılan uygulamalarda öğrencilere daha fazla güven duyulmakta ve becerilerini geliştirebilmeleri için öğrencilere yardımcı olunması sağlanmaktadır (34).

1.2.5.2. Teorik Derslerle Uygulamaların Planlanmasının Yolları

Hemşirelik eğitiminde felsefenin gerçekleştirilmesi ve istendik düzeyde profesyonel hemşire yetiştirebilmede etkin faktörlerden biri ders programlarında konuların örgütlenmesidir (39). Birbirine anlam kazandıran teorik derslerle, uygulamaların en etkili bir biçimde bütünleştirilmesi de oldukça önemlidir (103). Hemşireliğin uygulamaya dayalı bir bilim olması nedeniyle, ders programı konularının uygulamayla birleştirilmesi için bazı modeller geliştirilmiştir (10,39). Bu modellerin uygulanması; öğrenci ve öğretim elemanı sayısına, kuramsal dersliklerin ve uygulama alanlarının niteliği veya niceliğine, mesleki dersler dışındaki derslerle işbirliğinin sağlanabilmesi gibi faktörlere bağlıdır ve bu faktörler eğitim modellerinden hangisinin seçileceğini etkileyen unsurlardır (40). Hemşirelik eğitiminde kullanılan; blok, entegre ve karışık sistem olmak üzere üç sistem vardır.

1.2.5.2.1. Blok Sistem

Bu sistemde teorik konuların tümü anlatıldıktan sonra öğrenciler kesintisiz uygulamaya çıkarılır (39,40,103). Öğrencilerin, uygulama ile ilgili bilgilerin tümünü alarak kliniğe çıkması ve uygulamanın kesintisiz sürdürülmesi, bu sistemin en güçlü yönlerindedir. Öğrencilerin bilgi sahibi olması onun kendini güçlü ve güven içinde duyumsamasını sağlar. Uygulamanın sürekliliği ise, öğrencinin hastalarını iyi tanımasını, hastalar ile iletişim ve etkileşimde sürekliliği sağladığı gibi öğrencinin ayrıca ;

- Uyguladığı hemşirelik bakımının sonuçlarını izlemesini,
- Hastanın tedaviye verdiği tepkileri izlemesini ve hastayla olumlu ilişkiler kurmasını,
- Öğrencilerin hastayı bütüncül olarak ele almasını,
- Teorikle uygulama arasında ilişkiyi kurmasını,
- Öğrencilerin klinik ortamı daha iyi tanımasını ve klinikte çalışan ekiple olumlu ilişkiler geliştirmesini,
- Kendisinde oluşan değişikliklerin farkına varmasını, güven duymasını sağlar ve ayrıca öğrenci uygulamada iken dersleri, derste iken uygulamayı düşünmez.

Sistemin güçsüz yönü ise; öğrenci başlarda aldığı konuları uygulamaya çıktığında unutmüş olabilir (34,103).

1.2.5.2.2. Entegre Sistem

Bu sistem teorik derslerle uygulamaların birlikte yürütüldüğü sistemdir (39,40,103). Teorik bilgi verildikten sonra öğrencinin o konu ile ilgili kliniğe gönderilmesi sağlandığında öğrenme daha etkin olur. Ancak kliniklerin yeterince büyük olmadığı ya da öğrenci sayısının fazla olduğu durumlarda, öğrencilerin klinikle ilgili bilgi sahibi olmadan kliniğe çıkarılması zorunluluğu doğmaktadır. Sistemin diğer güçsüz yönleri ise; uygulamanın haftalık ders günü sayısını azaltması, öğrencinin dikkati dersteysen uygulamaya yada uygulamada iken derse veya sınavına kayması ile ilgilidir (103).

1.2.5.2.3. Karışık Sistem

Her iki sistemin güçsüz yönlerinin ortadan kaldırılmasına yönelik bir sistemdir. Kliniklere çıkılmadan önce, uygulamalarda en gerekli olacak bilgiler bir bütün olarak verilir. Öğrenci kliniğe çıkarılır, klinikle ilgili ayrıntı niteliğindeki ama öğrenilmesi zorunlu bilgiler ise, klinik uygulamada verilir.

Her üç sistemde de klinik öğretmene büyük sorumluluklar düşmektedir. Sistemlerin güçlü yönlerinden yararlanılması ve güçsüz yönlerinin en aza indirilmesinde klinik öğretmenin rolü oldukça önemlidir (103).

1.2.6. Klinik Öğretim Ortamının Seçimi ve Düzenlenmesi

Klinik öğretimin hemşirelik eğitiminde önemli yer tutması, uygulama yapılan alanların özel olarak seçilmesini ve düzenlenmesini gerektirir (103). İyi seçilmiş bir alan; kuramsal bilgiler ile uygulamayı pekiştirecek ve aralarındaki uyumu sağlamış olacaktır (47).

Uygulama alanlarının seçimi, öğrencilere kazandırılmak istenen davranışlar doğrultusunda yapılır (103). Öğrenciler dersliklerde öğrendiklerini uygulama alanlarında denemek, yaşamak zorundadırlar (101). Klinik ortamın, hemşirelik eğitimi programında ulaşılması planlanan hedeflere göre seçilmediği ya da geliştirilmediği, kliniklerin teorikte söylenenlerle uygun nitelik göstermediği durumlarda öğrencilerin olumsuz etkilendikleri, öğrenmenin yer almadığı bilinmektedir. Öğrencilerin özellikle belirli bir bilinç düzeyine

ulaşmadıkları durumlarda, uyumsuzlukların ve çelişkilerin farkına varmadıkları, uygun tepki göstermedikleri, eksikliği yada yanlış taklit ettikleri gözlenmektedir. Öğrenciliği sırasında teorik olarak anlatılanlardan çok, uygulama ortamından gördüklerinden etkilenen öğrencilerin bu davranışları, mezun olduktan sonra da etkisini sürdürmektedir. Sonuçta yanlış ya da eksik davranışlarla mezun olmuş bir hemşire, çalıştığı ortamda profesyonel davranışlar sergileme ve çevreyi etkileme yerine, çevreye kolayca uymaktadır (101,103).

1.2.6.1. Klinik Uygulama Alanlarının Seçimi

Hemşirelik eğitiminde, eğitimin istenilen nitelikte yapılabilmesi için fiziksel çevre önem taşımaktadır. Hemşirelik okullarının ve uygulama alanlarının öğrencilerin fiziksel ruhsal sağlığını bozmayacak nitelikte olması, öğrencinin sosyal ve zihinsel gelişimleri için her türlü girişimlerin hazırlanması eğitimin de amaçları arasında olmalıdır (100).

Klinik seçiminde; olgu sayısı, olgu çeşidi üzerinde durulduğu gibi, nicelik, nitelik yönünden yeterli eleman, profesyonel hemşire davranışları, disiplin içi ve disiplinler arası ilişkiler, personelin görev, yetki ve sorumlulukları hakkında bilinç düzeyi, iletişim, yeterli personel denetimi ve değerlendirilmesi, görev içi eğitim, hemşire-hasta, hemşire-hekim, hemşire-diğer sağlık ekibi ilişkileri, araç-gereç, malzeme nicelik ve niteliği ile fiziki yapının niteliğine, aynı günlerde uygulama için başka okullardan da öğrenci gelip gelmediğine de bakılır. Nitelikli hemşire yetiştirilmesi, hemşirelik hizmetlerinin yeterli yürütüldüğü uygulama alanlarının dikkatli bir biçimde seçilmesini ve düzenlenmesini gerektirir (102,103).

Kliniklerin seçiminde öğrencilere kazandırılmak istenen davranışlar da önemlidir. Öğrencilere dahiye hastasına bakımla ilgili klinik deneyim kazandırılacaksa, seçilen klinik dahiliye kliniği olmalıdır. Öğrenciler olgu çeşidine göre ya tek klinikte toplanır yada dahiliye hastasına bakım vermede gereken en temel davranışlar dikkate alınarak kliniklere dağıtılır (52,103).

Birinci sınıf öğrencilerinin uygulamaları için ise seçilen klinikler, dahiliye ve genel cerrahi klinikleri olmalıdır. Yoğun bakım klinikleri gibi özelleşmiş klinikler, enfeksiyon hastalıkları, çocuk klinikleri, özel hastaların yattığı klinikler mümkünse alınmamalıdır. Bu klinikler öğrencinin Hemşirelik Esasları dersinde görmediği becerileri gerektirir veya öğrenci üzerinde daha çok gerilim yaratabilir (102).

Uygulama alanlarının düzenlenmesi iki boyutludur. Bunlardan biri somut nitelikli olan boyutu, diğeri ise soyut nitelikli olan boyuttur. Somut nitelikli olan boyutta,

uygulama alanlarında öğrenci sayıları ile tutarlı araç-gereç ve fiziki kolaylıkların sağlanması, bireysel gereksinimlerini giderici olanakların oluşturulması bu düzenleme ile ilgilidir. Soyut nitelikli olan düzenleme ise, daha çok hemşirelik hizmetleri yönetiminin görev, yetki ve sorumluluk sınırları içindedir. Öğrenciye uygulama alanlarında uygun ve yeterli deneyim kazandırılabilmesi için, bu alanlarda yeterli sayıda ve nitelikte personel bulunmalıdır. Personel yönünden çok önemli olan bu iki konu göz ardı edildiğinde öğrenci öğreniminin çok olumsuz etkilendiği görülmektedir.

Uygulama alanlarında nicelik yüksek ama nitelik yeterli değilse, hastalara verilen bakımın niteliksiz olması ve bunun öğrenciyi olumsuz etkilemesi kaçınılmaz bir konuma gelmektedir. Benzeri durumlarda öğrencilerin personel eksikliğini gidermede araç olarak kullanıldığı görülmektedir.

Öğrenci öğrenimini büyük ölçüde olumsuz etkileyen bu olumsuzlukların ortadan kaldırılması için, hemşirelik hizmetlerinin çok iyi yürütülmesine ve okul yönetimi ile hemşirelik hizmetleri yönetiminin çok sıkı işbirliği yapmasına gereksinim vardır (103).

1.2.7. Klinik Öğretmenin Klinik Öğretime Hazırlanması ve Kliniğe Oryantasyonu

Klinik ortamda hemşire eğitimci, çeşitli beceriler kazanması gereken öğrenciler ile öğrenmenin yer aldığı ortam arasında primer bağı oluşturmaktadır (25). Hemşire eğitimcinin öğrencilerden önce servise çıkması pek çok açıdan yarar sağlar. Klinikte çalışan ekipteki değişikliklere oryantasyon, hasta sayısı ve çeşidinin öğrenilmesi, araya giren zaman nedeni ile kesintiye uğramış klinik ekip ile eğitimci arası ilişkilerin tekrar kurulması, öğrenci öğrenim gereksinimlerine göre görev ve hasta paylaşımı için ön bilgilerin toplanması, klinik sorumlu hemşiresi ile bilgi alış verişinde bulunulması bu yararlılardan bazılarıdır. Bu etkileşimler sırasında öğretmenin olası kaygısının azaltılabileceği yararı da unutulmamalıdır. Hemşire eğitimci, kendisinin kliniğe oryantasyon süresine kendisi karar vermelidir. Bu süre daha çok öğretmenin klinikte kendisini rahat duyumsama düzeyi ile bağlıdır.

Hemşire eğitimcinin kliniğe oryantasyonu göz ardı edildiğinde, bu durum onun kendini yetersiz duyumsaması sonucu öğrencilerden, hastalardan ve klinik personelden kaçması, zamanını öğrencilere kötü örnek olabilecek etkinliklere ayırması ile sonuçlanabilir. Buna bağlı olarak öğrencinin; eğitimcisine olan güveninin sarsılması, kendisine çoğu kez yanlış çıkış yolu araması, tüm bunların etkisi ile öğretmen-öğrenci ilişkilerinin kopması, öğretim-öğrenim ilişkilerinin kurulmaması, en önemlisi de

öğrencinin klinikte bulunma nedeni olan davranışların oluşmaması gibi durumlar ortaya çıkar. Bu nedenlerle eğitimcinin, kliniğe oryantasyonu ve öğretiminden sorumlu olduğu öğrencilerden önce oryantasyonu son derece önemlidir. Bunu sağlayabilecek tek kişi eğitimcinin kendisidir (103).

Yeni hemşire eğitimcilerin klinikte yaptığı öğretimi, büyük ölçüde önceki deneyimleri etkilemekte ve hemşire eğitimci de diğer eğitimciler gibi kendisine ne öğretiliyse onları öğretme eğilimi göstermektedir. Bu konuda Çavuşoğlu'nun belirttiğine göre Clissold, şöyle söylemiştir; "Hemşirelik alanında yeni eğitimcilere çok az rehberlik sağlanmaktadır. Eğer eğitimcinin bir akademik derecesi varsa rehberliğe gereksinimi olmadığı düşünülmektedir. Oysa çoğu genç eğitimci klinik alanda öğrencilere öğretim yaparken bu alanda kendi eğitimsel hazırlıklarının ve deneyimlerinin yetersiz olduğunu hissetmişlerdir". Bu nedenle hemşire eğitimcilerin sınıf ve klinik öğretime yeterli derecede hazırlanması sağlanmalıdır (25).

1.2.8. Hemşire Eğitimcinin Klinik Öğretime İlişkin Sorumlulukları

Hemşire eğitimci ifadesi; hemşire öğretim elemanı, hemşire araştırma görevlisi, hemşire öğretim görevlisi, klinik öğretmen, hemşire öğretmen gibi isimler alan; hem sınıf içi hem de klinik öğretimden sorumlu, hemşirelikte temel eğitim almış; ve tercihen çalıştığı alanda mezuniyet sonrası eğitimi olan ve klinik yeterliliğe sahip hemşire için kullanılmaktadır (1).

Hemşirelerin eğitim deneyimleri içinde daha çok klinik öğretimin önemi üzerinde durulduğu görülmektedir. Hemşirelik eğitiminin başlangıcından beri klinik deneyimler, eğitim sürecinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır Öğrenciye teoriyi uygulamaya koyma ve öğrencilikten profesyonel kişiliğe geçiş fırsatı veren klinik öğretim, hemşirelik eğitimi veren okulların primer sorumluluğu olarak görülmektedir. Çavuşoğlu ve Ferguson'un belirttiğine göre, Putt (1985) ve Yuen (1986), klinik deneyimlerin belirli hedeflere dayalı olmasını ve bu hedeflerin de hemşirelik programının amaçlarını ve felsefesini yansıtması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu doğrultuda hemşire eğitimcinin, dersin hedeflerinin dikkate alarak belirli klinik hedefler oluşturması ve öğrencinin bu hedeflere ulaşmasını sağlayacak uygun öğrenim deneyimlerini sağlaması gereklidir (25,50).

Klinik öğretimde eğitimcinin, öğrencileri öğrenme sürecine aktif olarak katılmaya motive etmesi ve öğrencileri kendi öğrenim gereksinimlerini karşılama konusunda daha

fazla sorumluluk almaya yönlendirmesi gereklidir. Eğitimcinin bunu yapabilmesi için aşağıda belirtilen belirli öğrenme ilkelerini bilmesi gerekir:

- Bireylerin öğrenmesi bireysel kapasitelerinin gelişimine bağlı olarak farklılık gösterebilir.
- Bireyler, motive edildikleri sürece öğrenirler.
- Bireyler kendi aktiviteleri sırasında öğrenirler.
- Bireyler öğrenme durumlarında duygusal faktörlerle stimüle edilirler yada baskılanırlar (25,45).

Öğrencilik yıllarından itibaren mesleki imgenin olumlu yönde oluşturulmasında hemşire eğitimcilerin sorumluluğu büyüktür (63,100,110). Eğitimciler farkında olmaksızın öğrencilerde korku, yetersizlik, güvensizlik duyguları yaratabilirler (100). Öğrenci, eğitimcisini sürekli kendisini denetleyen ve sorgulayan olarak görürse eğitimdeki aşamaları geçirmesi güçleşir (25,45). Öğrencinin bağımsız olarak bir şeyler öğrenebilmesinde eğitimcinin davranışları son derece önemlidir. Eğitimci, öğrencinin yeteneğine güvenmeli, kaynak kişi olarak rol oynamalı, öğrenci ile güvenli bir ilişki kurmalıdır. İlgı, kabullenme ve öğrenciyi olumlu yönde destekleme saygılı bir ilişkinin ilk işaretleridir (29,100). Aynı zamanda eğitimcinin öğrenme ortamı üzerinde de büyük etkisi vardır. Eğer eğitimci, öğrencilerin öğrenme gereksinimlerine karşı hassas olursa ve öğrenmeyi inhibe eden duygusal etkileri minimuma indirirse öğrenme için uygun atmosfer sağlanabilir (25). Öğrenmeyi sağlarken hasta hiçbir zaman ikinci plana alınamaz, bunun için öğrenci uygulamaları başlangıçtan itibaren güvenli olmalıdır. Hatalı sonuçlara karşı duyulan bu endişe eğitimcileri katı yapar, öğrencilerin bilgilerini yaratıcı bir biçimde hasta bakımına indirgemelerini engeller. Fakat kendine güvenli ve esnek hareket eden bir öğretmen, öğrencinin ilgi ve inisiyatifini baskı altına almadan, hastayı korumak üzere önlem alabilir, böylece yaratıcılığı, bağımsızlığı risklerine rağmen destekleyebilir. Öğretmen öğrencisinin bakım uygulamalarının sonuçlarını önceden tahmin etmeli, hastayı korumalı ve öğrencinin başarılarından olduğu kadar hatalarından da öğrenmelerine yardımcı olmalıdır. Yanlış yapma korkusu, bir dereceye kadar doğal ve gerekli olmasına karşın, hemşirelikte o kadar çok üstünde durulmuştur ki, her şeyi felce uğratmıştır. Katı denetim kuralları uygulayan, gerilim yüklü bir öğrenim ortamı, öğrenciye bilgisini kullanma olanağı vermemektedir (38,56,71,106,113). Ulupınar ve Ekizler'in belirttiğine göre, Anderson ve arkadaşları, öğretmen hükmedici ve baskıcı davrandığında öğrencilerin

okul çalışmalarına uyumsuzluk gösterdiğini, öğrencilerle ilişkilerinde birlik havası yaratıldığında ise öğrencilerin daha girişimci olduğunu ifade etmişlerdir (100).

Hemşire eğitimciler öğrenci eğitiminden, öğrencinin klinikteki çalışmalarından ve klinik alanda doyum sağlayıcı bir öğrenme ortamı oluşturmaktan sorumludurlar. Klinik öğretimde hemşire eğitimcinin bir öğretmen, klinisyen, araştırmacı ve danışman olarak fonksiyonları vardır.

Hemşire eğitimcilerin klinik öğretime ilişkin sorumlulukları şöyle özetlenebilir;

- Öğrenci hemşirelerin klinikte görevlendirilmesi.
- Klinikte hastaya bakım veren öğrenci hemşirelerin yeterliliğini gözleme ve değerlendirme.
- Öğrencilerin öğrenmesini kolaylaştırma ve onlara rehberlik etme.
- Öğrencilere, mesleğe ve topluma katkıda bulunan bir birey olarak saygı gösterme.
- Öğrenci hemşirelerde, mezun hemşirelere eşit düzeyde bakım becerisi geliştirme.
- Hemşirelik bilgilerini geliştirmeye katkıda bulunma sorumluluğunu kabul etme.
- Hemşirelikte, eğitimde ve uygulamada kendi yeterliliğini sürdürme sorumluluğunu kabul etme.
- Kendi yeterlilik alanında eğitim ve uygulama yapma.
- Klinik kuruluşlar ve hemşire eğitimciler arasındaki bağlantıyı sağlama ve sürdürme.
- Akademik niteliklerini sürdürme (25).

1.2.8.1. Öğrencinin Kliniğe Oryantasyonu ve Kuramsal Açından Kliniğe Hazırlanması

Öğrencinin kliniğe oryantasyonu, klinik öğretimin hiçbir zaman göz ardı edilmeyecek bir parçasıdır. Bu konunun önemi; başarılı bir öğrenim için öğrencinin özellikle bulunduğu ortamı tanıması ve bu ortamda kendini rahat duyumsaması gerekliliğine dayanmaktadır (103).

Klinik ortamda öğretmen ve öğrenciden başka canlı yada cansız pek çok unsur bulunmaktadır. Fizik yapı, araç-gereç, klinik ekip üyeleri bunların başında gelmektedir. Uygulama alanlarına çıkan öğrenci, alışmadığı yeni bir sosyal ortam içine girmekte ve ilişkilerinde çeşitli sorunlar yaşayabilmektedir. Öğrencileri çok fazla etkileme gücüne sahip olan unsurların öğrencilere tanıtılması, zaman kaybı ve olası sorunları önlemekte, öğrencilerin ilk kez yada bir süre aradan sonra kliniğe çıkmalarına bağlı olumsuz etkilerin

giderilmesini sağlayabilir (100,103). Öğrencinin klinik ortama uyumunu sağlamakta eğitimciye büyük sorumluluklar düşmektedir (100). Öğrencilerin çoğunun klinik öğrenimlerinde hata yapmaktan dolayı büyük korku duydukları ve kendilerine olan güvenlerinin az olduğu göz önüne alınırsa, öğrencinin kliniğe alıştırılmasının değeri bir kez daha ortaya çıkmış olur (21,56,58,79,103).

Oryantasyon kliniğe gelmeden sınıfta başlar. Öğrenciye, uygulamanın yapılacağı klinikte görecekları hastalıklar, yer alan uygulamalarla okulda alınan kuramsal bilginin ilişkisi, kliniğin yapısal ve yönetsel özelliği, rutini ve kliniğe özel işlemler, kurallar, öğrencilerden beklenenlere ilişkin bilgiler verilir (103).

Klinik uygulamaya ilk çıkıldığı gün öğrenciler, klinik başhemşiresi, hemşireleri, hekimler ve diğer personelle tanıştırılır. Daha sonra klinik gezdirilir, fiziksel yapı tanıtılır. Öğrencilere malzemelerin, kantinin yeri, bireysel gereksinimlerini karşılayabilecekleri yer gösterilir. Daha sonra hastalara öğrenciler tanıtılır. Öğrencilere hastalarla sözel iletişim kurmaları için zaman tanınır (102,103).

Öğrencilere hastaların, öğretim elemanlarının, hemşirelerin ve diğer klinik personelin gösterdiği anlayış, hoşgörü öğrencilerin klinik yaşama uyumlarında yardımcı olduğu bilinmektedir (58,100).

Oryantasyonun kliniğin en sakin zamanında yapılması önemlidir. Sabah saatlerinde kliniklerin çok kalabalık ve işlerin çok sıkışık olaması nedeniyle, oryantasyonun öğleden sonra yapılması tercih edilebilir (103).

Öğrencilerin, klinikte edinecekleri deneyimlere ilişkin bilgi sahibi olmaları, hasta güvenliği ve öğrenci-eğitimci bütünlüğü açısından çok önemlidir. Öğrencilerin bazılarının kendileriyle ilgili özelliklerden dolayı bilgi eksikliği yada yanlış bilgiye sahip olmaları olasılığı hiçbir zaman gözardı edilmemelidir (47,103). Öğrenciye hasta ile direkt görevi verirken, onun bakım gereksinimlerini karşılamak için gerekli olan teknik beceri ve bilgiye sahip olup-olmadığı kontrol edilmelidir (103,106). Sellappah ve arkadaşlarının belirttiğine göre, Paterson (1994), hasta bakımında ortaya çıkabilecek hataları önlemenin yolunun seviyesi ne olursa olsun mümkün olduğunca çok soru sorulması olduğunu ifade etmiştir. Ancak, hasta bakımında ortaya çıkan hataları önlerken, öğrencilerin teori ve pratiği iki çeşit bilgi ile birleştirmeleri gerekir. Yapılacak olanı bilmek, nasıl yapılacağını bildiği anlamına gelmemektedir. İşlemin nasıl yapılacağı önce düşük seviyeli, sonra yüksek seviyeli sorular sorularak kolaylaştırılır. Böylece klinik ortamdaki karmaşık işlemler daha basit bir hale getirilir (92).

1.2.8.2. Öğrenciye Görev Dağılımı

Görev dağılımında en önemli nokta, öğrencinin kliniğe çıkarılma nedeni olan öğrenciye kazandırılması planlanan davranışın hiçbir koşulda gözden kaçırılmamasıdır. Bu noktanın gözden kaçırılması durumunda öğrencinin eksik davranışlarla mezun olması kaçınılmazdır. Öğrencilerin klinik çalışanları tarafından iş bitirici olarak görüldüğü ve klinik öğretmenlerin de buna uyduğu durumlarda, öğrenci ya kendisine gerekmeyen işlemleri yapma yada gereğinden fazla tekrarlamayla karşı karşıya kalmakta, ancak, kendi gereksinimini tam olarak bilmediği için de bu durum karşısında uygun bir tepki vermemektedir. Bunun sonucunda da klinik uygulamalara karşı bıkkınlık duymaktadır (103).

Öğrenciye kazandırılması planlanan her bir davranış için öğrencinin hangi işlemleri yapması, hangi hastalara bakması gerektiği görev dağılımının temelini oluşturur. Öğrencinin objektif olarak izlenebilmesi için öğrencinin o gün baktığı hastanın oda, yatak numarasıyla birlikte hasta adı ve soyadının kullanıldığı, teşhisinin yazdığı bir form kullanılmalıdır. Ayrıca hangi öğrencilerin, hangi işlemlerde görevli olduğunu bildiren bir çalışma planı her gün yapılmalıdır. Bu liste klinikte bir panoya asılmalıdır. Daha sonra öğrencilerin hangi işlemleri yapıp, hangilerini yapmadığı bu çizelgeden değerlendirilmelidir. Aksi halde kalabalık öğrenci gruplarında herşey akılda tutulamayacağı için değerlendirme sağlıklı olmayacaktır (57,102,103). Öğrenci hemşireler için hasta seçiminde ise belirli kriterler bulunmamaktadır. Bu konuda Çavuşoğlu ve Fothergill'in belirttiğine göre, Goldenberg ve Iwasiw'in yaptıkları bir çalışmada, hemşire eğitimciler tarafından hasta seçiminde en önemli bulunan kriterler;

- Öğrencinin bireysel öğrenme gereksinimleri,
- Hastanın hemşirelik bakım gereksinimleri,
- Hasta bakım gereksinimleri ile öğrencinin öğrenme gereksinimlerinin birbirine uygunluğudur (25,52).

Hasta seçimini o üniteye verilecek öğrenci sayısı ve öğrenci-eğitimci oranı etkilemektedir. Fazla sayıda öğrenci ile çalışıldığı zaman, hemşire eğitimcilerin her bir öğrenciye teorik bilginin uygulamaya aktarılması konusunda yardım etmede ayırdıkları zaman sınırlı olmaktadır. Eğitimci-öğrenci oranı az olduğu zaman klinik öğretim daha etkili olmaktadır.

Klinik öğretim süresince öğrenciler, hasta bakımında rahat olmaya başlayınca giderek öğrencilere daha fazla sayıda ve daha kompleks hastalar verilebilir (25).

Öğrencilere görev dağılımı yapıldıktan sonra, eğitimci bu görevlerde güçlük yaşayan öğrencilere yardım etmeli, gerçekleştirilen görevlere yönelik geri bildirimler verilmelidir (21).

1.2.8.3. Öğrenci Hemşirelerin Gözetimi/ Denetimi

Çavuşoğlu ve Gross'un belirttiğine göre, Creighton (1981), hemşire eğitimcinin hastaya bakım veren öğrenci hemşirelerin yeterliliğini gözlemekten/ denetlemekten sorumlu olduğunu ifade etmiştir. Hemşire eğitimcinin bu sorumluluğu yerine getirebilmesi için, öğrencilerin sorularını yanıtlayabilecek ve klinik ortamda yeni beceri uygularken onlara yardım edebilecek nitelikte olması gereklidir. Öğrencilerin çoğunun yaptıkları işlemlerin teknik yönden doğruluğuna ilişkin güvensizlik duygusunu yoğun olarak yaşadıkları ve öğrencilerin hastaya yönelik bir işlem yaparken eğitimcileri tarafından anında onaylanmaya gereksinim duydukları belirlenmiştir. Bu nedenle, öğrencilerin klinik deneyimleri sırasında nitelikli ve deneyimli hemşire eğitimcilerin bulunmaları hem hastanın bakımı hem de öğrenciler için önemlidir (25,56).

Klinik uygulamalar sırasında var olan tüm teknik hemşirelik becerilerinin öğrencilere öğretilmesi mümkün olmadığı için, klinikte öğrencilere öğretilecek becerilerin sık uygulanan ve hastanın rahatlığı için en önemli olduğu düşünülen beceriler olması (örneğin; hayati bulguların değerlendirilmesi, mobiliteye yardım etme, hijyen, asepsi, ilaç verme, steril tekniği kullanma vb) önerilmektedir. Öğrencilere, teknik hemşirelik becerilerinin hemşire eğitimciler tarafından gösterilmesi oldukça önemlidir (25).

1.2.8.4. Eğitimcinin Rol Modeli Olması

Öğretmenler öğrencilerin gelecekteki akademik ve mesleki gelişimine yön veren, çok çeşitli özelliklerinin biçimlendirilmesinde rol olan "model" kişilerdir (19,29,55,113). Rol, "kişinin işgal ettiği mevkiin gereği olarak o kişiden beklenen davranış biçimi" olarak tanımlanmaktadır (63). Owen'in belirttiğine göre, Raunen (1974), klinik eğitimcilerin rollerini tanımlamıştır. Bunlar; hemşire rolü, eğitimci rolü ve kişi rolüdür. Aynı zamanda Raunen, öğrencilerin çoğunlukla "hemşire rolünü" rol modeli olarak algıladıklarını gösterirken, Wiseman (1994), klinik eğitimciler tüm rolleri aynı derecede önemli bulduklarını göstermiştir ve hemşire eğitimcilerin iyi bir eğitimci olmaları dışında, iyi bir hemşire olmaları gerektiğini vurgulamamıştır (67,83). Günümüzde mesleğe ilişkin bilgileri

hemşirelik eğitimi ve uygulamasında aynı düzeyde tutmak eğitimcilerin profesyonel sorumluluğudur. Bu nedenle, klinikte hemşire eğitimcinin, öğrencilerin gereksinimlerini karşılamada profesyonel yeterliliği göstermesi beklenmektedir. Eğitimci, konusunda bilgi ve klinik becerilere sahip olmasının yanı sıra, öğretme becerisine sahip olmalı, öğrencilerle iyi iletişim kurabilmelidir (25,27,43,48,67,72,101). Eğitimci, uygulama alanında gözlemediği, sınımadığı teorik bilgilerini geliştiremez, zenginleştiremez ve öğrencilere canlı örnekler aktaramaz (101). Çavuşoğlu'nun belirttiğine göre, Brown (1981) ve Karuhije (1986), eğitimcinin klinik ortamdaki özelliklerini/ davranışlarının öğrencilerin klinik öğrenim deneyimlerini önemli ölçüde etkilediğini ifade etmişlerdir (25). Davies'in belirttiğine göre, Dotan ve arkadaşları (1986), öğrencilerin mesleki yaşamlarının ilk evrelerinde en çok eğitimcilerinden etkilendiğini ifade etmişlerdir (27).

Öğrencilerin, profesyonel olarak yeterli hemşire eğitimcilerden eğitim almayı istediği belirlenmiştir. Eğer eğitimcinin çok az klinik deneyimi varsa bu durum onun öğrencilere yeterli hemşirelik bakımı vermeleri için rehberlik yapmasında güçlükler neden olmaktadır. Öte yandan, eğitimci hiçbir deneyimi olmadığı bir klinik alana yerleştirilirse bu durum eğitimci, hastalar, öğrenciler, eğitim kurumu ve klinik için çok stresli bir deneyim olabilir. Bu nedenle eğitimcilerin kendi alanlarının dışındaki bir üniteye sorumluluk kabul etmekten kaçınmaları önerilmektedir (25,52).

1.2.9. Hemşire Eğitimcinin Etkili Ve Etkili Olmayan Öğretim Davranışları

Sağlıklı ve dengeli ilişkilerin kurulabilmesinde kişiliğin, deneyimlerin, mesleği ve insanları sevmenin büyük önemi vardır (4). Bunun için klinik ortamda eğitimcinin öğrencileri eğitmesi, onlar için etkili öğrenim faaliyetlerini kolaylaştırması, öğrencilere rehberlik yapması, onları cesaretlendirmesi ve öğrencilere bir birey olarak saygı göstermesi gerekmektedir (24).

Çavuşoğlunun belirttiğine göre, Hassenplug iyi eğitimciyi; öğrencinin geçmiş bilgileri ile yeni deneyimler kazanmasına yardım eden, öğrenciyle birlikte öğrenen, yeni öğrendiği bilgileri öğrenciyle paylaşmaya istekli olan ve rol modeli olan kişi olarak tanımlamıştır.

Armington'a (1972), Jacobson'a (1971) ve Mims'e (1970) göre etkili klinik eğitimci davranışları şöyle sıralanabilir;

- Klinik ortamda karşılaşılan stresli durumlarda kaynak kişi olarak kendi yeterliliğini öğrencinin yararına kullanma.

- Klinik ortamda öğrenciler için ulaşılabilir olma.
- Klinikte eğitimci ve hemşire olarak yeterliliğini gösterme.
- Kişiler arası ilişkilerde yeterli olma.
- Belirli kişisel özelliklere sahip olma.
- Sınav yaparken ve değerlendirirken adil olma.
- Öğrencilerin konuya ilgi duymalarını sağlama ve konuları açık bir şekilde anlatma yeteneğine sahip olma.

Brow (1981), hemşire eğitimci ve öğrencilerin etkili eğitimciyle ilgili düşüncelerinin kesiştiği noktaları şöyle belirtmiştir;

- Eğitimcinin klinik ortamda hemşirelik uygulamasına temel olan kuramsal bilgi ile ilişki kurmasını.
- Olayın kontrolünü ele almaksızın yeni deneyimlerde öğrenciye yardım etmesini.
- Öğrenciyle işbirliği yapmasını ve öğrencilerin özgürce tartışma ve duygularını ifade etmelerine izin vermesi.
- Öğrencilerin gelişimi sırasında yararlı geri bildirimler verilmesini ve öğrencilerin objektif ve adaletli şekilde değerlendirilmesi.

Bu özelliklerin öneminin karşılıklı olarak kabul edilmesinin öğrenme-öğretme ortamında gerekli olduğu yapılan araştırmalarla belirlenmiştir.

Öğrencilerin olgun ve yetişkin bireyler olarak görülmesi, servis elemanları ile öğrenmeye yardım edici bir atmosfer içinde çalışılması, öğrencilerin yardıma ihtiyaçları olduğunda eğitimciye rahatlıkla yaklaşabilecekleri bir ortam yaratılması, acil durumlarda öğrenciye destek sağlanması, bağımsız düşünmenin teşvik edilmesi, öğrenciye kişisel yeteneklerinin ve sınırlılıklarını değerlendirme yeteneğini geliştirmesi için rehberlik edilmesi, hemşirelik uygulamalarına ilişkin uygulamaların demonstre edilmesini iyi eğitimci özellikleri olarak sayılabilir (24).

Çeşitli yazarlar, öğrencilerin öğrenmesini kolaylaştıran eğitimci özelliklerini şöyle tanımlamışlardır; öğrencilerden beklentilerinde gerçekçi olmalı, öğrenciye değer vermeli, onu kabul etmeli ve empatik anlayış göstermelidir. Bu davranışları gösteren eğitimciler, öğrencilerinin daha fazla yaratıcı olmalarını ve öğrenmenin etkili bir düzeyde gerçekleşmesini kolaylaştırırlar. Öğrenciler, eğitimcinin kendileri ile bireysel olarak ilgilenildiğini gördükleri zaman öğrenmeye daha çok motive olurlar ve eğitimciyi rol modeli olarak görürler (24,103). Eğitimci, öğrencilerle açık, dürüst ve güvene dayalı bir ilişki kurduğu, öğrencilerin düşünce ve duygularını paylaşmalarını desteklediği zaman,

öğrenci kabul edildiğini anlar ve yargılanmaktan korkmadan kendi duygularını ifade edebilirse, eğitimcisiyle kurduğu ilişkiyi bu sefer hastasıyla kurabilecektir. Böylece öğrencilerin kişisel ve profesyonel gelişimleri kolaylaşacaktır (24,103).

Klinik ortamda öğrenci hemşireler anksiyeteyi provake eden birçok yaşam deneyimi ile karşılaşır. Her yeni durumla karşılaştığında öğrenci, olaylar karşısında eğitimcinin davranışlarını inceleyerek bu gibi durumlarda ne yapacağını anlamaya çalışır. Bu nedenle beklenmedik bir zamanda karşılaşılan her bir durumda eğitimci, öğrenciye sadece sözcüklerle değil, fakat aynı zamanda davranışları ile de ne yapması gerektiğini öğretmelidir. Araştırmacılar öğrenci ile eğitimci arasında güvenli bir ilişkinin olmasının öğrencinin mesleğe ısınmasında bir ön koşul olduğunu belirtmekte ve eğitimci-öğrenci ilişkisinde kişiler arası becerilerin bilinçli kullanımının hemşirelik eğitimini kolaylaştırdığını göstermektedir (24).

Hemşire eğitimciler tarafından dikkate alınması gereken kişiler arası iletişim ve öğrenmeyi kolaylaştıran öğretim yöntemleri şöyle sıralanabilir. Eğitimcinin;

- Kendine ve diğer kişilere karşı olumlu bir görüşe sahip olması,
- Öğrencileri değerli ve eşsiz kişiler olarak kabul etmesi,
- Öğrenme aktivitelerinde öğrenciyi mümkün olduğu kadar özgür bırakması,
- Kararlı olması ve bunu sergileyecek biçimde davranması,
- Öğrencilerle gerçekçi ve açık kişisel ilişkiler kurması,
- Öğrencilere karşı empatik anlayış göstermesi,
- Rol modeli ve kaynak kişi olması,
- Öğrenmede öğrencinin kişisel sorumluluklarını vurgulaması,
- Öğrencilere klinik ortamda başarılı öğrenim deneyimleri sağlanması,
- Öğrencileri doğru ve dürüst bir şekilde değerlendirmesi (2,24,42,87,103).

Eğitimcilerin öğrencilerle ilişkilerine bu kavramları sokmak için bilinçli bir çaba göstermelerine gereksinim vardır. Öğrenci eğitimci ilişkisinin, klinik öğretimin etkinliği konusunda önemli bir belirleyici olarak algılanması, hemşire eğitimcilerin daha etkili kişilerarası becerileri geliştirmelerini gerektirmektedir. Etkileşim yeteneklerinin eğitimciler tarafından bilinçli kullanımının klinikte stresi azaltacağı, öğrencilerdeki eleştirel düşünceyi ve özgüveni artıracığına inanılmaktadır.

Çavuşoğlunun belirttiğine göre, Wong'a göre etkili olmayan eğitimci davranışları ise;

- Eğitimcinin öğrencilere karşı ilgisiz olması,

- Öğrencileri küçümsemesi,
- Öğrencilerin hatalarını diğer kişilerin yanında düzeltmesi,
- Öğrencilerin olumlu yanlarında çok hatalarını vurgulaması,
- Öğrencileri çok fazla denetlemesi,
- Öğrencileri eleştirmesi ve otoriter davranması, olarak belirtilmiştir (24).

1.2.10. Öğrenci Hemşirelerin Klinik Performanslarının Değerlendirilmesi

Klinik değerlendirme; öğrencinin sahip olduğu bilgi, karar verme yeteneği ve becerilerinin ölçülmesini içermektedir.

Klinik değerlendirme;

- Ders programlarında belirtilen hedefler doğrultusunda yapılmalıdır,
- Öğrencinin bilişsel, duygusal ve psikomotor becerilerine ilişkin geliştirilen belirli kriterlere dayandırılmalıdır,
- Öğrencinin ulaştığı öğrenim aşamasına uygun davranışlar dikkate alınarak yapılmalıdır,
- Öğrencinin hazırladığı hemşirelik süreci incelenirken, değerlendirme yapılmalı ve öğrencinin hemşirelik süreci sistemine ilişkin uygulamaları kolaylaştırılmalıdır,
- Eğitimci ve öğrencileri kapsayan ve işbirliğine dayanan sürekli değerlendirmeler yapılmalıdır. Ancak, öğrenci ile eğitimcinin klinikte birlikte olduğu her an değerlendirmenin de devam ettiği düşünülmelidir.
- Öğretme ve öğrenme durumlarının gelişmesini ve bunun doğrultusunda da öğrencinin gelişimini zorunlu olarak stimüle etmelidir. Bunu sağlamak için öğrenciye sürekli olarak klinik performanslarına ilişkin geribildirim verilmelidir. Öğrencinin gelişimini sağlamak değerlendirmenin hem en önemli amacı hem de en önemli sonucu olmalıdır.

Bu ilkeler dikkate alınarak yapılacak klinik değerlendirmede öğrencinin;

- Problem çözme yeteneğine,
- İletişim becerilerine,
- Bilimsel davranışın gelişimine,
- Hemşirelik sürecini kullanmasına,
- Hasta eğitimine,
- Liderlik yeteneğine,
- Hemşirelik bakım planı geliştirmesine bakılması önerilmektedir.

Klinik ortamda sıklıkla öğrenciler öğrenirken başarıları değerlendirilmektedir. Oysa klinik uygulama süresi öğrenci için öğrenme, uygulama, soru sorma ve profesyonel hemşire olabilmek için gerekli becerileri geliştirme zamanıdır. Öğrencilerin değerlendirme zamanından bağımsız olarak öğrenme için zamana gereksinimi vardır.

Klinik ortamda öğretim ve değerlendirme birbirinden ayrılmalıdır, klinik uygulamanın erken dönemlerinde öğrenciye “öğrenme zamanı” tanınmalı ve öğretim primer odak noktası olmalıdır. Öğrenme zamanı, öğrencilerin soru sorma fırsatına sahip oldukları, hatalar yaptıkları ve yeni beceriler uyguladıkları bir zamandır. Değerlendirme zamanı ise, öğrencinin yaptığı işin niteliği hakkında veri toplamayı ve öğrenme zamanı süresince öğrencinin gösterdiği yeterliliğe karar vermeyi içermektedir.

Hem öğrencinin hem öğretim elemanının değerlendirmenin daha sonra belirli bir zamanda yapılacağını bilmeleri, öğrenme zamanını daha öğretici hale getirir ve öğrencileri daha çok öğrenmeye teşvik eder. Ancak, klinik ortamda ne zaman öğretim ve ne zaman değerlendirme yapılacağı oldukça kompleks bir karardır. Öğrencinin deneyimi yeterli düzeyde değilse öğretime daha fazla odaklaşmak ve değerlendirme için veri toplamaya daha az zaman ayırmak gereklidir (2,26).

Çavuşoğlu'nun belirttiğine göre, Woolley (1977) hemşirelik programında öğrencinin klinik başarısını değerlendirmede kullanılan temel yöntemlerin; eğitimcinin gözlemleri, yazılı bakım planları, yazılı yada sözlü vaka çalışmaları ve grup tartışmaları olduğunu ifade etmiştir (26). Duke'nin belirttiğine göre, Wong (1978) klinik eğitimcilerin bir öğrenciyi değerlendirirken son kararı almadaki sorumluluklarından dolayı kaygı duyduklarını belirtmiştir (31)

Eğer klinik beklentiler ve değerlendirme kriterleri açık değilse, çoğu zaman öğrencinin klinik performansı subjektif bir yöntem olan direkt gözlem yoluyla değerlendirilmektedir.

Öğrencilerin klinikteki gerçek durumlarını yansıtmayan bu değerlendirme yöntemine ilişkin dört sorun tanımlanmıştır;

- Algılamadaki farklılıklar ve subjektiflik eğitimciden eğitimeye değişmektedir.
- Öğrencilerin eğitimeye oranı genellikle öğrenci davranışlarının küçük bir kısmının değerlendirme amacıyla gözlenmesine izin vermektedir.
- Gözlenen davranışlar öğrencide öğrenciye, klinik ortama ve bu ortamdaki hastalara göre büyük ölçüde değişmektedir.
- Değerlendirme sıklıkla öğrenme devam ederken yapılmaktadır.

Hemşire eğitimci öğrencilerin klinik performanslarını değerlendirmede objektif değerlendirme metodu kullanılmalıdır ve klinik değerlendirmede bilişsel, duygusal ve psikomotor olmak üzere üç davranış boyutundan söz edilmektedir (3,26). Ancak, incelenen literatürde bu üç alandaki hedeflerin değerlendirilmesinde, bilişsel alana duygusal ve psikomotor alandan daha fazla önem verildiği görülmüştür.

Bu sorunlar dikkate alınarak, hemşire öğrencilerin klinik yeterliliklerini değerlendirmede objektifliği sağlayabilmek için ders içeriği ve hedeflerine yönelik bilişsel, duygusal ve psikomotor becerileri içeren değerlendirme kriterlerinin geliştirilmesi gereklidir. Ayrıca eğitimciler arasında tutarlılığı sağlayabilmek için bu üç davranış boyutuna yönelik kriterleri içeren bir klinik değerlendirme aracının kullanılmasına gereksinim vardır.

Eğitim sürecinde, eğitim verilen öğrencilerin, bu süreci ne şekilde yaşadıkları konusu, eğitimin amaca ulaşip ulaşmaması açısından önemlidir. Öğrencilerinde değerlendirilme sürecine aktif olarak katılmaları, nasıl değerlendirildiklerini bilmeleri, onların kendilerinden ne beklediğini anlamalarını, anksiyetelerininin azalmasını ve daha nitelikli bir eğitime yönelebilmek için motivasyon sağlamaktadır (23,26,81). Ayrıca, kendini değerlendirmenin en önemli avantajının geribildirim sağlanması ve eğitimci ile öğrenci iletişim aracı olmasını göstermişlerdir. Kendini değerlendirme, öğrencilere kendi performanslarına ilişkin görüşleri ifade etme fırsatı vermektedir.

Diğer taraftan değerlendirmelerin birbirine benzer olması değerlendirmenin gerçekten objektif ve adaletli bir şekilde yapıldığını gösterir. Öğrencilerin kendini değerlendirmesi gerçekçi olmasını sağladığı gibi, öğrencinin kendi öğrenim sürecine yön vermesine ve kendi bireysel otonomisini kazanmasına yardım ederek yararlı olabilmektedir.

Eğitimcinin, öğrencinin klinik çalışmasına ilişkin olarak sadece kendi değerlendirmesini dikkate alması tek yönlü bir değerlendirme olmaktadır. Daha kapsamlı bir değerlendirme için, öğrencinin kendi değerlendirmesinin ve mümkünse eğitim alanlarındaki diğer kişilerin değerlendirilmelerinin de dikkate alınması önerilmektedir (26).

1.2.11. Klinikteki Personelle Etkileşim

Hemşirelik eğitimi bilginin yanı sıra beceri ve davranış geliştirmeyi de amaçlar. Beceri ve davranış geliştirmek ancak klinik uygulamalarla olasıdır ve öğrenciler hemşirelik mesleğiyle tanışması klinik uygulamalar sırasında gerçekleşmektedir. Uygulama alanına

çıkan öğrenci, alışmadığı yeni bir sosyal ortam içine girmekte ve ilişkilerinde çeşitli sorunlar yaşabilmektedir. Yapılan araştırmalar öğrencilerin öğrenimleri sırasında bilgi açısından yeterli olmalarına rağmen kendilerine güven duymadıklarını, bunun nedeni olarak da görev, yer ve tanımlarının belirsizliği olduğunu göstermiştir (100).

Klinik uygulamalar sırasında öğrenciler ve öğretim elemanları çalıştıkları ortamlarda sağlık ekibi üyeleri, özellikle de kendi meslektaşlarından kabul, destek gördükleri oranda eğitim faaliyetlerinden doyum alırlar. Ancak Hemşirelik Yüksekokulu öğretim elemanları kendi üniversite hastanelerinde bile bakım politika ve standartları oluşturmada edilgen kalmaktadır. Klinik uygulamalarda yetki ve sorumlulukları bulunmamaktadır. Öğrencileri ile bir misafir muamelesi görmektedirler. Bu durum akademisyen, klinisyen ve öğrenci hemşirelerin birbirlerini anlamalarını güçleştirmektedir.

Aynı mesleğin mensupları olan fakat farklı rolleri üstlenen klinisyen ve akademisyen hemşireler ile hemşire adayı öğrencilerin bilgi-beceri transferi yaparak ve birbirlerini anlayarak koordine çalışmalarını mesleki gelişim açısından önem taşımakta ve hemşirelik uygulamalarında standartların geliştirilmesinde eğitimcilere çok fazla görev düşmektedir (7,52,83,91,116).

Hemşirelik eğitiminde klinik uygulamalar eğitim ve öğretim açısından olduğu kadar klinikteki hemşirelik işleyişi açısından da oldukça önemlidir. Öğrenciye klinik uygulamalar sırasında teorik derslerde öğrendiği bilgileri aktarabileceği mesleki beceriler kazandırılır ve geliştirilirken, aynı zamanda klinikteki işleyiş ve hemşirelik bakımına da işgücü olarak da katkı yapılmaktadır. Klinik uygulamalarda öğrenci hemşireler ile klinikte görevli mezun hemşireler arasında sürekli bir etkileşim vardır; ancak her iki grubun gerek klinik uygulamalardan gerekse birbirlerinden beklentileri farklıdır. Eğitim öğretim açısından klinik uygulamanın amacı; öğrencilere, hastalara, fiziksel duygusal ve sosyo-kültürel yönden kapsamlı ve planlı hasta bakımı vermeyi, sağlıklı bireylere de, sağlıklarını sürdürebilmeleri ve arttırabilmeleri için destek olmayı öğrenmesi iken, klinikte görevli hemşire açısından; hastalarının bakımının tam, kesintisiz planlı yürütülmesi ve klinik işleyişin uygulamalardan etkilenmeden eksiksiz sürdürülmesidir. Bu açıdan, klinik uygulamalardan farklı beklentileri olan bu iki grubun birbirlerinden olabildiğince yarar sağlayabilmeleri için, uygulamaya yönelik hedeflerini beklentilerini bilmeleri, ekip anlayışı içinde yardım edici ve olumlu bir iletişimle çalışmalarını gereklidir (49). Kliniğe çıkılmadan önce hastane başhekim ve başhemşireliğine okul yönetimi tarafından yazılı olarak bilgi verilmelidir (102). Klinik uygulamanın başında klinik başhemşiresi ve hemşireleriyle toplantı yapıp; öğrencilerin staj yaptığı dersin içeriği, öğrencilerin düzeyi, öğrencilerin

hasta bakım sorumluluklarının sınırları açıklanarak eğitim alanında ortaya çıkabilecek sorunlar ve çözüm yolları tartışılmalıdır. Bu toplantıya öğrencilerden bir temsilci alınarak öğrencilerin istek ve beklentilerini iletmesine olanak sağlanmalıdır (45).

Klinik personelin davranışının öğrencilerin klinik öğrenme deneyimi açısından anahtar rolüne sahip olduğu bilinmektedir. Jackson ve Mannix'in belirttiğine göre, Hart ve Rotem (1994) yaptığı çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin klinikteki ekiple pozitif ilişki kurmaya ve klinik ekibin bir parçası olarak kabul edilmeye son derece önem verdiğini ifade etmişlerdir. Jackson ve Mannix (2001) de uygulama yapılan klinikte öğrencilerin öğrenmesinde etkili olan hemşire davranışlarını; anlayış gösterilmesi, arkadaş gibi sıcak olunması, ilgi gösterilmesi ve açıklama yapılması olarak belirtmiştir (62).

Davies'in belirttiğine göre, Davis ve arkadaşları (1990) ilgili ve alakalı, başkalarına saygılı, yaptığı işe karşı pozitif tavırları olan, iyi derecede el pratiğine ve etik ilkelere sahip bir hemşirenin öğrenciler tarafından iyi hemşire olarak algılandığını ifade etmiştir (27).

1.2.12. Klinik Uygulamada Kullanılan Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Klinikler hemen hemen tüm öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılmasına uygun alanlardır. Öğrencinin gereksinimine, öğrenci ve konunun özelliğine ve eğitimcinin yeteneğine göre seçilerek kullanılacak bu yöntem ve teknikler öğrenimin kalıcı olmasında büyük yarar sağlamaktadır. Klinik uygulamada genellikle hemşirelik süreci, gözlem, bireysel öğretim, grup öğretimi, örnek olay süreci, vaka tartışması gibi öğretim yöntem ve tekniklerini kullanılmaktadır (103).

1.2.12.1. Hemşirelik Süreci

Öğrencilerde toplumun sağlık ve bakım gereksinimlerini karşılamada yeterli davranışların geliştirilmesi ve pekiştirilmesi, klinik alanda yapılan uygulamalar aracılığı ile gerçekleştirilmektedir.

Uygulama alanlarında hemşirelik süreci yaklaşımı, bu davranışların geliştirilmesinde yararlanılan hemşireliğe özgü sistematik ve bilimsel bir yoldur.

Hemşirelik süreci yaklaşımı, hasta yada hizmet götürülen bireyin gerçek gereksinimlerine uygun bakım vermeye dayalı özelliği nedeniyle, öğrencileri hastanın gerçek gereksinimini yada sorununu sistematik bir biçimde aramaya ve seçmeye yöneltmektedir. Öğrenci sorunu saptadıktan sonra, bu sorunu çözecek seçenekleri hatırlamakta, sıralamakta ve uygun olanını seçmektedir. Hemşirelik sürecini hazırlayan

öğrenci, sürecin uygulama aşamasında gerekli değişiklik ve düzenlemeleri yapmakta, verdiği bakımı değerlendirdikten sonra, değerlendirme sonucuna göre bakım planını tekrar oluşturmaktadır. Öğrenci bir yandan hastasına gerçek gereksinimlere dayalı bir bakım verme yolunu öğrenirken, diğer yandan bilimsel yaklaşım yöntemini uygulama olanağı kazanmaktadır (103).

1.2.12.2. Gözlem

Öğrenci klinikte kendisinin yapması gerekmediği halde, nasıl yapıldığı hakkında bilgi sahibi olması gereken bazı uygulamalar ile karşılaşmaktadır. Bunların yanı sıra, Hemşirelik Esasları derslerinde yapay olarak nasıl uygulandığını gördüğü bazı uygulamalar yapılırken gözlem yapması gerekmektedir. Gözlem yapması istenen öğrenci yada öğrencilere işlemden önce açıklama yapılmalıdır. Bu yöntemde, klinik öğretmenin işlemi öğrenci ile birlikte izlemesi ve önemli noktalara öğrencinin dikkatini çekmesi öğrenmenin daha etkili olmasını sağlamaktadır. Gözlem sonucunda öğrencilerin neler kazandığı ve ne gibi bir sonuca ulaştığı öğrenci ile birlikte tartışılmalı, önemli noktalar pekiştirilmelidir (103).

1.2.12.3. Bireysel Öğretim

Bireysel öğrenme, bir öğrencinin bir konuyu yaparak, yaşayarak öğrenme yoludur. Bu yöntem, bir öğrencinin bir konuyu kendisi öğrenmek ya da çalışmak istediği zaman kullanılmaktadır (28). Öğrenciler arası bilgi, yetenek, hemşireliğe karşı ilgi, öğrenmeye hazır bulunuşluk düzeyi, öğrenme tarzı arasındaki farklılıklar bireysel öğrenme yaklaşımını gerektirmektedir. Bireysel öğretimde öğrencinin iyi tanınması, güçlü ve güçsüz yönlerinin iyi değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Öğrencinin tek olarak ele alınması, kendisinde kusur aranıyor duygusu yaratabilmekte ve olumsuz etkilenebilmektedir. Bu olumsuzlukları engellemek için, öğrenciye açıklama yapılmalı ve rahatça soru sorabilmesi için öğrenci teşvik edilmelidir. Öğrencinin eksikleri öğrenci-öğretmen işbirliği içerisinde giderilmelidir (103).

1.2.12.4. Grup Öğretimi

Grup öğretimi yöntemi, öğrencilerin bir konu yada sorun üzerinde birlikte konuşarak mümkün olan çözüm yollarını aramalarına dayanmaktadır. Gruptaki tüm

öğrenciler bu öğretim yönteminde etkinliğe katılmaktadır. Bilgilerini, fikirlerini ve düşüncelerini açıkça ortaya koyma imkanlarına kavuştukları bu yöntemde öğrenciler, sorunları daha iyi anlatmakta, tanımlamakta ve çözüm yolları önermektedirler (74).

Grup öğretimi yolu ile, öğrencilerin öğrendikleri ve gözlemleri daha fazla anlam kazanmaktadır. Birlikte öğrenmenin, bildiklerini paylaşmanın sağladığı yararların yanı sıra, öğrenciye düşüncelerini organize etme ve sözel iletişimde bulunma gibi katkıları olmaktadır (103).

1.2.12.5. Örnek Olay Süreci

Örnek olay süreci öğrencilerin olaya aktif olarak katılmalarını gerektiren bir yöntemdir (74). Bu yöntem öğrencilere bir konuyu yada bir beceriyi kazandırmak ve o konuda uygulama yaptırmak amacıyla kullanılmaktadır (28). Örnek olaylar gerçek olaylara dayalı olarak seçilip hazırlanmalıdır. Birkaç problem içeren örnek olay gruba sunulmalı ve kavranması için yetecek kadar zaman ayrılmalıdır. Daha sonra gruptaki öğrenciler örnek olayı inceleyip, tartışarak çözüm yolları üretmeli, üretilen bu çözümler bir sonuca bağlanmalıdır. Burada öğretmen bir tür veri sağlayıcı, kaynak kişi yada eleştirici olmalı, denetleyen kişi etkisi yaratmaktan kaçınmalıdır. Örnek olay süreci olayların derinlemesine incelenmesini sağlayarak, kişilerin olaylara yüzeysel yaklaşımını önlemektedir (17).

1.2.12.6. Vaka Tartışması

Bir öğrenci yada bir grup öğrencinin bir hasta ile ilgili bilgileri gruba sunuşu ve bunu izleyen tartışmaya vaka tartışması denmektedir. Öğrencilerin bu yöntemle, edindikleri bilgiler ile hasta, hastaların tanısı, tedavisi ve tepkileri, uygulama sonuçları arasındaki ilişkileri kurması sağlanmaktadır, bunlara bir bütün içerisinde anlam kazandırılmaktadır. Öğrenci yada öğrenciler hasta dosyasından, hastanın kendisinden ve klinik ekipten gerekli bilgileri aldıktan sonra, bu bilgileri teorik bilgileriyle bütünleştirerek gruba sunum yapılmakta ve konu hakkında sorulan sorular grup üyeleri tarafından yanıtlanmakta ve tartışma bitmeden önce hastaya yeni yaklaşımlar için öneriler dile getirilmektedir. Öğrencilerin bu yöntemle birbirlerini dinlemeyi ve düşüncelerini karşılıklı paylaşmayı öğrenmesi de sağlanmaktadır (103).

1.3 HİPOTEZLER

1. Öğrencilerin uygulama yaptıkları klinikler ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında anlamlı ilişki vardır
2. Öğrencilerin yaşı ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında anlamlı ilişki vardır
3. Öğrencilerin mezun olduğu lise ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında anlamlı ilişki vardır
4. Öğrencilerin okuduğu sınıf ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında anlamlı ilişki vardır
5. Öğrencilerin yaşamının en uzun süresini geçirdiği yer ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında anlamlı ilişki vardır
6. Öğrencilerin gelir-gider durumu ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında anlamlı ilişki vardır
7. Öğrencilerin hemşirelik mesleğini tercih etme sebebi ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında anlamlı ilişki vardır.
8. Öğrencilerin tercihte bulunurken meslek hakkında bilgi sahibi olmaları ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında anlamlı ilişki vardır.
9. Öğrencilerin mezuniyet sonrası çalışmak istedikleri alan ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında anlamlı ilişki vardır.
10. Öğrencilerin Hemşirelik Yüksekokulunda okumaktan memnun olmaları ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında anlamlı ilişki vardır.
11. Sağlık Meslek Lisesi mezunu öğrencilerin hemşire olarak çalışmaları ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında anlamlı ilişki vardır.
12. Öğrencilerin kendilerini hemşirelik mesleğine uygun görmeleri ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında anlamlı ilişki vardır.
13. Öğrencilerin ilk klinik uygulamaya çıkılmasını istedikleri sınıf ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında anlamlı ilişki vardır.
14. Öğrencilerin klinik öğrenim konusunda tercih ettiği sistem ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında anlamlı ilişki vardır.
15. Öğrencilerin klinik uygulamada kullanılmasını istediği öğretim yöntem ve teknikleri ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında anlamlı ilişki vardır.

16. Öğrencilerin klinik uygulamanın amacını algulamaları ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında anlamlı ilişki vardır.
17. Öğrencilerin klinik uygulamadan beklentileri ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında anlamlı ilişki vardır.
18. Öğrencilere klinik uygulama hakkında açıklama yapılması ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında anlamlı ilişki vardır.
19. Öğrencilerin klinikte teorik bilgilerini uygulayabilme dereceleri ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında anlamlı ilişki vardır.
20. Öğrencilerin daha önce aynı klinikte uygulama yapmaları ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında anlamlı ilişki vardır.

1.4. SINIRLAMALAR

Klinik öğrenim çevresinin değerlendirilmesi amacıyla yapılan bu çalışmada, aynı birimde klinik içi rotasyon yapmadan en az 5, en çok 7 yarım gün klinik uygulama yapan öğrenciler araştırma kapsamına dahil edilmiştir. Ayrıca her rotasyonda o kliniğe gelen öğrencilerin sayıları hesaplanmış ve her kliniği en az 20 öğrencinin değerlendirmesi sağlanmıştır. Toplam 20 öğrenciden daha fazla sayıda öğrencinin uygulama yaptığı klinikler araştırma kapsamına alınmıştır.

- Klinik uygulamaya çıkmadıkları için, **135 hazırlık sınıfı öğrencisi,**

- Toplam 23 öğrenci bulunması ve Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği dersinin uygulamasında bir kliniği en fazla 8 öğrenci, Hemşirelikte Öğretim ve Hemşirelikte Yönetim dersinin uygulamasında en fazla 2 öğrenci değerlendireceği için, **4. sınıf öğrencileri,**

- Öğrencilerin servisler (jinekoloji, perinatoloji, doğumhane, ameliyathane, yoğun bakım, aile planlaması merkezi, küçük müdehale ve poliklinik) arasında 3 günde bir rotasyona tabii tutulması nedeniyle, **Kadın Hastalıkları ve Doğum Hemşireliği dersinin uygulamasını Tepecik Kadın Doğum ve Konak Kadın Doğum Hastanelerinde yapan 3.sınıf öğrencileri,**

- Öğrencilerin servisler ve diğer uygulama alanları (yeni doğan, yoğun bakım, yanık birimi, sağlıklı çocuk polikliniği, ana çocuk sağlığı merkezleri) arasında 3-4 günde bir rotasyona tabii tutulması nedeniyle, **Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği dersinin uygulamasını yapan 3.sınıf öğrencileri,**

- İç Hastalıkları Hemşireliği dersinin uygulamasının yapıldığı Gastroenteroloji, Göğüs Hastalıkları, Dermatoloji, Kardiyoloji, Nöroloji, Dahiliye ve Yeşilyurt Devlet Hastanesi Dahiliye kliniğinde, 5 günde bir klinikler arasında rotasyon yapmaları ve bu 5 günlük süre içinde klinik içi rotasyon yapmaları nedeniyle, **İç Hastalıkları Hemşireliği dersinin uygulamasını yapan 2.sınıf öğrencileri,**

- Öğrencilerin 3 günde bir rotasyona tabii tutulması nedeniyle Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği dersinin uygulamasının yapıldığı **yoğun bakım (Anestezi ve Genel Cerrahi) birimlerinde** ve klinik uygulama ile aynı koşulları taşımaması nedeniyle **ameliyathanede uygulama yapan 2.sınıf öğrencileri,**

- Uygulama programı dahilinde bulunan Huzurevi, Verem Savaş Dispanseri, Diyabet Cemiyeti, Ana-Çocuk Sağlığı-Aile Planlaması Merkezleri ve Sağlık Ocakları hastane içindeki uygulamalarla aynı koşulları taşımadıkları için burada uygulama yapan öğrenciler,

araştırma kapsamına alınmamıştır.

1.5. TANIMLAR

Klinik Öğretim; öğrenciye, teoriyi uygulamaya koyma ve öğrencilikten profesyonel kişiliğe geçiş fırsatı veren bir süreçtir (18,25).

Öğrencileri kendi mesleki rolleri için hazırlayan; onlara sınıfta öğrendikleri bilgi, beceri ve kavramları uygulamalarına olanak sağlayacak fırsatlar sunulan alanlarda verilen eğitimidir (19,34,52,66,78).

Klinik; öğrenci ve hemşireler için karmaşık çeşitli durumların ve etkin kişilerarası ilişkide bulunmak ve iletişim kurmak zorunda oldukları birçok insanın bulunduğu bir yerdir (49).

Teorik Öğretim; hemşirelik bakımının planlanması ve uygulanması için gerekli olan mesleki bilgi, beceri ve anlayışı kazandıran eğitimin bir bölümüdür (18).

Klinik Öğrenim Çevresi; öğrencilerin klinik ile ilgili öğrenme/ tanıma sonuçlarını etkileyen klinik ortamındaki güçlerin karşılıklı etkileşimine sahip bir sistemdir (32,33).

BÖLÜM II

GEREÇ VE YÖNTEM

2.1. ARAŞTIRMANIN TİPİ

Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerin klinik öğrenim çevrelerini değerlendirmelerinin incelenmesi, klinik öğrenim çevrelerini değerlendirmeleri ile öğrencilere ait sosyo-demografik değişkenler; sınıf değişkeni; mesleği ve klinik öğrenim yaşantıları ilgili görüşleri ve beklentilerinin yer aldığı değişkenler; uygulama yaptığı kliniğe ilişkin değişkenler arasındaki ilişkiyi incelenmek amacıyla tanımlayıcı bir çalışma olarak yapılmıştır.

2.2. ARAŞTIRMANIN YAPILDIĞI YER

Araştırma, 2000-2001 öğretim yılı güz döneminde Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu 3. sınıf öğrencilerinin uygulama yaptığı Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi kliniklerinden Obstetri ve Jinekoloji, 2. sınıf öğrencilerinin bahar döneminde uygulama yaptığı Genel Cerrahi (III-IV), Nöroşürürji, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi ve Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi, 1. sınıf öğrencilerinin bahar döneminde uygulama yaptığı Kulak Burun Boğaz, Ortopedi, Üroloji, Nöroloji, Dermatoloji, Göz ve Kardiyoloji kliniklerinde yürütülmüştür.

2.3. ARAŞTIRMANIN EVRENİ

Araştırmanın evrenini, 2000-2001 öğretim yılı güz ve bahar döneminde Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu'nda eğitim gören öğrencilerinin tümü (514 kişi) oluşturmuştur.

2.4. ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın örneklemini, 2000-2001 öğretim yılı güz ve bahar döneminde Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu'nda öğrenimlerini sürdüren 1., 2., 3., sınıf

öğrencilerinden sınırlılıklara uyan ve uygulamaya katılmayı kabul eden olasılıksız örnekleme yöntemiyle seçilen 295 öğrenci oluşturmuştur (69,96).

2.5. VERİ TOPLAMA TEKNİĞİ

Araştırmada, verileri toplamak amacıyla, araştırmacı tarafından literatür bilgileri doğrultusunda geliştirilen soru formu (I-II) (Ek I-II) ile Dunn ve Burnett tarafından geliştirilen Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği (Ek IV) kullanılmıştır.

2.5.1. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

2.5.1.1. Soru Formu

Veri toplamak amacıyla kullanılan soru formu (I) öğrencilere ait sosyo-demografik değişkenler, öğrencilerin sınıfı; hemşirelik mesleği ve klinik öğrenim yaşantıları ilgili görüşleri ve beklentilerinin yer aldığı değişkenler ile ilgili 20 sorudan, soru formu (II) öğrencilerin uygulama yaptığı kliniğe ilişkin değişkenler ile ilgili 5 sorudan oluşmuştur.

a) Öğrencilere ait sosyo-demografik değişkenler; yaş, mezun olduğu lise, yaşamının en uzun süresini geçirdiği yer, anne eğitimi, baba eğitimi, gelir-gider durumu, kaldığı yer gibi bilgilerden oluşmuştur.

b) Öğrencilerin hemşirelik mesleği ve klinik öğrenim yaşantıları ilgili görüşleri ve beklentilerinin yer aldığı değişkenler ve sınıf değişkeni; hemşirelik mesleğini tercih sebepleri, hemşirelik mesleği hakkında bilgi sahibi olma durumu, mezun olduktan sonra çalışmak istediği alan, Hemşirelik Yüksekokulu'nda okumaktan memnun olma durumu, kendisini mesleğe uygun görme durumu, ilk klinik uygulamaya çıkmak istediği sınıf, hemşire olarak çalışma durumu, klinik öğrenim konusunda tercih ettiği sistem, klinik uygulamada uygulanmasını istediği öğretim yöntem ve teknikleri, klinik uygulamanın amacını algılamaları, klinik uygulama ortamlarından beklentileri ve okudukları sınıf gibi bilgilerden oluşmuştur.

c) Öğrencilerin uygulama yaptığı kliniğe ilişkin değişkenler; uygulamaya çıkılmadan önce klinik ve uygulama hakkında kendisine açıklama yapılma durumu, açıklama yapılmayan öğrencilerin açıklanmasını istediği durumlar, teorik bilgilerini uygulama yaptığı klinikte pratiğe aktarma düzeyi, daha önce aynı klinikte uygulama yapma durumu ve uygulama yaptığı klinikte doyum alma durumların yer aldığı bilgilerden oluşmuştur.

2.5.1.2. Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği

Araştırmada, Sandra V. Dunn ve Paul Burnett tarafından geliştirilen "Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği" kullanılmıştır (32, 33).

Dunn ve Burnett ölçeğin oluşturulması çalışmasına önce 124 madde ile başlamışlar, daha sonra bu madde sayısını 99'a, sonra 55'e ve daha sonrada 34'e indirmişlerdir. Araştırmacılar bu madde azaltma işlemini yaparken CFA (confirmatory factor analysis) ve EFA (exploratory factor analysis) yöntemlerini kullanmışlar, ancak ölçeğin alt ölçeklerini oluştururken daha önce yapılmış araştırmalardan ve kuramsal bilgiden yararlanmışlar ve beş alt ölçeğin olması gerektiğine karar vermişlerdir. Daha sonra ölçeğe son hali verilmiş ve 23 maddeye indirgenmiştir. Bu ölçeğin birbirini tamamlayan beş alt ölçeği,

Personel öğrenci ilişkileri (7., 8., 15., 19., 20., 21. maddeler)

Öğretim elemanının sorumlulukları (3., 5., 11., 12. maddeler)

Hasta ilişkileri (2., 10., 14., 22. maddeler)

Öğrenci memnuniyeti (9., 16., 17., 18. maddeler)

Hiyerarşi ve rutinler (1., 4., 13., 6. maddeler) isimleri ile belirtilmişlerdir.

Dunn ve Burnett tarafından yapılan güvenirlik çalışmasında, personel öğrenci ilişkileri alt ölçeği için güvenirlik katsayısı 0.77, öğretim elemanının sorumlulukları alt ölçeği için 0.80, hasta ilişkileri alt ölçeği için 0.63, öğrenci memnuniyeti alt ölçeği için 0.85, hiyerarşi ve rutinler alt ölçeği için 0.70 bulunmuştur (32,33).

Araştırmanın ilk aşamasında ölçeğin dil geçerliliğine yönelik çalışmalar yapılmıştır. Öncelikle ölçek araştırmacı tarafından İngilizce'den Türkçe'ye çevrilmiştir. Daha sonra iki dili (Türkçe, İngilizce) bilen 2 İngilizce dil uzmanına ve Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu'nda görev yapmakta olan 3 öğretim üyesi ve Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi'nde görev yapan 2 uzman doktor tarafından İngilizce'den Türkçe'ye çevrilmiştir. Bu çeviriler sonucunda en uygun ifadeler seçilmiş ve çeviri olarak oluşturulan ölçek, yeniden İngilizce'ye çevrilmiştir. Bu çevirileri de anabilim dalı İngiliz Dili ve Edebiyatı olan dil uzmanına yaptırılmıştır. Sonrada ölçeğin orijinal formu ile bu çeviri karşılaştırılmış ve uzman görüşleri doğrultusunda uygun düzeltmeler yapılmıştır.

Bu şekilde oluşturulan Türkçe formu, içerik geçerliliği açısından Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu'nda görev yapan 8 öğretim üyesi tarafından değerlendirilmiştir. Bu maddelerden birisi uzmanların ortak görüşüyle Türkiye'deki hemşirelik eğitim sistemindeki çevre ile uyuşmadığı için çıkarılmış ve ölçek Türkiye'deki bu araştırmada 22

maddeye indirgenmiştir. Daha sonra Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Kendall İyi Uyuşum Katsayısı (W) (Kendall Coefficient Of Concordance) bulunarak içerik (kapsam) geçerliliği gerçekleştirilmiştir. Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'nin maddelerinin uygulanabilirliği ve anlaşılabilirliği konusunda uzman görüşleri istatistiksel olarak birbiriyle uyumlu bulunmuştur ($W(21)=0.2001$, $x^2=33.6116$, $p=0.0399<0.05$) (60,84,88,99).

2.5.2. Veri Toplama Araçlarının Uygulanması

Araştırmanın sınırlılıklarına uyan kliniklerde uygulama yapan öğrencilere görüşme tekniği kullanılarak soru formu (I), soru formu (II) ve Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği uygulanmıştır.

Araştırmanın yapılabilmesi için Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Müdürlüğü'nden ve Sandra V. Dunn'dan izin alınmıştır.

Aynı birimde klinik içi rotasyon yapmadan en az 5, en çok 7 yarım gün klinik uygulama yapan öğrenciler araştırma kapsamına alınmış ve öğrencilere araştırma hakkında gerekli açıklama yapıldıktan sonra, araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilere klinik uygulamanın 7.yarım günün sonunda soru formu verilerek doldurulması sağlanmıştır. Öğrencilere ilk uygulamalarını yaptıkları 7. yarım günün sonunda, soru formu (I) verilmiş ve bu formda yer alan hemşirelik mesleği ve klinik öğrenim yaşantıları ilgili ile görüşleri ve beklentilerinin yer aldığı değişkenlere ait soruları anket formunun uygulandığı ana kadar bulunduğu tüm klinik uygulama alanlarını ve uygulamalarını düşünerek yanıtlaması istenmiştir. Soru formu (II) ve Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ndeki soruları ise o an uygulama yaptığı kliniği düşünerek yanıtlaması istenmiştir. Öğrencilere soru formunda anlayamadıkları sorular olduğunda soru sorabilecekleri söylenmiş, soru soran öğrencilerin soruları, cevabı yönlendirmeyecek şekilde yanıtlanmıştır. Öğrencilere soru formu uygulamak için belli bir süre verilmemiş, fakat çoğunlukla öğrenciler soru formunu 20-25 dakika arasında yanıtlamışlardır.

II. ve daha sonraki rotasyonlarında öğrencilere sadece soru formu (II) ve Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği verilerek, soruları o an uygulama yaptığı kliniği düşünerek yanıtlaması istenmiştir. Öğrenciler bu soru formunu 15 dakika içinde yanıtlamışlardır.

Öğrencilerin her rotasyonlarında uygulama yaptıkları kliniği değerlendirmeleri istenmiştir. Böylece öğrenciler çalışmada tekrarlı olarak alınmışlardır. Çalışmaya alınan öğrencilerin tekrarlı olarak alınmasından dolayı bir hata oluşmaması için soru formu (I) ve soru formu (II)'de öğrencilerin gün-ay-yıl olarak doğum tarihleri ve boylarının kaç

santimetre olduğunu belirttikleri kontrol soruları sorulmuştur. Bu bireysel bilgilerin kesinlikle açıklanmayacağı kendilerine belirtilmiş, güvenleri kazanılarak soruları cevaplamaları kendilerinden istenmiştir. Daha sonraki uygulamalarda rotasyon yaptıkları kliniklere göre öğrencilere ait soru formları eşleştirilmiştir. Kontrol sorularını (gün-ay-yıl olarak doğum tarihleri ve boy uzunluğu) yanıtlarken doğru bilgi verilmediği düşünülen soru formları değerlendirme dışı bırakılmıştır.

2.6. VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde SPSS (Statistical Package for Social Science for Windows) paket programı versiyon 10.0 kullanılmıştır.

2.6.1. Ölçeğin Geçerlilik ve Güvenirliğine Yönelik Çalışmalar

Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'nin geçerlik çalışmasına yönelik dil geçerliliği, içerik geçerliliği, iç tutarlılık hesaplanmıştır. İçerik geçerliliği için uzman görüşü alınmış 'Kendall İyi Uyuşum Katsayısı (W) (Kendal Coefficient Of Concordance) bulunarak ölçeğin içerik (kapsam) geçerliliği yapılmıştır.

Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'nin güvenirlilik çalışmasında ise test –re test güvenirliliği için 'Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı', ön uygulama grubunda ölçeğin güvenirliliği için; Cronbach Alpha katsayısı, madde toplam puan korelasyonları, iki yarım test güvenirliliği, Guttman Split-half ve Spearman-Brown güvenirlilik katsayıları hesaplanmıştır.

Ön uygulamaya araştırma kapsamına alınmayan 30 öğrenci alınmış, uygulama yaptıkları 7.yarım günün sonunda Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği öğrencilere uygulanmıştır. Ölçek uygulanırken öğrencilere anlamakta zorlandıkları maddeler olup olmadığını da sorulmuştur. Öğrencilere ölçek 15 gün sonra aynı klinik için tekrar uygulanmıştır (15,60,84,88,93,99).

Tablo 1: Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği I.Uygulama Güvenirlik Analizi Sonuçları

I. UYGULAMA	Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği
Cronbach Alpha katsayısı	0.8130
Guttman Split-half güvenirlilik katsayısı	0.7935
Eşit iki yarı Spearman Brown katsayısı	0.7986
10 maddelik 1.yarı alpha değeri	0.7121
10 maddelik 2.yarı alpha değeri	0.7361
İki yarı arasındaki korelasyon	0.6648

Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeğinin I. uygulamasında güvenirlilik analizi sonuçları yukarıda görülmektedir. Ölçeğin Guttman Split-half güvenirlilik katsayısı 0.7935, eşit iki yarı Spearman Brown katsayısı 0.7986, 10 maddelik 1.yarı alpha değeri 0.7121, 10 maddelik 2.yarı alpha değeri 0.7361, İki yarı arasındaki korelasyon 0.6648 olarak bulunmuştur. Ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 0.8130, personel öğrenci ilişkileri alt ölçeği için güvenirlilik katsayısı 0.7421, öğretim elemanının sorumlulukları alt ölçeği için 0.7735, hasta ilişkileri alt ölçeği için 0.6454, öğrenci memnuniyeti alt ölçeği için 0.7912, hiyerarşi ve rutinler alt ölçeği için 0.7005 bulunmuştur (Tablo 1).

Tablo 2: Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği II.Uygulama Güvenirlik Analizi Sonuçları

II. UYGULAMA	Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği
Cronbach Alpha katsayısı	0.8228
Guttman Split-half güvenirlilik katsayısı	0.7867
Eşit iki yarı Spearman Brown katsayısı	0.7900
10 maddelik 1.yarı alpha değeri	0.7105
10 maddelik 2.yarı alpha değeri	0.7587
İki yarı arasındaki korelasyon	0.6529

Yukarıda Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'nin II. uygulamasında elde edilen güvenirlilik sonuçları bulunmaktadır. Ölçeğin Guttman Split-half güvenirlilik katsayısı

0.7867, eşit iki yarı Spearman Brown katsayısı 0.7900, 10 maddelik 1.yarı alpha değeri 0.7105, 10 maddelik 2.yarı alpha değeri 0.7587, İki yarı arasındaki korelasyon 0.6529 olarak bulunmuştur. Bu her iki uygulamadan elde edilen sonuçlara göre Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'nin güvenilirliği yüksek bulunmuştur ve tek ve çift maddelerden oluşan iki yarı birbiriyle tutarlıdır. Total madde korelasyonları 0.20'nin üzerinde ve yeterli düzeyde yüksek bulunmuştur. Ölçeğin geneline ait Cronbach Alpha katsayısı 0.8228, personel öğrenci ilişkileri alt ölçeği için güvenilirlik katsayısı 0.7621, öğretim elemanının sorumlulukları alt ölçeği için 0.7945, hasta ilişkileri alt ölçeği için 0.6503, öğrenci memnuniyeti alt ölçeği için 0.8122, hiyerarşi ve rutinler alt ölçeği için 0.7155 bulunmuştur (Tablo 2).

Tablo3: Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Test-Re Test Korelasyonları

	N	r	p
Test-re test uygulaması	30	0.836	0.000

Yukarıda Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'nin test –retest uygulaması sonucu elde edilen Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı sonucu gösterilmektedir. Test –retest güvenilirlik katsayısı yeterli düzeyde yüksek bulunmuştur ($r=0.836$, $p=0.000<0.01$). Bu sonuç bize ölçeğin zaman içerisindeki tutarlılığını yani zaman geçtikçe farklı sonuçlar vermediğini göstermektedir (Tablo 3).

Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği 5'i ters (olumsuz), 17'si düz (olumlu) 22 ifadeden oluşmaktadır. 1., 4., 6., 12., ve 21. ifadeler tersine dönmüş, 2., 3., 5., 7., 8., 9., 10., 11., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 22. ifadeler ise düz ifadelerdir. Öğrencilere ölçeğin her bir maddesindeki ifadeleri 1'den 5'e kadar likert ölçek üzerinde belirtmeleri istenmiştir. Olumlu yöndeki ifadelerde tamamen katılıyorum:5, katılıyorum:4; kararsızım:3; katılmıyorum:2; tamamen katılmıyorum:1, olumsuz yöndeki ifadelerde tamamen katılıyorum:1, katılıyorum:2; kararsızım:3; katılmıyorum:4; tamamen katılmıyorum ifadesine 5 puan verilmiştir. Her bir madde için puanlama 1 ile 5 arasında değiştiği için ölçekten alınabilecek en yüksek puan 110, en düşük puan 22'dir. Puan arttıkça, öğrencinin klinik öğrenim çevresini uygun bulması artmaktadır (99).

Araştırmada bulgularının analizinde

1-Soru formundan elde edilen öğrencilere ait sosyo-demografik değişkenlerin, sınıf değişkeninin; hemşirelik mesleği ve klinik öğrenim yaşantıları ilgili görüşleri ve

beklentilerinin yer aldığı değişkenlerin, uygulama yaptığı kliniğe ilişkin değişkenlerin ve Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ndeki maddelerin sayı ve yüzde dağılımları verilmiştir.

2- Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'nin güvenilirliği için Cronbach Alpha katsayısı, madde toplam puan korelasyonları, iki yarım test güvenilirliği, Guttman Split-half ve Spearman-Brown güvenilirlik katsayıları ve Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı hesaplanmıştır.

3- Öğrencilerin her klinikte ve rotasyonda Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması ve standart sapmaları verilmiştir.

4- Öğrencilerin yaşı, yaşamının en uzun süresini geçirdiği yer, sınıfı, hemşirelik mesleğini tercih sebepleri, mezun olduktan sonra çalışmak istediği alan, Hemşirelik Yüksekokulu'nda okumaktan memnun olma durumu, kendisini mesleğe uygun görme durumu, ilk klinik uygulamaya çıkmak istediği sınıf, klinik öğrenim konusunda tercih ettiği sistem ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (Oneway Anova) ve daha sonra değerlendirme sonucunda farkın nereden kaynaklandığının belirlenmesi için Duncan Post Hoc testi kullanılmıştır. Öğrencilerin her rotasyonunda uygulama yaptığı kliniğe göre yukarıdaki değişkenlerde bir farklılık oluşmadığı için, her rotasyonda Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan rotasyon sayısına bölünerek ortalama bir puan elde edilmiş ve bu puan ortalaması ile değişkenlerin analizi yapılmıştır.

5- Öğrencilerin mezun olduğu lise, gelir-gider durumu, hemşirelik mesleği hakkında bilgi sahibi olma durumu, Sağlık Meslek Lisesi mezunu olanların hemşire olarak çalışma durumu, klinik uygulamada uygulanmasını istediği öğretim yöntemi, klinik uygulama yapmaktan beklentileri, klinik uygulama ortamlarından beklentileri ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi (Student-t testi) kullanılmıştır. Öğrencilerin her rotasyonunda uygulama yaptığı kliniğe göre yukarıdaki değişkenlerde bir farklılık oluşmadığı için, her rotasyonda Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan rotasyon sayısına bölünerek ortalama bir puan elde edilmiş ve bu puan ortalaması ile değişkenlerin analizi yapılmıştır.

6- Öğrencilerin her rotasyonda uygulamaya çıkılmadan önce klinik ve uygulama hakkında açıklama yapılma durumu, daha önce aynı klinikte uygulama yapma durumu ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi (Student-t testi) kullanılmıştır. Klinikler arasında farklılık olup olmadığı Mann-Whitney U testi ile incelenmiştir.

7- Öğrencilerin teorik bilgilerini uygulama yaptığı klinikte pratiğe aktarma düzeyi ile her rotasyonda Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması ile arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (Oneway Anova) ve daha sonra değerlendirme sonucunda farkın nereden kaynaklandığının belirlenmesi için Duncan Post Hoc testi kullanılmıştır. Klinikler arasında farklılık olup olmadığı Kruskal Wallis varyans analizi ile araştırılmıştır.

8- Farklı öğrencilerin aynı kliniği ve aynı öğrencilerin farklı klinikleri değerlendirmeleri ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla varyans analizi kullanılmıştır (15,95).

2.7. ARAŞTIRMANIN BAĞIMLI VE BAĞIMSIZ DEĞİŞKENLERİ

Araştırmanın bağımlı değişkeni, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'nden elde edilen puandır.

Araştırmanın bağımsız değişkenlerini;

- a) Öğrencilere ait sosyo-demografik değişkenler; yaş, mezun olduğu lise, yaşamının en uzun süresini geçirdiği yer, anne eğitimi, baba eğitimi, gelir-gider durumu, kaldığı yer gibi bilgiler oluşturmuştur.
- b) Öğrencilerin hemşirelik mesleği ve klinik öğrenim yaşantıları ilgili görüşleri ve beklentilerinin yer aldığı değişkenler ve sınıf değişkeni; hemşirelik mesleğini tercih sebepleri, hemşirelik mesleği hakkında bilgi sahibi olma durumu, mezun olduktan sonra çalışmak istediği alan, Hemşirelik Yüksekokulu'nda okumaktan memnun olma durumu, kendisini mesleğe uygun görme durumu, ilk klinik uygulamaya çıkmak istediği sınıf, hemşire olarak çalışma durumu, klinik öğrenim konusunda tercih ettiği sistem, klinik uygulamada uygulanmasını istediği öğretim yöntem ve teknikleri, klinik uygulamanın amacını algılamaları, klinik uygulama ortamlarından beklentileri ve okudukları sınıf gibi bilgiler oluşturmuştur.
- c) Öğrencilerin uygulama yaptığı kliniğe ilişkin değişkenler; uygulamaya çıkılmadan önce klinik ve uygulama hakkında kendisine açıklama yapılma durumu, açıklama yapılmayan öğrencilerin açıklanmasını istediği durumlar, teorik bilgilerini uygulama yaptığı klinikte pratiğe aktarma düzeyi, daha önce aynı klinikte uygulama yapma durumu ve uygulama yaptığı klinikte doyum alma durumların yer aldığı bilgiler oluşturmuştur.

2.8. SÜRE VE OLANAKLAR

Araştırma 2000 yılında planlanmıştır. 2000 yılı Temmuz ayında tez önerisi olarak sunulmuştur. Araştırma 2000-2001 eğitim yılı güz döneminde Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu 3. sınıf öğrencilerinin uygulama yaptığı; Obstetri ve Jinekoloji, 2. sınıf öğrencilerinin bahar döneminde uygulama yaptığı; Genel Cerrahi (III-IV), Nöroşürürji, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi ve Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi, 1. sınıf öğrencilerinin bahar döneminde uygulama yaptığı; Kulak Burun Boğaz, Ortopedi, Üroloji, Nöroloji, Dermatoloji, Göz ve Kardiyoloji kliniklerinde 25.9.2000-08.06.2001 tarihleri arasında yürütülerek veriler araştırmacı tarafından toplanmış ve değerlendirme çalışmaları yürütülerek araştırma raporu yüksek lisans tez çalışması olarak sunulmuştur.

Bu araştırma, Ege Üniversitesi Araştırma Fonu tarafından desteklenmiştir.

BÖLÜM III

BULGULAR

3.1. ÖĞRENCİLERİN TANITICI ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ

Tablo 4: Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER	1.sınıf		2.sınıf		3.sınıf		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
<u>YAS</u>								
19	21	19.4	1	1.0	-	-	22	7.5
20	36	33.3	17	17.4	4	4.5	57	19.3
21	32	29.6	46	46.9	30	33.7	108	36.6
22	15	13.9	25	25.5	40	44.9	80	27.1
23	4	3.8	9	9.2	15	16.9	28	9.5
<u>MEZUN OLDUĞU LİSE</u>								
Normal Lise	71	65.7	85	86.7	84	94.4	240	81.4
Sağlık Meslek Lisesi	37	34.3	13	13.3	5	5.6	55	18.6
<u>YAŞAMININ EN UZUN SÜRESİNİ GECİRDİĞİ YER</u>								
Köy	9	8.3	5	5.1	9	10.1	23	7.8
Kasaba	15	13.9	12	12.2	8	9.0	35	11.8
Kent	38	35.2	31	31.6	30	33.7	99	33.6
Büyük şehir	46	42.6	50	51.1	42	47.2	138	46.8
<u>ANNE EĞİTİMİ</u>								
Okur-Yazar Değil	4	3.7	9	9.2	11	12.4	24	8.1
Okur-Yazar	10	9.3	9	9.2	9	10.1	28	9.4
İlkokul	65	60.2	55	56.1	46	51.7	166	56.3
Ortaokul	11	10.2	9	9.2	10	11.2	30	10.2
Lise	15	13.9	11	11.2	9	10.1	35	11.9
Fakülte veya Yüksekokul	3	2.7	5	5.1	4	4.5	12	4.1
<u>BABA EĞİTİMİ</u>								
Okur-Yazar	3	2.8	5	5.1	7	7.9	15	5.1
İlkokul	56	51.9	48	49.0	45	50.6	149	50.5
Ortaokul	16	14.8	10	10.2	8	9.0	34	11.5
Lise	21	19.4	19	19.4	21	23.6	61	20.7
Fakülte veya Yüksekokul	12	11.1	16	16.3	8	9.0	36	12.2
<u>GELİR DURUMU</u>								
Gelir giderden az	24	22.2	34	34.7	22	24.7	80	27.1
Gelir gidere denk	84	77.8	64	65.3	67	75.3	215	72.9
<u>KALDIĞI YER</u>								
Öğrenci yurdu	57	52.9	50	51.0	40	44.9	147	49.8
Ailesiyle birlikte evde	25	23.1	34	34.7	35	39.3	94	31.9
Arkadaşlarıyla veya tek başına evde	21	19.4	14	14.3	11	12.4	46	15.6
Akrabasının yanında	5	4.6	-	-	3	3.4	8	2.7
TOPLAM	108	100.0	98	100.0	89	100.0	295	100.0

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin, %7.5'i 19, %19.3'ü 20, %36.6'sı 21, %27.1'i 22, %9.5'i 23 yaşındadır ve yaş ortalaması 21.12 ± 1.064 'dür, %81.4'ü normal liseden, %18.6'sı Sağlık Meslek Lisesi'nden mezundur, %7.8'i yaşamının en uzun süresini köyde, %11.8'i kasabada, %33.6'sı kentte, %46.8'i büyük şehirde geçirmiştir, %8.1'inin annesi okur-yazar değildir, %9.4'ünün annesi okur-yazardır, %56.3'ünün ilkökul, %10.2'sinin ortaokul, %11.9'unun lise, %4.1'inin fakülte veya yüksekokul mezunudur, %5.1'inin babası okur-yazardır, %50.5'inin ilkökul, %11.5'nin ortaokul, %20.7'sinin lise, %12.2'sinin fakülte veya yüksekokul mezunudur, %27.1'inin geliri giderinden azdır, %72.9'unun geliri giderine denktir, %49.8' i öğrenci yurdunda, %31.9'u ailesiyle birlikte evde, %15.6'sı arkadaşlarıyla veya tek başına evde, %2.7'si akrabasının yanında kalmaktadır (Tablo 4).

Tablo 5: Öğrencilerin Hemşirelik Mesleği ve Klinik Öğrenim Yaşantısı İle İlgili Görüşlerine Göre Dağılımı

MESLEK VE KLİNİK ÖĞRENİM YAŞANTISI İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER	1.sınıf		2.sınıf		3.sınıf		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
<u>HEMSİRELİK MESLEĞİNİ TERCİH SEBEPLERİ</u>								
Kendi isteğiyle	49	45.4	50	51.0	37	41.6	136	46.1
Ailesi istediği için	8	7.4	16	16.3	16	18.0	40	13.5
Mezuniyet sonrası iş bulma kolaylığı nedeniyle	20	18.5	11	11.2	10	11.2	41	13.9
Rastlantı sonucu	21	19.4	18	18.4	22	24.7	61	20.7
Aile ortamından uzaklaşmak için	10	9.3	3	3.1	4	4.5	17	5.8
<u>HEMSİRELİK MESLEĞİ HAKKINDA ÖNCEDEN BİLGİ SAHİBİ OLMA DURUMU</u>								
Bilgi sahibi olan	93	86.1	87	88.8	77	86.5	257	87.1
Bilgi sahibi olmayan	15	13.9	11	11.2	12	13.5	38	12.9
<u>MEZUN OLDUKTAN SONRA ÇALIŞMAK İSTEDİĞİ ALAN</u>								
Klinik hemşiresi	27	25.0	24	24.5	18	20.2	69	23.4
Başhemşire	24	22.2	14	14.3	16	18.0	54	18.3
Akademisyen	28	25.9	44	44.9	39	43.8	111	37.6
Sağlık Meslek Lisesi Öğretmeni	15	13.9	10	10.2	13	14.6	38	12.9
Diğer	14	13.0	6	6.1	3	3.4	23	7.8

Tablo 5'in devamı

MESLEK VE KLİNİK ÖĞRENİM YAŞANTISI İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER	1.sınıf		2.sınıf		3.sınıf		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
<u>HEMSİRELİK YÜKSEKOKULUNDA OKUMAKTAN MEMNUN OLMA DURUMU</u>								
Çok memnun olan	35	32.4	26	26.5	16	18.0	77	26.1
Biraz memnun olan	63	58.3	67	68.4	66	74.1	196	66.4
Hiç memnun olmayan	10	9.3	5	5.1	7	7.9	22	7.5
<u>KENDİNİ MESLEĞE UYGUN GÖRME DURUMU</u>								
Çok uygun gören	43	39.8	44	44.9	34	38.2	77	26.1
Biraz uygun gören	60	55.6	51	52.0	46	51.7	196	66.4
Hiç uygun görmeyen	5	4.6	3	3.1	9	10.1	22	7.5
<u>İLK KEZ KLİNİK UYGULAMAYA ÇIKMAK İSTEDİĞİ SINIF</u>								
1. Sınıfta	74	68.5	51	52.0	51	57.3	176	59.7
2. sınıfta	31	28.7	39	39.8	38	42.7	108	36.6
3. sınıfta	3	2.8	8	8.2	-	-	11	3.7
<u>KLİNİK ÖĞRENİM KONUSUNDA TERCİH ETTİĞİ SİSTEM</u>								
Blok sistem	34	31.5	15	15.3	7	7.9	56	19.0
Entegre sistem	42	38.9	48	49.0	49	55.0	139	47.1
Karışık sistem	32	29.6	35	35.7	33	37.1	100	33.9
TOPLAM	108	100.0	98	100.0	89	100.0	295	100.0

Öğrencilerin, %46.1'i kendisi isteği için, %13.5'i ailesi isteği için, %13.9'u mezuniyet sonrası iş bulma kolaylığı nedeniyle, %20.7'si rastlantı sonucu, %5.8'i aile ortamından uzaklaşmak için hemşirelik mesleğini tercih ettiğini, %87.1'i hemşirelik mesleği hakkında önceden bilgi sahibi olduğunu, %12.9 bilgi sahibi olmadığını, %23.4'ü klinik hemşiresi, %18.3'ü başhemşire, %37.6'sı akademisyen, %12.9'u Sağlık Meslek Lisesi öğretmeni olarak, %7.8'i farklı bir alanda çalışmak istediğini, %26.1'i Hemşirelik Yüksekokulu'nda okumaktan çok memnun olduğunu, %66.4'ü biraz memnun olduğunu, %7.5'i hiç memnun olmadığını, %26.1'i kendini mesleğe çok uygun gördüğünü, %66.4'ü biraz uygun gördüğünü, %7.5'i hiç uygun görmediğini, %59.7'si ilk kez klinik uygulamaya 1.sınıfta, %36.6'sı 2. sınıfta, %3.7'si 3. sınıfta çıkmak istediğini, %19'u blok sistemle, %47.1'i entegre sistemle, %33.9'u karışık sistemle öğrenim görmek istediğini belirtmiştir (Tablo 5).

Tablo 6: Öğrencilerin Klinik Öğrenim Yaşantısı İle İlgili Amaç ve Beklentilerine Göre Dağılımı

KLİNİK ÖĞRENİM YAŞANTISI İLE İLGİLİ AMAÇ VE BEKLENTİLERİ	1.sınıf		2.sınıf		3.sınıf		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
<u>KLİNİK UYGULAMADA UYGULANMASINI İSTEDİĞİ ÖĞRETİM YÖNTEMİ</u>								
Hemşirelik Süreci	29	26.9	19	19.4	17	19.1	65*	22.0
Gözlem	47	43.5	19	19.4	27	30.3	114	38.6
Bireysel Öğretim	42	38.9	34	34.7	18	20.2	94	31.9
Grup Öğretimi	28	25.9	39	39.8	30	33.7	97	32.9
Örnek Olay Süreci	55	50.9	58	59.2	44	49.4	157	53.2
Vaka Tartışması	64	59.3	70	71.4	70	78.7	204	69.2
<u>KLİNİK UYGULAMA YAPMA AMAÇLARI</u>								
Teorik Bilgileri Pratiğe Aktarma	100	92.6	88	89.8	81	91.0	269	91.2
Hastane Ortamını ve Çalışma Koşullarını Görme	79	73.1	58	59.2	48	53.9	185	62.7
Sağlık Personelinin Birbirleriyle ve Hastalarla Olan İletişimini Görme	67	62.0	45	45.9	43	48.3	155	52.5
Hastalıklar, İlaçlar ve Yeni Uygulamalar Hakkında Bilgi Edinme	71	65.7	61	62.2	52	58.4	184	62.4
Hastayla İletişim Kurmayı ve Empati Yapmayı Öğrenme	77	71.3	68	69.4	63	70.8	208	70.5
<u>KLİNİK UYGULAMA ORTAMLARINDAN BEKLENTİSİ</u>								
Hastalara Yapılan Uygulamalara Aktif Katılma	98	90.7	83	84.7	72	80.9	253	85.8
Sağlık Ekibi Üyelerinin İyi Yaklaşımı	61	56.5	52	53.1	55	61.8	168	56.9
Yeterli Araç-Gereç ve Malzeme Olması	52	48.1	47	48.0	34	38.2	133	45.1
Araştırma Olanaklarının Sağlanması	49	45.4	42	42.9	43	48.3	134	45.4
Öğretim Elemanlarının Anlayışlı ve Destekleyici Olması	87	80.6	81	82.7	73	82.0	241	81.7
Hastanelerin Fiziki Koşullarını İyi Olması	38	35.2	36	36.7	33	37.1	107	36.3
TOPLAM							295	100.0

*Yanıtlar Birden Fazladır.

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin, %22'sinin klinik uygulamada hemşirelik sürecini, %38.6'sının gözlemi, %31.9'unun bireysel öğretimi, %32.9'unun grup öğretimini, %53.2'sinin örnek olay sürecini, %69.2'sinin vaka tartışmasının uygulanmasını istediği, %91.2'sinin klinik uygulamada teorik bilgileri pratiğe aktarmak, %62.7'sinin hastane ortamını ve çalışma koşullarını görmek, %52.5'inin sağlık personelinin birbirleriyle ve hastalarla olan iletişimini görmek, %62.4'ünün hastalıklar, ilaçlar ve yeni uygulamalar hakkında bilgi edinmek, %70.5'inin hastayla iletişim kurmayı ve empati yapmayı öğrenmek istediği, %85.8'inin klinik uygulama ortamında hastalara yapılan uygulamalarda aktif olmayı, %56.9'unun sağlık ekibi üyelerinin iyi yaklaşımını, %45.1'inin yeterli araç-gereç ve malzeme teminini, %45.4'ünün araştırma olanaklarının sağlanmasını, %81.7'sinin öğretim elemanlarının anlayışlı ve destekleyici olmasını, %36.3'ünün hastanelerin fiziki koşullarını iyi olmasını beklediği saptanmıştır (Tablo 6).

Tablo 7: Sağlık Meslek Lisesi'nden Mezun Olan Öğrencilerin Halen Hastanede Hemşire Olarak Çalışma Durumlarına Göre Dağılımı

SAĞLIK MESLEK LİSESİ'NDEN MEZUN OLAN ÖĞRENCİLERİN HASTANEDE ÇALIŞMA DURUMU	1.sınıf		2.sınıf		3.sınıf		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Çalışan	17	45.9	8	61.5	1	20.0	26	47.3
Çalışmayan	20	54.1	5	38.5	4	80.0	29	52.7
TOPLAM	37	100.0	13	100.0	5	100.0	55	100.0

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerden, Sağlık Meslek Lisesi mezunu olanların %47.3'ü çalıştığını, %52.7'si çalışmadığını belirtmiştir (Tablo 7).

Tablo 8: Öğrencilerin Okudukları Sınıflara Göre Dağılımı

OKUDUKLARI SINIF	N	%
1. sınıf	108	36.6
2.sınıf	98	33.2
3.sınıf	89	30.2
Toplam	295	100.0

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin, %36.6'sı 1.sınıfta, %33.2'si 2.sınıfta, %30.2'si 3.sınıfta okumaktadır (Tablo 8).

Tablo 9: Öğrencilerin Daha Önce Aynı Klinikte Uygulama Yapma Durumlarına Göre Dağılımı

Daha Önceki Uygulamalarında Aynı Klinikte Uygulama	1.Rotasyon		2. Rotasyon		3.Rotasyon		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Yapan	16	72.7	23	52.7	--	--	39	*45.8
Yapmayan	6	27.3	21	47.3	19	100.0	46	*54.2
Toplam	22	100.0	44	100.0	19	100.0	85	100.0

*Sadece Jinekoloji kliniğinde daha önce uygulama yapılmıştır.

Jinekoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %45.8'i daha önce uygulama yaptığını, %54.2'si uygulama yapmadığını belirtmiştir (Tablo 9).

3.2. ÖĞRENCİLERİN UYGULAMA YAPTIĞI KLİNİĞE İLİŞKİN DEĞİŞKENLER İLE İLGİLİ BULGULARIN İNCELENMESİ

Tablo 10: Öğrencilerin Her Rotasyonda Klinik Uygulamaya Çıkmadan Önce Klinik ve Uygulama Hakkında Kendilerine Bilgi Verilme Durumuna Göre Dağılımı

KLİNİKLER	1.ROTASYONDA BİLGİ						2.ROTASYONDA BİLGİ						3.ROTASYONDA BİLGİ						4.ROTASYONDA BİLGİ						TOPLAM						
	Verilen		Verilmeyen		Toplam		Verilen		Verilmeyen		Toplam		Verilen		Verilmeyen		Toplam		Verilen		Verilmeyen		Toplam		Verilen		Verilmeyen		Toplam		
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Obstetri*	16	66.7	8	33.3	24	100.0	24	57.1	18	42.9	42	100.0	15	78.9	4	21.1	19	100.0	-	-	-	-	-	-	55	64.7	30	35.3	85	100.0	
Jinekoloji*	13	59.1	9	40.9	22	100.0	32	72.7	12	27.3	44	100.0	13	68.4	6	31.6	19	100.0	-	-	-	-	-	-	58	68.3	27	31.7	85	100.0	
Genel Cerrahi(III)	9	64.3	5	35.7	14	100.0	10	66.7	5	33.3	15	100.0	8	66.7	4	33.3	12	100.0	8	88.9	1	11.1	9	100.0	35	70.0	15	30.0	50	100.0	
Genel Cerrahi(IV)	8	53.3	7	46.7	15	100.0	7	46.7	8	53.3	15	100.0	7	63.6	4	36.4	11	100.0	5	55.6	4	44.4	9	100.0	27	54.0	23	46.0	50	100.0	
Nöroşürürcü	9	75.0	3	25.0	12	100.0	8	66.7	4	33.3	12	100.0	8	66.7	4	33.3	12	100.0	8	72.7	3	27.3	11	100.0	33	70.2	14	29.8	47	100.0	
GKD	13	86.7	2	13.3	15	100.0	8	61.5	5	38.5	13	100.0	9	81.8	2	18.2	11	100.0	7	70.0	3	30.0	10	100.0	37	75.5	12	24.5	49	100.0	
PRC	12	80.0	3	20.0	15	100.0	10	76.9	3	23.1	13	100.0	7	53.8	6	46.2	13	100.0	5	55.6	4	44.4	9	100.0	34	68.0	16	32.0	50	100.0	
KBB**	11	91.7	1	8.3	12	100.0	6	54.5	5	45.5	11	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17	73.9	6	26.1	23	100.0	
Ortopedi I**	9	81.8	2	18.2	11	100.0	2	20.0	8	80.0	10	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	52.4	10	47.6	21	100.0	
Ortopedi II**	10	76.9	3	23.1	13	100.0	10	83.3	2	16.7	12	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20	80.0	5	20.0	25	100.0	
Üroloji I**	11	91.7	1	8.3	12	100.0	11	91.7	1	8.3	12	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	22	91.6	2	8.4	24	100.0	
Üroloji II**	8	66.7	4	33.3	12	100.0	8	66.7	4	33.3	12	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	66.6	8	33.4	24	100.0	
Nöroloji**	12	100.0	-	-	12	100.0	9	75.0	3	25.0	12	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21	87.5	3	12.5	24	100.0
Dermatoloji**	6	50.0	6	50.0	12	100.0	5	38.5	8	61.5	13	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	44.0	14	56.0	25	100.0	
Göz**	7	58.3	5	41.7	12	100.0	9	81.8	2	18.2	11	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	69.6	7	30.4	23	100.0	
Kardiyoloji**	5	41.7	7	58.3	12	100.0	10	90.9	1	9.1	11	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	65.2	8	34.8	23	100.0	

*Sadece 3 rotasyon yapılmıştır.

**Sadece 2 rotasyon yapılmıştır.

Satır yüzdesidir.

Obstetri kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %64.7'si uygulamaya çıkmadan önce klinik ve uygulama hakkında kendilerine bilgi verildiğini, %35.3'ü bilgi verilmediğini belirtmişlerdir.

Jinekoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %68.3'ü uygulamaya çıkmadan önce klinik ve uygulama hakkında kendilerine bilgi verildiğini, %31.7'si bilgi verilmediğini belirtmişlerdir.

Genel Cerrahi (III) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %70'i uygulamaya çıkmadan önce klinik ve uygulama hakkında kendilerine bilgi verildiğini, %30'u bilgi verilmediğini belirtmişlerdir.

Genel Cerrahi (IV) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %54'ü uygulamaya çıkmadan önce klinik ve uygulama hakkında kendilerine bilgi verildiğini, %46'sı bilgi verilmediğini belirtmişlerdir.

Nöroşürürji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %70.2'si uygulamaya çıkmadan önce klinik ve uygulama hakkında kendilerine bilgi verildiğini, %29.8'i bilgi verilmediğini belirtmişlerdir.

Göğüs Kalp Damar Cerrahisi (GKD) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %75.5'i uygulamaya çıkmadan önce klinik ve uygulama hakkında kendilerine bilgi verildiğini, %24.5'i bilgi verilmediğini belirtmişlerdir.

Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi (PRC) kliniğine kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %68'i uygulamaya çıkmadan önce klinik ve uygulama hakkında kendilerine bilgi verildiğini, %32'si bilgi verilmediğini belirtmişlerdir.

Kulak Burun Boğaz (KBB) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %73.9'u uygulamaya çıkmadan önce klinik ve uygulama hakkında kendilerine bilgi verildiğini, %26.1'i bilgi verilmediğini belirtmişlerdir.

Ortopedi (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %52.4'ü uygulamaya çıkmadan önce klinik ve uygulama hakkında kendilerine bilgi verildiğini, %47.6'sı bilgi verilmediğini belirtmişlerdir.

Ortopedi (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %80'i uygulamaya çıkmadan önce klinik ve uygulama hakkında kendilerine bilgi verildiğini, %20'si bilgi verilmediğini belirtmişlerdir.

Üroloji (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %91.6'sı uygulamaya çıkmadan önce klinik ve uygulama hakkında kendilerine bilgi verildiğini, %8.4'ü bilgi verilmediğini belirtmişlerdir.

Üroloji (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %66.6'sı uygulamaya çıkmadan önce klinik ve uygulama hakkında kendilerine bilgi verildiğini, %33.4'ü bilgi verilmediğini belirtmişlerdir.

Nöroloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %87.5'i uygulamaya çıkmadan önce klinik ve uygulama hakkında kendilerine bilgi verildiğini, %12.5'i bilgi verilmediğini belirtmişlerdir.

Dermatoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %44'ü uygulamaya çıkmadan önce klinik ve uygulama hakkında kendilerine bilgi verildiğini, %56'sı bilgi verilmediğini belirtmişlerdir.

Göz kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %69.6'sı uygulamaya çıkmadan önce klinik ve uygulama hakkında kendilerine bilgi verildiğini, %30.4'ü bilgi verilmediğini belirtmişlerdir.

Kardiyoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %65.2'si uygulamaya çıkmadan önce klinik ve uygulama hakkında kendilerine bilgi verildiğini, %34.8'i bilgi verilmediğini belirtmişlerdir (Tablo 10).

Tablo 11: Klinik Uygulama Hakkında Kendisine Açıklama Yapılmayan Öğrencilerin Kliniklere Göre Her Rotasyona Göre Dağılımı

Klinik Hakkında Açıklama Yapılıp Yapılmadığı Durumları	OBSTETRI*												JİNEKOLOJİ*											
	1. rotasyon			2. rotasyon			3. rotasyon			4. rotasyon			1. rotasyon			2. rotasyon			3. rotasyon			4. rotasyon		
	İsteyen	Toplam	N %	İsteyen	Toplam	N %	İsteyen	Toplam	N %	İsteyen	Toplam	N %	İsteyen	Toplam	N %	İsteyen	Toplam	N %	İsteyen	Toplam	N %	İsteyen	Toplam	N %
Klinikte çalışın	3	37.5	8	100.0	8	44.4	18	100.0	2	50.0	4	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesi	5	62.5	8	100.0	12	66.7	18	100.0	4	100.0	4	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kantinin ve bireysel gereksinimlerini karşılamacağı yerlerin gösterilmesi	2	25.0	8	100.0	3	16.7	18	100.0	-	-	4	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesi	6	75.0	8	100.0	17	94.4	18	100.0	4	100.0	4	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Klinik uygulamadaki beklentilerin ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesi	4	50.0	8	100.0	10	55.6	18	100.0	-	-	4	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
GENEL CERRAHI (III)																								
Klinik Hakkında Açıklama Yapılıp Yapılmadığı Durumları	1. rotasyon			2. rotasyon			3. rotasyon			4. rotasyon			1. rotasyon			2. rotasyon			3. rotasyon			4. rotasyon		
	İsteyen	Toplam	N %	İsteyen	Toplam	N %	İsteyen	Toplam	N %	İsteyen	Toplam	N %	İsteyen	Toplam	N %	İsteyen	Toplam	N %	İsteyen	Toplam	N %	İsteyen	Toplam	N %
	Klinikte çalışın	3	60.0	5	100.0	4	80.0	5	100.0	3	75.0	4	100.0	1	100.0	1	100.0	1	100.0	1	100.0	1	100.0	1
Kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesi	5	100.0	5	100.0	4	80.0	5	100.0	2	50.0	4	100.0	1	100.0	1	100.0	1	100.0	1	100.0	1	100.0	1	100.0
Kantinin ve bireysel gereksinimlerini karşılamacağı yerlerin gösterilmesi	2	40.0	5	100.0	3	60.0	5	100.0	1	25.0	4	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesi	3	60.0	5	100.0	4	80.0	5	100.0	3	75.0	4	100.0	1	100.0	1	100.0	1	100.0	1	100.0	1	100.0	1	100.0
Klinik uygulamadaki beklentilerin ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesi	2	40.0	5	100.0	2	40.0	5	100.0	1	25.0	4	100.0	1	100.0	1	100.0	1	100.0	1	100.0	1	100.0	1	100.0
GENEL CERRAHI (IV)																								
Klinik Hakkında Açıklama Yapılıp Yapılmadığı Durumları	1. rotasyon			2. rotasyon			3. rotasyon			4. rotasyon			1. rotasyon			2. rotasyon			3. rotasyon			4. rotasyon		
	İsteyen	Toplam	N %	İsteyen	Toplam	N %	İsteyen	Toplam	N %	İsteyen	Toplam	N %	İsteyen	Toplam	N %	İsteyen	Toplam	N %	İsteyen	Toplam	N %	İsteyen	Toplam	N %
	Klinikte çalışın	3	60.0	5	100.0	4	80.0	5	100.0	3	75.0	4	100.0	1	100.0	1	100.0	1	100.0	1	100.0	1	100.0	1
Kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesi	5	100.0	5	100.0	4	80.0	5	100.0	2	50.0	4	100.0	1	100.0	1	100.0	1	100.0	1	100.0	1	100.0	1	100.0
Kantinin ve bireysel gereksinimlerini karşılamacağı yerlerin gösterilmesi	2	40.0	5	100.0	3	60.0	5	100.0	1	25.0	4	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesi	3	60.0	5	100.0	4	80.0	5	100.0	3	75.0	4	100.0	1	100.0	1	100.0	1	100.0	1	100.0	1	100.0	1	100.0
Klinik uygulamadaki beklentilerin ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesi	2	40.0	5	100.0	2	40.0	5	100.0	1	25.0	4	100.0	1	100.0	1	100.0	1	100.0	1	100.0	1	100.0	1	100.0

*Sadece 3 rotasyon yapılmıştır. Satır yüzdesidir.

Tablo 11'in devamı

Klinik Hakkında Açıklama Yapılması İstedildiği Durumlar	NORÖŞÜRÜCJ												GÖĞÜS KALP DAMAR CERRAHİSİ													
	1. rotasyon			2. rotasyon			3. rotasyon			4. rotasyon			1. rotasyon			2. rotasyon			3. rotasyon			4. rotasyon				
	İsteyen	Toplam	%	İsteyen	Toplam	%	İsteyen	Toplam	%	İsteyen	Toplam	%	İsteyen	Toplam	%	İsteyen	Toplam	%	İsteyen	Toplam	%	İsteyen	Toplam	%		
	3	100.0	100.0	1	25.0	4	100.0	3	75.0	4	100.0	1	33.3	3	100.0	5	35.7	14	100.0	1	50.0	2	100.0	2	100.0	
	2	66.7	3	100.0	3	75.0	4	100.0	2	50.0	4	100.0	2	66.7	3	100.0	9	64.3	14	100.0	2	100.0	2	100.0	5	100.0
	3	100.0	3	100.0	--	--	4	100.0	2	50.0	4	100.0	1	33.3	3	100.0	6	42.3	14	100.0	--	--	2	100.0	3	100.0
	2	66.7	3	100.0	4	100.0	4	100.0	3	75.0	4	100.0	3	100.0	3	100.0	12	85.7	14	100.0	2	100.0	2	100.0	1	50.0
	1	33.3	3	100.0	2	50.0	4	100.0	3	75.0	4	100.0	2	66.7	3	100.0	8	57.1	14	100.0	--	--	2	100.0	3	100.0
	2	66.7	3	100.0	3	100.0	3	100.0	6	100.0	6	100.0	4	100.0	4	100.0	15	93.7	16	100.0	1	100.0	1	100.0	4	100.0
	--	--	3	100.0	2	66.7	3	100.0	--	--	6	100.0	2	50.0	4	100.0	4	25.0	16	100.0	1	100.0	1	100.0	1	100.0
	3	100.0	3	100.0	1	33.3	3	100.0	6	100.0	6	100.0	4	100.0	4	100.0	14	87.5	16	100.0	1	100.0	1	100.0	5	100.0
	2	66.7	3	100.0	--	--	3	100.0	2	33.3	6	100.0	2	50.0	4	100.0	6	37.5	16	100.0	--	--	1	100.0	3	100.0

Klinik Hakkında Açıklama Yapılması İstedildiği Durumlar	PLASTİK VE REKONSTRÜKTİF CERRAHİ												KBB**													
	1. rotasyon			2. rotasyon			3. rotasyon			4. rotasyon			1. rotasyon			2. rotasyon			3. rotasyon			4. rotasyon				
	İsteyen	Toplam	%	İsteyen	Toplam	%	İsteyen	Toplam	%	İsteyen	Toplam	%	İsteyen	Toplam	%	İsteyen	Toplam	%	İsteyen	Toplam	%	İsteyen	Toplam	%		
	--	--	3	100.0	1	33.3	3	100.0	4	66.7	6	100.0	2	50.0	4	100.0	7	43.7	16	100.0	1	100.0	1	100.0	3	60.0
	2	66.7	3	100.0	3	100.0	3	100.0	6	100.0	6	100.0	4	100.0	4	100.0	15	93.7	16	100.0	1	100.0	1	100.0	4	80.0
	--	--	3	100.0	2	66.7	3	100.0	--	--	6	100.0	2	50.0	4	100.0	4	25.0	16	100.0	1	100.0	1	100.0	1	20.0
	3	100.0	3	100.0	1	33.3	3	100.0	6	100.0	6	100.0	4	100.0	4	100.0	14	87.5	16	100.0	1	100.0	1	100.0	5	100.0
	2	66.7	3	100.0	--	--	3	100.0	2	33.3	6	100.0	2	50.0	4	100.0	6	37.5	16	100.0	--	--	1	100.0	3	100.0

**Sadece 2 rotasyon yapılmıştır. Satır yüzdesidir.

Tablo 11'in devamı

Klinik Hakkında Açıklama Yapılması İstediği Durumlar	ORTOPEDİ (I)**												ORTOPEDİ (II)**											
	1. rotasyon		2. rotasyon		3. rotasyon		4. rotasyon		1. rotasyon		2. rotasyon		3. rotasyon		4. rotasyon		1. rotasyon		2. rotasyon		3. rotasyon		4. rotasyon	
	İsteyen	Toplam	İsteyen	Toplam	İsteyen	Toplam	İsteyen	Toplam	İsteyen	Toplam	İsteyen	Toplam	İsteyen	Toplam	İsteyen	Toplam	İsteyen	Toplam	İsteyen	Toplam	İsteyen	Toplam	İsteyen	Toplam
Klinikte çalışan ekibin tanıtılması	1	50.0	2	100.0	4	50.0	8	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesi	1	50.0	2	100.0	6	75.0	8	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kantinin ve bireysel gereksinimlerini karşılanacağı yerlerin gösterilmesi	2	100.0	2	100.0	4	50.0	8	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesi	2	100.0	2	100.0	7	87.5	8	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Klinik uygulamadaki beklentilerin ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesi	2	100.0	2	100.0	3	37.5	8	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Klinik Hakkında Açıklama Yapılması İstediği Durumlar	-	-	1	100.0	1	100.0	1	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesi	-	-	1	100.0	-	-	1	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kantinin ve bireysel gereksinimlerini karşılanacağı yerlerin gösterilmesi	-	-	1	100.0	-	-	1	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesi	-	-	1	100.0	-	-	1	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Klinik uygulamadaki beklentilerin ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesi	1	100.0	1	100.0	-	-	1	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

**Sadece 2 rotasyon yapılmıştır.

Satır yüzdesidir.

Tablo 11'in devamı

Klinik Hakkında Açıklama Yapılmasını İsteddiği Durumlar	NÖROLOJİ**												DERMATOLOJİ**															
	1.rotasyon			2. rotasyon			3. rotasyon			4. rotasyon			1.rotasyon			2. rotasyon			3. rotasyon			4. rotasyon						
	İsteyen	Toplam	%	İsteyen	Toplam	%	İsteyen	Toplam	%	İsteyen	Toplam	%	İsteyen	Toplam	%	İsteyen	Toplam	%	İsteyen	Toplam	%	İsteyen	Toplam	%				
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%				
Klinikte çalışan ekibin tanıtılması	-	-	-	-	3	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
Kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesi	-	-	-	-	3	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
Kantinin ve bireysel gereksinimlerini karşılanacağı yerlerin gösterilmesi	-	-	-	-	3	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
Kliniğin rutin işlemleri. Kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesi	-	-	-	2	66.7	3	100.0	-	-	-	-	-	2	66.6	3	100.0	5	83.3	6	100.0	4	50.0	8	100.0	9	64.3	14	100.0
Klinik uygulamadaki beklentilerin ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesi	-	-	-	2	66.7	3	100.0	-	-	-	-	-	2	66.6	3	100.0	2	33.3	6	100.0	2	25.0	8	100.0	4	28.6	14	100.0
Klinik Hakkında Açıklama Yapılmasını İsteddiği Durumlar	GÖZ**																											
Klinik Hakkında Açıklama Yapılmasını İsteddiği Durumlar	1.rotasyon			2. rotasyon			3. rotasyon			4. rotasyon			1.rotasyon			2. rotasyon			3. rotasyon			4. rotasyon						
	İsteyen	Toplam	%	İsteyen	Toplam	%	İsteyen	Toplam	%	İsteyen	Toplam	%	İsteyen	Toplam	%	İsteyen	Toplam	%	İsteyen	Toplam	%	İsteyen	Toplam	%				
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%				
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%				
Klinikte çalışan ekibin tanıtılması	3	60.0	5	100.0	1	50.0	2	100.0	-	-	-	-	4	57.1	7	100.0	1	14.3	7	100.0	1	100.0	1	100.0	2	25.0	8	100.0
Kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesi	5	100.0	5	100.0	1	50.0	2	100.0	-	-	-	-	6	85.7	7	100.0	5	71.4	7	100.0	1	100.0	1	100.0	6	75.0	8	100.0
Kantinin ve bireysel gereksinimlerini karşılanacağı yerlerin gösterilmesi	2	40.0	5	100.0	1	50.0	2	100.0	-	-	-	-	3	42.8	7	100.0	-	-	7	100.0	1	100.0	1	100.0	1	12.5	8	100.0
Kliniğin rutin işlemleri. Kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesi	3	60.0	5	100.0	2	100.0	2	100.0	-	-	-	-	5	71.4	7	100.0	1	100.0	5	71.4	7	100.0	1	100.0	6	75.0	8	100.0
Klinik uygulamadaki beklentilerin ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesi	3	60.0	5	100.0	1	50.0	2	100.0	-	-	-	-	4	57.1	7	100.0	2	28.6	7	100.0	-	-	1	100.0	2	25.0	8	100.0

**Sadece 2 rotasyon yapılmıştır.

Satur yitizdesidir.

Obstetri kliniği hakkında kendisine açıklama yapılmayan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %43.3'ü klinikte çalışan ekibin tanıtılmasını, %70'i kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesini, %16.6'sı kantinin ve bireysel gereksinimlerin karşılanacağı yerlerin gösterilmesini, %90'ı kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesini, %46.6'sı klinik uygulamadaki beklentiler ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesini istediğini belirtmiştir.

Jinekoloji kliniği hakkında kendisine açıklama yapılmayan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %44.4'ü klinikte çalışan ekibin tanıtılmasını, %70.3'ü kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesini, %14.8'i kantinin ve bireysel gereksinimlerin karşılanacağı yerlerin gösterilmesini, %96.3'ü kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesini, %37'si klinik uygulamadaki beklentiler ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesini istediğini belirtmiştir.

Genel Cerrahi (III) kliniği hakkında kendisine açıklama yapılmayan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %73.3'ü klinikte çalışan ekibin tanıtılmasını, %80'i kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesini, %40'ı kantinin ve bireysel gereksinimlerin karşılanacağı yerlerin gösterilmesini, %73.3'ü kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesini, %40'ı klinik uygulamadaki beklentiler ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesini istediğini belirtmiştir.

Genel Cerrahi (IV) kliniği hakkında kendisine açıklama yapılmayan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %69.6'sı klinikte çalışan ekibin tanıtılmasını, %82.6'sı kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesini, %82.6'sı kantinin ve bireysel gereksinimlerin karşılanacağı yerlerin gösterilmesini, %95.6'sı kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesini, %56.5'i klinik uygulamadaki beklentiler ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesini istediğini belirtmiştir.

Nöroşürüjji kliniği hakkında kendisine açıklama yapılmayan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %35.7'si klinikte çalışan ekibin tanıtılmasını, %64.3'ü kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesini, %42.8'i kantinin ve bireysel gereksinimlerin karşılanacağı yerlerin gösterilmesini, %85.7'si kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesini, %57.1'i klinik uygulamadaki beklentiler ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesini istediğini belirtmiştir.

Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniği hakkında kendisine açıklama yapılmayan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %33.3'ü klinikte çalışan ekibin

tanıtılmasını, %75'i kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesini, %25'i kantinin ve bireysel gereksinimlerin karşılanacağı yerlerin gösterilmesini, %83.3'ü kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesini, %50'si klinik uygulamadaki beklentiler ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesini istediğini belirtmiştir.

Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi kliniği hakkında kendisine açıklama yapılmayan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %43.7'si klinikte çalışan ekibin tanıtılmasını, %93.7'si kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesini, %25'i kantinin ve bireysel gereksinimlerin karşılanacağı yerlerin gösterilmesini, %87.5'i kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesini, %37.5'i klinik uygulamadaki beklentiler ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesini istediğini belirtmiştir.

KBB kliniği hakkında kendisine açıklama yapılmayan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %66.6'sı klinikte çalışan ekibin tanıtılmasını, %83.3'ü kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesini, %33.3'ü kantinin ve bireysel gereksinimlerin karşılanacağı yerlerin gösterilmesini, %100'ü kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesini, %83.3'ü klinik uygulamadaki beklentiler ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesini istediğini belirtmiştir.

Ortopedi (I) kliniği hakkında kendisine açıklama yapılmayan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %50'si klinikte çalışan ekibin tanıtılmasını, %70'i kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesini, %60'ı kantinin ve bireysel gereksinimlerin karşılanacağı yerlerin gösterilmesini, %90'ı kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesini, %50'si klinik uygulamadaki beklentiler ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesini istediğini belirtmiştir.

Ortopedi (II) kliniği hakkında kendisine açıklama yapılmayan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %100'ü klinikte çalışan ekibin tanıtılmasını, %80'i kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesini, %60'ı kantinin ve bireysel gereksinimlerin karşılanacağı yerlerin gösterilmesini, %80'i kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesini, %20'si klinik uygulamadaki beklentiler ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesini istediğini belirtmiştir.

Üroloji (I) kliniği hakkında kendisine açıklama yapılmayan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %50'si klinikte çalışan ekibin tanıtılmasını, %50'si

klirik uygulamadaki beklentiler ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesini istediğini belirtmiştir.

Üroloji (II) kliniği hakkında kendisine açıklama yapılmayan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %37.5'i klinikte çalışan ekibin tanıtılmasını, %75'i kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesini, %25'i kantinin ve bireysel gereksinimlerin karşılanacağı yerlerin gösterilmesini, %100'ü kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesini, %50'si klinik uygulamadaki beklentiler ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesini istediğini belirtmiştir.

Nöroloji kliniği hakkında kendisine açıklama yapılmayan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %66.6'sı kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesini, %66.6'sı klinik uygulamadaki beklentiler ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesini istediğini belirtmiştir.

Dermatoloji kliniği hakkında kendisine açıklama yapılmayan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %35.7'si klinikte çalışan ekibin tanıtılmasını, %71.4'ü kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesini, %28.6'sı kantinin ve bireysel gereksinimlerin karşılanacağı yerlerin gösterilmesini, %64.3'ü kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesini, %28.6'sı klinik uygulamadaki beklentiler ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesini istediğini belirtmiştir.

Göz kliniği hakkında kendisine açıklama yapılmayan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %57.1'i klinikte çalışan ekibin tanıtılmasını, %85.7'si kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesini, %42.8'i kantinin ve bireysel gereksinimlerin karşılanacağı yerlerin gösterilmesini, %71.4'ü kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesini, %57.1'i klinik uygulamadaki beklentiler ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesini istediğini belirtmiştir.

Kardiyoloji kliniği hakkında kendisine açıklama yapılmayan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %25'i klinikte çalışan ekibin tanıtılmasını, %75'i kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesini, %12.5'i kantinin ve bireysel gereksinimlerin karşılanacağı yerlerin gösterilmesini, %75'i kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesini, %25'i klinik uygulamadaki beklentiler ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesini istediğini belirtmiştir (Tablo 11).

Tablo 12: Öğrencilerin Tüm Klinikler ve Her Rotasyonlarında Teorik Bilgilerini Pratiğe Aktarma Düzeyleri Konusundaki Görüşlerine Göre Dağılımı

Teorik Bilgilerini Pratiğe Aktarma Düzeyi	OBSTETRİ*												JİNEKOLOJİ*																								
	1.rotasyon			2.rotasyon			3.rotasyon			4.rotasyon			Toplam			1.rotasyon			2.rotasyon			3.rotasyon			4.rotasyon			Toplam									
	N	%		N	%		N	%		N	%		N	%		N	%		N	%		N	%		N	%		N	%								
Yeterli	10	41.7	13	31.0	1	5.3																															
Orta Düzeyde Yeterli	11	45.8	19	45.2	12	63.2																															
Yetersiz	3	12.5	10	23.8	6	31.6																															
Oldukça Yetersiz																																					
Toplam	24	100.0	42	100.0	19	100.0																															
	GENEL CERRAHI (III)																																				
Teorik Bilgilerini Pratiğe Aktarma Düzeyi	1.rotasyon			2.rotasyon			3.rotasyon			4.rotasyon			Toplam			1.rotasyon			2.rotasyon			3.rotasyon			4.rotasyon			Toplam									
Oldukça Yeterli																																					
Yeterli	2	14.3	3	20.0	7	58.3																															
Orta Düzeyde Yeterli	10	71.4	6	40.0	4	33.3																															
Yetersiz	2	14.3	6	40.0	1	8.3																															
Oldukça Yetersiz																																					
Toplam	14	100.0	15	100.0	12	100.0																															
	NÖROŞÜRJİ																																				
Teorik Bilgilerini Pratiğe Aktarma Düzeyi	1.rotasyon			2.rotasyon			3.rotasyon			4.rotasyon			Toplam			1.rotasyon			2.rotasyon			3.rotasyon			4.rotasyon			Toplam									
Oldukça Yeterli																																					
Yeterli	6	50.0	6	50.0	3	25.0																															
Orta Düzeyde Yeterli	5	41.6	5	41.7	6	50.0																															
Yetersiz	1	8.4	1	8.3	3	25.0																															
Oldukça Yetersiz																																					
Toplam	13	100.0	12	100.0	12	100.0																															
	PLASTİK VE REKONSTRÜKTİF CERRAHI																																				
Teorik Bilgilerini Pratiğe Aktarma Düzeyi	1.rotasyon			2.rotasyon			3.rotasyon			4.rotasyon			Toplam			1.rotasyon			2.rotasyon			3.rotasyon			4.rotasyon			Toplam									
Oldukça Yeterli																																					
Yeterli	1	6.7	1	7.7	1	7.7																															
Orta Düzeyde Yeterli	4	26.7	6	46.2	1	7.7																															
Yetersiz	10	66.7	6	46.2	11	84.6																															
Oldukça Yetersiz																																					
Toplam	15	100.0	13	100.0	13	100.0																															
	KBB**																																				
Teorik Bilgilerini Pratiğe Aktarma Düzeyi	1.rotasyon			2.rotasyon			3.rotasyon			4.rotasyon			Toplam			1.rotasyon			2.rotasyon			3.rotasyon			4.rotasyon			Toplam									
Oldukça Yeterli																																					
Yeterli	1	6.7	1	7.7	1	7.7																															
Orta Düzeyde Yeterli	4	26.7	6	46.2	1	7.7																															
Yetersiz	10	66.7	6	46.2	11	84.6																															
Oldukça Yetersiz																																					
Toplam	15	100.0	13	100.0	13	100.0																															

*Sadece 3 rotasyon yapılmıştır.

**Sadece 2 rotasyon yapılmıştır.
Kolon yützedesidir.

Tablo 12'nin devamı

Teorik Bilgilerini Pratiğe Aktarma Düzeyi	ORTOPEDİ (I)**												ORTOPEDİ (II)**														
	1.rotasyon			2. rotasyon			3. rotasyon			4. rotasyon			1.rotasyon			2. rotasyon			3. rotasyon			4. rotasyon					
	N	%		N	%		N	%		N	%		N	%		N	%		N	%		N	%				
Oldukça Yeterli	1	9.1	10.0	1	10.0	1	10.0	2	9.5	2	15.4	5	41.7	5	41.7	2	15.4	2	15.4	1	8.3	1	8.3	1	8.3		
Orta Düzeyde Yeterli	5	45.5	60.0	6	60.0	6	60.0	11	52.4	9	69.2	6	50.0	6	50.0	9	69.2	6	50.0	6	50.0	6	50.0	6	50.0		
Yetersiz	5	45.5	30.0	3	30.0	3	30.0	8	38.1	2	15.4	2	15.4	2	15.4	2	15.4	2	15.4	1	8.3	1	8.3	1	8.3		
Oldukça Yetersiz	11	100.0	100.0	10	100.0	10	100.0	21	100.0	13	100.0	13	100.0	13	100.0	13	100.0	13	100.0	12	100.0	12	100.0	12	100.0		
Toplam	11	100.0	100.0	10	100.0	10	100.0	21	100.0	13	100.0	13	100.0	13	100.0	13	100.0	13	100.0	12	100.0	12	100.0	12	100.0		
Teorik Bilgilerini Pratiğe Aktarma Düzeyi	ÜROLOJİ (I)**												ÜROLOJİ (II)**														
Oldukça Yeterli	1	8.3	4	33.3	4	33.3	4	33.3	5	20.8	1	8.3	1	8.3	1	8.3	1	8.3	1	8.3	1	8.3	1	8.3	1	8.3	
Orta Düzeyde Yeterli	7	58.3	8	66.7	8	66.7	15	62.5	8	66.7	8	66.7	6	50.0	6	50.0	8	66.7	6	50.0	6	50.0	6	50.0	6	50.0	
Yetersiz	4	33.4	30.0	3	30.0	3	30.0	4	16.7	3	25.0	3	25.0	3	25.0	3	25.0	3	25.0	5	41.7	5	41.7	5	41.7		
Oldukça Yetersiz	12	100.0	12	100.0	12	100.0	24	100.0	12	100.0	12	100.0	12	100.0	12	100.0	12	100.0	12	100.0	12	100.0	12	100.0	12	100.0	
Toplam	12	100.0	12	100.0	12	100.0	24	100.0	12	100.0	12	100.0	12	100.0	12	100.0	12	100.0	12	100.0	12	100.0	12	100.0	12	100.0	
Teorik Bilgilerini Pratiğe Aktarma Düzeyi	NÖROLOJİ**												DERMATOLOJİ**														
Oldukça Yeterli	1	8.3	5	41.7	5	41.7	6	25.0	1	8.3	4	30.8	4	30.8	4	30.8	4	30.8	4	30.8	4	30.8	4	30.8	4	30.8	
Orta Düzeyde Yeterli	6	50.0	7	58.3	7	58.3	13	54.2	2	16.7	5	38.5	5	38.5	5	38.5	5	38.5	5	38.5	5	38.5	5	38.5	5	38.5	
Yetersiz	5	41.7	30.0	3	30.0	3	30.0	5	20.8	9	75.0	4	30.8	4	30.8	4	30.8	4	30.8	4	30.8	4	30.8	4	30.8	4	30.8
Oldukça Yetersiz	12	100.0	12	100.0	12	100.0	24	100.0	12	100.0	12	100.0	12	100.0	12	100.0	12	100.0	12	100.0	12	100.0	12	100.0	12	100.0	
Toplam	12	100.0	12	100.0	12	100.0	24	100.0	12	100.0	12	100.0	12	100.0	12	100.0	12	100.0	12	100.0	12	100.0	12	100.0	12	100.0	
Teorik Bilgilerini Pratiğe Aktarma Düzeyi	GÖZ**												KARDİYOLOJİ**														
Oldukça Yeterli	1	8.3	1	9.1	1	9.1	2	8.7	4	33.3	2	18.2	2	18.2	4	33.3	2	18.2	2	18.2	2	18.2	2	18.2	2	18.2	
Orta Düzeyde Yeterli	6	50.0	2	18.2	2	18.2	8	34.8	6	50.0	8	72.7	6	50.0	8	72.7	6	50.0	8	72.7	6	50.0	8	72.7	6	50.0	
Yetersiz	5	41.7	8	72.7	8	72.7	13	56.5	2	16.7	1	9.1	2	16.7	1	9.1	2	16.7	1	9.1	1	9.1	1	9.1	1	9.1	
Oldukça Yetersiz	12	100.0	11	100.0	11	100.0	23	100.0	12	100.0	11	100.0	11	100.0	11	100.0	11	100.0	11	100.0	11	100.0	11	100.0	11	100.0	
Toplam	12	100.0	11	100.0	11	100.0	23	100.0	12	100.0	11	100.0	11	100.0	11	100.0	11	100.0	11	100.0	11	100.0	11	100.0	11	100.0	

**Sadece 2 rotasyon yapılmıştır.
Kolon yüzdeştir.

Obstetri kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma konusundaki görüşleri incelendiğinde, %28.2'sinin yeterli, %49.4'ünün orta düzeyde yeterli, %22.4'ünün yetersiz buldukları saptanmıştır.

Jinekoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma konusundaki görüşleri incelendiğinde, %15.3'ünün yeterli, %44.7'sinin orta düzeyde yeterli, %40'ının yetersiz buldukları saptanmıştır.

Genel Cerrahi (III) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma konusundaki görüşleri incelendiğinde, %24'ünün yeterli, %50'sinin orta düzeyde yeterli, %26'sının yetersiz buldukları saptanmıştır.

Genel Cerrahi (IV) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma konusundaki görüşleri incelendiğinde, %12'sinin yeterli, %56'sının orta düzeyde yeterli, %32'sinin yetersiz buldukları saptanmıştır.

Nöroşürürji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma konusundaki görüşleri incelendiğinde, %40.4'ünün yeterli, %42.5'inin orta düzeyde yeterli, %17.1'inin yetersiz buldukları saptanmıştır.

Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma konusundaki görüşleri incelendiğinde, %30.6'sının yeterli, %42.8'inin orta düzeyde yeterli, %26.6'sının yetersiz buldukları saptanmıştır.

Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma konusundaki görüşleri incelendiğinde, %8'inin yeterli, %30'unun orta düzeyde yeterli, %62'sinin yetersiz buldukları saptanmıştır.

KBB kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma konusundaki görüşleri incelendiğinde, %30.4'ünün yeterli, %56.5'inin orta düzeyde yeterli, %13.1'inin yetersiz buldukları saptanmıştır.

Ortopedi (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma konusundaki görüşleri incelendiğinde,

%9.5'inin yeterli, %52.4'ünün orta düzeyde yeterli, %38.1'inin yetersiz buldukları saptanmıştır.

Ortopedi (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma konusundaki görüşleri incelendiğinde, %28'inin yeterli, %60'ının orta düzeyde yeterli, %12'sinin yetersiz buldukları saptanmıştır.

Üroloji (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma konusundaki görüşleri incelendiğinde, %20.8'inin yeterli, %62.5'inin orta düzeyde yeterli, %16.7'sinin yetersiz buldukları saptanmıştır.

Üroloji (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma konusundaki görüşleri incelendiğinde, %8.3'ünün yeterli, %58.3'ünün orta düzeyde yeterli, %33.4'ünün yetersiz buldukları saptanmıştır.

Nöroloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma konusundaki görüşleri incelendiğinde, %25'inin yeterli, %54.2'sinin orta düzeyde yeterli, %20.8'inin yetersiz buldukları saptanmıştır.

Dermatoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma konusundaki görüşleri incelendiğinde, %20'sinin yeterli, %28'inin orta düzeyde yeterli, %52'sinin yetersiz buldukları saptanmıştır.

Göz kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma konusundaki görüşleri incelendiğinde, %8.7'sinin yeterli, %34.8'inin orta düzeyde yeterli, %56.5'sinin yetersiz buldukları saptanmıştır.

Kardiyoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma konusundaki görüşleri incelendiğinde, %26.1'inin yeterli, %60.8'inin orta düzeyde yeterli, %13.1'inin yetersiz buldukları saptanmıştır (Tablo 12).

Tablo 13: Öğrencilerin Her Rotasyonlarında Uygulama Yaptıkları Kliniklerde Doyum Aldıkları Durumlara Göre Dağılımı

Doyum Aldıkları Durumlar	OBSTETRİ*												JİNEKOLOJİ*																	
	1.rotasyon			2.rotasyon			3.rotasyon			4.rotasyon			Toplam			1.rotasyon			2.rotasyon			3.rotasyon			4.rotasyon			Toplam		
	N	%		N	%		N	%		N	%		N	%		N	%		N	%		N	%		N	%		N	%	
Bilgilerini pekiştirmekten	8	33,3		9	21,4	7	36,8								6	27,3	16	36,4	2	10,5										
Hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinikteki ekibin olumlu yaklaşımından	15	62,5		26	61,9	9	47,4								13	59,1	22	50,0	13	68,4										
Sorumlu öğretim elemanının yaklaşımı ve eğitiminden				2	4,8																									
Hiçbir şeyden																														
Yanıtız	1	4,2		5	11,9	3	15,8								3	13,6	5	11,4	2	10,5										
Toplam	24	100,0		42	100,0	19	100,0								22	100,0	44	100,0	19	100,0										
Doyum Aldıkları Durumlar	GENEL CERRAHI (III)												GENEL CERRAHI (IV)																	
Bilgilerini pekiştirmekten	4	28,6		5	33,3	5	41,7	2	22,2	16	32,0	1	6,7	2	13,3	2	13,3	2	18,2	2	22,2	2	22,2	7	14,0					
Hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinikteki ekibin olumlu yaklaşımından	8	57,1		4	26,7	4	33,3	4	44,4	20	40,0	10	66,7	2	13,3	2	13,3	2	18,2	4	44,4	4	44,4	18	36,0					
Sorumlu öğretim elemanının yaklaşımı ve eğitiminden	2	14,3						1	11,1	3	6,0																			
Hiçbir şeyden				5	33,3	1	8,3	2	22,2	8	16,0	2	13,3	6	40,0	5	45,5	1	11,1	14	28,0									
Yanıtız				1	6,7	2	16,7			3	6,0	2	13,3	3	20,0	2	18,2													
Toplam	14	100,0		15	100,0	12	100,0	9	100,0	50	100,0	15	100,0	15	100,0	15	100,0	11	100,0	9	100,0	9	100,0	50	100,0					
Doyum Aldıkları Durumlar	NÖROŞÜRÜJİ												GÖĞÜS KALP DAMAR CERRAHİSİ																	
Bilgilerini pekiştirmekten	4	33,3		4	33,3	3	25,0	6	54,5	17	36,2	11	73,3	7	53,8	8	72,7	5	50,0	31	63,3									
Hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinikteki ekibin olumlu yaklaşımından	8	66,7		6	50,0	5	41,7	3	27,3	22	46,8	3	20,0	3	23,1															
Sorumlu öğretim elemanının yaklaşımı ve eğitiminden						1	8,3	1	9,1	2	4,3																			
Hiçbir şeyden																														
Yanıtız				2	16,7	3	25,0	1	9,1	6	12,7	1	6,7	3	23,1	2	18,2													
Toplam	13	100,0		12	100,0	12	100,0	11	100,0	47	100,0	15	100,0	13	100,0	13	100,0	11	100,0	10	100,0	10	100,0	49	100,0					
Doyum Aldıkları Durumlar	PLASTİK VE REKONSTRÜKTİF CERRAHI												KBB**																	
Bilgilerini pekiştirmekten	3	20,0		3	23,1	2	15,4	2	22,2	10	20,0	5	41,7	4	36,4															
Hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinikteki ekibin olumlu yaklaşımından	2	13,3		6	46,2	7	53,8	5	55,6	20	40,0	5	41,7	4	36,4															
Sorumlu öğretim elemanının yaklaşımı ve eğitiminden	5	33,3		1	7,7					6	12,0																			
Hiçbir şeyden	2	13,3		1	7,7	3	23,1	2	22,2	8	16,0	2	18,2	2	18,2															
Yanıtız	3	20,0		2	15,4	1	7,7	6	60,0	6	12,0	2	16,7	1	9,1															
Toplam	15	100,0		13	100,0	13	100,0	9	100,0	50	100,0	12	100,0	11	100,0	11	100,0	10	100,0	49	100,0	49	100,0	23	100,0					

*Sadece 3 rotasyon yapılmıştır.
**Sadece 2 rotasyon yapılmıştır.
Kolon yüzdesidir.

Tablo 13'ün devamıdır.

Doyum Aldıkları Durumlar	ORTOPEDİ (I)**												ORTOPEDİ (II)**												
	1. rotasyon			2. rotasyon			3. rotasyon			4. rotasyon			1. rotasyon			2. rotasyon			3. rotasyon			4. rotasyon			
	N	%	Toplam	N	%	Toplam	N	%	Toplam	N	%	Toplam	N	%	Toplam	N	%	Toplam	N	%	Toplam	N	%	Toplam	
Bilgilerini pekiştirmekten	1	9,1	4	3	30,0	4	19,0	4	19,0	1	7,7	6	28,6	7	53,8	8	66,7	1	7,7	3	25,0	1	4,0	15	60,0
Hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinikteki etkin olumlu yaklaşımlardan	5	45,5	1	10,0	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Sorumlu öğretim elemanının yaklaşımı ve eğitiminden	2	18,2	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Hiçbir şeyden	1	9,1	2	20,0	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Yanıtız	2	18,2	4	40,0	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Toplam	11	100,0	10	100,0	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
	ÜROLOJİ (I)**																								
Doyum Aldıkları Durumlar	1. rotasyon			2. rotasyon			3. rotasyon			4. rotasyon			1. rotasyon			2. rotasyon			3. rotasyon			4. rotasyon			
Bilgilerini pekiştirmekten	4	33,3	5	41,7	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinikteki etkin olumlu yaklaşımlardan	1	8,3	4	33,3	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Sorumlu öğretim elemanının yaklaşımı ve eğitiminden	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Hiçbir şeyden	4	33,3	3	25,0	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Yanıtız	3	25,0	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Toplam	12	100,0	12	100,0	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
	NOROLOJİ**																								
Doyum Aldıkları Durumlar	1. rotasyon			2. rotasyon			3. rotasyon			4. rotasyon			1. rotasyon			2. rotasyon			3. rotasyon			4. rotasyon			
Bilgilerini pekiştirmekten	1	8,3	9	75,0	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinikteki etkin olumlu yaklaşımlardan	9	75,0	1	8,3	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Sorumlu öğretim elemanının yaklaşımı ve eğitiminden	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Hiçbir şeyden	2	16,7	1	8,3	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Yanıtız	12	100,0	12	100,0	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Toplam	12	100,0	12	100,0	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
	DERMATOLOJİ**																								
Doyum Aldıkları Durumlar	1. rotasyon			2. rotasyon			3. rotasyon			4. rotasyon			1. rotasyon			2. rotasyon			3. rotasyon			4. rotasyon			
Bilgilerini pekiştirmekten	1	8,3	9	75,0	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinikteki etkin olumlu yaklaşımlardan	9	75,0	1	8,3	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Sorumlu öğretim elemanının yaklaşımı ve eğitiminden	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Hiçbir şeyden	2	16,7	1	8,3	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Yanıtız	12	100,0	12	100,0	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Toplam	12	100,0	12	100,0	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
	KARDİYOLOJİ**																								
Doyum Aldıkları Durumlar	1. rotasyon			2. rotasyon			3. rotasyon			4. rotasyon			1. rotasyon			2. rotasyon			3. rotasyon			4. rotasyon			
Bilgilerini pekiştirmekten	4	33,3	4	36,4	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinikteki etkin olumlu yaklaşımlardan	5	41,7	2	18,2	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Sorumlu öğretim elemanının yaklaşımı ve eğitiminden	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Hiçbir şeyden	2	16,7	3	27,3	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Yanıtız	1	8,3	2	18,2	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Toplam	12	100,0	11	100,0	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

**Sadece 2 rotasyon yapılmıştır.
Kolon yüzdelidir.

Obstetri kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin doyum aldıkları durumlar incelendiğinde, %28.3'ünün bilgilerini pekiştirmekten, %58.8'inin hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinik ekibin yaklaşımından, %2.4'ünün sorumlu öğretim elemanın yaklaşımı ve eğitiminden doyum aldığı saptanmıştır.

Jinekoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin doyum aldıkları durumlar incelendiğinde, %28.3'ünün bilgilerini pekiştirmekten, %56.5'inin hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinik ekibin yaklaşımından, %3.5'inin sorumlu öğretim elemanın yaklaşımı ve eğitiminden doyum aldığı saptanmıştır.

Genel Cerrahi (III) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin doyum aldıkları durumlar incelendiğinde, %32'sinin bilgilerini pekiştirmekten, %40'ının hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinik ekibin yaklaşımından, %6'sının sorumlu öğretim elemanın yaklaşımı ve eğitiminden doyum aldığı, %16'sının hiçbir şeyden doyum almadığı saptanmıştır.

Genel Cerrahi (IV) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin doyum aldıkları durumlar incelendiğinde, %14'ünün bilgilerini pekiştirmekten, %36'sının hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinik ekibin yaklaşımından, %8'inin sorumlu öğretim elemanın yaklaşımı ve eğitiminden doyum aldığı, %28'inin hiçbir şeyden doyum almadığı saptanmıştır.

Nöroşürji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin doyum aldıkları durumlar incelendiğinde, %36.2'sinin bilgilerini pekiştirmekten, %46.8'inin hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinik ekibin yaklaşımından, %4.3'ünün sorumlu öğretim elemanın yaklaşımı ve eğitiminden doyum aldığı saptanmıştır.

Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin doyum aldıkları durumlar incelendiğinde, %63.3'ünün bilgilerini pekiştirmekten, %16.3'ünün hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinik ekibin yaklaşımından, %6.1'inin sorumlu öğretim elemanın yaklaşımı ve eğitiminden doyum aldığı saptanmıştır.

Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin doyum aldıkları durumlar incelendiğinde, %20'sinin bilgilerini pekiştirmekten, %40'ının hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve

klirik ekibin yaklaşımdan, %12'sinin sorumlu öğretim elemanın yaklaşımdı ve eğitimidn doyum aldığı, %16'sının hiçbir şeyden doyum almadığı saptanmıştır.

KBB kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin doyum aldıkları durumlar incelendiğinde, %39.2'sinin bilgilerini pekiştirmekten, %39.2'sinin hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinik ekibin yaklaşımdan doyum aldığı, %8.6'sının hiçbir şeyden doyum almadığı saptanmıştır.

Ortopedi (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin doyum aldıkları durumlar incelendiğinde, %19'unun bilgilerini pekiştirmekten, %28.6'sının hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinik ekibin yaklaşımdan, %9.5'inin sorumlu öğretim elemanın yaklaşımdı ve eğitimidn doyum aldığı, %14.3'ünün hiçbir şeyden doyum almadığı saptanmıştır.

Ortopedi (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin doyum aldıkları durumlar incelendiğinde, %4'ünün bilgilerini pekiştirmekten, %60'ının hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinik ekibin yaklaşımdan, %4'ünün sorumlu öğretim elemanın yaklaşımdı ve eğitimidn doyum aldığı, %16'sının hiçbir şeyden doyum almadığı saptanmıştır.

Üroloji (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin doyum aldıkları durumlar incelendiğinde, %37.5'inin bilgilerini pekiştirmekten, %20.8'inin hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinik ekibin yaklaşımdan doyum aldığı, %29.2'sinin hiçbir şeyden doyum almadığı saptanmıştır.

Üroloji (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin doyum aldıkları durumlar incelendiğinde, %41.6'sının bilgilerini pekiştirmekten, %25'inin hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinik ekibin yaklaşımdan, %4.2'sinin sorumlu öğretim elemanın yaklaşımdı ve eğitimidn doyum aldığı, %29.2'sinin hiçbir şeyden doyum almadığı saptanmıştır.

Nöroloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin doyum aldıkları durumlar incelendiğinde, %41.6'sının bilgilerini pekiştirmekten, %41.6'sının hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinik ekibin yaklaşımdan doyum aldığı, %4.3'ünün hiçbir şeyden doyum almadığı saptanmıştır.

Dermatoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin doyum aldıkları durumlar incelendiğinde, %24'ünün bilgilerini

pekiştirmekten, %44'ünün hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinik ekibin yaklaşımından doyum aldığı, %20'sinin hiçbir şeyden doyum almadığı saptanmıştır.

Göz kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin doyum aldıkları durumlar incelendiğinde, %34.8'inin bilgilerini pekiştirmekten, %30.5'inin hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinik ekibin yaklaşımından doyum aldığı, %21.7'sinin hiçbir şeyden doyum almadığı saptanmıştır.

Kardiyoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin doyum aldıkları durumlar incelendiğinde, %17.4'ünün bilgilerini pekiştirmekten, %52.2'sinin hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinik ekibin yaklaşımından, %13'ünün sorumlu öğretim elemanın yaklaşımı ve eğitiminden doyum aldığı, %8.7'sinin hiçbir şeyden doyum almadığı saptanmıştır (Tablo 13).

Obstetri kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “hemşirelik öğrencileri klinikte, klinikteki hemşirelerden daha çok kendi arkadaşlarından öğreniyorlar” ifadesine (1.madde), %33’ü tamamen katıldığını, %40’ı katıldığını, %12’si kararsız olduğunu, %12’si katılmadığını, %3’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Obstetri kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte öğrencilerin kullanabileceği kitap, makale gibi öğrenmeye yardımcı kaynaklar mevcuttur” ifadesine (2.madde), %51’i tamamen katıldığını, %39’u katıldığını, %2’si kararsız olduğunu, %7’si katılmadığını, %1’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Obstetri kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı zamanının çoğunu öğrencilerin öğretimi için kullanıyor” ifadesine (3.madde), %7’si tamamen katıldığını, %22’si katıldığını, %25’i kararsız olduğunu, %39’u katılmadığını, %7’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Obstetri kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “hemşirelik öğrencilerinin soru sormaksızın klinikte çalışan hemşirelerin tüm istemlerini yerine getirmesi bekleniyor” ifadesine (4.madde), %40’ı tamamen katıldığını, %23’ü katıldığını, %16’sı kararsız olduğunu, %16’sı katılmadığını, %5’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Obstetri kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı hemşirelik öğrencilerinin öğrenim gereksinimlerine büyük önem veriyor” ifadesine (5.madde), %2’si tamamen katıldığını, %18’i katıldığını, %29’u kararsız olduğunu, %39’u katılmadığını, %12’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Obstetri kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı hemşirelik öğrencilerini bir öğrenciden çok bir çalışan olarak görüyor” ifadesine (6.madde), %6’sı tamamen katıldığını, %12’si katıldığını, %19’u kararsız olduğunu, %56’sı katılmadığını, %7’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Obstetri kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanından en yeni öğrenciye kadar klinikteki bütün elemanlar, kendilerini sağlık bakım ekibinin bir parçası olarak hissediyorlar” ifadesine (7.madde), %1’i tamamen katıldığını, %15’i katıldığını, %36’sı kararsız olduğunu, %29’u katılmadığını, %19’u kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Obstetri kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “klinik uygulama saatlerinin planlanması hemşirelik öğrencisinin mümkün olan en fazla deneyimi kazanmasına izin verilecek şekilde yapılıyor” ifadesine (8.madde), %11’i tamamen katıldığını, %22’si katıldığını, %19’u kararsız olduğunu, %43’ü katılmadığını, %5’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Obstetri kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte kazandığım deneyimlerden memnunum” ifadesine (9.madde), %11’i tamamen katıldığını, %46’sı katıldığını, %22’si kararsız olduğunu, %13’ü katılmadığını, %8’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Obstetri kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte iş paylaşımından çok hasta paylaşımı uygulanıyor” ifadesine (10.madde), %20’si tamamen katıldığını, %40’ı katıldığını, %22’si kararsız olduğunu, %16’sı katılmadığını, %2’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Obstetri kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanın öğrenciler için bu klinikte rotasyon programı dışında bir öğretim programı vardı” ifadesine (11.madde), %13’ü tamamen katıldığını, %32’si katıldığını, %9’u kararsız olduğunu, %33’ü katılmadığını, %13’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Obstetri kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı stajda bizimle ilgileneceği yerde kendince çok daha önemli işlerle meşguldü” ifadesine (12.madde), %2’si tamamen katıldığını, %7’si katıldığını, %11’i kararsız olduğunu, %64’ü katılmadığını, %16’sı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Obstetri kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte çok fazla rutin iş var” ifadesine (13.madde), %5’i tamamen katıldığını, %26’sı katıldığını, %20’si kararsız olduğunu, %34’ü katılmadığını, %15’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Obstetri kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte her hasta için bireyselleştirilmiş hemşirelik bakımı veriliyor” ifadesine (14.madde), %6’sı tamamen katıldığını, %13’ü katıldığını, %27’si kararsız olduğunu, %34’ü katılmadığını, %20’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Obstetri kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “biz öğrenciler genellikle istediğimiz kadar soru sorabiliriz” ifadesine

(15.madde), %9'u tamamen katıldığını, %28'i katıldığını, %11'i kararsız olduğunu, %33'ü katılmadığını, %19'u kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Obstetri kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinik benim öğrenimim için iyi bir birimdi" ifadesine (16.madde), %7'si tamamen katıldığını, %44'ü katıldığını, %20'si kararsız olduğunu, %25'i katılmadığını, %4'ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Obstetri kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "yaptığım işler genellikle ilginçti" ifadesine (17.madde), %25'i katıldığını, %16'sı kararsız olduğunu, %44'ü katılmadığını %15'i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Obstetri kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "stajda edindiğim deneyimler hemşire olmak için beni daha fazla heveslendirmiştir" ifadesine (18.madde), %5'i tamamen katıldığını, %28'i katıldığını, %36'sı kararsız olduğunu, %24'ü katılmadığını, %7'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Obstetri kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikten hem hastalar hem de hemşireler memnundu" ifadesine (19.madde), %2'si tamamen katıldığını, %50'si katıldığını, %35'i kararsız olduğunu, %9'u katılmadığını, %4'ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Obstetri kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte sorularımız genellikle tatminkar bir şekilde cevaplandırılıyor" ifadesine (20.madde), %1'i tamamen katıldığını, %34'ü katıldığını, %20'si kararsız olduğunu, %32'si katılmadığını, %13'ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Obstetri kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bana bir birey olarak değil, tüm diğer öğrenciler gibi davranıldığını hissettim" ifadesine (21.madde), %8'i tamamen katıldığını, %59'u katıldığını, %18'i kararsız olduğunu, %14'ü katılmadığını, %1'i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Obstetri kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte gerçekten hastaların gereksinimlerine öncelik veriliyor" ifadesine (22.madde), %1'i tamamen katıldığını, %35'i katıldığını, %40'ı kararsız olduğunu, %18'i katılmadığını, %6'sı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir (Tablo 14).

Tablo 15: Öğrencilerin Jinekoloji Kliniğindeki Her Rotasyonlarındaki Her Rotasyonlarında Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Maddelerine Verdikleri Yanıtlara Göre Dağılımı

ÖLÇEK MADELERİ	1.ROTASYON						2.ROTASYON						3.ROTASYON						TOPLAM																																	
	Tamamen		Kararsız		Keskinlikle		Tamamen		Kararsız		Keskinlikle		Tamamen		Kararsız		Keskinlikle		Tamamen		Kararsız		Keskinlikle																													
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%																												
1. madde	9	40.9	7	31.8	4	18.2	1	4.5	1	4.5	22	100.0	10	22.7	21	47.7	5	11.4	8	18.2	—	—	44	100.0	4	21.1	6	31.6	4	21.1	4	21.1	4	21.1	5.3	19	100.0	23	27.0	34	40.0	13	15.0	13	15.0	2	3.0	85	100.0			
2. madde	16	72.7	5	22.7	—	—	1	4.5	—	—	22	100.0	20	45.5	20	45.5	1	2.3	2	4.5	1	2.3	44	100.0	—	—	5	26.3	6	31.6	6	31.6	2	10.5	—	—	19	100.0	43	51.0	35	41.0	1	1.0	5	6.0	1	1.0	85	100.0		
3. madde	1	4.5	4	18.2	9	40.9	8	36.4	—	—	22	100.0	15	34.1	15	34.1	3	6.8	9	20.5	2	4.5	44	100.0	2	10.5	11	57.9	3	15.8	3	15.8	—	—	19	100.0	25	29.0	34	40.0	6	7.0	15	18.0	5	6.0	85	100.0				
4. madde	1	4.5	3	13.6	7	31.8	11	50.0	—	—	22	100.0	1	2.3	4	9.1	9	20.5	25	56.8	5	11.4	44	100.0	1	5.3	1	5.3	8	42.1	1	5.3	19	100.0	3	4.0	8	9.0	24	28.0	44	52.0	6	7.0	85	100.0						
5. madde	1	4.5	5	22.7	2	9.1	9	40.9	5	22.7	22	100.0	—	—	7	15.9	8	18.2	23	52.3	6	13.6	44	100.0	—	—	2	10.5	5	26.3	11	57.9	1	5.3	19	100.0	1	1.0	14	16.0	15	18.0	43	51.0	12	14.0	85	100.0				
6. madde	2	9.1	1	4.5	7	31.8	6	27.3	6	27.3	22	100.0	1	2.3	6	13.6	11	25.0	23	52.3	3	6.8	44	100.0	1	5.3	6	31.6	7	36.8	2	10.5	3	15.8	19	100.0	4	6.0	13	15.0	25	29.0	31	36.0	12	14.0	85	100.0				
7. madde	1	4.5	4	18.2	7	31.8	8	36.4	2	9.1	22	100.0	5	11.4	14	31.8	7	15.9	17	38.6	1	2.3	44	100.0	1	5.3	3	15.8	4	21.1	10	52.6	1	5.3	19	100.0	7	8.0	21	25.0	18	21.0	35	41.0	4	5.0	85	100.0				
8. madde	1	4.5	13	59.1	4	18.2	3	13.6	1	4.5	22	100.0	1	2.3	13	29.5	15	34.1	10	22.7	5	11.4	44	100.0	1	5.3	3	15.8	9	47.4	5	26.3	1	5.3	19	100.0	13	15.0	45	52.0	21	25.0	31	36.0	5	6.0	85	100.0				
9. madde	3	13.6	16	72.7	1	4.5	—	—	2	9.1	22	100.0	7	15.9	20	45.5	15	34.1	2	4.5	—	—	44	100.0	—	—	5	26.3	5	26.3	3	15.8	8	42.1	1	5.3	19	100.0	3	4.0	33	39.0	25	29.0	18	21.0	6	7.0	85	100.0		
10. madde	1	4.5	4	18.2	5	22.7	10	45.5	2	9.1	22	100.0	2	4.5	10	22.7	17	38.6	13	29.5	2	4.5	44	100.0	—	—	5	26.3	5	26.3	6	31.6	3	15.8	8	42.1	1	5.3	19	100.0	3	4.0	20	24.0	25	29.0	31	36.0	5	6.0	85	100.0
11. madde	1	4.5	1	4.5	1	4.5	16	72.7	3	13.6	22	100.0	—	—	4	9.1	5	11.4	26	59.1	9	20.5	44	100.0	—	—	7	36.8	3	15.8	8	42.1	1	5.3	19	100.0	6	8.0	38	45.0	8	9.0	25	29.0	8	9.0	85	100.0				
12. madde	3	13.6	11	50.0	3	13.6	2	9.1	3	13.6	22	100.0	3	6.8	20	45.5	2	4.5	15	34.1	4	9.1	44	100.0	—	—	7	36.8	2	10.5	7	36.8	2	10.5	7	36.8	—	—	19	100.0	8	9.0	17	20.0	17	20.0	23	27.0	20	24.0	85	100.0
13. madde	2	9.1	4	18.2	3	13.6	3	13.6	10	45.5	22	100.0	4	9.1	6	13.6	12	27.3	13	29.5	9	20.5	44	100.0	2	10.5	7	36.8	2	10.5	7	36.8	—	—	19	100.0	9	11.0	26	31.0	14	16.0	28	33.0	8	9.0	85	100.0				
14. madde	2	9.1	5	22.7	4	18.2	7	31.8	4	18.2	22	100.0	5	11.4	16	36.4	5	11.4	14	31.8	4	9.1	44	100.0	2	10.5	5	26.3	5	26.3	7	36.8	—	—	19	100.0	1	1.0	27	32.0	32	38.0	20	23.0	5	6.0	85	100.0				
15. madde	1	4.5	8	36.4	6	27.3	4	18.2	3	13.6	22	100.0	—	—	16	36.4	16	36.4	11	25.0	1	2.3	44	100.0	—	—	3	15.8	10	52.6	5	26.3	1	5.3	19	100.0	—	—	9	10.0	22	26.0	49	58.0	5	6.0	85	100.0				
16. madde	—	—	6	27.3	5	22.7	10	45.5	1	4.5	22	100.0	—	—	3	6.8	8	18.2	31	70.5	2	4.5	44	100.0	—	—	—	—	8	42.1	8	42.1	2	10.5	19	100.0	2	2.0	15	18.0	30	35.0	27	32.0	11	13.0	85	100.0				
17. madde	—	—	5	22.7	10	45.5	5	22.7	2	9.1	22	100.0	1	2.3	6	13.6	13	29.5	17	38.6	7	15.9	44	100.0	1	5.3	4	21.1	7	36.8	5	26.3	2	10.5	19	100.0	2	2.0	23	27.0	41	48.0	19	23.0	—	—	85	100.0				
18. madde	1	4.5	8	36.4	7	31.8	6	27.3	—	—	22	100.0	—	—	7	15.9	25	56.8	12	27.3	—	—	44	100.0	1	5.3	8	42.1	9	47.4	1	5.3	—	—	19	100.0	2	2.0	23	27.0	41	48.0	19	23.0	—	—	85	100.0				
19. madde	—	—	3	13.6	7	31.8	9	40.9	3	13.6	22	100.0	1	2.3	13	29.5	10	22.7	14	31.8	6	13.6	44	100.0	—	—	8	42.1	5	26.3	6	31.6	—	—	19	100.0	1	1.0	24	28.0	22	26.0	29	34.0	9	11.0	85	100.0				
20. madde	1	4.5	17	77.3	1	4.5	1	4.5	2	9.1	22	100.0	4	9.1	19	43.2	9	20.5	11	25.0	1	2.3	44	100.0	—	—	12	63.2	3	15.8	3	15.8	1	5.3	19	100.0	5	6.0	48	56.0	13	15.0	15	18.0	4	5.0	85	100.0				
21. madde	—	—	5	22.7	9	40.9	3	13.6	22	100.0	1	2.3	7	15.9	20	45.5	12	27.3	4	9.1	44	100.0	2	10.5	6	31.6	9	47.4	2	10.5	—	—	19	100.0	3	4.0	18	21.0	34	40.0	34	40.0	7	8.0	85	100.0						
22. madde	—	—	5	22.7	9	40.9	3	13.6	22	100.0	1	2.3	7	15.9	20	45.5	12	27.3	4	9.1	44	100.0	2	10.5	6	31.6	9	47.4	2	10.5	—	—	19	100.0	3	4.0	18	21.0	34	40.0	34	40.0	7	8.0	85	100.0						

Satır yüzdesidir.

Jinekoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “hemşirelik öğrencileri klinikte, klinikteki hemşirelerden daha çok kendi arkadaşlarından öğreniyorlar” ifadesine (1.madde), %27’si tamamen katıldığını, %40’ı katıldığını, %15’i kararsız olduğunu, %15’i katılmadığını, %3’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Jinekoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte öğrencilerin kullanabileceği kitap, makale gibi öğrenmeye yardımcı kaynaklar mevcuttur” ifadesine (2.madde), %51’i tamamen katıldığını, %41’i katıldığını, %1’i kararsız olduğunu, %6’sı katılmadığını, %1’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Jinekoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı zamanının çoğunu öğrencilerin öğretimi için kullanıyor” ifadesine (3.madde), %2’si tamamen katıldığını, %22’si katıldığını, %31’i kararsız olduğunu, %41’i katılmadığını, %4’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Jinekoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “hemşirelik öğrencilerinin soru sormaksızın klinikte çalışan hemşirelerin tüm istemlerini yerine getirmesi bekleniyor” ifadesine (4.madde), %29’u tamamen katıldığını, %40’ı katıldığını, %7’si kararsız olduğunu, %18’i katılmadığını, %6’sı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Jinekoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı hemşirelik öğrencilerinin öğrenim gereksinimlerine büyük önem veriyor” ifadesine (5.madde), %4’ü tamamen katıldığını, %9’u katıldığını, %28’i kararsız olduğunu, %52’si katılmadığını, %7’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Jinekoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı hemşirelik öğrencilerini bir öğrenciden çok bir çalışan olarak görüyor” ifadesine (6.madde), %1’i tamamen katıldığını, %16’sı katıldığını, %18’i kararsız olduğunu, %51’i katılmadığını, %14’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Jinekoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanından en yeni öğrenciye kadar klinikteki bütün elemanlar, kendilerini sağlık bakım ekibinin bir parçası olarak hissediyorlar” ifadesine (7.madde), %6’sı tamamen katıldığını, %15’i katıldığını, %29’u kararsız olduğunu, %36’sı katılmadığını, %14’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Jinekoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “klinik uygulama saatlerinin planlanması hemşirelik öğrencisinin mümkün olan en fazla deneyimi kazanmasına izin verilecek şekilde yapılıyor” ifadesine (8.madde), %8’i tamamen katıldığını, %25’i katıldığını, %21’i kararsız olduğunu, %41’i katılmadığını, %5’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Jinekoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte kazandığım deneyimlerden memnunum” ifadesine (9.madde), %4’ü tamamen katıldığını, %39’u katıldığını, %29’u kararsız olduğunu, %21’i katılmadığını, %7’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Jinekoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte iş paylaşımından çok hasta paylaşımı uygulanıyor” ifadesine (10.madde), %15’i tamamen katıldığını, %52’si katıldığını, %25’i kararsız olduğunu, %4’ü katılmadığını, %4’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Jinekoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanın öğrenciler için bu klinikte rotasyon programı dışında bir öğretim programı vardı” ifadesine (11.madde), %5’i tamamen katıldığını, %24’ü katıldığını, %29’u kararsız olduğunu, %36’sı katılmadığını, %6’sı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Jinekoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı stajda bizimle ilgileneceği yerde kendince çok daha önemli işlerle meşguldü” ifadesine (12.madde), %1’i tamamen katıldığını, %12’si katıldığını, %13’ü kararsız olduğunu, %56’sı katılmadığını, %18’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Jinekoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte çok fazla rutin iş var” ifadesine (13.madde), %8’i tamamen katıldığını, %45’i katıldığını, %9’u kararsız olduğunu, %29’u katılmadığını, %9’u kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Jinekoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte her hasta için bireyselleştirilmiş hemşirelik bakımı veriliyor” ifadesine (14.madde), %9’u tamamen katıldığını, %20’si katıldığını, %20’si kararsız olduğunu, %27’si katılmadığını, %24’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Jinekoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “biz öğrenciler genellikle istediğimiz kadar soru sorabiliriz” ifadesine

(15.madde), %11'i tamamen katıldığını, %31'i katıldığını, %16'sı kararsız olduğunu, %33'ü katılmadığını, %9'u kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Jinekoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinik benim öğrenimim için iyi bir birimdi" ifadesine (16.madde), %1'i %1'i tamamen katıldığını, %32'si katıldığını, %38'i kararsız olduğunu, %23'ü katılmadığını, %6'sı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Jinekoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "yaptığım işler genellikle ilginçti" ifadesine (17.madde), %10'u katıldığını, %26'sı kararsız olduğunu, %58'i katılmadığını, %6'sı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Jinekoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "stajda edindiğim deneyimler hemşire olmak için beni daha fazla heveslendirmiştir" ifadesine (18.madde), %2'si tamamen katıldığını, %18'i katıldığını, %35'i kararsız olduğunu, %32'si katılmadığını, %13'ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Jinekoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikten hem hastalar hem de hemşireler memnundu" ifadesine (19.madde), %2'si tamamen katıldığını %27'si katıldığını, %48'i kararsız olduğunu, %23'ü katılmadığını belirtmiştir.

Jinekoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte sorularımız genellikle tatminkar bir şekilde cevaplandırılıyor" ifadesine (20.madde), %1'i tamamen katıldığını, %28'i katıldığını, %26'sı kararsız olduğunu, %34'ü katılmadığını, %11'i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Jinekoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bana bir birey olarak değil, tüm diğer öğrenciler gibi davranıldığını hissettim" ifadesine (21.madde), %6'sı tamamen katıldığını, %56'sı katıldığını, %15'i kararsız olduğunu, %18'i katılmadığını, %5'i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Jinekoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte gerçekten hastaların gereksinimlerine öncelik veriliyor" ifadesine (22.madde), %4'ü tamamen katıldığını, %21'i katıldığını, %40'ı kararsız olduğunu, %27'si katılmadığını, %8'i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir (Tablo 15).

Tablo 16: Öğrencilerin Genel Cerrahi (III) Kliniğindeki Her Rotasyonlarında Her Rotasyonlarında Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Maddelerine Verdikleri Yanıtlara Göre Dağılımı

ÖLÇEK MADDELERİ	1.ROTASYON						2.ROTASYON						3.ROTASYON						4.ROTASYON						TOPLAM															
	Tamanen		Kısmiyet		Toplam		Tamanen		Kısmiyet		Toplam		Tamanen		Kısmiyet		Toplam		Tamanen		Kısmiyet		Toplam		Tamanen		Kısmiyet		Toplam											
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%										
1. madde	5	35,7	4	28,6	1	7,1	3	21,4	1	7,1	14	100,0	4	28,7	2	13,3	7	46,7	2	13,3	7	46,7	2	13,3	7	46,7	1	7,1	3	21,4	1	7,1	14	100,0						
2. madde	8	57,1	4	28,6	1	7,1	1	7,1	14	100,0	7	46,7	4	28,7	2	13,3	3	20,0	1	6,7	15	100,0	3	20,0	1	6,7	15	100,0	3	20,0	1	6,7	15	100,0						
3. madde	7	50,0	4	28,6	1	7,1	1	7,1	14	100,0	2	13,3	4	28,7	2	13,3	5	33,3	2	13,3	15	100,0	3	20,0	1	6,7	15	100,0	3	20,0	1	6,7	15	100,0						
4. madde	7	50,0	4	28,6	1	7,1	1	7,1	14	100,0	2	13,3	4	28,7	2	13,3	5	33,3	2	13,3	15	100,0	3	20,0	1	6,7	15	100,0	3	20,0	1	6,7	15	100,0						
5. madde	7	50,0	4	28,6	1	7,1	1	7,1	14	100,0	2	13,3	4	28,7	2	13,3	5	33,3	2	13,3	15	100,0	3	20,0	1	6,7	15	100,0	3	20,0	1	6,7	15	100,0						
6. madde	1	7,1	1	7,1	7	50,0	5	35,7	14	100,0	5	33,3	3	20,0	5	33,3	3	20,0	5	33,3	3	20,0	15	100,0	7	46,7	3	20,0	15	100,0	7	46,7	3	20,0	15	100,0				
7. madde	1	7,1	1	7,1	5	35,7	6	42,9	1	7,1	14	100,0	2	13,3	4	28,7	2	13,3	4	28,7	2	13,3	14	100,0	3	20,0	1	6,7	14	100,0	3	20,0	1	6,7	14	100,0				
8. madde	3	21,4	3	21,4	3	21,4	3	21,4	3	21,4	14	100,0	4	28,7	3	20,0	7	46,7	3	20,0	7	46,7	14	100,0	4	28,7	3	20,0	7	46,7	14	100,0	4	28,7	3	20,0	7	46,7	14	100,0
9. madde	2	14,3	9	64,3	3	21,4	1	7,1	14	100,0	2	13,3	4	28,7	2	13,3	4	28,7	2	13,3	14	100,0	3	20,0	1	6,7	14	100,0	3	20,0	1	6,7	14	100,0						
10. madde	5	35,7	6	42,9	2	14,3	1	7,1	14	100,0	3	20,0	5	33,3	1	6,7	7	46,7	4	28,7	13	93,3	1	6,7	14	100,0	3	20,0	5	33,3	1	6,7	14	100,0						
11. madde	1	7,1	1	7,1	1	7,1	3	21,4	9	64,3	14	100,0	1	6,7	7	46,7	4	28,7	2	13,3	14	100,0	3	20,0	1	6,7	14	100,0	3	20,0	1	6,7	14	100,0						
12. madde	2	14,3	4	28,6	1	7,1	6	42,9	1	7,1	14	100,0	6	40,0	1	6,7	4	28,7	4	28,7	1	6,7	14	100,0	6	40,0	1	6,7	14	100,0	6	40,0	1	6,7	14	100,0				
13. madde	2	14,3	4	28,6	2	14,3	2	14,3	14	100,0	6	40,0	1	6,7	4	28,7	4	28,7	1	6,7	14	100,0	6	40,0	1	6,7	14	100,0	6	40,0	1	6,7	14	100,0						
14. madde	2	14,3	4	28,6	4	28,6	2	14,3	14	100,0	3	20,0	5	33,3	1	6,7	3	20,0	3	20,0	13	93,3	3	20,0	3	20,0	13	93,3	3	20,0	3	20,0	13	93,3	3	20,0	13	93,3		
15. madde	2	14,3	6	42,9	4	28,6	2	14,3	14	100,0	6	40,0	1	6,7	4	28,7	4	28,7	1	6,7	14	100,0	6	40,0	1	6,7	14	100,0	6	40,0	1	6,7	14	100,0						
16. madde	2	14,3	7	50,0	3	21,4	1	7,1	14	100,0	6	40,0	3	20,0	5	33,3	1	6,7	3	20,0	14	100,0	6	40,0	3	20,0	14	100,0	6	40,0	3	20,0	14	100,0						
17. madde	2	14,3	4	28,6	6	42,9	2	14,3	14	100,0	6	40,0	3	20,0	5	33,3	1	6,7	3	20,0	14	100,0	6	40,0	3	20,0	14	100,0	6	40,0	3	20,0	14	100,0						
18. madde	2	14,3	7	50,0	3	21,4	1	7,1	14	100,0	6	40,0	3	20,0	5	33,3	1	6,7	3	20,0	14	100,0	6	40,0	3	20,0	14	100,0	6	40,0	3	20,0	14	100,0						
19. madde	5	35,7	4	28,6	4	28,6	1	7,1	14	100,0	4	28,7	6	40,0	3	20,0	3	20,0	1	6,7	14	100,0	4	28,7	6	40,0	3	20,0	14	100,0	4	28,7	6	40,0	3	20,0	14	100,0		
20. madde	3	21,4	5	35,7	4	28,6	2	14,3	14	100,0	1	6,7	7	46,7	2	13,3	4	28,7	1	6,7	14	100,0	1	6,7	14	100,0	1	6,7	14	100,0	1	6,7	14	100,0						
21. madde	2	14,3	9	64,3	1	7,1	1	7,1	14	100,0	2	13,3	5	33,3	3	20,0	4	28,7	1	6,7	14	100,0	2	13,3	5	33,3	3	20,0	4	28,7	1	6,7	14	100,0						
22. madde	7	50,0	6	42,9	1	7,1	1	7,1	14	100,0	3	20,0	7	46,7	3	20,0	2	13,3	1	6,7	14	100,0	3	20,0	7	46,7	3	20,0	2	13,3	1	6,7	14	100,0						

Satır yitilmiştir.

Genel Cerrahi (III) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “hemşirelik öğrencileri klinikte, klinikteki hemşirelerden daha çok kendi arkadaşlarından öğreniyorlar” ifadesine (1.madde), %18’i tamamen katıldığını, %20’si katıldığını, %26’sı kararsız olduğunu, %34’ü katılmadığını, %2’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (III) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte öğrencilerin kullanabileceği kitap, makale gibi öğrenmeye yardımcı kaynaklar mevcuttur” ifadesine (2.madde), %44’ü tamamen katıldığını, %34’ü katıldığını, %6’sı kararsız olduğunu, %14’ü katılmadığını, %2’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (III) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı zamanının çoğunu öğrencilerin öğretimi için kullanıyor” ifadesine (3.madde), %4’ü tamamen katıldığını, %16’sı katıldığını, %10’u kararsız olduğunu, %52’si katılmadığını, %18’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (III) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “hemşirelik öğrencilerinin soru sormaksızın klinikte çalışan hemşirelerin tüm istemlerini yerine getirmesi bekleniyor” ifadesine (4.madde), %24’ü tamamen katıldığını, %24’ü katıldığını, %12’si kararsız olduğunu, %28’i katılmadığını, %12’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (III) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı hemşirelik öğrencilerinin öğrenim gereksinimlerine büyük önem veriyor” ifadesine (5.madde), %6’sı tamamen katıldığını, %10’u katıldığını, %22’si kararsız olduğunu, %52’si katılmadığını, %10’u kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (III) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı hemşirelik öğrencilerini bir öğrenciden çok bir çalışan olarak görüyor” ifadesine (6.madde), %2’si tamamen katıldığını, %14’ü katıldığını, %20’si kararsız olduğunu, %48’i katılmadığını, %16’sı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (III) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanından en yeni öğrenciye kadar klinikteki bütün elemanlar, kendilerini sağlık bakım ekibinin bir parçası olarak hissediyorlar” ifadesine (7.madde), %20’si tamamen katıldığını, %22’si katıldığını, %20’si kararsız olduğunu, %26’sı katılmadığını, %12’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (III) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “klinik uygulama saatlerinin planlanması hemşirelik öğrencisinin mümkün olan en fazla deneyimi kazanmasına izin verilecek şekilde yapılıyor” ifadesine (8.madde), %18’i tamamen katıldığını, %20’si katıldığını, %14’ü kararsız olduğunu, %46’sı katılmadığını, %2’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (III) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte kazandığım deneyimlerden memnunum” ifadesine (9.madde), %14’ü tamamen katıldığını, %48’i katıldığını, %16’sı kararsız olduğunu, %8’i katılmadığını, %14’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (III) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte iş paylaşımından çok hasta paylaşımı uygulanıyor” ifadesine (10.madde), %4’ü tamamen katıldığını, %36’sı katıldığını, %24’ü kararsız olduğunu, %30’u katılmadığını, %6’sı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (III) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanın öğrenciler için bu klinikte rotasyon programı dışında bir öğretim programı vardı” ifadesine (11.madde), %16’sı tamamen katıldığını, %46’sı katıldığını, %12’si kararsız olduğunu, %20’si katılmadığını, %6’sı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (III) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı stajda bizimle ilgileceği yerde kendince çok daha önemli işlerle meşguldü” ifadesine (12.madde), %2’si tamamen katıldığını, %10’u katıldığını, %14’ü kararsız olduğunu, %34’ü katılmadığını, %40’ı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (III) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte çok fazla rutin iş var” ifadesine (13.madde), %10’u tamamen katıldığını, %38’i katıldığını, %12’si kararsız olduğunu, %30’u katılmadığını, %10’u kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (III) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte her hasta için bireyselleştirilmiş hemşirelik bakımı veriliyor” ifadesine (14.madde), %2’si tamamen katıldığını, %34’ü katıldığını, %24’ü kararsız olduğunu, %28’i katılmadığını, %12’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (III) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “biz öğrenciler genellikle istediğimiz kadar soru sorabiliriz”

ifadesine (15.madde), %14'ü tamamen katıldığını, %40'ı katıldığını, %12'si kararsız olduğunu, %26'sı katılmadığını, %8'i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (III) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinik benim öğrenimim için iyi bir birimdi" ifadesine (16.madde), %14'ü tamamen katıldığını, %40'ı katıldığını, %20'si kararsız olduğunu, %18'i katılmadığını, %8'i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (III) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "yaptığım işler genellikle ilginçti" ifadesine (17.madde), %2'si tamamen katıldığını, %24'ü katıldığını, %22'si kararsız olduğunu, %32'si katılmadığını, %20'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (III) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "stajda edindiğim deneyimler hemşire olmak için beni daha fazla heveslendirmiştir" ifadesine (18.madde), %6'sı tamamen katıldığını, %38'i katıldığını, %22'si kararsız olduğunu, %14'ü katılmadığını, %20'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (III) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikten hem hastalar hem de hemşireler memnundu" ifadesine (19.madde), %10'u tamamen katıldığını, %38'i katıldığını, %32'si kararsız olduğunu, %16'sı katılmadığını, %4'ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (III) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte sorularımız genellikle tatminkar bir şekilde cevaplandırılıyor" ifadesine (20.madde), %8'i tamamen katıldığını, %48'i katıldığını, %22'si kararsız olduğunu, %18'i katılmadığını, %4'ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (III) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bana bir birey olarak değil, tüm diğer öğrenciler gibi davranıldığını hissettim" ifadesine (21.madde), %12'si tamamen katıldığını, %46'sı katıldığını, %12'si kararsız olduğunu, %24'ü katılmadığını, %6'sı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (III) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte gerçekten hastaların gereksinimlerine öncelik veriliyor" ifadesine (22.madde), %6'sı tamamen katıldığını, %44'ü katıldığını, %38'i kararsız olduğunu, %10'u katılmadığını, %2'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir (Tablo 16).

Tablo 17: Öğrencilerin Genel Cerrahi (IV) Klimiğindeki Her Rotasyonlarında Klinik Öğrenim Çevrest Ölçeğine Verdikleri Yanıtlara Göre Dağılımı

ÖLÇEK MADDELERİ	1.ROTASYON			2.ROTASYON			3.ROTASYON			4.ROTASYON			TOPLAM			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1. madde	3	20,0	10	66,7	2	13,3	1	6,7	1	6,7	1	6,7	1	6,7	1	6,7
2. madde	6	40,0	8	53,3	1	6,7	1	6,7	1	6,7	1	6,7	1	6,7	1	6,7
3. madde	2	13,3	3	20,0	2	13,3	6	40,0	2	13,3	1	6,7	1	6,7	1	6,7
4. madde	4	26,7	5	33,3	1	6,7	3	20,0	4	26,7	2	13,3	1	6,7	1	6,7
5. madde	1	6,7	3	20,0	3	20,0	3	20,0	3	20,0	3	20,0	3	20,0	3	20,0
6. madde	1	6,7	2	13,3	1	6,7	1	6,7	1	6,7	1	6,7	1	6,7	1	6,7
7. madde	1	6,7	4	26,7	2	13,3	4	26,7	2	13,3	1	6,7	1	6,7	1	6,7
8. madde	3	20,0	5	33,3	2	13,3	6	40,0	2	13,3	1	6,7	1	6,7	1	6,7
9. madde	1	6,7	3	20,0	3	20,0	3	20,0	3	20,0	3	20,0	3	20,0	3	20,0
10. madde	5	33,3	5	33,3	4	26,7	3	20,0	1	6,7	1	6,7	1	6,7	1	6,7
11. madde	2	13,3	7	46,7	2	13,3	2	13,3	2	13,3	1	6,7	1	6,7	1	6,7
12. madde	1	6,7	4	26,7	1	6,7	1	6,7	1	6,7	1	6,7	1	6,7	1	6,7
13. madde	2	13,3	3	20,0	6	40,0	2	13,3	1	6,7	1	6,7	1	6,7	1	6,7
14. madde	1	6,7	3	20,0	1	6,7	1	6,7	1	6,7	1	6,7	1	6,7	1	6,7
15. madde	1	6,7	3	20,0	1	6,7	1	6,7	1	6,7	1	6,7	1	6,7	1	6,7
16. madde	2	13,3	3	20,0	2	13,3	2	13,3	2	13,3	2	13,3	2	13,3	2	13,3
17. madde	1	6,7	3	20,0	1	6,7	1	6,7	1	6,7	1	6,7	1	6,7	1	6,7
18. madde	1	6,7	3	20,0	1	6,7	1	6,7	1	6,7	1	6,7	1	6,7	1	6,7
19. madde	6	40,0	1	6,7	5	33,3	3	20,0	1	6,7	1	6,7	1	6,7	1	6,7
20. madde	4	26,7	3	20,0	3	20,0	3	20,0	3	20,0	3	20,0	3	20,0	3	20,0
21. madde	1	6,7	9	60,0	3	20,0	1	6,7	1	6,7	1	6,7	1	6,7	1	6,7
22. madde	3	20,0	4	26,7	3	20,0	4	26,7	3	20,0	4	26,7	3	20,0	4	26,7

Sayı yazıdır.

Genel Cerrahi (IV) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “hemşirelik öğrencileri klinikte, klinikteki hemşirelerden daha çok kendi arkadaşlarından öğreniyorlar” ifadesine (1.madde), %18’i tamamen katıldığını, %58’i katıldığını, %2’si kararsız olduğunu, %20’si katılmadığını, %2’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (IV) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte öğrencilerin kullanabileceği kitap, makale gibi öğrenmeye yardımcı kaynaklar mevcuttur” ifadesine (2.madde), %32’si tamamen katıldığını, %56’sı katıldığını, %8’i kararsız olduğunu, %2’si katılmadığını, %2’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (IV) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı zamanının çoğunu öğrencilerin öğretimi için kullanıyor” ifadesine (3.madde), %6’sı tamamen katıldığını, %24’ü katıldığını, %22’si kararsız olduğunu, %40’ı katılmadığını, %8’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (IV) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “hemşirelik öğrencilerinin soru sormaksızın klinikte çalışan hemşirelerin tüm istemlerini yerine getirmesi bekleniyor” ifadesine (4.madde), %22’si tamamen katıldığını, %24’ü katıldığını, %24’ü kararsız olduğunu, %30’u katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (IV) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı hemşirelik öğrencilerinin öğrenim gereksinimlerine büyük önem veriyor” ifadesine (5.madde), %4’ü tamamen katıldığını, %16’sı katıldığını, %28’i kararsız olduğunu, %46’sı katılmadığını, %6’sı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (IV) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı hemşirelik öğrencilerini bir öğrenciden çok bir çalışan olarak görüyor” ifadesine (6.madde), %2’si tamamen katıldığını, %12’si katıldığını, %20’si kararsız olduğunu, %50’si katılmadığını, %16’sı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (IV) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanından en yeni öğrenciye kadar klinikteki bütün elemanlar, kendilerini sağlık bakım ekibinin bir parçası olarak hissediyorlar” ifadesine (7.madde), %4’ü tamamen katıldığını, %38’i katıldığını, %20’si kararsız olduğunu, %26’sı katılmadığını, %12’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (IV) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “klinik uygulama saatlerinin planlanması hemşirelik öğrencisinin mümkün olan en fazla deneyimi kazanmasına izin verilecek şekilde yapılıyor” ifadesine (8.madde), %8’i tamamen katıldığını, %30’u katıldığını, %24’ü kararsız olduğunu, %34’ü katılmadığını, %4’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (IV) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte kazandığım deneyimlerden memnunum” ifadesine (9.madde), %6’sı tamamen katıldığını, %32’si katıldığını, %36’sı kararsız olduğunu, %22’si katılmadığını, %4’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (IV) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte iş paylaşımından çok hasta paylaşımı uygulanıyor” ifadesine (10.madde), %14’ü tamamen katıldığını, %48’i katıldığını, %20’si kararsız olduğunu, %16’sı katılmadığını, %2’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (IV) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanının öğrenciler için bu klinikte rotasyon programı dışında bir öğretim programı vardı” ifadesine (11.madde), %12’si tamamen katıldığını, %40’ı katıldığını, %26’sı kararsız olduğunu, %20’si katılmadığını, %2’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (IV) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı stajda bizimle ilgileceği yerde kendince çok daha önemli işlerle meşguldü” ifadesine (12.madde), %4’ü tamamen katıldığını, %12’si katıldığını, %12’si kararsız olduğunu, %58’i katılmadığını, %14’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (IV) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte çok fazla rutin iş var” ifadesine (13.madde), %4’ü tamamen katıldığını, %24’ü katıldığını, %16’sı kararsız olduğunu, %44’ü katılmadığını, %12’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (IV) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte her hasta için bireyselleştirilmiş hemşirelik bakımı veriliyor” ifadesine (14.madde), %26’sı katıldığını, %24’ü kararsız olduğunu, %40’ı katılmadığını, %10’u kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (IV) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “biz öğrenciler genellikle istediğimiz kadar soru sorabiliriz”

ifadesine (15.madde), %8'i tamamen katıldığını, %30'u katıldığını, %22'si kararsız olduğunu, %30'u katılmadığını, %10'u kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (IV) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinik benim öğrenimim için iyi bir birimdi" ifadesine (16.madde), %6'sı tamamen katıldığını, %32'si katıldığını, %30'u kararsız olduğunu, %22'si katılmadığını, %10'u kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (IV) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "yaptığım işler genellikle ilginçti" ifadesine (17.madde), %2'si tamamen katıldığını, %14'ü katıldığını, %22'si kararsız olduğunu, %48'i katılmadığını, %14'ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (IV) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "stajda edindiğim deneyimler hemşire olmak için beni daha fazla heveslendirmiştir" ifadesine (18.madde), %28'i katıldığını, %28'i kararsız olduğunu, %28'i katılmadığını, %16'sı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (IV) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikten hem hastalar hem de hemşireler memnundu" ifadesine (19.madde), %4'ü tamamen katıldığını, %38'i katıldığını, %40'ı kararsız olduğunu, %10'u katılmadığını, %8'i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (IV) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte sorularımız genellikle tatminkar bir şekilde cevaplandırılıyor" ifadesine (20.madde), %2'si tamamen katıldığını, %26'sı katıldığını, %26'sı kararsız olduğunu, %30'u katılmadığını, %16'sı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (IV) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bana bir birey olarak değil, tüm diğer öğrenciler gibi davranıldığını hissettim" ifadesine (21.madde), %4'ü tamamen katıldığını, %62'si katıldığını, %16'sı kararsız olduğunu, %14'ü katılmadığını, %4'ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Genel Cerrahi (IV) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte gerçekten hastaların gereksinimlerine öncelik veriliyor" ifadesine (22.madde), %10'u tamamen katıldığını, %36'sı katıldığını, %24'ü kararsız olduğunu, %26'sı katılmadığını, %4'ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir (Tablo 17).

öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı zamanının çoğunu öğrencilerin öğretimi için kullanıyor” ifadesine (3.madde), %4.3’ü tamamen katıldığını, %21.3’ü katıldığını, %17’si kararsız olduğunu, %51’i katılmadığını, %6.4’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Nöroşürürji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “hemşirelik öğrencilerinin soru sormaksızın klinikte çalışan hemşirelerin tüm istemlerini yerine getirmesi bekleniyor” ifadesine (4.madde), %10.5’i tamamen katıldığını, %27.5’i katıldığını, %9’u kararsız olduğunu, %42.5’i katılmadığını, %10.5’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Nöroşürürji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı hemşirelik öğrencilerinin öğrenim gereksinimlerine büyük önem veriyor” ifadesine (5.madde), %2’si tamamen katıldığını, %8.5’i katıldığını, %13’ü kararsız olduğunu, %68’i katılmadığını, %8.5’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Nöroşürürji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı hemşirelik öğrencilerini bir öğrenciden çok bir çalışan olarak görüyor” ifadesine (6.madde), %8.5’i tamamen katıldığını, %17’si katıldığını, %13’ü kararsız olduğunu, %44.5’i katılmadığını, %17’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Nöroşürürji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanından en yeni öğrenciye kadar klinikteki bütün elemanlar, kendilerini sağlık bakım ekibinin bir parçası olarak hissediyorlar” ifadesine (7.madde), %13’ü tamamen katıldığını, %55’i katıldığını, %19’u kararsız olduğunu, %9’u katılmadığını, %4’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Nöroşürürji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “klinik uygulama saatlerinin planlanması hemşirelik öğrencisinin mümkün olan en fazla deneyimi kazanmasına izin verilecek şekilde yapılıyor” ifadesine (8.madde), %8.5’i tamamen katıldığını, %15’i katıldığını, %19’u kararsız olduğunu, %44.5’i katılmadığını, %13’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Nöroşürürji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte kazandığım deneyimlerden memnunum” ifadesine (9.madde), %21’i tamamen katıldığını, %62’si katıldığını, %6’sı kararsız olduğunu, %9’u katılmadığını, %2’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Nöroşürürji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte iş paylaşımından çok hasta paylaşımı uygulanıyor” ifadesine (10.madde), %23’ü tamamen katıldığını, %49’u katıldığını, %13’ü kararsız olduğunu, %11’i katılmadığını, %4’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Nöroşürürji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanın öğrenciler için bu klinikte rotasyon programı dışında bir öğretim programı vardı” ifadesine (11.madde), %11’i tamamen katıldığını, %53’ü katıldığını, %15’i kararsız olduğunu, %17’si katılmadığını, %4’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Nöroşürürji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı stajda bizimle ilgileneceği yerde kendince çok daha önemli işlerle meşguldü” ifadesine (12.madde), %13’ü katıldığını, %4’ü kararsız olduğunu, %62’si katılmadığını, %21’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Nöroşürürji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte çok fazla rutin iş var” ifadesine (13.madde), %2.2’si tamamen katıldığını, %38.2’si katıldığını, %23.4’ü kararsız olduğunu, %34’ü katılmadığını, %2.2’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Nöroşürürji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte her hasta için bireyselleştirilmiş hemşirelik bakımı veriliyor” ifadesine (14.madde), %4’ü tamamen katıldığını, %36’sı katıldığını, %28’i kararsız olduğunu, %30’u katılmadığını, %2’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Nöroşürürji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “biz öğrenciler genellikle istediğimiz kadar soru sorabiliriz” ifadesine (15.madde), %13’ü tamamen katıldığını, %49’u katıldığını, %11’i kararsız olduğunu, %23’ü katılmadığını, %4’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Nöroşürürji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinik benim öğrenimim için iyi bir birimdi” ifadesine (16.madde), %26’sı tamamen katıldığını, %53’ü katıldığını, %13’ü kararsız olduğunu, %6’sı katılmadığını, %2’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Nöroşürürji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “yaptığım işler genellikle ilginçti” ifadesine (17.madde), %8.5’i tamamen katıldığını, %28’i katıldığını, %23’ü kararsız olduğunu, %32’si katılmadığını, %8.5’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Nöroşürürji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “stajda edindiğim deneyimler hemşire olmak için beni daha fazla heveslendirmiştir” ifadesine (18.madde), %10.5’i tamamen katıldığını, %51’i katıldığını, %25.5’i kararsız olduğunu, %13’ü katılmadığını belirtmiştir.

Nöroşürürji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikten hem hastalar hem de hemşireler memnundu” ifadesine (19.madde), %10.5’i tamamen katıldığını, %51.1’i katıldığını, %34’ü kararsız olduğunu, %2.2’si katılmadığını, %2.2’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Nöroşürürji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte sorularımız genellikle tatminkar bir şekilde cevaplandırılıyor” ifadesine (20.madde), %13’ü tamamen katıldığını, %55’i katıldığını, %23.4’ü kararsız olduğunu, %2.2’si katılmadığını, %6.4’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Nöroşürürji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bana bir birey olarak değil, tüm diğer öğrenciler gibi davranıldığını hissettim” ifadesine (21.madde), %11’i tamamen katıldığını, %45’i katıldığını, %21’i kararsız olduğunu, %21’i katılmadığını, %2’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Nöroşürürji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte gerçekten hastaların gereksinimlerine öncelik veriliyor” ifadesine (22.madde), %15’i tamamen katıldığını, %49’u katıldığını, %28’i kararsız olduğunu, %4’ü katılmadığını, %4’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir (Tablo 18).

Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “hemşirelik öğrencileri klinikte, klinikteki hemşirelerden daha çok kendi arkadaşlarından öğreniyorlar” ifadesine (1.madde), %14.29’u tamamen katıldığını, %36.73’ü katıldığını, %4.08’i kararsız olduğunu, %40.82’si katılmadığını, %4.08’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte öğrencilerin kullanabileceği kitap, makale gibi öğrenmeye yardımcı kaynaklar mevcuttur” ifadesine (2.madde), %34.69’u tamamen katıldığını, %36.73’ü katıldığını, %10.2’si kararsız olduğunu, %14.3’ü katılmadığını, %4.08’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı zamanının çoğunu öğrencilerin öğretimi için kullanıyor” ifadesine (3.madde), %4.08’i tamamen katıldığını, %8.16’sı katıldığını, %14.29’u kararsız olduğunu, %46.94’ü katılmadığını, %26.53’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “hemşirelik öğrencilerinin soru sormaksızın klinikte çalışan hemşirelerin tüm istemlerini yerine getirmesi bekleniyor” ifadesine (4.madde), %8.16’sı tamamen katıldığını, %28.57’si katıldığını, %18.37’si kararsız olduğunu, %32.66’sı katılmadığını, %12.24’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı hemşirelik öğrencilerinin öğrenim gereksinimlerine büyük önem veriyor” ifadesine (5.madde), %4.08’i tamamen katıldığını, %6.12’si katıldığını, %14.29’u kararsız olduğunu, %48.98’i katılmadığını, %26.53’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı hemşirelik öğrencilerini bir öğrenciden çok bir çalışan olarak görüyor” ifadesine (6.madde), %6.12’si katıldığını, %20.41’i kararsız olduğunu, %55.1’i katılmadığını, %18.37’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanından en yeni öğrenciye kadar klinikteki bütün elemanlar, kendilerini sağlık bakım ekibinin bir parçası olarak hissediyorlar” ifadesine (7.madde), %6.12’si tamamen katıldığını, %44.9’u katıldığını,

%26.53'ü kararsız olduğunu, %16.33'ü katılmadığını, %6.12'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “klinik uygulama saatlerinin planlanması hemşirelik öğrencisinin mümkün olan en fazla deneyimi kazanmasına izin verilecek şekilde yapılıyor” ifadesine (8.madde), %4.08'i tamamen katıldığını, %18.37'si katıldığını, %30.61'i kararsız olduğunu, %38.78'i katılmadığını, %8.16'sı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte kazandığım deneyimlerden memnunum” ifadesine (9.madde), %12.24'ü tamamen katıldığını, %48.98'i katıldığını, %16.33'ü kararsız olduğunu, %20.41'i katılmadığını, %2.04'ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte iş paylaşımından çok hasta paylaşımı uygulanıyor” ifadesine (10.madde), %12.24'ü tamamen katıldığını, %42.86'sı katıldığını, %16.33'ü kararsız olduğunu, %22.45'i katılmadığını, %6.12'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanın öğrenciler için bu klinikte rotasyon programı dışında bir öğretim programı vardı” ifadesine (11.madde), %12.24'ü tamamen katıldığını, %34.69'u katıldığını, %14.29'u kararsız olduğunu, %34.69'u katılmadığını, %4.09'u kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı stajda bizimle ilgileceği yerde kendince çok daha önemli işlerle meşguldü” ifadesine (12.madde), %2.04'ü kararsız olduğunu, %67.35'i katılmadığını, %30.61'i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte çok fazla rutin iş var” ifadesine (13.madde), %16.33'ü tamamen katıldığını, %48.98'i katıldığını, %12.24'ü kararsız olduğunu, %18.37'si katılmadığını, %4.08'i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte her hasta için bireyselleştirilmiş hemşirelik bakımı veriliyor” ifadesine (14.madde), %6.12'si tamamen katıldığını, %20.41'i katıldığını, %32.65'i kararsız olduğunu, %30.62'si katılmadığını, %10.2'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “biz öğrenciler genellikle istediğimiz kadar soru sorabiliriz” ifadesine (15.madde), %16.33’ü tamamen katıldığını, %42.86’sı katıldığını, %14.29’u kararsız olduğunu, %18.36’sı katılmadığını, %8.16’sı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinik benim öğrenimim için iyi bir birimdi” ifadesine (16.madde), %14.29’u tamamen katıldığını, %46.94’ü katıldığını, %24.49’u kararsız olduğunu, %12.24’ü katılmadığını, %2.04’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “yaptığım işler genellikle ilginçti” ifadesine (17.madde), %8.16’sı katıldığını, %38.78’i kararsız olduğunu, %42.86’sı katılmadığını %10.2’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “stajda edindiğim deneyimler hemşire olmak için beni daha fazla heveslendirmiştir” ifadesine (18.madde), %6.12’si tamamen katıldığını, %38.78’i katıldığını, %28.57’si kararsız olduğunu, %20.41’i katılmadığını, %6.12’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikten hem hastalar hem de hemşireler memnundu” ifadesine (19.madde), %6.12’si tamamen katıldığını, %38.78’i katıldığını, %38.78’i kararsız olduğunu, %14.28’i katılmadığını, %2.04’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte sorularımız genellikle tatminkar bir şekilde cevaplandırılıyor” ifadesine (20.madde), %10.2’si tamamen katıldığını, %44.9’u katıldığını, %18.37’si kararsız olduğunu, %16.33’ü katılmadığını, %10.2’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bana bir birey olarak değil, tüm diğer öğrenciler gibi davranıldığını hissettim” ifadesine (21.madde), %6.12’si tamamen katıldığını, %46.94’ü katıldığını, %14.29’u kararsız olduğunu, %26.53’ü katılmadığını, %6.12’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte gerçekten hastaların gereksinimlerine öncelik

veriliyor" ifadesine (22.madde), %8.16'sı tamamen katıldığını, %38.78'i katıldığını, %38.78'i kararsız olduğunu, %10.2'si katılmadığını, %4.08'i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir (Tablo 19).

Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “hemşirelik öğrencileri klinikte, klinikteki hemşirelerden daha çok kendi arkadaşlarından öğreniyorlar” ifadesine (1.madde), %16’sı tamamen katıldığını, %40’ı katıldığını, %16’sı kararsız olduğunu, %22’si katılmadığını, %6’sı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte öğrencilerin kullanabileceği kitap, makale gibi öğrenmeye yardımcı kaynaklar mevcuttur” ifadesine (2.madde), %26’sı tamamen katıldığını, %44’ü katıldığını, %12’si kararsız olduğunu, %16’sı katılmadığını, %2’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı zamanının çoğunu öğrencilerin öğretimi için kullanıyor” ifadesine (3.madde), %4’ü tamamen katıldığını, %12’si katıldığını, %16’sı kararsız olduğunu, %52’si katılmadığını, %16’sı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “hemşirelik öğrencilerinin soru sormaksızın klinikte çalışan hemşirelerin tüm istemlerini yerine getirmesi bekleniyor” ifadesine (4.madde), %10’u tamamen katıldığını, %14’ü katıldığını, %28’i kararsız olduğunu, %40’ı katılmadığını, %8’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı hemşirelik öğrencilerinin öğrenim gereksinimlerine büyük önem veriyor” ifadesine (5.madde), %4’ü katıldığını, %12’si kararsız olduğunu, %58’i katılmadığını, %26’sı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı hemşirelik öğrencilerini bir öğrenciden çok bir çalışan olarak görüyor” ifadesine (6.madde), %2’si tamamen katıldığını, %14’ü katıldığını, %6’sı kararsız olduğunu, %56’sı katılmadığını, %22’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanından en yeni öğrenciye kadar klinikteki bütün elemanlar, kendilerini sağlık bakım ekibinin bir parçası olarak

hissediyorlar” ifadesine (7.madde), %10’u tamamen katıldığını, %38’i katıldığını, %16’sı kararsız olduğunu, %32’si katılmadığını, %4’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “klinik uygulama saatlerinin planlanması hemşirelik öğrencisinin mümkün olan en fazla deneyimi kazanmasına izin verilecek şekilde yapılıyor” ifadesine (8.madde), %8’i tamamen katıldığını, %34’ü katıldığını, %18’i kararsız olduğunu, %36’sı katılmadığını, %4’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte kazandığım deneyimlerden memnunum” ifadesine (9.madde), %12’si tamamen katıldığını, %42’si katıldığını, %20’si kararsız olduğunu, %18’i katılmadığını, %8’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte iş paylaşımından çok hasta paylaşımı uygulanıyor” ifadesine (10.madde), %14’ü tamamen katıldığını, %40’ı katıldığını, %30’u kararsız olduğunu, %10’u katılmadığını, %6’sı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanın öğrenciler için bu klinikte rotasyon programı dışında bir öğretim programı vardı” ifadesine (11.madde), %10’u tamamen katıldığını, %58’i katıldığını, %8’i kararsız olduğunu, %22’si katılmadığını, %2’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı stajda bizimle ilgileneceği yerde kendince çok daha önemli işlerle meşguldü” ifadesine (12.madde), %4’ü katıldığını, %6’sı kararsız olduğunu, %52’si katılmadığını, %38’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte çok fazla rutin iş var” ifadesine (13.madde), %2’si tamamen katıldığını, %8’i katıldığını, %20’si kararsız olduğunu, %48’i katılmadığını, %22’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte her hasta için bireyselleştirilmiş hemşirelik bakımı veriliyor” ifadesine (14.madde), %2’si tamamen katıldığını, %30’u katıldığını, %38’i kararsız olduğunu, %22’si katılmadığını, %8’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “biz öğrenciler genellikle istediğimiz kadar soru

sorabiliriz" ifadesine (15.madde), %16'sı tamamen katıldığını, %38'i katıldığını, %24'ü kararsız olduğunu, %20'si katılmadığını, %2'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinik benim öğrenimim için iyi bir birimdi" ifadesine (16.madde), %10'u tamamen katıldığını, %36'sı katıldığını, %28'i kararsız olduğunu, %22'si katılmadığını, %4'ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "yaptığım işler genellikle ilginçti" ifadesine (17.madde), %4'ü tamamen katıldığını, %18'i katıldığını, %20'si kararsız olduğunu, %40'ı katılmadığını, %18'i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "stajda edindiğim deneyimler hemşire olmak için beni daha fazla heveslendirmiştir" ifadesine (18.madde), %6'sı tamamen katıldığını, %20'si katıldığını, %24'ü kararsız olduğunu, %44'ü katılmadığını, %6'sı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikten hem hastalar hem de hemşireler memnundu" ifadesine (19.madde), %12'si tamamen katıldığını, %48'i katıldığını, %26'sı kararsız olduğunu, %12'si katılmadığını, %2'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte sorularımız genellikle tatminkar bir şekilde cevaplandırılıyor" ifadesine (20.madde), %8'i tamamen katıldığını, %40'ı katıldığını, %32'si kararsız olduğunu, %20'si katılmadığını belirtmiştir.

Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bana bir birey olarak değil, tüm diğer öğrenciler gibi davranıldığımı hissettim" ifadesine (21.madde), %4'ü tamamen katıldığını, %46'sı katıldığını, %20'si kararsız olduğunu, %26'sı katılmadığını, %4'ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte gerçekten hastaların gereksinimlerine öncelik veriliyor" ifadesine (22.madde), %6'sı tamamen katıldığını, %36'sı katıldığını, %44'ü kararsız olduğunu, %10'u katılmadığını, %4'ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir (Tablo 20).

Tablo 21: Öğrencilerin Kulak Burun Boğaz Kliniğindeki Her Rotasyonlarında Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Maddelerine Verdikleri Yanıtlara Göre Dağılımı

ÖLÇEK MADDELERİ	1.ROTASYON												2.ROTASYON												TOPLAM													
	Tamamen		Kararsız		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		Toplam		Tamamen		Kararsız		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		Toplam		Tamamen		Kararsız		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		Toplam									
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%								
1. madde	1	8.3	7	58.3	1	8.3	3	25.0	-	-	12	100.0	-	-	6	54.5	3	27.3	2	18.2	-	-	11	100.0	1	4.35	13	56.52	4	17.39	5	21.74	-	-	23	100.0		
2. madde	6	50.0	6	50.0	-	-	-	-	-	-	12	100.0	1	9.1	9	81.8	-	-	1	9.1	-	-	11	100.0	7	30.43	15	63.22	-	-	1	4.35	-	-	23	100.0		
3. madde	-	-	-	-	3	25.0	4	33.3	5	41.7	12	100.0	-	-	-	-	1	9.1	10	90.9	-	-	11	100.0	-	-	-	-	4	17.39	14	60.87	5	21.74	23	100.0		
4. madde	-	-	1	8.3	3	25.0	7	58.3	1	8.3	12	100.0	-	-	-	-	3	27.3	-	-	7	63.6	1	9.1	11	100.0	-	-	4	17.39	14	60.87	2	8.70	23	100.0		
5. madde	-	-	1	8.3	2	16.7	6	50.0	3	25.0	12	100.0	-	-	-	-	1	9.1	2	18.2	8	72.7	-	-	11	100.0	-	-	4	17.39	14	60.87	2	8.70	23	100.0		
6. madde	1	8.3	-	-	2	16.7	8	66.7	1	8.3	12	100.0	-	-	-	-	1	9.1	3	27.3	6	54.5	1	9.1	11	100.0	1	4.35	8	34.78	11	47.83	3	13.04	-	-	23	100.0
7. madde	1	8.3	1	8.3	8	66.7	2	16.7	-	-	12	100.0	-	-	-	-	7	63.6	3	27.3	1	9.1	-	-	11	100.0	-	-	6	26.09	11	47.82	1	4.35	23	100.0		
8. madde	-	-	2	16.7	3	25.0	7	58.3	-	-	12	100.0	-	-	-	-	3	27.3	3	27.3	4	36.4	1	9.1	11	100.0	-	-	9	39.14	8	34.78	3	13.04	-	-	23	100.0
9. madde	1	8.3	7	58.3	2	16.7	2	16.7	-	-	12	100.0	2	18.2	2	18.2	6	54.5	1	9.1	-	-	11	100.0	3	13.04	9	39.14	8	34.78	3	13.04	-	-	23	100.0		
10. madde	-	-	8	66.7	4	33.3	-	-	-	-	12	100.0	-	-	-	-	2	18.2	2	18.2	7	63.6	-	-	11	100.0	-	-	10	43.48	6	26.09	7	30.43	-	-	23	100.0
11. madde	-	-	6	50.0	5	41.7	1	8.3	-	-	12	100.0	-	-	-	-	1	9.1	5	45.5	3	27.3	2	18.2	11	100.0	-	-	7	30.43	10	43.48	4	17.39	2	8.70	23	100.0
12. madde	-	-	1	8.3	1	8.3	7	58.3	3	25.0	12	100.0	-	-	-	-	1	9.1	1	9.1	7	63.6	2	18.2	11	100.0	-	-	2	8.70	2	8.70	14	60.86	5	21.74	23	100.0
13. madde	1	8.3	1	8.3	3	25.0	7	58.3	-	-	12	100.0	-	-	-	-	5	45.5	2	18.2	4	36.4	-	-	11	100.0	1	4.35	6	26.09	5	21.73	11	47.83	-	-	23	100.0
14. madde	-	-	2	16.7	5	41.7	5	41.7	-	-	12	100.0	-	-	-	-	4	36.4	3	27.3	3	27.3	1	9.1	11	100.0	-	-	6	26.09	8	34.78	8	34.78	1	4.35	23	100.0
15. madde	2	16.7	7	58.3	2	16.7	1	8.3	-	-	12	100.0	-	-	-	-	6	54.5	2	18.2	2	18.2	1	9.1	11	100.0	2	8.70	13	56.52	4	17.39	3	13.04	1	4.35	23	100.0
16. madde	-	-	4	33.3	3	25.0	5	41.7	-	-	12	100.0	-	-	-	-	4	36.4	4	36.4	1	9.1	2	18.2	11	100.0	-	-	8	34.78	7	30.43	6	26.09	2	8.70	23	100.0
17. madde	-	-	3	25.0	-	-	8	66.7	1	8.3	12	100.0	-	-	-	-	1	9.1	3	27.3	6	54.5	1	9.1	11	100.0	-	-	4	17.39	3	13.04	14	60.87	2	8.70	23	100.0
18. madde	3	25.0	5	41.7	1	8.3	3	25.0	-	-	12	100.0	-	-	-	-	6	54.5	3	27.3	2	18.2	-	-	11	100.0	3	13.04	11	47.83	4	17.39	5	21.74	-	-	23	100.0
19. madde	1	8.3	6	50.0	3	25.0	2	16.7	-	-	12	100.0	-	-	-	-	4	36.4	6	54.5	1	9.1	-	-	11	100.0	1	4.35	10	43.48	9	39.13	3	13.04	-	-	23	100.0
20. madde	1	8.3	7	58.3	3	25.0	1	8.3	-	-	12	100.0	-	-	-	-	5	45.5	4	36.4	2	18.2	-	-	11	100.0	1	4.35	12	52.17	7	30.44	3	13.04	-	-	23	100.0
21. madde	1	8.3	8	66.7	2	16.7	1	8.3	-	-	12	100.0	1	9.1	6	54.5	2	18.2	2	18.2	2	18.2	-	-	11	100.0	2	8.70	14	60.87	4	17.39	3	13.04	-	-	23	100.0
22. madde	-	-	9	75.0	3	25.0	-	-	-	-	12	100.0	-	-	-	-	6	54.5	4	36.4	1	9.1	-	-	11	100.0	-	-	15	65.22	7	30.43	1	4.35	-	-	23	100.0

Satır yüzdesidir.

KBB kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “hemşirelik öğrencileri klinikte, klinikteki hemşirelerden daha çok kendi arkadaşlarından öğreniyorlar” ifadesine (1.madde), %4.35’i tamamen katıldığını, %56.52’si katıldığını, %17.39’u kararsız olduğunu, %21.74’ü katılmadığını belirtmiştir.

KBB kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte öğrencilerin kullanabileceği kitap, makale gibi öğrenmeye yardımcı kaynaklar mevcuttur” ifadesine (2.madde), %30.43’ü tamamen katıldığını, %65.22’si katıldığını, %4.35’i katılmadığını belirtmiştir.

KBB kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı zamanının çoğunu öğrencilerin öğretimi için kullanıyor” ifadesine (3.madde), %17.39’u kararsız olduğunu, %60.87’si katılmadığını, %21.74’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

KBB kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “hemşirelik öğrencilerinin soru sormaksızın klinikte çalışan hemşirelerin tüm istemlerini yerine getirmesi bekleniyor” ifadesine (4.madde), %17.39’u katıldığını, %13.04’ü kararsız olduğunu, %60.87’si katılmadığını, %8.7’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

KBB kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı hemşirelik öğrencilerinin öğrenim gereksinimlerine büyük önem veriyor” ifadesine (5.madde), %8.7’si katıldığını, %17.39’u kararsız olduğunu, %60.87’si katılmadığını, %13.04’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

KBB kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı hemşirelik öğrencilerini bir öğrenciden çok bir çalışan olarak görüyor” ifadesine (6.madde), %4.35’i tamamen katıldığını, %4.35’i katıldığını, %21.73’ü kararsız olduğunu, %60.87’si katılmadığını, %8.7’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

KBB kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanından en yeni öğrenciye kadar klinikteki bütün elemanlar, kendilerini sağlık bakım ekibinin bir parçası olarak hissediyorlar” ifadesine (7.madde), %4.35’i tamamen katıldığını, %34.78’i katıldığını, %47.83’ü kararsız olduğunu, %13.04’ü katılmadığını belirtmiştir.

KBB kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “klinik uygulama saatlerinin planlanması hemşirelik öğrencisinin mümkün olan en fazla deneyimi kazanmasına izin verilecek şekilde yapılıyor” ifadesine (8.madde),

%21.74'ü katıldığını, %26.09'u kararsız olduğunu, %47.82'si katılmadığını, %4.35'i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

KBB kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte kazandığım deneyimlerden memnunum" ifadesine (9.madde), %13.04'ü tamamen katıldığını, %39.14'ü katıldığını, %34.78'i kararsız olduğunu, %13.04'ü katılmadığını belirtmiştir.

KBB kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte iş paylaşımından çok hasta paylaşımı uygulanıyor" ifadesine (10.madde), %43.48'i katıldığını, %26.09'u kararsız olduğunu, %30.43'ü katılmadığını belirtmiştir.

KBB kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "sorumlu öğretim elemanın öğrenciler için bu klinikte rotasyon programı dışında bir öğretim programı vardı" ifadesine (11.madde), %30.43'ü katıldığını, %43.48'i kararsız olduğunu, %17.39'u katılmadığını, %8.7'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

KBB kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "sorumlu öğretim elemanı stajda bizimle ilgileceği yerde kendince çok daha önemli işlerle meşguldü" ifadesine (12.madde), %8.7'si katıldığını, %8.7'si kararsız olduğunu, %60.86'si katılmadığını, %21.74'ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

KBB kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte çok fazla rutin iş var" ifadesine (13.madde), %4.35'i tamamen katıldığını, %26.09'u katıldığını, %21.73'ü kararsız olduğunu, %47.83'ü katılmadığını belirtmiştir.

KBB kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte her hasta için bireyselleştirilmiş hemşirelik bakımı veriliyor" ifadesine (14.madde), %26.09'u katıldığını, %34.78'i kararsız olduğunu, %34.78'i katılmadığını, %4.35'i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

KBB kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "biz öğrenciler genellikle istediğimiz kadar soru sorabiliriz" ifadesine (15.madde), %8.7'si tamamen katıldığını, %56.52'si katıldığını, %17.39'u kararsız olduğunu, %13.04'ü katılmadığını, %4.35'i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

KBB kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinik benim öğrenimim için iyi bir birimdi" ifadesine (16.madde), %34.78'i katıldığını, %30.43'ü kararsız olduğunu, %26.09'u katılmadığını, %8.7'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

KBB kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “yaptığım işler genellikle ilginçti” ifadesine (17.madde), %17.39’u katıldığını, %13.04’ü kararsız olduğunu, %60.87’si katılmadığını, %8.7’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

KBB kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “stajda edindiğim deneyimler hemşire olmak için beni daha fazla heveslendirmiştir” ifadesine (18.madde), %13.04’ü tamamen katıldığını, %47.83’ü katıldığını, %17.39’u kararsız olduğunu, %21.74’ü katılmadığını belirtmiştir.

KBB kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikten hem hastalar hem de hemşireler memnundu” ifadesine (19.madde), %4.35’i tamamen katıldığını, %43.48’i katıldığını, %39.13’ü kararsız olduğunu, %13.04’ü katılmadığını belirtmiştir.

KBB kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte sorularımız genellikle tatminkar bir şekilde cevaplandırılıyor” ifadesine (20.madde), %4.35’i tamamen katıldığını, %52.17’si katıldığını, %30.44’ü kararsız olduğunu, %13.04’ü katılmadığını belirtmiştir.

KBB kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bana bir birey olarak değil, tüm diğer öğrenciler gibi davranıldığını hissettim” ifadesine (21.madde), %8.7’si tamamen katıldığını, %60.87’si katıldığını, %17.39’u kararsız olduğunu, %13.04’ü katılmadığını belirtmiştir.

KBB kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte gerçekten hastaların gereksinimlerine öncelik veriliyor” ifadesine (22.madde), %65.22’si katıldığını, %30.43’ü kararsız olduğunu, %4.35’i katılmadığını belirtmiştir (Tablo 21).

Tablo 22: Öğrencilerin Ortopedi (I) Kliniğindeki Her Rotasyonlardaki Her Rotasyonlardaki Ölçeği Maddelerine Verdikleri Yanıtlara Göre Dağılımı

ÖLÇEK MADDELERİ	1. ROTASYON												2. ROTASYON												TOPLAM											
	Katlıyorum			Kararsızım			Katılmıyorum			Toplam			Katlıyorum			Kararsızım			Katılmıyorum			Toplam			Katlıyorum			Kararsızım			Katılmıyorum			Toplam		
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
1. madde	2	18,2	6	54,5	1	9,1	2	18,2	-	-	11	100,0	4	40,0	5	50,0	1	10,0	-	-	10	100,0	6	28,58	11	52,38	2	9,52	2	9,52	-	-	21	100,0		
2. madde	6	54,5	3	27,3	1	9,1	-	-	1	9,1	11	100,0	7	70,0	3	30,0	-	-	-	-	10	100,0	13	61,90	6	28,58	1	4,76	-	-	1	4,76	21	100,0		
3. madde	-	-	-	-	-	-	7	63,6	4	36,4	11	100,0	-	-	-	-	5	50,0	1	10,0	10	100,0	-	-	-	-	4	19,05	12	57,14	5	23,81	21	100,0		
4. madde	-	-	1	9,1	2	18,2	6	54,5	2	18,2	11	100,0	-	-	8	80,0	1	10,0	10	100,0	10	100,0	-	-	2	9,52	2	9,52	14	66,67	3	14,29	21	100,0		
5. madde	-	-	-	-	1	9,1	3	27,3	5	45,5	11	100,0	-	-	6	60,0	1	10,0	10	100,0	10	100,0	-	-	3	14,29	3	14,29	11	52,38	6	28,57	21	100,0		
6. madde	-	-	2	18,2	3	27,3	3	27,3	3	27,3	11	100,0	-	-	6	60,0	2	20,0	4	40,0	10	100,0	-	-	4	19,05	3	14,29	9	42,85	6	28,57	21	100,0		
7. madde	-	-	7	63,6	-	-	3	27,3	1	9,1	11	100,0	1	10,0	3	30,0	2	20,0	4	40,0	10	100,0	1	4,76	10	47,62	4	19,05	5	23,81	1	4,76	21	100,0		
8. madde	-	-	3	27,3	2	18,2	5	45,5	1	9,1	11	100,0	-	-	2	20,0	4	40,0	1	10,0	10	100,0	-	-	5	23,81	5	23,81	9	42,86	2	9,52	21	100,0		
9. madde	1	9,1	5	45,5	3	27,3	2	18,2	-	-	11	100,0	1	10,0	4	40,0	1	10,0	3	30,0	10	100,0	2	9,52	9	42,86	4	19,05	5	23,81	1	4,76	21	100,0		
10. madde	3	27,3	2	18,2	3	27,3	3	27,3	-	-	11	100,0	-	-	6	60,0	2	20,0	1	10,0	10	100,0	3	14,29	8	38,10	5	23,80	4	19,05	1	4,76	21	100,0		
11. madde	1	9,1	1	9,1	8	72,7	1	9,1	-	-	11	100,0	-	-	1	10,0	7	70,0	1	10,0	10	100,0	1	4,76	2	9,52	15	71,44	2	9,52	1	4,76	21	100,0		
12. madde	1	9,1	-	-	-	-	4	36,4	6	54,5	11	100,0	-	-	1	10,0	6	60,0	3	30,0	10	100,0	1	4,76	-	-	1	4,76	10	47,62	9	42,86	21	100,0		
13. madde	1	9,1	3	27,3	5	45,5	2	18,2	-	-	11	100,0	1	10,0	4	40,0	4	40,0	1	10,0	10	100,0	2	9,52	3	14,29	9	42,86	6	28,57	1	4,76	21	100,0		
14. madde	-	-	2	18,2	5	45,5	4	36,4	-	-	11	100,0	-	-	4	40,0	3	30,0	3	30,0	10	100,0	-	-	6	28,57	8	38,10	7	33,33	-	-	21	100,0		
15. madde	2	18,2	5	45,5	3	27,3	1	9,1	-	-	11	100,0	-	-	4	40,0	4	40,0	1	10,0	10	100,0	2	9,52	9	42,86	4	19,05	5	23,81	1	4,76	21	100,0		
16. madde	1	9,1	3	27,3	5	45,5	2	18,2	-	-	11	100,0	-	-	2	20,0	3	30,0	2	20,0	10	100,0	1	4,76	5	23,81	8	38,10	4	19,04	3	14,29	21	100,0		
17. madde	-	-	2	18,2	2	18,2	6	54,5	1	9,1	11	100,0	-	-	1	10,0	5	50,0	3	30,0	10	100,0	-	-	3	14,29	7	33,33	9	42,86	2	9,52	21	100,0		
18. madde	-	-	5	45,5	1	9,1	4	36,4	1	9,1	11	100,0	1	10,0	1	10,0	4	40,0	3	30,0	10	100,0	1	4,76	6	28,57	5	23,82	7	33,33	2	9,52	21	100,0		
19. madde	1	9,1	6	54,5	1	9,1	3	27,3	-	-	11	100,0	-	-	2	20,0	5	50,0	3	30,0	10	100,0	1	4,76	8	38,10	6	28,57	6	28,57	-	-	21	100,0		
20. madde	1	9,1	5	45,5	2	18,2	3	27,3	-	-	11	100,0	-	-	3	30,0	3	30,0	2	20,0	10	100,0	1	4,76	8	38,10	5	23,81	5	23,81	2	9,52	21	100,0		
21. madde	-	-	3	27,3	3	27,3	4	36,4	1	9,1	11	100,0	-	-	5	50,0	2	20,0	2	20,0	10	100,0	-	-	8	38,10	5	23,81	6	28,57	2	9,52	21	100,0		
22. madde	2	18,2	6	54,5	2	18,2	1	9,1	-	-	11	100,0	-	-	4	40,0	3	30,0	3	30,0	10	100,0	2	9,52	10	47,62	5	23,81	4	19,05	-	-	21	100,0		

Satır yuzyesdir.

Ortopedi (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “hemşirelik öğrencileri klinikte, klinikteki hemşirelerden daha çok kendi arkadaşlarından öğreniyorlar” ifadesine (1.madde), %28.58’i tamamen katıldığını, %52.38’i katıldığını, %9.52’si kararsız olduğunu, %9.52’si katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte öğrencilerin kullanabileceği kitap, makale gibi öğrenmeye yardımcı kaynaklar mevcuttur” ifadesine (2.madde), %61.9’u tamamen katıldığını, %28.58’i katıldığını, %4.76’sı kararsız olduğunu, %4.76’sı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı zamanının çoğunu öğrencilerin öğretimi için kullanıyor” ifadesine (3.madde), %19.05’i kararsız olduğunu, %57.14’ü katılmadığını, %23.81’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “hemşirelik öğrencilerinin soru sormaksızın klinikte çalışan hemşirelerin tüm istemlerini yerine getirmesi bekleniyor” ifadesine (4.madde), %9.52’si katıldığını, %9.52’si kararsız olduğunu, %66.67’si katılmadığını, %14.29’u kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı hemşirelik öğrencilerinin öğrenim gereksinimlerine büyük önem veriyor” ifadesine (5.madde), %4.76’sı katıldığını, %14.29’u kararsız olduğunu, %52.38’i katılmadığını, %28.57’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı hemşirelik öğrencilerini bir öğrenciden çok bir çalışan olarak görüyor” ifadesine (6.madde), %14.29’u katıldığını, %14.29’u kararsız olduğunu, %42.85’i katılmadığını, %28.57’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanından en yeni öğrenciye kadar klinikteki bütün elemanlar, kendilerini sağlık bakım ekibinin bir parçası olarak hissediyorlar” ifadesine (7.madde), %4.76’sı tamamen katıldığını, %47.62’si katıldığını, %19.05’i kararsız olduğunu, %23.81’i katılmadığını, %4.76’sı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “klinik uygulama saatlerinin planlanması hemşirelik öğrencisinin mümkün olan en fazla deneyimi kazanmasına izin verilecek şekilde yapılıyor” ifadesine

(8.madde), %23.81'i katıldığını, %23.81'i kararsız olduğunu, %42.86'sı katılmadığını, %9.52'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte kazandığım deneyimlerden memnunum" ifadesine (9.madde), %9.52'si tamamen katıldığını, %42.86'sı katıldığını, %19.05'i kararsız olduğunu, %23.81'i katılmadığını, %4.76'sı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte iş paylaşımından çok hasta paylaşımı uygulanıyor" ifadesine (10.madde), %14.29'u tamamen katıldığını, %38.1'i katıldığını, %23.8'i kararsız olduğunu, %19.05'i katılmadığını, %4.76'sı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "sorumlu öğretim elemanın öğrenciler için bu klinikte rotasyon programı dışında bir öğretim programı vardı" ifadesine (11.madde), %4.76'sı tamamen katıldığını, %9.52'si katıldığını, %71.44'ü kararsız olduğunu, %9.52'si katılmadığını, %4.76'sı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "sorumlu öğretim elemanı stajda bizimle ilgileceği yerde kendince çok daha önemli işlerle meşguldü" ifadesine (12.madde), %4.76'sı tamamen katıldığını, %4.76'sı kararsız olduğunu, %47.62'si katılmadığını, %42.86'sı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte çok fazla rutin iş var" ifadesine (13.madde), %9.52'si tamamen katıldığını, %14.29'u katıldığını, %42.86'sı kararsız olduğunu, %28.57'si katılmadığını, %4.76'sı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte her hasta için bireyselleştirilmiş hemşirelik bakımı veriliyor" ifadesine (14.madde), %28.57'si katıldığını, %38.1'i kararsız olduğunu, %33.33'ü katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "biz öğrenciler genellikle istediğimiz kadar soru sorabiliriz" ifadesine (15.madde), %9.52'si tamamen katıldığını, %42.86'sı katıldığını, %19.05'i kararsız olduğunu, %23.81'i katılmadığını, %4.76'sı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinik benim öğrenimim için iyi bir birimdi" ifadesine (16.madde),

%4.76'sı tamamen katıldığını, %23.81'i katıldığını, %38.1'i kararsız olduğunu, %19.04'ü katılmadığını, %14.29'u kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "yaptığım işler genellikle ilginçti" ifadesine (17.madde), %14.29'u katıldığını, %33.33'ü kararsız olduğunu, %42.86'sı katılmadığını, %9.52'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "stajda edindiğim deneyimler hemşire olmak için beni daha fazla heveslendirmiştir" ifadesine (18.madde), %4.76'sı tamamen katıldığını, %28.57'si katıldığını, %23.82'si kararsız olduğunu, %33.33'ü katılmadığını, %9.52'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikten hem hastalar hem de hemşireler memnundu" ifadesine (19.madde), %4.76'sı tamamen katıldığını, %38.1'i katıldığını, %28.57'si kararsız olduğunu, %28.57'si katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte sorularımız genellikle tatminkar bir şekilde cevaplandırılıyor" ifadesine (20.madde), %4.76'sı tamamen katıldığını, %38.1'i katıldığını, %23.81'i kararsız olduğunu, %23.81'i katılmadığını, %9.52'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bana bir birey olarak değil, tüm diğer öğrenciler gibi davranıldığını hissettim" ifadesine (21.madde), %38.1'i katıldığını, %23.81'i kararsız olduğunu, %28.57'si katılmadığını, %9.52'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte gerçekten hastaların gereksinimlerine öncelik veriliyor" ifadesine (22.madde), %9.52'si tamamen katıldığını, %47.62'si katıldığını, %23.81'i kararsız olduğunu, %19.05'i katılmadığını belirtmiştir (Tablo 22).

Tablo 23: Öğrencilerin Ortopedi (II) Kliniğindeki Her Rotasyonlardaki Her Rotasyonlardaki Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Maddelerine Verdikleri Yanıtlara Göre Dağılımı

ÖLÇEK MADDELERİ	1.ROTASYON												2.ROTASYON												TOPLAM													
	Katlıyorum			Kararsızım			Katılmıyorum			Kesinlikle Katılmıyorum			Toplam			Katlıyorum			Kararsızım			Katılmıyorum			Kesinlikle Katılmıyorum			Toplam										
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%						
1. madde	4	30.8	6	46.2	-	-	3	23.1	-	-	13	100.0	2	16.7	6	50.0	1	8.3	2	16.7	1	8.3	12	100.0	6	24.0	12	48.0	1	4.0	5	20.0	1	4.0	25	100.0		
2. madde	6	46.2	5	38.5	2	15.4	-	-	-	-	13	100.0	3	25.0	9	75.0	-	-	-	-	-	-	12	100.0	9	36.0	14	56.0	2	8.0	-	-	-	-	25	100.0		
3. madde	-	-	-	-	-	-	6	46.2	7	53.8	13	100.0	1	8.3	-	-	1	8.3	6	50.0	4	33.3	12	100.0	1	4.0	-	-	-	-	1	4.0	12	48.0	11	44.0	25	100.0
4. madde	1	7.7	-	-	4	30.8	6	46.2	2	15.4	13	100.0	1	8.3	2	16.7	1	8.3	6	50.0	3	25.0	12	100.0	2	8.0	2	8.0	7	28.0	11	44.0	3	12.0	25	100.0		
5. madde	-	-	-	-	-	-	6	46.2	7	53.8	13	100.0	-	-	2	16.7	1	8.3	6	50.0	3	25.0	12	100.0	-	-	2	8.0	1	4.0	12	48.0	10	40.0	25	100.0		
6. madde	-	-	-	-	-	-	6	46.2	7	53.8	13	100.0	-	-	2	16.7	1	8.3	6	50.0	3	25.0	12	100.0	-	-	2	8.0	1	4.0	12	48.0	10	40.0	25	100.0		
7. madde	-	-	8	61.5	2	15.4	2	15.4	1	7.7	13	100.0	1	8.3	3	25.0	5	41.7	3	25.0	3	25.0	-	-	12	100.0	1	4.0	11	44.0	7	28.0	5	20.0	1	4.0	25	100.0
8. madde	-	-	3	23.1	2	15.4	8	61.5	-	-	13	100.0	1	8.3	-	-	2	16.7	9	75.0	-	-	12	100.0	1	4.0	3	12.0	4	16.0	17	68.0	-	-	25	100.0		
9. madde	1	7.7	7	53.8	4	30.8	1	7.7	-	-	13	100.0	2	16.7	5	41.7	3	25.0	2	16.7	4	33.3	-	-	12	100.0	3	12.0	12	48.0	7	28.0	3	12.0	-	-	25	100.0
10. madde	2	15.4	4	30.8	3	23.1	4	30.8	-	-	13	100.0	1	8.3	5	41.7	2	16.7	4	33.3	-	-	12	100.0	3	12.0	9	36.0	5	20.0	8	32.0	-	-	25	100.0		
11. madde	1	7.7	6	46.2	3	23.1	3	23.1	-	-	13	100.0	-	-	-	-	5	41.7	6	50.0	1	8.3	12	100.0	1	4.0	6	24.0	8	32.0	9	36.0	1	4.0	25	100.0		
12. madde	-	-	-	-	-	-	3	23.1	10	76.9	13	100.0	-	-	-	-	1	8.3	8	66.7	3	25.0	12	100.0	-	-	-	-	1	4.0	11	44.0	13	52.0	25	100.0		
13. madde	1	7.7	5	38.5	3	23.1	4	30.8	-	-	13	100.0	-	-	3	25.0	5	41.7	4	33.3	-	-	12	100.0	1	4.0	8	32.0	8	32.0	-	-	-	-	25	100.0		
14. madde	1	7.7	5	38.5	2	15.4	5	38.5	-	-	13	100.0	1	8.3	5	41.7	3	25.0	3	25.0	3	25.0	-	-	12	100.0	2	8.0	10	40.0	5	20.0	8	32.0	-	-	25	100.0
15. madde	5	38.5	5	38.5	1	7.7	2	15.4	-	-	13	100.0	3	25.0	4	33.3	2	16.7	3	25.0	2	16.7	-	-	12	100.0	8	32.0	9	36.0	3	12.0	5	20.0	-	-	25	100.0
16. madde	2	15.4	7	53.8	3	23.1	1	7.7	-	-	13	100.0	2	16.7	6	50.0	2	16.7	2	16.7	2	16.7	-	-	12	100.0	4	16.0	13	52.0	5	20.0	3	12.0	-	-	25	100.0
17. madde	1	7.7	-	-	4	30.8	7	53.8	1	7.7	13	100.0	-	-	3	25.0	3	25.0	5	41.7	1	8.3	12	100.0	1	4.0	3	12.0	7	28.0	12	48.0	2	8.0	25	100.0		
18. madde	6	46.2	1	7.7	2	15.4	4	30.8	-	-	13	100.0	1	8.3	4	33.3	2	16.7	5	41.7	-	-	12	100.0	7	28.0	5	20.0	4	16.0	9	36.0	-	-	25	100.0		
19. madde	1	7.7	4	30.8	8	61.5	-	-	-	-	13	100.0	1	8.3	5	41.7	2	16.7	4	33.3	-	-	12	100.0	2	8.0	9	36.0	10	40.0	4	16.0	-	-	25	100.0		
20. madde	2	15.4	7	53.8	3	23.1	1	7.7	-	-	13	100.0	-	-	4	33.3	2	16.7	4	33.3	2	16.7	-	-	12	100.0	2	8.0	11	44.0	5	20.0	5	20.0	2	8.0	25	100.0
21. madde	-	-	7	53.8	2	15.4	4	30.8	-	-	13	100.0	1	8.3	4	33.3	3	25.0	4	33.3	-	-	12	100.0	1	4.0	11	44.0	5	20.0	8	32.0	-	-	25	100.0		
22. madde	1	7.7	9	69.2	3	23.1	-	-	-	-	13	100.0	2	16.7	6	50.0	1	8.3	2	16.7	1	8.3	12	100.0	3	12.0	15	60.0	4	16.0	2	8.0	1	4.0	25	100.0		

Satır yüzdesidir.

Ortopedi (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “hemşirelik öğrencileri klinikte, klinikteki hemşirelerden daha çok kendi arkadaşlarından öğreniyorlar” ifadesine (1.madde), %24’ü tamamen katıldığını, %48’i katıldığını, %4’ü kararsız olduğunu, %20’si katılmadığını, %4’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte öğrencilerin kullanabileceği kitap, makale gibi öğrenmeye yardımcı kaynaklar mevcuttur” ifadesine (2.madde), %36’sı tamamen katıldığını, %56’sı katıldığını, %8’i kararsız olduğunu belirtmiştir.

Ortopedi (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı zamanının çoğunu öğrencilerin öğretimi için kullanıyor” ifadesine (3.madde), %4’ü tamamen katıldığını, %4’ü kararsız olduğunu, %48’i katılmadığını, %44’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “hemşirelik öğrencilerinin soru sormaksızın klinikte çalışan hemşirelerin tüm istemlerini yerine getirmesi bekleniyor” ifadesine (4.madde), %8’i tamamen katıldığını, %8’i katıldığını, %28’i kararsız olduğunu, %44’ü katılmadığını, %12’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı hemşirelik öğrencilerinin öğrenim gereksinimlerine büyük önem veriyor” ifadesine (5.madde), %8’i katıldığını, %4’ü kararsız olduğunu, %48’i katılmadığını, %40’ı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı hemşirelik öğrencilerini bir öğrenciden çok bir çalışan olarak görüyor” ifadesine (6.madde), %8’i katıldığını, %4’ü kararsız olduğunu, %48’i katılmadığını, %40’ı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanından en yeni öğrenciye kadar klinikteki bütün elemanlar, kendilerini sağlık bakım ekibinin bir parçası olarak hissediyorlar” ifadesine (7.madde), %4’ü tamamen katıldığını, %44’ü katıldığını, %28’i kararsız olduğunu, %20’si katılmadığını, %4’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “klinik uygulama saatlerinin planlanması hemşirelik öğrencisinin mümkün olan en fazla deneyimi kazanmasına izin verilecek şekilde yapılıyor” ifadesine

(8.madde), %4'ü tamamen katıldığını, %12'si katıldığını, %16'sı kararsız olduğunu, %68'i katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte kazandığım deneyimlerden memnunum" ifadesine (9.madde), %12'si tamamen katıldığını, %48'i katıldığını, %28'i kararsız olduğunu, %12'si katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte iş paylaşımından çok hasta paylaşımı uygulanıyor" ifadesine (10.madde), %12'si tamamen katıldığını, %36'sı katıldığını, %20'si kararsız olduğunu, %32'si katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "sorumlu öğretim elemanın öğrenciler için bu klinikte rotasyon programı dışında bir öğretim programı vardı" ifadesine (11.madde), %4'ü tamamen katıldığını, %24'ü katıldığını, %32'si kararsız olduğunu, %36'sı katılmadığını, %4'ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "sorumlu öğretim elemanı stajda bizimle ilgileneceği yerde kendince çok daha önemli işlerle meşguldü" ifadesine (12.madde), %4'ü kararsız olduğunu, %44'ü katılmadığını, %52'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte çok fazla rutin iş var" ifadesine (13.madde), %4'ü tamamen katıldığını, %32'si katıldığını, %32'si kararsız olduğunu, %32'si katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte her hasta için bireyselleştirilmiş hemşirelik bakımı veriliyor" ifadesine (14.madde), %8'i tamamen katıldığını, %40'ı katıldığını, %20'si kararsız olduğunu, %32'si katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "biz öğrenciler genellikle istediğimiz kadar soru sorabiliriz" ifadesine (15.madde), %32'si tamamen katıldığını, %36'sı katıldığını, %12'si kararsız olduğunu, %20'si katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinik benim öğrenimim için iyi bir birimdi" ifadesine (16.madde), %16'sı tamamen katıldığını, %52'si katıldığını, %20'si kararsız olduğunu, %12'si katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “yaptığım işler genellikle ilginçti” ifadesine (17.madde), %4’ü tamamen katıldığını, %12’si katıldığını, %28’i kararsız olduğunu, %48’i katılmadığını, %8’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “stajda edindiğim deneyimler hemşire olmak için beni daha fazla heveslendirmiştir” ifadesine (18.madde), %28’i tamamen katıldığını %20’si katıldığını, %16’sı kararsız olduğunu, %36’sı katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikten hem hastalar hem de hemşireler memnundu” ifadesine (19.madde), %8’i tamamen katıldığını, %36’sı katıldığını, %40’ı kararsız olduğunu, %16’sı katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte sorularımız genellikle tatminkar bir şekilde cevaplandırılıyor” ifadesine (20.madde), %8’i tamamen katıldığını, %44’ü katıldığını, %20’si kararsız olduğunu, %20’si katılmadığını, %8’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bana bir birey olarak değil, tüm diğer öğrenciler gibi davranıldığını hissettim” ifadesine (21.madde), %4’ü tamamen katıldığını, %44’ü katıldığını, %20’si kararsız olduğunu, %32’si katılmadığını belirtmiştir.

Ortopedi (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte gerçekten hastaların gereksinimlerine öncelik veriliyor” ifadesine (22.madde), %12’si tamamen katıldığını, %60’ı katıldığını, %16’sı kararsız olduğunu, %8’i katılmadığını, %4’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir (Tablo 23).

Tablo 24: Öğrencilerin Üroloji (I) Kliniğindeki Her Rotasyonlarında Klinik Öğrenim Çevresi Öçeğine Verdikleri Yanıtlara Göre Dağılımı

ÖLÇEK MADDELERİ	1.ROTASYON												2.ROTASYON												TOPLAM														
	Tamamen				Kararsız				Toplam				Tamamen				Kararsız				Toplam				Tamamen				Kararsız				Toplam						
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N
1. madde	1	8.3	7	58.3	4	33.3	-	-	-	-	12	100.0	-	-	-	-	12	100.0	1	4.16	13	54.17	7	29.17	3	12.50	-	-	-	-	24	100.0							
2. madde	5	41.7	5	41.7	1	8.3	1	8.3	-	-	12	100.0	1	8.3	1	8.3	1	8.3	6	25.00	14	58.33	1	4.17	2	8.33	1	4.17	24	100.0									
3. madde	-	-	-	-	1	8.3	6	50.0	5	41.7	12	100.0	-	-	-	-	12	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	1	4.17	14	58.33	9	37.50	24	100.0					
4. madde	-	-	2	16.7	4	33.3	5	41.7	1	8.3	12	100.0	-	-	-	-	12	100.0	-	-	-	-	2	8.33	7	29.17	12	50.00	3	12.50	24	100.0							
5. madde	-	-	-	-	-	-	9	75.0	3	25.0	12	100.0	-	-	-	-	12	100.0	-	-	-	-	1	4.17	5	20.83	12	50.00	6	25.00	24	100.0							
6. madde	-	-	1	8.3	2	16.7	5	41.7	4	33.3	12	100.0	-	-	-	-	12	100.0	-	-	-	-	3	12.50	12	50.00	6	25.00	3	12.50	-	-	24	100.0					
7. madde	2	16.7	6	50.0	2	16.7	2	16.7	-	-	12	100.0	1	8.3	6	50.0	4	33.3	1	8.3	3	25.0	5	41.7	1	8.3	12	100.0	-	-	-	-	24	100.0					
8. madde	-	-	1	8.3	2	16.7	8	66.7	1	8.3	12	100.0	-	-	-	-	12	100.0	-	-	-	-	3	12.50	12	50.00	3	12.50	3	12.50	24	100.0							
9. madde	1	8.3	7	58.3	2	16.7	2	16.7	-	-	12	100.0	-	-	10	83.3	1	8.3	1	8.3	3	25.0	5	41.7	1	8.3	12	100.0	-	-	-	-	24	100.0					
10. madde	-	-	3	25.0	2	16.7	6	50.0	1	8.3	12	100.0	1	8.3	5	41.7	1	8.3	4	33.3	1	8.3	4	33.3	3	12.50	10	41.67	2	8.33	24	100.0							
11. madde	-	-	4	33.3	5	41.7	2	16.7	1	8.3	12	100.0	-	-	6	50.0	3	25.0	2	16.7	1	8.3	12	100.0	-	-	10	41.67	8	33.33	4	16.67	2	8.33	24	100.0			
12. madde	-	-	-	-	-	-	7	58.3	5	41.7	12	100.0	-	-	1	8.3	-	-	4	33.3	7	58.3	12	100.0	-	-	1	4.17	-	-	11	45.83	12	50.00	24	100.0			
13. madde	1	8.3	1	8.3	8	66.7	1	8.3	1	8.3	12	100.0	1	8.3	5	41.7	2	16.7	4	33.3	-	-	12	100.0	2	8.33	6	25.00	10	41.67	5	20.83	1	4.17	24	100.0			
14. madde	-	-	5	41.7	3	25.0	4	33.3	-	-	12	100.0	-	-	8	66.7	2	16.7	2	16.7	-	-	12	100.0	-	-	13	54.17	5	20.83	6	25.00	-	-	24	100.0			
15. madde	1	8.3	5	41.7	4	33.3	2	16.7	-	-	12	100.0	2	16.7	9	75.0	1	8.3	-	-	-	-	12	100.0	3	12.50	14	58.34	5	20.83	2	8.33	-	-	24	100.0			
16. madde	3	25.0	6	50.0	2	16.7	1	8.3	-	-	12	100.0	1	8.3	7	58.3	3	25.0	-	-	-	-	12	100.0	4	16.67	13	54.16	5	20.83	1	4.17	1	4.17	24	100.0			
17. madde	-	-	1	8.3	6	50.0	4	33.3	1	8.3	12	100.0	-	-	1	8.3	1	8.3	9	75.0	1	8.3	12	100.0	-	-	2	8.33	7	29.17	13	54.17	2	8.33	24	100.0			
18. madde	3	25.0	5	41.7	1	8.3	3	25.0	-	-	12	100.0	2	16.7	7	58.3	1	8.3	2	16.7	-	-	12	100.0	5	20.83	12	50.00	2	8.34	5	20.83	-	-	24	100.0			
19. madde	2	16.7	5	41.7	3	25.0	1	8.3	1	8.3	12	100.0	1	8.3	10	83.3	1	8.3	-	-	-	-	12	100.0	3	12.50	15	62.50	4	16.66	1	4.17	1	4.17	24	100.0			
20. madde	1	8.3	7	58.3	4	33.3	-	-	-	-	12	100.0	2	16.7	7	58.3	3	25.0	-	-	-	-	12	100.0	3	12.50	14	58.33	7	29.17	-	-	-	-	24	100.0			
21. madde	-	-	4	33.3	4	33.3	4	33.3	-	-	12	100.0	-	-	7	58.3	4	33.3	1	8.3	-	-	12	100.0	-	-	11	45.83	8	33.33	5	20.84	-	-	24	100.0			
22. madde	-	-	10	83.3	1	8.3	1	8.3	-	-	12	100.0	5	41.7	5	41.7	1	8.3	1	8.3	-	-	12	100.0	5	20.84	15	62.50	2	8.33	2	8.33	-	-	24	100.0			

Satır yüzdedir.

Üroloji (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “hemşirelik öğrencileri klinikte, klinikteki hemşirelerden daha çok kendi arkadaşlarından öğreniyorlar” ifadesine (1.madde), %4.16’sı tamamen katıldığını, %54.17’si katıldığını, %29.17’si kararsız olduğunu, %12.5’i katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte öğrencilerin kullanabileceği kitap, makale gibi öğrenmeye yardımcı kaynaklar mevcuttur” ifadesine (2.madde), %25’i tamamen katıldığını, %58.33’ü katıldığını, %4.17’si kararsız olduğunu, %8.33’ü katılmadığını, %4.17’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı zamanının çoğunu öğrencilerin öğretimi için kullanıyor” ifadesine (3.madde), %4.17’si kararsız olduğunu, %58.33’ü katılmadığını, %37.5’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “hemşirelik öğrencilerinin soru sormaksızın klinikte çalışan hemşirelerin tüm istemlerini yerine getirmesi bekleniyor” ifadesine (4.madde), %8.33’ü katıldığını, %29.17’si kararsız olduğunu, %50’si katılmadığını, %12.5’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı hemşirelik öğrencilerinin öğrenim gereksinimlerine büyük önem veriyor” ifadesine (5.madde), %4.17’si kararsız olduğunu, %62.50’si katılmadığını, %33.33’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı hemşirelik öğrencilerini bir öğrenciden çok bir çalışan olarak görüyor” ifadesine (6.madde), %4.17’si katıldığını, %20.83’ü kararsız olduğunu, %50’si katılmadığını, %25’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanından en yeni öğrenciye kadar klinikteki bütün elemanlar, kendilerini sağlık bakım ekibinin bir parçası olarak hissediyorlar” ifadesine (7.madde), %12.5’i tamamen katıldığını %50’si katıldığını, %25’i kararsız olduğunu, %12.5’i katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “klinik uygulama saatlerinin planlanması hemşirelik öğrencisinin mümkün olan en fazla deneyimi kazanmasına izin verilecek şekilde yapılıyor” ifadesine (8.madde),

%16.67'si katıldığını, %20.83'ü kararsız olduğunu, %54.17'si katılmadığını, %8.33'ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte kazandığım deneyimlerden memnunum" ifadesine (9.madde), %4.17'si tamamen katıldığını, %70.83'ü katıldığını, %12.5'i kararsız olduğunu, %12.5'i katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte iş paylaşımından çok hasta paylaşımı uygulanıyor" ifadesine (10.madde), %4.17'si tamamen katıldığını, %33.33'ü katıldığını, %12.5'i kararsız olduğunu, %41.67'si katılmadığını, %8.33'ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "sorumlu öğretim elemanın öğrenciler için bu klinikte rotasyon programı dışında bir öğretim programı vardı" ifadesine (11.madde), %41.67'si katıldığını, %33.33'ü kararsız olduğunu, %16.67'si katılmadığını, %8.33'ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "sorumlu öğretim elemanı stajda bizimle ilgileneceği yerde kendince çok daha önemli işlerle meşguldü" ifadesine (12.madde), %4.17'si katıldığını, %45.83'ü katılmadığını, %50'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte çok fazla rutin iş var" ifadesine (13.madde), %8.33'ü tamamen katıldığını, %25'i katıldığını, %41.67'si kararsız olduğunu, %20.83'ü katılmadığını, %4.17'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte her hasta için bireyselleştirilmiş hemşirelik bakımı veriliyor" ifadesine (14.madde), %54.17'si katıldığını, %20.83'ü kararsız olduğunu, %25'i katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "biz öğrenciler genellikle istediğimiz kadar soru sorabiliriz" ifadesine (15.madde), %12.5'i tamamen katıldığını, %58.34'ü katıldığını, %20.83'ü kararsız olduğunu, %8.33'ü katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinik benim öğrenimim için iyi bir birimdi" ifadesine (16.madde), %16.67'si tamamen katıldığını, %54.16'si katıldığını, %20.83'ü kararsız olduğunu, %4.17'si katılmadığını, %4.17'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “yaptığım işler genellikle ilginçti” ifadesine (17.madde), %8.33’ü katıldığını, %29.17’si kararsız olduğunu, %54.17’si katılmadığını, %8.33’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “stajda edindiğim deneyimler hemşire olmak için beni daha fazla heveslendirmiştir” ifadesine (18.madde), %20.83’ü tamamen katıldığını, %50’si katıldığını, %8.34’ü kararsız olduğunu, %20.83’ü katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikten hem hastalar hem de hemşireler memnundu” ifadesine (19.madde), %12.5’i tamamen katıldığını, %62.50’si katıldığını, %16.66’sı kararsız olduğunu, %4.17’si katılmadığını, %4.17’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte sorularımız genellikle tatminkar bir şekilde cevaplandırılıyor” ifadesine (20.madde), %12.5’i tamamen katıldığını, %58.33’ü katıldığını, %29.17’si kararsız olduğunu belirtmiştir.

Üroloji (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bana bir birey olarak değil, tüm diğer öğrenciler gibi davranıldığını hissettim” ifadesine (21.madde), %45.83’ü katıldığını, %33.33’ü kararsız olduğunu, %20.84’ü katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte gerçekten hastaların gereksinimlerine öncelik veriliyor” ifadesine (22.madde), %20.84’ü tamamen katıldığını, %62.5’i katıldığını, %8.33’ü kararsız olduğunu, %8.33’ü katılmadığını belirtmiştir (Tablo 24).

Tablo 25: Öğrencilerin Üroloji (II) Kliniğindeki Her Rotasyonlarında Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeğine Verdikleri Yanıtlara Göre Dağılımı

ÖLÇEK MADDELERİ	1.ROTASYON												2.ROTASYON												TOPLAM													
	Tamamen			Kısmen			Kararsız			Kestirile			Toplam			Tamamen			Kısmen			Kararsız			Kestirile			Toplam										
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%						
1. madde	1	8.3	6	50.0	1	8.3	4	33.3	-	-	12	100.0	3	25.0	6	50.0	2	16.7	1	8.3	-	-	12	100.0	4	16.67	12	50.00	3	12.50	5	20.83	-	-	24	100.0		
2. madde	5	41.7	6	50.0	1	8.3	-	-	-	-	12	100.0	7	58.3	5	41.7	-	-	-	-	-	-	-	12	100.0	11	45.83	1	4.17	-	-	-	-	-	24	100.0		
3. madde	1	8.3	3	25.0	-	-	6	50.0	2	16.7	12	100.0	-	-	4	33.3	3	25.0	1	8.3	12	100.0	1	8.3	12	100.0	1	4.16	7	29.17	4	16.67	9	37.50	3	12.50	24	100.0
4. madde	-	-	2	16.7	1	8.3	4	33.3	5	41.7	12	100.0	-	-	2	16.7	2	16.7	7	58.3	1	8.3	12	100.0	-	-	4	16.67	3	12.50	11	45.83	6	25.00	24	100.0		
5. madde	1	8.3	-	-	1	8.3	8	66.7	2	16.7	12	100.0	1	8.3	2	16.7	7	58.3	1	8.3	1	8.3	12	100.0	2	8.33	2	8.33	8	33.33	9	37.51	3	12.50	24	100.0		
6. madde	-	-	-	-	2	16.7	5	41.7	5	41.7	12	100.0	-	-	-	-	-	-	2	16.7	9	75.0	1	8.3	12	100.0	-	-	-	-	4	16.67	14	58.33	6	25	24	100.0
7. madde	1	8.3	3	25.0	6	50.0	2	16.7	-	-	12	100.0	-	-	5	41.7	3	25.0	3	25.0	1	8.3	12	100.0	1	4.17	8	33.33	9	37.50	5	20.83	1	4.17	24	100.0		
8. madde	-	-	3	25.0	5	41.7	4	33.3	-	-	12	100.0	1	8.3	3	25.0	2	16.7	6	50.0	-	-	12	100.0	1	4.16	6	25.00	7	29.17	10	41.67	-	-	24	100.0		
9. madde	1	8.3	9	75.0	-	-	1	8.3	1	8.3	12	100.0	-	-	3	25.0	7	58.3	1	8.3	1	8.3	12	100.0	1	4.17	3	12.50	4	16.67	3	12.50	5	20.83	2	8.33	24	100.0
10. madde	2	16.7	1	8.3	4	33.3	4	33.3	1	8.3	12	100.0	2	16.7	2	16.7	3	25.0	5	41.7	-	-	12	100.0	4	16.67	3	12.50	7	29.17	9	37.50	1	4.16	24	100.0		
11. madde	1	8.3	4	33.3	3	25.0	2	16.7	2	16.7	12	100.0	-	-	5	41.7	3	25.0	3	25.0	1	8.3	12	100.0	1	4.17	9	37.50	6	25.00	5	20.83	3	12.50	24	100.0		
12. madde	-	-	1	8.3	-	-	8	66.7	3	25.0	12	100.0	-	-	-	-	1	8.3	5	41.7	5	41.7	1	8.3	12	100.0	-	-	2	8.33	5	20.83	13	54.17	4	16.67	24	100.0
13. madde	1	8.3	3	25.0	1	8.3	7	58.3	-	-	12	100.0	-	-	2	16.7	6	50.0	3	25.0	1	8.3	12	100.0	1	4.17	5	20.83	7	29.17	10	41.67	1	4.16	24	100.0		
14. madde	1	8.3	4	33.3	3	25.0	3	25.0	1	8.3	12	100.0	1	8.3	3	25.0	1	8.3	5	41.7	2	16.7	12	100.0	2	8.33	7	29.17	4	16.67	8	33.33	3	12.50	24	100.0		
15. madde	3	25.0	7	58.3	1	8.3	1	8.3	-	-	12	100.0	1	8.3	3	25.0	1	8.3	3	25.0	1	8.3	12	100.0	4	16.67	10	41.67	5	20.83	4	16.67	1	4.16	24	100.0		
16. madde	4	33.3	6	50.0	1	8.3	1	8.3	-	-	12	100.0	-	-	2	16.7	5	41.7	3	25.0	2	16.7	12	100.0	4	16.67	8	33.33	6	25.00	4	16.67	2	8.33	24	100.0		
17. madde	-	-	2	16.7	3	25.0	5	41.7	2	16.7	12	100.0	-	-	-	-	1	8.3	8	66.7	2	16.7	12	100.0	-	-	3	12.50	4	16.67	13	54.16	4	16.67	24	100.0		
18. madde	1	8.3	9	75.0	1	8.3	-	-	1	8.3	12	100.0	-	-	4	33.3	4	33.3	3	25.0	1	8.3	12	100.0	1	4.17	13	54.17	5	20.83	3	12.50	2	8.33	24	100.0		
19. madde	1	8.3	4	33.3	6	50.0	1	8.3	-	-	12	100.0	-	-	6	50.0	4	33.3	2	16.7	-	-	12	100.0	1	4.16	10	41.67	10	41.67	3	12.50	-	-	24	100.0		
20. madde	-	-	6	50.0	3	25.0	2	16.7	1	8.3	12	100.0	1	8.3	3	25.0	6	50.0	2	16.7	-	-	12	100.0	1	4.16	9	37.50	9	37.50	4	16.67	1	4.17	24	100.0		
21. madde	2	16.7	7	58.3	2	16.7	1	8.3	-	-	12	100.0	1	8.3	6	50.0	1	8.3	3	25.0	1	8.3	12	100.0	3	12.50	13	54.17	3	12.50	4	16.67	1	4.16	24	100.0		
22. madde	2	16.7	8	66.7	-	-	2	16.7	-	-	12	100.0	-	-	5	41.7	3	25.0	3	25.0	1	8.3	12	100.0	2	8.33	13	54.17	3	12.50	5	20.83	1	4.17	24	100.0		

Satır yfzdesidir.

Üroloji (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “hemşirelik öğrencileri klinikte, klinikteki hemşirelerden daha çok kendi arkadaşlarından öğreniyorlar” ifadesine (1.madde), %16.67’si tamamen katıldığını, %50’si katıldığını, %12.5’i kararsız olduğunu, %20.83’ü katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte öğrencilerin kullanabileceği kitap, makale gibi öğrenmeye yardımcı kaynaklar mevcuttur” ifadesine (2.madde), %50’si tamamen katıldığını, %45.83’ü katıldığını, %4.17’si kararsız olduğunu belirtmiştir.

Üroloji (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı zamanının çoğunu öğrencilerin öğretimi için kullanıyor” ifadesine (3.madde), %4.16’sı tamamen katıldığını, %29.17’si katıldığını, %16.67’si kararsız olduğunu, %37.5’i katılmadığını, %12.5’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “hemşirelik öğrencilerinin soru sormaksızın klinikte çalışan hemşirelerin tüm istemlerini yerine getirmesi bekleniyor” ifadesine (4.madde), %16.67’si katıldığını, %12.5’i kararsız olduğunu, %45.83’ü katılmadığını, %25’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı hemşirelik öğrencilerinin öğrenim gereksinimlerine büyük önem veriyor” ifadesine (5.madde), %8.33’ü tamamen katıldığını, %8.33’ü katıldığını, %33.33’ü kararsız olduğunu, %37.51’i katılmadığını, %12.5’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı hemşirelik öğrencilerini bir öğrenciden çok bir çalışan olarak görüyor” ifadesine (6.madde), %16.67’si kararsız olduğunu, %58.33’ü katılmadığını, %25’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanından en yeni öğrenciye kadar klinikteki bütün elemanlar, kendilerini sağlık bakım ekibinin bir parçası olarak hissediyorlar” ifadesine (7.madde), %4.17’si tamamen katıldığını, %33.33’ü katıldığını, %37.5’i kararsız olduğunu, %20.83’ü katılmadığını, %4.17’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “klinik uygulama saatlerinin planlanması hemşirelik öğrencisinin mümkün

olan en fazla deneyimi kazanmasına izin verilecek şekilde yapılıyor” ifadesine (8.madde), %4.16’sı tamamen katıldığını, %25’i katıldığını, %29.17’si kararsız olduğunu, %41.67’si katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte kazandığım deneyimlerden memnunum” ifadesine (9.madde), %4.17’si tamamen katıldığını, %50’si katıldığını, %29.17’si kararsız olduğunu, %8.33’ü katılmadığını, %8.33’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte iş paylaşımından çok hasta paylaşımı uygulanıyor” ifadesine (10.madde), %16.67’si tamamen katıldığını, %12.5’i katıldığını, %29.17’si kararsız olduğunu, %37.5’i katılmadığını, %4.16’sı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanın öğrenciler için bu klinikte rotasyon programı dışında bir öğretim programı vardı” ifadesine (11.madde), %4.17’si tamamen katıldığını, %37.5’i katıldığını, %25’i kararsız olduğunu, %20.83’ü katılmadığını, %12.5’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı stajda bizimle ilgileneyeceği yerde kendince çok daha önemli işlerle meşguldü” ifadesine (12.madde), %8.33’ü katıldığını, %20.83’ü kararsız olduğunu, %54.17’si katılmadığını, %16.67’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte çok fazla rutin iş var” ifadesine (13.madde), %4.17’si tamamen katıldığını, %20.83’ü katıldığını, %29.17’si kararsız olduğunu, %41.67’si katılmadığını, %4.16’sı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte her hasta için bireyselleştirilmiş hemşirelik bakımı veriliyor” ifadesine (14.madde), %8.33 tamamen katıldığını, %29.17’si katıldığını, %16.67’si kararsız olduğunu, %33.33’ü katılmadığını, %12.5’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “biz öğrenciler genellikle istediğimiz kadar soru sorabiliriz” ifadesine (15.madde), %16.67’si tamamen katıldığını, %41.67’si katıldığını, %20.83’ü kararsız olduğunu, %16.67’si katılmadığını, %4.16’sı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinik benim öğrenimim için iyi bir birimdi” ifadesine (16.madde),

%16.67'si tamamen katıldığını, %33.33'ü katıldığını, %25'i kararsız olduğunu, %16.67'si katılmadığını, %8.33'ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "yaptığım işler genellikle ilginçti" ifadesine (17.madde), %12.5'i katıldığını, %16.67'si kararsız olduğunu, %54.16'sı katılmadığını, %16.67'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "stajda edindiğim deneyimler hemşire olmak için beni daha fazla heveslendirmiştir" ifadesine (18.madde), %4.17'si tamamen katıldığını, %54.17'si katıldığını, %20.83'ü kararsız olduğunu, %12.5'i katılmadığını, %8.33'ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikten hem hastalar hem de hemşireler memnundu" ifadesine (19.madde), %4.16'sı tamamen katıldığını, %41.67'si katıldığını, %41.67'si kararsız olduğunu, %12.5'i katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte sorularımız genellikle tatminkar bir şekilde cevaplandırılıyor" ifadesine (20.madde), %4.16'sı tamamen katıldığını, %37.5'i katıldığını, %37.5'i kararsız olduğunu, %16.67'si katılmadığını, %4.17'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bana bir birey olarak değil, tüm diğer öğrenciler gibi davranıldığını hissettim" ifadesine (21.madde), %12.5'i tamamen katıldığını, %54.17'si katıldığını, %12.5'i kararsız olduğunu, %16.67'si katılmadığını, %4.16'sı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Üroloji (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte gerçekten hastaların gereksinimlerine öncelik veriliyor" ifadesine (22.madde), %8.33'ü tamamen katıldığını, %54.17'si katıldığını, %12.5'i kararsız olduğunu, %20.83'ü katılmadığını, %4.17'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir (Tablo 25).

Tablo 26: Öğrencilerin Nöroloji Kliniğindeki Her Rotasyonlarında Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeğine Verdikleri Yanıtlara Göre Dağılımı

ÖLÇEK MADDELERİ	1.ROTASYON												2.ROTASYON												TOPLAM																	
	Tamamen			Kadıyorum			Kararsızım			Kadıyorum			Kestimlikle			Toplam			Tamamen			Kadıyorum			Kararsızım			Kadıyorum			Kestimlikle			Toplam								
	N	%	N	N	%	N	N	%	N	N	%	N	N	%	N	N	%	N	N	%	N	N	%	N	N	%	N	N	%	N	N	%	N	N	%							
1. madde	1	8.3	3	25.0	1	8.3	6	50.0	1	8.3	12	100.0	2	16.7	3	25.0	4	33.3	3	25.0	3	25.0	1	8.3	12	100.0	1	8.3	12	100.0	3	25.0	6	50.0	9	75.0	1	8.3	24	100.0		
2. madde	2	16.7	5	41.7	1	8.3	3	25.0	1	8.3	12	100.0	5	41.7	5	41.7	2	16.7	1	8.3	11	91.7	1	8.3	12	100.0	1	8.3	12	100.0	7	58.3	10	83.3	3	25.0	24	100.0				
3. madde	-	-	-	-	2	16.6	5	41.7	5	41.7	12	100.0	-	-	1	8.3	-	-	11	91.7	-	-	12	100.0	-	-	12	100.0	-	-	12	100.0	-	-	12	100.0	-	-	24	100.0		
4. madde	-	-	1	8.3	-	-	9	75.0	2	16.7	12	100.0	1	8.3	-	-	1	8.3	9	75.0	1	8.3	12	100.0	1	8.3	12	100.0	1	8.3	12	100.0	4	33.3	18	150.0	3	25.0	24	100.0		
5. madde	-	-	-	-	1	8.3	7	58.3	4	33.3	12	100.0	-	-	-	-	-	-	11	91.7	1	8.3	12	100.0	1	8.3	12	100.0	-	-	12	100.0	-	-	12	100.0	-	-	24	100.0		
6. madde	-	-	2	16.7	1	8.3	6	50.0	3	25.0	12	100.0	-	-	1	8.3	4	33.3	6	50.0	1	8.3	12	100.0	1	8.3	12	100.0	1	8.3	12	100.0	5	41.7	20	166.7	4	33.3	24	100.0		
7. madde	4	33.3	4	33.3	4	33.3	-	-	-	-	12	100.0	1	8.3	4	33.3	4	33.3	3	25.0	3	25.0	-	-	12	100.0	-	-	12	100.0	5	41.7	8	66.7	8	66.7	3	25.0	24	100.0		
8. madde	-	-	3	25.0	4	33.3	2	16.7	3	25.0	12	100.0	-	-	1	8.3	8	66.7	2	16.7	7	58.3	-	-	12	100.0	-	-	12	100.0	-	-	12	100.0	5	41.7	20	166.7	4	33.3	24	100.0
9. madde	4	33.3	6	50.0	1	8.3	1	8.3	-	-	12	100.0	1	8.3	8	66.7	2	16.7	1	8.3	11	91.7	1	8.3	12	100.0	-	-	12	100.0	5	41.7	14	116.7	5	41.7	20	166.7	11	91.7	24	100.0
10. madde	-	-	5	41.7	3	25.0	2	16.7	2	16.7	12	100.0	-	-	6	50.0	4	33.3	2	16.7	2	16.7	-	-	12	100.0	-	-	12	100.0	-	-	12	100.0	-	-	12	100.0	-	-	24	100.0
11. madde	-	-	1	8.3	6	50.0	4	33.3	1	8.3	12	100.0	-	-	2	16.7	7	58.3	3	25.0	3	25.0	6	50.0	12	100.0	-	-	12	100.0	1	8.3	13	108.3	3	25.0	24	100.0	13	108.3	24	100.0
12. madde	-	-	2	16.7	1	8.3	4	33.3	3	25.0	12	100.0	1	8.3	-	-	-	-	5	41.7	6	50.0	12	100.0	6	50.0	12	100.0	1	8.3	12	100.0	1	8.3	13	108.3	7	58.3	24	100.0		
13. madde	1	8.3	6	50.0	1	8.3	4	33.3	-	-	12	100.0	1	8.3	3	25.0	6	50.0	2	16.7	4	33.3	-	-	12	100.0	-	-	12	100.0	2	16.7	8	66.7	2	16.7	11	91.7	4	33.3	24	100.0
14. madde	1	8.3	5	41.7	2	16.7	3	25.0	1	8.3	12	100.0	-	-	6	50.0	2	16.7	4	33.3	3	25.0	-	-	12	100.0	-	-	12	100.0	1	8.3	11	91.7	4	33.3	13	108.3	7	58.3	24	100.0
15. madde	2	16.7	7	58.3	1	8.3	2	16.7	-	-	12	100.0	-	-	6	50.0	3	25.0	3	25.0	3	25.0	-	-	12	100.0	-	-	12	100.0	2	16.7	4	33.3	5	41.7	11	91.7	4	33.3	24	100.0
16. madde	6	50.0	4	33.3	2	16.7	-	-	-	-	12	100.0	2	16.7	7	58.3	2	16.7	1	8.3	-	-	12	100.0	-	-	12	100.0	-	-	12	100.0	8	66.7	11	91.7	4	33.3	24	100.0		
17. madde	1	8.3	4	33.3	1	8.3	5	41.7	1	8.3	12	100.0	-	-	4	33.3	4	33.3	3	25.0	3	25.0	12	100.0	1	8.3	12	100.0	1	8.3	12	100.0	1	8.3	8	66.7	5	41.7	24	100.0		
18. madde	7	58.3	1	8.3	3	25.0	1	8.3	-	-	12	100.0	1	8.3	6	50.0	3	25.0	2	16.7	2	16.7	-	-	12	100.0	-	-	12	100.0	8	66.7	7	58.3	7	58.3	24	100.0				
19. madde	4	33.3	6	50.0	2	16.7	-	-	-	-	12	100.0	1	8.3	4	33.3	5	41.7	2	16.7	2	16.7	-	-	12	100.0	-	-	12	100.0	5	41.7	10	83.3	10	83.3	24	100.0				
20. madde	2	16.7	6	50.0	1	8.3	3	25.0	-	-	12	100.0	1	8.3	7	58.3	2	16.7	2	16.7	2	16.7	-	-	12	100.0	-	-	12	100.0	3	25.0	13	108.3	5	41.7	24	100.0				
21. madde	-	-	2	16.7	7	58.3	1	8.3	2	16.7	12	100.0	-	-	6	50.0	5	41.7	-	-	-	-	-	-	12	100.0	-	-	12	100.0	-	-	8	66.7	12	100.0	5	41.7	24	100.0		
22. madde	4	33.3	4	33.3	3	25.0	1	8.3	-	-	12	100.0	1	8.3	8	66.7	2	16.7	1	8.3	-	-	12	100.0	-	-	12	100.0	-	-	12	100.0	5	41.7	12	100.0	2	16.7	24	100.0		

Satur yüzdesidir.

Nöroloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “hemşirelik öğrencileri klinikte, klinikteki hemşirelerden daha çok kendi arkadaşlarından öğreniyorlar” ifadesine (1.madde), %12.5’i tamamen katıldığını, %25’i katıldığını, %20.83’ü kararsız olduğunu, %37.5’i katılmadığını, %4.17’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Nöroloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte öğrencilerin kullanabileceği kitap, makale gibi öğrenmeye yardımcı kaynaklar mevcuttur” ifadesine (2.madde), %29.17’si tamamen katıldığını, %41.66’sı katıldığını, %12.5’i kararsız olduğunu, %12.5’i katılmadığını, %4.17’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Nöroloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı zamanının çoğunu öğrencilerin öğretimi için kullanıyor” ifadesine (3.madde), %4.17’si katıldığını, %8.33’ü kararsız olduğunu, %66.67’si katılmadığını, %20.83’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Nöroloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “hemşirelik öğrencilerinin soru sormaksızın klinikte çalışan hemşirelerin tüm istemlerini yerine getirmesi bekleniyor” ifadesine (4.madde), %4.17’si tamamen katıldığını, %4.17’si katıldığını, %4.17’si kararsız olduğunu, %75’i katılmadığını, %12.49’u kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Nöroloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı hemşirelik öğrencilerinin öğrenim gereksinimlerine büyük önem veriyor” ifadesine (5.madde), %4.17’si kararsız olduğunu, %75’i katılmadığını, %20.83’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Nöroloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanından en yeni öğrenciye kadar klinikteki bütün elemanlar, kendilerini sağlık bakım ekibinin bir parçası olarak hissediyorlar” ifadesine (6.madde), %12.5’i katıldığını, %20.83’ü kararsız olduğunu, %50’si katılmadığını, %16.67’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Nöroloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanından en yeni öğrenciye kadar klinikteki bütün elemanlar, kendilerini sağlık bakım ekibinin bir parçası olarak hissediyorlar” ifadesine (7.madde), %20.84’ü tamamen katıldığını, %33.33’ü katıldığını, %33.33’ü kararsız olduğunu, %12.5’i katılmadığını belirtmiştir.

Nöroloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “klinik uygulama saatlerinin planlanması hemşirelik öğrencisinin mümkün

olan en fazla deneyimi kazanmasına izin verilecek şekilde yapılıyor” ifadesine (8.madde), %16.67’si katıldığını, %29.17’si kararsız olduğunu, %45.83’ü katılmadığını, %8.33’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Nöroloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte kazandığım deneyimlerden memnunum” ifadesine (9.madde), %20.84’ü tamamen katıldığını, %58.33’ü katıldığını, %12.5’i kararsız olduğunu, %8.33’ü katılmadığını belirtmiştir.

Nöroloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte iş paylaşımından çok hasta paylaşımı uygulanıyor” ifadesine (10.madde), %45.83’ü katıldığını, %29.17’si kararsız olduğunu, %16.67’si katılmadığını %8.33’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Nöroloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanın öğrenciler için bu klinikte rotasyon programı dışında bir öğretim programı vardı” ifadesine (11.madde), %12.5’i katıldığını, %54.17’si kararsız olduğunu, %29.16’si katılmadığını, %4.17’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Nöroloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı stajda bizimle ilgileceği yerde kendince çok daha önemli işlerle meşguldü” ifadesine (12.madde), %4.17’si tamamen katıldığını, %8.33’ü katıldığını, %4.17’si kararsız olduğunu, %37.50’si katılmadığını, %45.83’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Nöroloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte çok fazla rutin iş var” ifadesine (13.madde), %8.33’ü tamamen katıldığını, %37.5’i katıldığını, %29.17’si kararsız olduğunu, %25’i katılmadığını belirtmiştir.

Nöroloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte her hasta için bireyselleştirilmiş hemşirelik bakımı veriliyor” ifadesine (14.madde), %4.17’si tamamen katıldığını, %45.83’ü katıldığını, %16.67’si kararsız olduğunu, %29.16’si katılmadığını, %4.17’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Nöroloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “biz öğrenciler genellikle istediğimiz kadar soru sorabiliriz” ifadesine (15.madde), %8.33’ü tamamen katıldığını, %54.17’si katıldığını, %16.67’si kararsız olduğunu, %20.83’ü katılmadığını belirtmiştir.

Nöroloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinik benim öğrenimim için iyi bir birimdi” ifadesine (16.madde),

%33.33'ü tamamen katıldığını, %45.83'ü katıldığını, %16.67'si kararsız olduğunu, %4.17'si katılmadığını belirtmiştir.

Nöroloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "yaptığım işler genellikle ilginçti" ifadesine (17.madde), %4.17'si tamamen katıldığını, %33.33'ü katıldığını, %20.84'ü kararsız olduğunu, %33.33'ü katılmadığını, %8.33'ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Nöroloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "stajda edindiğim deneyimler hemşire olmak için beni daha fazla heveslendirmiştir" ifadesine (18.madde), %33.33'ü tamamen katıldığını, %29.17'si katıldığını, %25'i kararsız olduğunu, %12.5'i katılmadığını belirtmiştir.

Nöroloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikten hem hastalar hem de hemşireler memnundu" ifadesine (19.madde), %20.83'ü tamamen katıldığını, %41.67'si katıldığını, %29.17'si kararsız olduğunu, %8.33'ü katılmadığını belirtmiştir.

Nöroloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte sorularımız genellikle tatminkar bir şekilde cevaplandırılıyor" ifadesine (20.madde), %12.5'i tamamen katıldığını, %54.17'si katıldığını, %12.5'i kararsız olduğunu, %20.83'ü katılmadığını belirtmiştir.

Nöroloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bana bir birey olarak değil, tüm diğer öğrenciler gibi davranıldığını hissettim" ifadesine (21.madde), %33.33'ü katıldığını, %50'si kararsız olduğunu, %4.17'si katılmadığını, %12.5'i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Nöroloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte gerçekten hastaların gereksinimlerine öncelik veriliyor" ifadesine (22.madde), %20.84'ü tamamen katıldığını, %50'si katıldığını, %20.83'ü kararsız olduğunu, %8.33'ü katılmadığını belirtmiştir (Tablo 26).

Tablo 27: Öğrencilerin Dermatoloji Kliniğindeki Her Rotasyonlarında Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeğine Verdikleri Yanıtlara Göre Dağılımı

ÖLÇEK MADDELERİ	1.ROTASYON												2.ROTASYON												TOPLAM												
	Tamamen			Kıtlıyorm			Kararsızım			Katılmıyorum			Toplam			Tamamen			Kıtlıyorm			Kararsızım			Katılmıyorum			Toplam									
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%							
1. madde	2	16.7	7	58.3	-	-	3	25.0	-	-	12	100.0	6	46.2	2	15.4	-	-	5	38.5	-	-	13	100.0	8	32.0	9	36.0	-	-	8	32.0	-	-	25	100.0	
2. madde	1	8.3	6	50.0	3	25.0	2	16.7	-	-	12	100.0	1	7.7	6	46.2	5	38.5	-	-	7	7.7	13	100.0	2	8.0	12	48.0	8	32.0	2	8.0	1	4.0	25	100.0	
3. madde	-	-	2	16.7	-	-	3	25.0	7	58.3	12	100.0	1	7.7	-	-	-	-	4	30.8	9	69.2	13	100.0	-	-	2	8.0	-	-	7	28.0	16	64.0	25	100.0	
4. madde	-	-	1	8.3	3	25.0	7	58.3	1	8.3	12	100.0	1	7.7	-	-	3	23.1	8	61.5	1	7.7	13	100.0	1	4.0	1	4.0	6	24.0	15	60.0	2	8.0	25	100.0	
5. madde	-	-	1	8.3	1	8.3	2	16.7	8	66.7	12	100.0	-	-	-	-	-	-	9	69.2	4	30.8	13	100.0	-	-	1	4.0	1	4.0	11	44.0	12	48.0	25	100.0	
6. madde	-	-	2	16.7	3	25.0	6	50.0	1	8.3	12	100.0	-	-	-	-	4	30.8	8	61.5	1	7.7	13	100.0	-	-	2	8.0	7	28.0	14	56.0	2	8.0	25	100.0	
7. madde	1	8.3	3	25.0	7	58.3	1	8.3	-	-	12	100.0	-	-	7	53.8	4	30.8	2	15.4	-	-	13	100.0	1	4.0	10	40.0	11	44.0	3	12.0	-	-	25	100.0	
8. madde	1	8.3	-	-	2	16.7	7	58.3	2	16.7	12	100.0	-	-	4	30.8	1	7.7	6	46.2	2	15.4	13	100.0	1	4.0	4	16.0	3	12.0	13	52.0	4	16.0	25	100.0	
9. madde	-	-	4	33.3	1	8.3	5	41.7	2	16.7	12	100.0	-	-	5	38.5	3	23.1	3	23.1	3	23.1	13	100.0	1	4.0	9	36.0	4	16.0	8	32.0	3	12.0	25	100.0	
10. madde	1	8.3	1	8.3	6	50.0	4	33.3	-	-	12	100.0	-	-	5	38.5	6	46.2	2	15.4	-	-	13	100.0	1	4.0	6	24.0	12	48.0	6	24.0	-	-	25	100.0	
11. madde	-	-	6	50.0	4	33.3	1	8.3	1	8.3	12	100.0	-	-	5	38.5	5	38.5	2	15.4	1	7.7	13	100.0	-	-	11	44.0	9	36.0	3	12.0	2	8.0	25	100.0	
12. madde	-	-	-	-	2	16.7	6	50.0	4	33.3	12	100.0	-	-	1	7.7	1	7.7	5	38.5	6	46.2	13	100.0	-	-	1	4.0	3	12.0	11	44.0	10	40.0	25	100.0	
13. madde	-	-	1	8.3	4	33.3	4	33.3	3	25.0	12	100.0	-	-	4	30.8	2	15.4	7	53.8	-	-	13	100.0	-	-	5	20.0	6	24.0	11	44.0	3	12.0	25	100.0	
14. madde	-	-	1	8.3	6	50.0	5	41.7	-	-	12	100.0	-	-	4	30.8	3	23.1	6	46.2	-	-	13	100.0	-	-	5	20.0	9	36.0	11	44.0	-	-	25	100.0	
15. madde	2	16.7	8	66.7	1	8.3	1	8.3	-	-	12	100.0	3	23.1	7	53.8	2	15.4	1	7.7	-	-	13	100.0	5	20.0	15	60.0	3	12.0	2	8.0	-	-	25	100.0	
16. madde	-	-	2	16.7	2	16.7	5	41.7	3	25.0	12	100.0	1	7.7	3	23.1	6	46.2	3	23.1	-	-	13	100.0	1	4.0	5	20.0	8	32.0	8	32.0	3	12.0	25	100.0	
17. madde	-	-	-	-	-	-	-	10	83.3	2	16.7	12	100.0	-	-	1	7.7	3	23.1	8	61.5	1	7.7	13	100.0	-	-	1	4.0	3	12.0	18	72.0	3	12.0	25	100.0
18. madde	-	-	4	33.3	2	16.7	4	33.3	2	16.7	12	100.0	1	7.7	5	38.5	3	23.1	4	30.8	-	-	13	100.0	1	4.0	9	36.0	5	20.0	8	32.0	2	8.0	25	100.0	
19. madde	1	8.3	5	41.7	4	33.3	2	16.7	-	-	12	100.0	-	-	3	23.1	8	61.5	2	15.4	-	-	13	100.0	1	4.0	8	32.0	12	48.0	4	16.0	-	-	25	100.0	
20. madde	3	25.0	2	16.7	2	16.7	5	41.7	-	-	12	100.0	-	-	6	46.2	4	30.8	3	23.1	-	-	13	100.0	3	12.0	8	32.0	6	24.0	8	32.0	-	-	25	100.0	
21. madde	-	-	4	33.3	5	41.7	3	25.0	-	-	12	100.0	-	-	9	69.2	1	7.7	3	23.1	-	-	13	100.0	-	-	13	52.0	6	24.0	6	24.0	-	-	25	100.0	
22. madde	1	8.3	4	33.3	5	41.7	2	16.7	-	-	12	100.0	2	15.4	4	30.8	6	46.2	1	7.7	-	-	13	100.0	3	12.0	8	32.0	11	44.0	3	12.0	-	-	25	100.0	

Satır yazıdadır.

Dermatoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “hemşirelik öğrencileri klinikte, klinikteki hemşirelerden daha çok kendi arkadaşlarından öğreniyorlar” ifadesine (1.madde), %32’si tamamen katıldığını, %36’sı katıldığını, %32’si katılmadığını belirtmiştir.

Dermatoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte öğrencilerin kullanabileceği kitap, makale gibi öğrenmeye yardımcı kaynaklar mevcuttur” ifadesine (2.madde), %8’i tamamen katıldığını, %48’i katıldığını, %32’si kararsız olduğunu, %8’i katılmadığını, %4’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Dermatoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı zamanının çoğunu öğrencilerin öğretimi için kullanıyor” ifadesine (3.madde), %8’i katıldığını, %28’i katılmadığını, %64’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Dermatoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “hemşirelik öğrencilerinin soru sormaksızın klinikte çalışan hemşirelerin tüm istemlerini yerine getirmesi bekleniyor” ifadesine (4.madde), %4’ü tamamen katıldığını, %4’ü katıldığını, %24’ü kararsız olduğunu, %60’ı katılmadığını, %8’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Dermatoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı hemşirelik öğrencilerinin öğrenim gereksinimlerine büyük önem veriyor” ifadesine (5.madde), %4’ü katıldığını, %4’ü kararsız olduğunu, %44’ü katılmadığını, %48’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Dermatoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı hemşirelik öğrencilerini bir öğrenciden çok bir çalışan olarak görüyor” ifadesine (6.madde), %8’i katıldığını, %28’i kararsız olduğunu, %56’sı katılmadığını, %8’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Dermatoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanından en yeni öğrenciye kadar klinikteki bütün elemanlar, kendilerini sağlık bakım ekibinin bir parçası olarak hissediyorlar” ifadesine (7.madde), %4’ü tamamen katıldığını, %40’ı katıldığını, %44’ü kararsız olduğunu, %12’si katılmadığını belirtmiştir.

Dermatoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “klinik uygulama saatlerinin planlanması hemşirelik öğrencisinin mümkün olan en fazla deneyimi kazanmasına izin verilecek şekilde yapılıyor” ifadesine

(8.madde), %4'ü tamamen katıldığını, %16'sı katıldığını, %12'si kararsız olduğunu, %52'si katılmadığını, %16'sı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Dermatoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte kazandığım deneyimlerden memnunum" ifadesine (9.madde), %4'ü tamamen katıldığını, %36'sı katıldığını, %16'sı kararsız olduğunu, %32'si katılmadığını, %12'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Dermatoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte iş paylaşımından çok hasta paylaşımı uygulanıyor" ifadesine (10.madde), %4'ü tamamen katıldığını, %24'ü katıldığını, %48'i kararsız olduğunu, %24'ü katılmadığını belirtmiştir.

Dermatoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "sorumlu öğretim elemanın öğrenciler için bu klinikte rotasyon programı dışında bir öğretim programı vardı" ifadesine (11.madde), %44'ü katıldığını, %36'sı kararsız olduğunu, %12'si katılmadığını, %8'i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Dermatoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "sorumlu öğretim elemanı stajda bizimle ilgileceği yerde kendince çok daha önemli işlerle meşguldü" ifadesine (12.madde), %4'ü katıldığını, %12'si kararsız olduğunu, %44'ü katılmadığını, %40'ı kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Dermatoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte çok fazla rutin iş var" ifadesine (13.madde), %20'si katıldığını, %24'ü kararsız olduğunu, %44'ü katılmadığını, %12'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Dermatoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte her hasta için bireyselleştirilmiş hemşirelik bakımı veriliyor" ifadesine (14.madde), %20'si katıldığını, %36'sı kararsız olduğunu, %44'ü katılmadığını belirtmiştir.

Dermatoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "biz öğrenciler genellikle istediğimiz kadar soru sorabiliriz" ifadesine (15.madde), %20'si tamamen katıldığını, %60'ı katıldığını, %12'si kararsız olduğunu, %8'i katılmadığını belirtmiştir.

Dermatoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinik benim öğrenimim için iyi bir birimdi" ifadesine (16.madde), %4'ü tamamen katıldığını, %20'si katıldığını, %32'si kararsız olduğunu, %32'si katılmadığını, %12'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Dermatoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “yaptığım işler genellikle ilginçti” ifadesine (17.madde), %4’ü katıldığını, %12’si kararsız olduğunu, %72’si katılmadığını, %12’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Dermatoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “stajda edindiğim deneyimler hemşire olmak için beni daha fazla heveslendirmiştir” ifadesine (18.madde), %4’ü tamamen katıldığını, %36’sı katıldığını, %20’si kararsız olduğunu, %32’si katılmadığını, %8’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Dermatoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikten hem hastalar hem de hemşireler memnundu” ifadesine (19.madde), %4’ü tamamen katıldığını, %32’si katıldığını, %48’i kararsız olduğunu, %16’sı katılmadığını belirtmiştir.

Dermatoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte sorularımız genellikle tatminkar bir şekilde cevaplandırılıyor” ifadesine (20.madde), %12’si tamamen katıldığını, %32’si katıldığını, %24’ü kararsız olduğunu, %32’si katılmadığını belirtmiştir.

Dermatoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bana bir birey olarak değil, tüm diğer öğrenciler gibi davranıldığını hissettim” ifadesine (21.madde), %52’si katıldığını, %24’ü kararsız olduğunu, %24’ü katılmadığını belirtmiştir.

Dermatoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte gerçekten hastaların gereksinimlerine öncelik veriliyor” ifadesine (22.madde), %12’si tamamen katıldığını, %32’si katıldığını, %44’ü kararsız olduğunu, %12’si katılmadığını belirtmiştir (Tablo 27).

Tablo 28: Öğrencilerin Göz Kliniğindeki Her Rotasyonlarında Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeğine Verdikleri Yanıtlara Göre Dağılımı

ÖLÇEK MADDELERİ	1.ROTASYON												2.ROTASYON												TOPLAM																		
	Tamamen			Katılıyorum			Kararsızım			Katılmıyorum			Toplam			Tamamen			Katılıyorum			Kararsızım			Katılmıyorum			Toplam															
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%													
1. madde	2	16.7	4	33.3	2	16.7	4	33.3	-	-	-	-	-	-	12	100.0	3	27.3	2	18.2	1	9.1	5	45.5	-	-	-	-	11	100.0	5	21.74	6	26.09	3	13.04	9	39.13	-	-	23	100.0	
2. madde	4	33.3	4	33.3	1	8.3	3	25.1	-	-	-	-	-	-	12	100.0	1	9.1	4	36.4	2	18.2	4	36.4	-	-	-	-	11	100.0	5	21.74	8	34.78	3	13.04	7	30.44	-	-	23	100.0	
3. madde	-	-	1	8.3	2	16.7	6	50.0	3	25.0	12	100.0	-	-	-	12	100.0	-	-	-	-	-	-	7	63.6	1	9.1	11	100.0	-	-	-	-	1	4.35	5	21.74	13	56.52	4	17.39	23	100.0
4. madde	1	8.3	4	33.3	3	25.1	-	-	-	-	-	-	-	-	12	100.0	-	-	1	9.1	3	27.3	6	54.5	1	9.1	11	100.0	1	4.35	5	21.74	7	30.43	9	39.13	1	4.35	23	100.0			
5. madde	-	-	-	-	2	16.7	5	41.7	5	41.7	12	100.0	1	9.1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	81.8	1	9.1	11	100.0	1	4.35	-	-	2	8.70	14	60.86	6	26.09	23	100.0		
6. madde	1	8.3	1	8.3	2	16.7	6	50.0	2	16.7	12	100.0	-	-	-	12	100.0	-	-	2	18.2	1	9.1	7	63.6	1	9.1	11	100.0	1	4.35	3	13.04	13	56.53	3	13.04	23	100.0				
7. madde	2	16.7	4	33.3	4	33.3	2	16.7	-	-	-	-	-	-	12	100.0	-	-	2	18.2	2	18.2	4	36.4	3	27.3	11	100.0	2	8.70	6	26.09	6	26.09	6	26.09	3	13.03	23	100.0			
8. madde	1	8.3	2	16.7	1	8.3	7	58.3	1	8.3	12	100.0	1	9.1	3	27.3	2	18.2	5	45.5	3	27.3	1	9.1	5	45.5	2	18.2	11	100.0	2	8.70	5	21.74	12	52.17	1	4.35	23	100.0			
9. madde	-	-	5	41.7	2	16.7	2	16.7	3	25.0	12	100.0	-	-	-	12	100.0	-	-	-	3	27.3	1	9.1	5	45.5	2	18.2	11	100.0	-	-	8	34.79	3	13.04	7	30.43	5	21.74	23	100.0	
10. madde	3	25.0	2	16.7	4	33.3	3	25.0	-	-	-	-	-	-	12	100.0	-	-	-	6	54.5	3	27.3	2	18.2	-	-	11	100.0	3	13.04	4	17.39	11	47.83	7	30.43	5	21.74	-	-	23	100.0
11. madde	2	16.7	6	50.0	3	25.0	1	8.3	-	-	-	-	-	-	12	100.0	2	18.2	5	45.5	4	36.4	-	-	-	-	-	11	100.0	4	17.39	11	47.83	7	30.43	1	4.35	-	-	23	100.0		
12. madde	-	-	-	-	-	-	6	50.0	6	50.0	12	100.0	-	-	-	12	100.0	-	-	-	-	-	-	7	63.6	4	36.4	11	100.0	-	-	-	-	-	-	13	56.52	10	43.48	23	100.0		
13. madde	-	-	2	16.7	2	16.7	5	41.7	3	25.0	12	100.0	1	9.1	1	9.1	1	9.1	6	54.5	2	18.2	2	18.2	5	45.5	2	18.2	11	100.0	1	4.35	3	13.04	11	47.83	5	21.74	23	100.0			
14. madde	-	-	-	-	5	41.7	5	41.7	2	16.7	12	100.0	1	9.1	2	18.2	2	18.2	5	45.5	1	9.1	2	18.2	5	45.5	1	9.1	11	100.0	1	4.35	2	8.70	7	30.43	10	43.48	3	13.04	23	100.0	
15. madde	1	8.3	7	58.3	2	16.7	2	16.7	-	-	-	-	-	-	12	100.0	2	18.2	5	45.5	2	18.2	2	18.2	2	18.2	-	-	11	100.0	3	13.04	12	52.18	4	17.39	4	17.39	-	-	23	100.0	
16. madde	-	-	2	16.7	4	33.3	3	25.0	3	25.0	12	100.0	-	-	-	12	100.0	-	-	2	18.2	2	18.2	5	45.5	2	18.2	11	100.0	-	-	4	17.39	6	26.09	8	34.78	5	21.74	23	100.0		
17. madde	-	-	1	8.3	1	8.3	8	66.7	2	16.7	12	100.0	-	-	-	12	100.0	-	-	2	18.2	1	9.1	5	45.5	3	27.3	11	100.0	-	-	-	-	3	13.04	2	8.70	13	56.52	5	21.74	23	100.0
18. madde	2	16.7	3	25.0	4	33.3	2	16.7	1	8.3	12	100.0	2	18.2	3	27.3	1	9.1	3	27.3	2	18.2	3	27.3	1	9.1	11	100.0	4	17.38	6	26.09	6	26.09	5	21.74	2	8.70	23	100.0			
19. madde	1	8.3	8	66.7	3	25.0	-	-	-	-	-	-	-	-	12	100.0	-	-	-	-	3	27.3	7	63.6	1	9.1	-	-	11	100.0	1	4.35	11	47.82	10	43.48	1	4.35	-	-	23	100.0	
20. madde	-	-	7	58.3	2	16.7	3	25.0	-	-	-	-	-	-	12	100.0	-	-	-	9	81.8	-	-	2	18.2	-	-	11	100.0	-	-	16	69.56	2	8.70	5	21.74	-	-	23	100.0		
21. madde	1	8.3	5	41.7	3	25.0	3	25.0	-	-	-	-	-	-	12	100.0	-	-	-	6	54.5	4	36.4	1	9.1	-	-	11	100.0	1	4.35	11	47.83	7	30.43	4	17.39	-	-	23	100.0		
22. madde	-	-	2	16.7	7	58.3	3	25.0	-	-	-	-	-	-	12	100.0	-	-	-	3	27.3	6	54.5	2	18.2	-	-	11	100.0	-	-	5	21.74	13	56.52	5	21.74	-	-	23	100.0		

Satur yüzdesidir.

Göz kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “hemşirelik öğrencileri klinikte, klinikteki hemşirelerden daha çok kendi arkadaşlarından öğreniyorlar” ifadesine (1.madde), %21.74’ü tamamen katıldığını, %26.09’u katıldığını, %13.04’ü kararsız olduğunu, %39.13’ü katılmadığını belirtmiştir.

Göz kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte öğrencilerin kullanabileceği kitap, makale gibi öğrenmeye yardımcı kaynaklar mevcuttur” ifadesine (2.madde), %21.74’ü tamamen katıldığını, %34.78’i katıldığını, %13.04’ü kararsız olduğunu, %30.44’ü katılmadığını belirtmiştir.

Göz kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı zamanının çoğunu öğrencilerin öğretimi için kullanıyor” ifadesine (3.madde), %4.35’i katıldığını, %21.74’ü kararsız olduğunu, %56.52’si katılmadığını, %17.39’u kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Göz kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “hemşirelik öğrencilerinin soru sormaksızın klinikte çalışan hemşirelerin tüm istemlerini yerine getirmesi bekleniyor” ifadesine (4.madde), %4.35’i tamamen katıldığını, %21.74’ü katıldığını, %30.43’ü kararsız olduğunu, %39.13’ü katılmadığını, %4.35’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Göz kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı hemşirelik öğrencilerinin öğrenim gereksinimlerine büyük önem veriyor” ifadesine (5.madde), %4.35’i tamamen katıldığını, %8.7’si kararsız olduğunu, %60.86’sı katılmadığını, %26.09’u kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Göz kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı hemşirelik öğrencilerini bir öğrenciden çok bir çalışan olarak görüyor” ifadesine (6.madde), %4.35’i tamamen katıldığını, %13.04’ü katıldığını, %13.04’ü kararsız olduğunu, %56.53’ü katılmadığını, %13.04’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Göz kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanından en yeni öğrenciye kadar klinikteki bütün elemanlar, kendilerini sağlık bakım ekibinin bir parçası olarak hissediyorlar” ifadesine (7.madde), %8.7’si tamamen katıldığını, %26.09’ı katıldığını, %26.09’ı kararsız olduğunu, %26.09’ı katılmadığını, %13.03’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Göz kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “klinik uygulama saatlerinin planlanması hemşirelik öğrencisinin mümkün

olan en fazla deneyimi kazanmasına izin verilecek şekilde yapılıyor” ifadesine (8.madde), %8.7’si tamamen katıldığını, %21.74’ü katıldığını, %13.04’ü kararsız olduğunu, %52.17’si katılmadığını, %4.35’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Göz kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte kazandığım deneyimlerden memnunum” ifadesine (9.madde), %34.79’u katıldığını, %13.04’ü kararsız olduğunu, %30.43’ü katılmadığını, %21.74’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Göz kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte iş paylaşımından çok hasta paylaşımı uygulanıyor” ifadesine (10.madde), %13.04’ü tamamen katıldığını, %34.79’u katıldığını, %30.43’ü kararsız olduğunu, %21.74’ü katılmadığını belirtmiştir.

Göz kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanın öğrenciler için bu klinikte rotasyon programı dışında bir öğretim programı vardı” ifadesine (11.madde), %17.39’u tamamen katıldığını %47.83’ü katıldığını, %30.43’ü kararsız olduğunu, %4.35’i katılmadığını belirtmiştir.

Göz kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı stajda bizimle ilgileceği yerde kendince çok daha önemli işlerle meşguldü” ifadesine (12.madde), %56.52’si katılmadığını, %43.48’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Göz kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte çok fazla rutin iş var” ifadesine (13.madde), %4.35’i tamamen katıldığını, %13.04’ü katıldığını, %13.04’ü kararsız olduğunu, %47.83’ü katılmadığını, %21.74’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Göz kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte her hasta için bireyselleştirilmiş hemşirelik bakımı veriliyor” ifadesine (14.madde), %4.35’i tamamen katıldığını, %8.7’si katıldığını, %30.43’ü kararsız olduğunu, %43.48’i katılmadığını, %13.04’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Göz kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “biz öğrenciler genellikle istediğimiz kadar soru sorabiliriz” ifadesine (15.madde), %13.04’ü tamamen katıldığını, %52.18’i katıldığını, %17.39’u kararsız olduğunu, %17.39’u katılmadığını belirtmiştir.

Göz kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinik benim öğrenimim için iyi bir birimdi” ifadesine (16.madde),

%17.39'u katıldığını, %26.09'u kararsız olduğunu, %34.78'i katılmadığını, %21.74'ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Göz kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "yaptığım işler genellikle ilginçti" ifadesine (17.madde), %13.04'ü katıldığını, %8.7'si kararsız olduğunu, %56.52'si katılmadığını, %21.74'ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Göz kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "stajda edindiğim deneyimler hemşire olmak için beni daha fazla heveslendirmiştir" ifadesine (18.madde), %17.38'i tamamen katıldığını, %26.09'u katıldığını, %26.09'u kararsız olduğunu, %21.74'ü katılmadığını, %8.7'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Göz kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikten hem hastalar hem de hemşireler memnundu" ifadesine (19.madde), %4.35'i tamamen katıldığını, %47.82'si katıldığını, %43.48'i kararsız olduğunu, %4.35'i katılmadığını belirtmiştir.

Göz kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte sorularımız genellikle tatminkar bir şekilde cevaplandırılıyor" ifadesine (20.madde), %69.56'sı katıldığını, %8.7'si kararsız olduğunu, %21.74'ü katılmadığını belirtmiştir.

Göz kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bana bir birey olarak değil, tüm diğer öğrenciler gibi davranıldığını hissettim" ifadesine (21.madde), %4.35'i tamamen katıldığını, %47.83'ü katıldığını, %30.43'ü kararsız olduğunu, %17.39'u katılmadığını belirtmiştir.

Göz kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte gerçekten hastaların gereksinimlerine öncelik veriliyor" ifadesine (22.madde), %21.74'ü katıldığını, %56.52'si kararsız olduğunu, %21.74'ü katılmadığını belirtmiştir (Tablo 28).

Tablo 29: Öğrencilerin Kardiyoloji Kliniğindeki Her Rotasyonlarında Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeğine Verdikleri Yanıtlara Göre Dağınımlı

ÖLÇEK MADDELERİ	1.ROTASYON												2.ROTASYON												TOPLAM													
	Tamamen			Kathiyorum			Kararsızım			Kathiyorum			Kestimlikte			Toplam			Tamamen			Kathiyorum			Kararsızım			Kathiyorum			Kestimlikte			Toplam				
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%				
1. madde	-	-	7	38.3	1	8.3	4	33.3	-	-	-	-	12	100.0	-	-	6	54.5	1	9.1	4	36.4	-	-	11	100.0	-	-	13	56.52	2	8.70	8	34.78	-	-	23	100.0
2. madde	3	25.0	5	41.7	1	8.3	3	25.0	-	-	12	100.0	1	9.1	2	18.2	4	36.4	3	27.3	1	9.1	11	100.0	4	17.39	7	30.43	5	21.74	6	26.09	1	4.35	23	100.0		
3. madde	-	-	-	-	1	8.3	3	25.0	8	66.7	12	100.0	-	-	-	-	7	63.6	4	36.4	11	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	1	4.35	10	43.48	12	52.17	23	100.0
4. madde	-	-	1	8.3	1	8.3	8	66.7	2	16.7	12	100.0	-	-	1	9.1	-	-	8	72.7	2	18.2	11	100.0	-	-	2	8.70	1	4.35	16	69.57	4	17.38	23	100.0		
5. madde	-	-	-	-	-	-	6	50.0	6	50.0	12	100.0	-	-	1	9.1	-	-	5	45.5	5	45.5	11	100.0	-	-	1	4.34	-	-	11	47.83	11	47.83	23	100.0		
6. madde	-	-	-	-	4	33.3	6	50.0	2	16.7	12	100.0	1	9.1	3	27.3	-	-	6	54.5	1	9.1	11	100.0	1	4.35	3	13.04	4	17.39	12	52.18	3	13.04	23	100.0		
7. madde	2	16.7	7	58.3	3	25.0	-	-	-	-	12	100.0	1	9.1	7	63.6	2	18.2	1	9.1	-	-	11	100.0	3	13.04	14	60.87	5	21.74	1	4.35	-	-	23	100.0		
8. madde	-	-	1	8.3	4	33.3	7	58.3	-	-	12	100.0	1	9.1	1	9.1	2	18.2	7	63.6	-	-	11	100.0	1	4.35	2	8.70	6	26.08	14	60.87	-	-	23	100.0		
9. madde	2	16.7	9	75.0	1	8.3	-	-	-	-	12	100.0	2	18.2	8	72.7	1	9.1	-	-	-	-	11	100.0	4	17.39	17	73.91	2	8.70	-	-	-	-	23	100.0		
10. madde	-	-	2	16.7	3	25.0	6	50.0	1	8.3	12	100.0	-	-	4	36.4	3	27.3	4	36.4	-	-	11	100.0	-	-	6	26.09	6	26.08	10	43.48	1	4.35	23	100.0		
11. madde	1	8.3	2	16.7	8	66.7	1	8.3	-	-	12	100.0	-	-	2	18.2	6	54.5	3	27.3	-	-	11	100.0	1	4.35	4	17.39	14	60.87	4	17.39	12	52.18	12	52.17	23	100.0
12. madde	-	-	-	-	1	8.3	4	33.3	7	58.3	12	100.0	-	-	-	-	-	-	6	54.5	5	45.5	11	100.0	-	-	-	-	-	-	1	4.35	10	43.48	12	52.17	23	100.0
13. madde	-	-	2	16.7	5	41.7	5	41.7	-	-	12	100.0	1	9.1	4	36.4	4	36.4	2	18.2	-	-	11	100.0	1	4.35	6	26.09	9	39.13	7	30.43	-	-	-	-	23	100.0
14. madde	1	8.3	5	41.7	4	33.3	2	16.7	-	-	12	100.0	-	-	3	27.3	5	45.5	3	27.3	-	-	11	100.0	1	4.35	8	34.78	9	39.13	5	21.74	-	-	-	-	23	100.0
15. madde	1	8.3	7	58.3	3	25.0	1	8.3	-	-	12	100.0	1	9.1	8	72.7	1	9.1	1	9.1	-	-	11	100.0	2	8.70	15	65.22	4	17.38	2	8.70	-	-	-	-	23	100.0
16. madde	3	25.0	8	66.7	1	8.3	-	-	-	-	12	100.0	1	9.1	9	81.8	-	-	1	9.1	-	-	11	100.0	4	17.39	17	73.91	1	4.35	1	4.35	-	-	-	-	23	100.0
17. madde	-	-	4	33.3	4	33.3	3	25.0	1	8.3	12	100.0	-	-	1	9.1	2	18.2	8	72.7	-	-	11	100.0	-	-	5	21.74	6	26.08	11	47.83	1	4.35	23	100.0		
18. madde	4	33.3	3	25.0	3	25.0	1	8.3	1	8.3	12	100.0	2	18.2	3	27.3	5	45.5	1	9.1	-	-	11	100.0	6	26.09	6	26.08	8	34.78	2	8.70	1	4.35	23	100.0		
19. madde	2	16.7	6	50.0	4	33.3	-	-	-	-	12	100.0	10	90.9	1	9.1	-	-	-	-	-	-	11	100.0	12	52.18	7	30.43	4	17.39	-	-	-	-	-	-	23	100.0
20. madde	-	-	6	50.0	3	25.0	3	25.0	-	-	12	100.0	1	9.1	7	63.6	2	18.2	1	9.1	-	-	11	100.0	1	4.35	13	56.52	5	21.74	4	17.39	-	-	-	-	23	100.0
21. madde	-	-	3	25.0	5	41.7	4	33.3	-	-	12	100.0	1	9.1	4	36.4	2	18.2	4	36.4	-	-	11	100.0	1	4.35	7	30.43	7	30.43	8	34.79	-	-	-	-	23	100.0
22. madde	1	8.3	5	41.7	5	41.7	-	-	-	-	12	100.0	-	-	7	63.6	4	36.4	-	-	-	-	11	100.0	1	4.35	12	52.17	9	39.13	-	-	-	-	1	4.35	23	100.0

Satar yüzdesidir.

Kardiyoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “hemşirelik öğrencileri klinikte, klinikteki hemşirelerden daha çok kendi arkadaşlarından öğreniyorlar” ifadesine (1.madde), %56.52’si katıldığını, %8.7’si kararsız olduğunu, %34.78’i katılmadığını belirtmiştir.

Kardiyoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte öğrencilerin kullanabileceği kitap, makale gibi öğrenmeye yardımcı kaynaklar mevcuttur” ifadesine (2.madde), %17.39’u tamamen katıldığını, %30.43’ü katıldığını, %21.74’ü kararsız olduğunu, %26.09’u katılmadığını, %4.35’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Kardiyoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı zamanının çoğunu öğrencilerin öğretimi için kullanıyor” ifadesine (3.madde), %4.35’i kararsız olduğunu, %43.48’i katılmadığını, %52.17’si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Kardiyoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “hemşirelik öğrencilerinin soru sormaksızın klinikte çalışan hemşirelerin tüm istemlerini yerine getirmesi bekleniyor” ifadesine (4.madde), %8.7’si katıldığını, %4.35’i kararsız olduğunu, %69.57’si katılmadığını, %17.38’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Kardiyoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı hemşirelik öğrencilerinin öğrenim gereksinimlerine büyük önem veriyor” ifadesine (5.madde), %4.34’ü katıldığını, %47.83’ü katılmadığını, %47.83’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Kardiyoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanı hemşirelik öğrencilerini bir öğrenciden çok bir çalışan olarak görüyor” ifadesine (6.madde), %4.35’i tamamen katıldığını, %13.04’ü katıldığını, %17.39’u kararsız olduğunu, %52.18’i katılmadığını, %13.04’ü kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Kardiyoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “sorumlu öğretim elemanından en yeni öğrenciye kadar klinikteki bütün elemanlar, kendilerini sağlık bakım ekibinin bir parçası olarak hissediyorlar” ifadesine (7.madde), %13.04’ü tamamen katıldığını, %60.87’si katıldığını, %21.74’ü kararsız olduğunu, %4.35’i katılmadığını belirtmiştir.

Kardiyoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “klinik uygulama saatlerinin planlanması hemşirelik öğrencisinin mümkün olan en fazla deneyimi kazanmasına izin verilecek şekilde yapılıyor” ifadesine (8.madde),

%4.35'i tamamen katıldığını, %8.7'si katıldığını, %26.08'i kararsız olduğunu, %60.87'si katılmadığını belirtmiştir.

Kardiyoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte kazandığım deneyimlerden memnunum" ifadesine (9.madde), %17.39'u tamamen katıldığını, %73.91'i katıldığını, %8.7'si kararsız olduğunu belirtmiştir.

Kardiyoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte iş paylaşımından çok hasta paylaşımı uygulanıyor" ifadesine (10.madde), %26.09'u katıldığını, %26.08'i kararsız olduğunu, %43.48'i katılmadığını, %4.35'i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Kardiyoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "sorumlu öğretim elemanın öğrenciler için bu klinikte rotasyon programı dışında bir öğretim programı vardı" ifadesine (11.madde), %4.35'i tamamen katıldığını, %17.39'u katıldığını, %60.87'si kararsız olduğunu, %17.39'u katılmadığını belirtmiştir.

Kardiyoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "sorumlu öğretim elemanı stajda bizimle ilgileneyeceği yerde kendince çok daha önemli işlerle meşguldü" ifadesine (12.madde), %4.35'i kararsız olduğunu, %43.48'i katılmadığını, %52.17'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Kardiyoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte çok fazla rutin iş var" ifadesine (13.madde), %4.35'i tamamen katıldığını, %26.09'u katıldığını, %39.13'ü kararsız olduğunu, %30.43'ü katılmadığını belirtmiştir.

Kardiyoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinikte her hasta için bireyselleştirilmiş hemşirelik bakımı veriliyor" ifadesine (14.madde), %4.35'i tamamen katıldığını, %34.78'i katıldığını, %39.13'ü kararsız olduğunu, %21.74'ü katılmadığını belirtmiştir.

Kardiyoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "biz öğrenciler genellikle istediğimiz kadar soru sorabiliriz" ifadesine (15.madde), %8.7'si tamamen katıldığını, %65.22'si katıldığını, %17.38'i kararsız olduğunu, %8.7'si katılmadığını belirtmiştir.

Kardiyoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, "bu klinik benim öğrenimim için iyi bir birimdi" ifadesine (16.madde), %17.39'u tamamen katıldığını, %73.91'i katıldığını, %4.35'i kararsız olduğunu, %4.35'i katılmadığını belirtmiştir.

Kardiyoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “yaptığım işler genellikle ilginçti” ifadesine (17.madde), %21.74’ü katıldığını, %26.08’i kararsız olduğunu, %47.83’ü katılmadığını, %4.35’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Kardiyoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “stajda edindiğim deneyimler hemşire olmak için beni daha fazla heveslendirmiştir” ifadesine (18.madde), %26.09’u tamamen katıldığını, %26.08’i katıldığını, %34.78’i kararsız olduğunu, %8.7’si katılmadığını, %4.35’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Kardiyoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikten hem hastalar hem de hemşireler memnundu” ifadesine (19.madde), %52.18’i tamamen katıldığını, %30.43’ü katıldığını, %17.39’u kararsız olduğunu belirtmiştir.

Kardiyoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte sorularımız genellikle tatminkar bir şekilde cevaplandırılıyor” ifadesine (20.madde), %4.35’i tamamen katıldığını, %56.52’si katıldığını, %21.74’ü kararsız olduğunu, %17.39’u katılmadığını belirtmiştir.

Kardiyoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bana bir birey olarak değil, tüm diğer öğrenciler gibi davranıldığını hissettim” ifadesine (21.madde), %4.35’i tamamen katıldığını, %30.43’ü katıldığını, %30.43’ü kararsız olduğunu, %34.79’u katılmadığını belirtmiştir.

Kardiyoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, “bu klinikte gerçekten hastaların gereksinimlerine öncelik veriliyor” ifadesine (22.madde), %4.35’i tamamen katıldığını, %52.17’si katıldığını, %39.13’ü kararsız olduğunu, %4.35’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir (Tablo 29).

Tablo 30: Kliniklerin Her Rotasyonda Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'nden Aldıkları Toplam Puan Ortalamasına Göre Dağılımı

KLİNİKLER	1.Rotasyon					2.Rotasyon					3.Rotasyon					4.Rotasyon					ROTASYON ORTALAMASI		
	x	Ss	Min	Max	N	x	Ss	Min	Max	N	x	Ss	Min	Max	N	x	Ss	Min	Max	N	x	Ss	N
Obstetri**	66.17	8.671	51	83	24	60.02	10.646	33	80	42	69.53	8.840	44	87	19	---	---	---	---	---	63.88	10.43	85
Jinekoloji**	62.59	9.816	48	78	22	63.32	7.345	49	81	44	66.16	7.388	50	80	19	---	---	---	---	---	63.76	8.07	85
Genel Cerrahi(III)	69.21	8.322	57	84	14	67.47	13.469	44	86	15	67.33	8.161	61	85	12	63.89	10.505	50	83	9	66.74	10.89	50
Genel Cerrahi(IV)	63.80	13.644	37	85	15	64.00	10.502	41	79	15	66.36	8.103	48	77	11	68.78	5.911	62	77	9	65.66	10.38	50
Nöroşifirji	75.92	6.735	66	88	12	76.50	7.255	64	88	12	75.00	12.000	55	89	12	70.36	8.176	59	82	11	74.53	8.84	47
GKD	69.07	10.912	44	91	15	72.23	8.338	56	83	13	73.64	10.337	50	89	11	75.80	11.736	58	92	10	72.31	10.32	49
PRC	71.60	11.249	54	94	15	71.69	7.631	57	80	13	66.85	6.122	55	74	13	72.44	9.774	60	94	9	70.54	8.95	50
KBB***	72.00	5.768	64	80	12	68.91	7.943	55	79	11	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	70.52	6.91	23
Ortopedi I***	73.55	7.475	64	87	11	69.40	7.291	57	78	10	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	71.64	8.08	21
Ortopedi II***	77.00	7.257	60	88	13	70.75	8.812	55	81	12	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	74.00	8.49	25
Üroloji I***	74.75	8.148	56	86	12	77.83	5.859	67	87	12	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	76.29	7.12	24
Üroloji II***	72.58	8.229	57	83	12	74.00	6.954	54	77	12	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	73.29	8.65	24
Nöroloji***	79.83	6.847	69	90	12	73.92	5.946	62	82	12	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	76.88	6.96	24
Dermatoloji***	69.17	6.793	58	79	12	69.38	5.140	63	81	13	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	69.28	6.09	25
Göz***	69.33	8.239	53	82	12	68.64	6.961	53	78	11	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	69.00	7.49	23
Kardiyoloji***	77.83	3.298	73	85	12	77.45	5.574	66	86	11	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	77.65	4.43	23
TOPLAM																					69.30	9.93	628*

*Öğrenciler çalışmada tekrarı alınmıştır.

**Sadece 3 rotasyon yapılmıştır.

*** Sadece 2 rotasyon yapılmıştır.

Obstetri kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 63.88 ± 10.43 'dür.

Jinekoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 63.76 ± 8.07 'dir.

Genel Cerrahi (III) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 66.74 ± 10.89 'dur.

Genel Cerrahi (IV) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 65.66 ± 10.38 'dir.

Nöroşürüri kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 74.53 ± 8.84 'dür.

Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 72.31 ± 10.32 'dir.

Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 70.54 ± 8.95 'dir.

KBB kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 70.52 ± 6.91 'dir.

Ortopedi (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 71.64 ± 8.08 'dir.

Ortopedi (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 74.00 ± 8.49 'dur.

Üroloji (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 76.29 ± 7.12 'dir.

Üroloji (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 73.29 ± 8.65 'dir.

Nöroloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 76.88 ± 6.96 'dır.

Dermatoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 69.28 ± 6.09 'dur.

Göz kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 69.00 ± 7.49 'dur.

Kardiyoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 77.65 ± 4.43 'dür.

Tüm kliniklerde ve farklı rotasyonlarda uygulama yapan öğrencilerin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puanların ortalaması 69.30 ± 9.93 'dür (Tablo 30).

3.4. KLİNİK ÖĞRENİM ÇEVRESİ ÖLÇEĞİ GÜVENİRLİK ANALİZİ SONUÇLARININ İNCELENMESİ

Tablo 31: Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'nin Güvenirlik Analizi Sonuçlarının İncelenmesi

Maddeler	Madde Çıktığında Ölçek Ortalaması	Madde Çıktığında Ölçek Varyansı	Madde-Toplam Korelasyonu	Madde Çıktığında Ölçek Alphası
1. madde	66.7870	91.7412	0.2525	0.8097
2. madde	67.3593	93.3006	0.2159	0.8110
3. madde	65.6836	87.3568	0.5164	0.7942
4. madde	66.2925	89.0098	0.3319	0.8053
5. madde	65.5548	88.7538	0.5007	0.7962
6. madde	65.6264	96.4191	0.2610	0.8185
7. madde	66.2401	87.2910	0.4972	0.7950
8. madde	66.1145	90.3245	0.3483	0.8038
9. madde	65.9253	87.2126	0.5113	0.7943
10. madde	65.9348	99.7457	-0.2115	0.8287
11. madde	66.1494	92.6655	0.2273	0.8107
12. madde	65.2766	91.5284	0.3705	0.8031
13. madde	66.4149	93.7591	0.2630	0.8148
14. madde	66.4801	90.8328	0.3201	0.8055
15. madde	66.0127	87.7005	0.4358	0.7984
16. madde	66.0032	86.3025	0.5538	0.7917
17. madde	66.8172	91.8566	0.3091	0.8060
18. madde	66.2178	86.6452	0.5151	0.7937
19. madde	65.9189	91.4886	0.3798	0.8028
20. madde	66.1335	86.5713	0.5505	0.7921
21. madde	66.6518	95.2114	0.2204	0.8158
22. madde	65.9825	88.4822	0.5135	0.7954

N=628, $\alpha=0.8221$

Yapılan analizde Cronbach Alpha güvenirlilik katsayısı 0.8221, Guttman Split-half güvenirlilik katsayısı 0.7801, Spearman-Brown güvenirlilik katsayısı 0.7827, I. yarı alpha değeri 0,7197, II yarı alpha değeri 0.7172, iki yarı arasındaki korelasyon 0.6430 olarak bulunmuştur. Ölçeğin, personel öğrenci ilişkileri alt ölçeği için güvenirlilik katsayısı 0.7501, öğretim elemanının sorumlulukları alt ölçeği için 0.7825, hasta ilişkileri alt ölçeği için 0.6563, öğrenci memnuniyeti alt ölçeği için 0.8012, hiyerarşi ve rutinler alt ölçeği için 0.7065 bulunmuştur. Total madde korelasyonları 0.20'nin üzerindedir ve yeterli düzeyde yüksek bulunmuştur. Tek ve çift numaralı maddelerinden oluşan iki yarısı birbirleriyle

tutarlıdır ve ayrı ayrı güvenilirlikleri yüksek bulunmuştur. Ölçeğin geneline ait güvenilirlik katsayısı da yeterli düzeyde yüksek bulunmuştur (Tablo 31).

3.5. ÖĞRENCİLERİN SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ; SINIFI; HEMŞİRELİK MESLEĞİ, KLİNİK ÖĞRETİM YAŞANTILARIYLA İLGİLİ GÖRÜŞ VE BEKLENTİLERİ İLE KLİNİK ÖĞRENİM ÇEVRESİ ÖLÇEĞİ TOPLAM PUAN ORTALAMASI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Tablo 32: Öğrencilerin Yaşlarına Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

	N	X	Ss	Varyasyon Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması
Yaş							
19	22	76.32	6.97	Gruplar Arası	2691.453	4	672.863
20	57	72.08	5.73	Grup İçi	17310.665	290	59.692
21	108	69.01	7.44	Toplam	20002.118	294	
22	80	65.73	8.78				
23	28	66.93	9.50				
Toplam	295	69.06	8.25				
F=11.272		p=0.000<0.01					

19 yaşındaki öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 76.32 iken, 20 yaşındakilerin 72.08, 21 yaşındakilerin 69.01, 22 yaşındakilerin 65.73, 23 yaşındakilerin 66.93 olarak bulunmuş ve yapılan varyans analizinde bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır (F=11.272, p<0.01). Yapılan ileri analizde (Duncan) bu farkın, 19 yaşındakilerin puan ortalamasının diğer yaşlara göre daha yüksek; 20 yaşındakilerin puan ortalamasının 22 ve 23 yaşındakilere göre daha yüksek olmasından kaynaklandığı saptanmıştır (Tablo 32).

Öğrencilerin yaşı ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasındaki ilişki incelendiğinde korelasyon katsayısı -0.340 olarak saptanmış ve

$\alpha=0.001$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($r=-0.340$, $p<0.01$). Bu iki değişken arasında negatif yönde bir ilişki vardır. Yaş arttıkça Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması düşmektedir.

Tablo 33: Öğrencilerin Mezun Oldukları Liseye Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

Mezun Olduğu Lise	N	X	Ss	SD	t	p
Normal Lise	240	68.68	8.582	103.691	-1.996	0.049
Sağlık Meslek Lisesi	55	70.72	6.400			

Normal Liseden mezun öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 68.68 iken, Sağlık Meslek Lisesinden mezun olanlarda 70.72 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($t=-1.996$, $p<0.05$). Sağlık Meslek Lisesinden mezun olanların Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması daha yüksek bulunmuştur (Tablo 33).

Tablo 34: Öğrencilerin Okudukları Sınıfa Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

	N	X	Ss	Varyasyon Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması
Sınıf							
1.sınıf	108	72.69	6.448	Gruplar Arası	4063.136	2	2031.568
2.sınıf	98	69.93	7.851	Grup İçi	15938.982	292	54.586
3.sınıf	89	63.69	7.914	Toplam	20002.118	294	
Toplam	295	69.06	8.248				
F=37.218 p=0.000<0.05							

1.sınıftaki öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 72.69 iken, 2.sınıftakilerin 69.93, 3.sınıftakilerin 63.69 olarak bulunmuş ve yapılan varyans analizinde bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($F=37.218$, $p<0.01$). Yapılan ileri analizde (Duncan), bu durumun her üç sınıftaki öğrencilerin verdikleri puan ortalamasının birbirinden farklı olmasından kaynaklandığı saptanmıştır. Öğrencilerin sınıfı arttıkça ölçeğe verdikleri puan ortalamasının azaldığı belirlenmiştir (Tablo 34).

Tablo 35: Öğrencilerin Yaşamının En Uzun Süresini Geçirdiği Yere Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

Yaşamının En Uzun Süresini Geçirdiği Yer	N	X	Ss	Varyasyon Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması
Köy	23	68.48	7.17	Gruplar Arası	326.278	3	108.759
Kasaba	35	71.73	7.65	Grup İçi	19675.839	291	67.615
Kent	99	68.22	7.61	Toplam	20002.118	294	
Büyük şehir	138	69.08	8.91				
Toplam	295	69.06	8.25				
F=1.609 p=0.188>0.05							

Yaşamının en uzun süresini köyde geçiren öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 68.48, kasabadakilerin 71.73, kenttekilerin 68.22, büyük şehirdekilerin 69.08 olarak bulunmuş ve yapılan varyans analizinde bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($F=1.609$, $p>0.05$) (Tablo 35).

Tablo 36: Öğrencilerin Gelir-Gider Durumlarına Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

Gelir-Gider Durumu	N	X	Ss	SD	t	p
Gelir giderden az	80	68.89	8.22	293	-.212	0.832
Gelir gidere denk	215	69.12	8.28			

Geliri-giderinden az olan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 68.89, geliri-giderine denk olan öğrencilerin 69.12 olduğu bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t=-0.212$, $p>0.05$) (Tablo 36).

Tablo 37: Öğrencilerin Hemşirelik Mesleğini Tercih Sebeplerine Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

Hemşirelik Mesleğini Tercih Sebepleri	N	X	Ss	Varyasyon Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması
Kendi isteğiyle	136	70.83	8.12	Gruplar Arası	826.337	4	206.584
Ailesi istediği için	40	68.26	6.95	Grup İçi	19175.780	290	66.123
Mezuniyet sonrası iş bulma kolaylığı nedeniyle	41	67.39	7.82	Toplam	20002.118	294	
Rastlantı sonucu	61	67.14	8.38				
Aile ortamından uzaklaşmak için	17	67.67	10.40				
Toplam	295	69.06	8.25				
F=3.124 p=0.015<0.05							

Hemşirelik mesleğini kendi isteğiyle tercih eden öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 70.83 iken, ailesi istediği için seçenlerin 68.26, mezuniyet sonrası iş bulma kolaylığı nedeniyle seçenlerin 67.39, rastlantı sonucu seçenlerin 67.14, aile ortamından uzaklaşmak için seçenlerin 67.67 olarak bulunmuş ve yapılan analizde bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($F=3.124$, $p<0.01$). Yapılan ileri analizde (Duncan) bu farkın, kendi isteğiyle hemşirelik mesleğini tercih eden öğrencilerin verdikleri puan ortalamasının, rastlantı sonucu hemşirelik mesleğini tercih eden öğrencilerden yüksek olmasından kaynaklandığı saptanmıştır (Tablo 37).

Tablo 38: Öğrencilerin Hemşirelik Mesleği Hakkında Önceden Bilgi Sahibi Olma Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

Hemşirelik Mesleği Hakkında Önceden	N	X	Ss	SD	t	p
Bilgi sahibi olan	257	69.22	8.085	293	0.897	0.371
Bilgi sahibi olmayan	38	67.94	9.321			

Hemşirelik mesleği hakkında önceden bilgi sahibi olan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 69.22, bilgi sahibi olmayanların 67.94 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t=0.897$, $p>0.05$) (Tablo 38).

Tablo 39: Öğrencilerin Mezun Olduktan Sonra Çalışmak İstedikleri Alana Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

Mezun Olduktan Sonra Çalışmak İstedikleri Alan	N	X	Ss	Varyasyon Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması
Klinik hemşiresi	69	68.87	7.74	Gruplar Arası	266.025	4	66.506
Başhemşire	54	70.99	9.86	Grup İçi	19736.092	290	68.055
Akademisyen	111	68.71	7.97	Toplam	20002.118	294	
SML Öğretmeni	38	68.36	7.60				
Diğer	23	67.93	7.91				
Toplam	295	69.06	8.25				
F=0.977 p=0.420>0.05							

Mezun olduktan sonra klinik hemşiresi olarak çalışmak isteyen öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 68.87, başhemşire olarak çalışmak isteyen öğrencilerin 70.99, akademisyen olarak çalışmak isteyen öğrencilerin 68.71, Sağlık Meslek Lisesi öğretmeni olarak çalışmak isteyen öğrencilerin 68.36, diğer

alanlarda çalışmak isteyen öğrencilerin 67.93 olarak bulunmuş ve yapılan varyans analizinde bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($F=0.977$, $p>0.05$) (Tablo 39).

Tablo 40: Öğrencilerin Hemşirelik Yüksekokulunda Okumaktan Memnun Olma Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

Hemşirelik Yüksekokulunda Okumaktan	N	X	Ss	Varyasyon Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması
Çok memnun olan	77	73.10	7.52	Gruplar Arası	1952.402	2	976.201
Biraz memnun olan	196	67.99	8.18	Grup İçi	18049.716	292	61.814
Hiç memnun olmayan	22	64.45	5.75	Toplam	20002.118	294	
Toplam	295	69.06	8.25				
F=15.793 p=0.00<0.01							

Hemşirelik Yüksekokulu'nda okumaktan çok memnun olan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 73.10 iken, biraz memnun olanların 67.99, hiç memnun olmayanların 64.45 olarak bulunmuş ve yapılan varyans analizinde bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($F=15.793$, $p<0.01$). Yapılan ileri analizde (Duncan) bu farkın, Hemşirelik Yüksekokulu'nda okumaktan çok memnun olan öğrencilerin verdikleri puan ortalamasının, biraz memnun olanlar ve hiç memnun olmayanlara göre yüksek olmasından kaynaklandığı saptanmıştır (Tablo 40).

Tablo 41: Sağlık Meslek Lisesi'nden Mezun Olan Öğrencilerin Hastanede Çalışma Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

Sağlık Meslek Lisesi'nden Mezun Olan Öğrencilerin Hastanede Çalışma Durumu	N	X	Ss	SD	t	p
Çalışan	*23	69.56	7.03	53	-1.149	0.256
Çalışmayan	*32	71.56	5.88			

* Sadece SML mezunu öğrenciler analize alınmıştır.

Sağlık Meslek Lisesi'nden mezun olup hastanede çalışan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 69.56, çalışmayan öğrencilerin 71.56 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t=-1.149$, $p>0.05$) (Tablo 41).

Tablo 42: Öğrencilerin Kendini Mesleğe Uygun Görme Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

Kendini Mesleğe Uygun Görme Durumu	N	X	Ss	Varyasyon Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması
Çok uygun gören	121	70.87	8.28	Gruplar Arası	1075.387	2	537.694
Biraz uygun gören	157	68.30	7.74	Grup İçi	18926.730	292	64.818
Hiç görmeyen	17	63.17	9.20	Toplam	20002.118	294	
Toplam	295	69.06	8.25				
F=8.295 p=0.001<0.01							

Kendini mesleğe çok uygun gören öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 70.87 iken, biraz uygun görenlerin 68.30, hiç uygun görmeyenlerin 63.17 olarak bulunmuş ve yapılan varyans analizinde bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($F=8.295$, $p<0.01$). Yapılan ileri analizde (Duncan) bu farkın, kendini mesleğe hiç uygun görmeyenlerin verdikleri puan ortalamasının, çok uygun ve biraz uygun görenlerden düşük olmasından kaynaklandığı saptanmıştır (Tablo 42).

Tablo 43: Öğrencilerin İlk Klinik Uygulamaya Çıkmak İstedikleri Sınıfa Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

İlk Klinik Uygulamaya Hangi Sınıfta Çıkmak İsteddiği	N	X	Ss	Varyasyon Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması
1. sınıfta	176	69.88	8.45	Gruplar Arası	414.019	2	207.009
2. sınıfta	108	68.17	7.81	Grup İçi	19588.099	292	67.083
3. sınıfta	11	64.68	7.59	Toplam	20002.118	294	
Toplam	295	69.06	8.25				
$F=3.086$ $p=0.047<0.05$							

İlk klinik uygulamaya 1.sınıfta çıkmak isteyen öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 69.88 iken, 2.sınıfta çıkmak isteyenlerin 68.17, 3.sınıfta çıkmak isteyenlerin 64.68 olarak bulunmuş ve yapılan varyans analizinde bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($F=3.086$, $p<0.05$). Yapılan ileri analizde (Duncan) bu farkın, 1.sınıfta ilk klinik uygulamaya çıkmak isteyen öğrencilerin verdikleri puan ortalamasının 3.sınıfta çıkmak isteyen öğrencilerinkinden yüksek olmasından kaynaklandığı saptanmıştır (Tablo 43).

Tablo 44: Öğrencilerin Klinik Öğrenim Konusunda Tercih Ettiği Sistemlere Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

Klinik Öğrenim Konusunda Tercih Ettiği Sistem	N	X	Ss	Varyasyon Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması
Blok sistem	56	72.37	7.31	Gruplar Arası	756.291	2	378.145
Entegre sistem	139	68.32	8.31	Grup İçi	19245.827	292	65.910
Karışık sistem	100	68.24	8.28	Toplam	20002.118	294	
Toplam	295	69.06	8.25				
F=5.737 p=0.004<0.01							

Klinik öğrenimde blok sistemi isteyen öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 72.37 iken, entegre sistemi isteyenlerin 68.32, karışık sistemi isteyenlerin 68.24 olarak bulunmuş ve yapılan varyans analizinde bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır (F=5.737, p<0.01). Yapılan ileri analizde (Duncan) bu farkın, blok sistemi isteyen öğrencilerin verdikleri puan ortalamasının, entegre ve karışık sistemi isteyen öğrencilerden yüksek olmasından kaynaklandığı saptanmıştır (Tablo 44).

Tablo 45: Öğrencilerin Klinik Öğrenimde Hemşirelik Sürecini Tercih Etme Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

Hemşirelik Sürecini	N	X	Ss	SD	t	p
İsteyen	65	70.99	7.69	293	-2.156	0.032
istemeyen	230	68.51	8.33			

Klinik öğrenimde hemşirelik sürecini tercih eden öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 70.99 iken, tercih etmeyen öğrencilerin 68.51 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır (t=-2.156, p<0.01). Klinik öğrenimde

hemşirelik sürecini isteyenlerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması daha yüksek bulunmuştur (Tablo 45).

Tablo 46: Öğrencilerin Klinik Öğrenimde Gözlem Yöntemini Tercih Etme Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

Gözlemi	N	X	Ss	SD	t	p
İsteyen	114	69.72	8.21	293	-1.096	0.274
istemeyen	181	68.64	8.27			

Klinik öğrenimde gözlem yöntemini tercih eden öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 69.72, tercih etmeyen öğrencilerin 68.64 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t=-1.096$, $p>0.05$) (Tablo 46).

Tablo 47: Öğrencilerin Klinik Öğrenimde Bireysel Öğrenim Yöntemini Tercih Etme Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

Bireysel Öğrenimi	N	X	Ss	SD	t	p
İsteyen	94	70.33	8.17	293	-1.819	0.070
istemeyen	201	68.46	8.24			

Klinik öğrenimde bireysel öğrenim yöntemini tercih eden öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 70.33, tercih etmeyen öğrencilerin 68.46 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t=-1.819$, $p>0.05$) (Tablo 47).

Tablo 48: Öğrencilerin Klinik Öğrenimde Grup Öğrenimi Yöntemini Tercih Etme Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

Grup Öğrenimi	N	X	Ss	SD	t	p
İsteyen	97	68.53	8.44	293	0.765	0.445
istemeyen	198	69.32	8.16			

Klinik öğrenimde grup öğrenimi yöntemini tercih eden öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 68.53, tercih etmeyen öğrencilerin 69.32 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t=0.765$, $p>0.05$) (Tablo 48).

Tablo 49: Öğrencilerin Klinik Öğrenimde Örnek Olay Süreci Yöntemini Tercih Etme Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

Örnek Olay Süreci	N	X	Ss	SD	t	p
İsteyen	157	68.92	8.75	293	0.299	0.765
istemeyen	138	69.21	7.67			

Klinik öğrenimde örnek olay süreci yöntemini tercih eden öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 68.92, tercih etmeyen öğrencilerin 69.21 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t=0.299$, $p>0.05$) (Tablo 49).

Tablo 50: Öğrencilerin Klinik Öğrenimde Vaka Tartışması Yöntemini Tercih Etme Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

Vaka Tartışması	N	X	Ss	SD	t	p
İsteyen	204	68.73	8.43	293	1.011	0.313
istemeyen	91	69.79	7.83			

Klinik öğrenimde vaka tartışması yöntemini tercih eden öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 68.73, tercih etmeyen öğrencilerin 69.79 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t=1.011$, $p>0.05$) (Tablo 50).

Tablo 51: Öğrencilerin Klinik Uygulamada Teorik Bilgilerini Pratiğe Aktarmayı Amaçlama Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

Klinik Uygulamada	N	X	Ss	SD	t	p
Teorik bilgilerini pratiğe aktarmayı amaçlayan	269	69.39	8.01	293	-2.202	0.028
Teorik bilgilerini pratiğe aktarmayı amaçlamayan	26	65.68	9.94			

Klinik uygulamada teorik bilgilerini pratiğe aktarmayı amaçlayan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 69.39 iken, amaçlamayan öğrencilerin 65.68 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($t=-2.202$, $p<0.05$). Teorik bilgilerini pratiğe aktarmayı amaçlayan öğrencilerin puan ortalaması daha yüksek bulunmuştur (Tablo 51).

Tablo 52: Öğrencilerin Klinik Uygulamada Hastane Ortamını ve Çalışma Koşullarını Görmeyi Amaçlama Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

Klinik Uygulamada	N	X	Ss	SD	t	p
Hastane ortamını ve çalışma koşullarını görmeyi amaçlayan	185	68.99	8.09	293	0.190	0.850
Hastane ortamını ve çalışma koşullarını görmeyi amaçlamayan	110	69.18	8.54			

Klinik uygulamada hastane ortamını ve çalışma koşullarını görmeyi amaçlayan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 68.99, amaçlamayan öğrencilerin 69.18 olarak bulunmuş ve iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t=0.190$, $p>0.05$) (Tablo 52).

Tablo 53: Öğrencilerin Klinik Uygulamada Sağlık Personelinin Birbirleriyle ve Hastalarla Olan İletişimini Görmeyi Amaçlama Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

Klinik Uygulamada	N	X	Ss	SD	t	p
Sağlık personelinin birbirleriyle ve hastalarla olan iletişimini görmeyi amaçlayan	155	70.15	8.60	293	-2.407	0.017
Sağlık personelinin birbirleriyle ve hastalarla olan iletişimini görmeyi amaçlamayan	140	67.85	7.69			

Klinik uygulamada sağlık personelinin birbirleriyle ve hastalarla olan iletişimini görmeyi amaçlayan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 70.15 iken, amaçlamayan öğrencilerin 67.85 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($t=-2.407$, $p<0.05$). Sağlık personelinin birbirleriyle ve hastalarla olan iletişimini görmeyi amaçlayan öğrencilerin puan ortalaması daha yüksek bulunmuştur (Tablo 53).

Tablo 54: Öğrencilerin Klinik Uygulamada Hastalıklar, İlaçlar ve Yeni Uygulamalar Hakkında Bilgi Edinmeyi Amaçlama Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

Klinik Uygulamada	N	X	Ss	SD	t	p
Hastalıklar ilaçlar ve yeni uygulamalar hakkında bilgi edinmeyi amaçlayan	184	69.53	7.86	293	-1.277	0.203
Hastalıklar ilaçlar ve yeni uygulamalar hakkında bilgi edinmeyi amaçlamayan	111	68.27	8.83			

Klinik uygulamada hastalıklar, ilaçlar ve yeni uygulamalar hakkında bilgi edinmeyi amaçlayan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 69.53, amaçlamayan öğrencilerin 68.27 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t=-1.277$, $p>0.05$) (Tablo 54).

Tablo 55: Öğrencilerin Klinik Uygulamada Hastayla İletişim Kurmayı ve Empati Yapmayı Öğrenmeyi Amaçlama Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

Klinik Uygulamada	N	X	Ss	SD	t	p
Hastayla iletişim kurmayı ve empati yapmayı öğrenmeyi amaçlayan	208	69.47	7.96	293	-1.320	0.188
Hastayla iletişim kurmayı ve empati yapmayı öğrenmeyi amaçlamayan	87	68.08	8.88			

Klinik uygulamada hastayla iletişim kurmayı ve empati yapmayı öğrenme amaçlayan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 69.47, amaçlamayan öğrencilerin 68.08 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t=-1.320$, $p>0.05$) (Tablo 55).

Tablo 56: Öğrencilerin Klinikte Hastalara Yapılan Uygulamalara Aktif Olarak Katılmayı Bekleme Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

Klinikte	N	X	Ss	SD	t	p
Hastalara yapılan uygulamalara aktif olarak katılma beklentisi olan	253	69.32	8.33	293	-1.335	0.183
Hastalara yapılan uygulamalara aktif olarak katılma beklentisi olmayan	42	67.49	7.67			

Klinikte hastalara yapılan uygulamalara aktif olarak katılma beklentisi olan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 69.32, beklentisi olmayan öğrencilerin 67.49 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t=-1.335$, $p>0.05$) (Tablo 56).

Tablo 57: Öğrencilerin Klinikte Sağlık Ekibi Üyelerinin İyi Davranmasını Bekleme Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

Klinikte	N	X	Ss	SD	t	p
Sağlık ekibi üyelerinin kendilerine iyi davranması beklentisi olan	168	68.77	8.40	293	0.702	0.484
Sağlık ekibi üyelerinin kendilerine iyi davranması beklentisi olmayan	127	69.45	8.06			

Klinikte sağlık ekibi üyelerinin kendilerine iyi davranması beklentisi olan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 68.77, beklentisi olmayan öğrencilerin 69.45 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t=0.702$, $p>0.05$) (Tablo 57).

Tablo 58: Öğrencilerin Klinikte Yeterli Araç-Gereç ve Malzeme Sağlanmasını Bekleme Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

Klinikte	N	X	Ss	SD	t	p
Yeterli araç-gereç ve malzeme sağlanması beklentisi olan	133	69.89	8.05	293	-1.576	0.116
Yeterli araç-gereç ve malzeme sağlanması beklentisi olmayan	162	68.38	8.37			

Klinikte yeterli araç-gereç ve malzeme sağlanması beklentisi olan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 69.89, beklentisi olmayan öğrencilerin 68.38 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t=-1.576$, $p>0.05$) (Tablo 58).

Tablo 59: Öğrencilerin Klinikte Araştırma Olanaklarının Sağlanmasını Bekleme Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

Klinikte	N	X	Ss	SD	t	p
Araştırma olanaklarının sağlanması beklentisi olan	134	69.38	8.19	293	-0.616	0.538
Araştırma olanaklarının sağlanması beklentisi olmayan	161	68.79	8.32			

Klinikte araştırma olanaklarının sağlanması beklentisi olan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 69.38, beklentisi olmayan öğrencilerin 68.79 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t=-0.616$, $p>0.05$) (Tablo 59).

Tablo 60: Öğrencilerin Klinikte Öğrenim Elemanlarının Anlayışlı ve Destekleyici Olmasını Bekleme Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

Klinikte	N	X	Ss	SD	t	p
Öğrenim elemanlarının anlayışlı ve destekleyici olması beklentisi olan	241	68.97	8.19	293	0.387	0.699
Öğrenim elemanlarının anlayışlı ve destekleyici olması beklentisi olmayan	54	69.45	8.59			

Klinikte öğrenim elemanlarının anlayışlı ve destekleyici olmasını bekleyen öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 68.97, beklemeyen öğrencilerin 69.45 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t=0.387$, $p>0.05$) (Tablo 60).

Tablo 61: Öğrencilerin Kliniğin Fiziki Koşullarının İyi Olmasını Bekleme Durumuna Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

Kliniğin	N	X	Ss	SD	t	p
Fiziki koşullarının iyi olması beklentisi olan	107	69.15	7.77	293	-0.147	0.883
Fiziki koşullarının iyi olması beklentisi olmayan	188	69.01	8.53			

Kliniğin fiziki koşullarının iyi olması beklentisi olan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 69.15, beklentisi olmayan öğrencilerin 69.01 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t=-0.147$, $p>0.05$) (Tablo 61).

3.6. ÖĞRENCİLERİN UYGULAMA YAPTIĞI KLİNİĞE İLİŞKİN DEĞİŞKENLER İLE KLİNİK ÖĞRENİM ÇEVRESİ ÖLÇEĞİ TOPLAM PUAN ORTALAMASI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Tablo 62: Öğrencilerin I. Rotasyonlarında Uygulama Yaptıkları Kliniklere Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

KLİNİKLER	N	X	Ss	Varyasyon Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması
Obstettri	24	66.17	8.671	Gruplar Arası	5590.630	15	372.709
Jinekoloji	22	62.59	9.816	Grup İçi	16118.419	209	77.122
Genel Cerrahi (III)	14	69.21	8.322	Toplam	21709.049	224	
Genel Cerrahi(IV)	15	63.80	13.644				
Nöroşürürji	12	75.92	6.735				
GKD	15	69.07	10.912				
PRC	15	71.60	11.249				
KBB	12	72.00	5.768				
Ortopedi (I)	11	73.55	7.475				
Ortopedi (II)	13	77.00	7.257				
Üroloji (I)	12	74.75	8.148				
Üroloji (II)	12	72.58	8.229				
Nöroloji	12	79.83	6.847				
Dermatoloji	12	69.17	6.793				
Göz	12	69.33	8.239				
Kardiyoloji	12	77.83	3.298				
Toplam	225	70.70	9.845				
F=4.833 p=0.0001<0.01							

I. rotasyonunda Obstetri kliniğinde uygulama yapan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 66.17 iken, Jinekoloji'dekilerin 62.59, Genel Cerrahi(III)'dekilerin 69.21, Genel Cerrahi(IV)'dekilerin 63.80,

Nöroşürürji'dekilerin 75.92, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi'ndekilerin 69.07, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi'dekiler 71.60, KBB'dekilerin 72, Ortopedi(I)'dekilerin 73.55, Ortopedi(II)'dekilerin 77, Üroloji(I)'dekilerin 74.75, Üroloji(II)'dekilerin 72.58, Nöroloji'dekilerin 79.83, Dermatoloji'dekilerin 69.17, Göz'dekilerin 69.33, Kardiyoloji'dekilerin 77.83 olarak bulunmuş ve yapılan varyans analizinde bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($F=4.833$, $p<0.01$). Yapılan ileri analizde (Duncan) bu farkın, Dermatoloji ve Göz kliniğinin puan ortalamasının; KBB, Üroloji (I-II), Ortopedi (I-II), Kardiyoloji, Nöroloji kliniğine göre düşük bulunmasından; Genel Cerrahi (IV) kliniğinin puan ortalamasının, Nöroşürürji, Genel Cerrahi (III), Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniğine göre düşük bulunmasından kaynaklandığı saptanmıştır.

Jinekoloji ve Obstetri klinikleri aldıkları puan ortalaması açısından birbirinden farklı bulunmamıştır (Tablo 62).

Tablo 63: Öğrencilerin I. Rotasyonlarında Uygulama Yapılacak Klinik Hakkında Açıklama Yapılma Durumlarına Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

I. Rotasyonlarında Uygulama Yapılacak Klinik Hakkında Açıklama	N	X	Ss	SD	t	p
Yapılan	159	71.90	9.30	223	2.911	0.004
Yapılmayan	66	67.75	10.58			

I. rotasyonlarında kendilerine uygulama yapılacak klinik hakkında açıklama yapılan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 71.90 iken, açıklama yapılmayanların 67.75 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($t=2.911$, $p<0.05$). Uygulama yapılan kliniklerin tümüne bakıldığında, bu farkın açıklama yapılan öğrencilerin verdikleri puan ortalamasının, yapılmayanlara göre yüksek olmasından kaynaklandığı saptanmıştır.

Her bir klinikte açıklama yapılan ve yapılmayan öğrenciler ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasında ilişki olup olmadığı yapılan

Mann-Whitney U testi ile incelenmiştir. Obstetri (U=41.5, p=0.168>0.05), Jinekoloji (U=42, p=0.267>0.05), Genel Cerrahi(III) (U=17.5, p=0.503>0.05), Genel Cerrahi(IV) (U=22.5, p=0.523>0.05), Ortopedi(II) (U=14.5, p=0.932>0.05), Üroloji(II) (U=15.5, p=0.932>0.05), Dermatoloji (U=15.5, p=0.688>0.05), Göz (U=11, p=0.288>0.05), Kardiyoloji (U=12.5, p=0.413>0.05) kliniklerinde açıklama yapılan öğrenciler ile yapılmayan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır. Nöroloji kliniğinde uygulama yapan öğrencilerin tümü kendilerine açıklama yapıldığını belirttiği için, Nöroşürürji, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi, KBB, Ortopedi(I), Üroloji(I) kliniğinde açıklama yapılmayan öğrencilerin sayısı az olduğu için değerlendirilememiştir (Tablo 63).

Tablo 64: Öğrencilerin I. Rotasyonlarındaki Uygulamada Teorik Bilgilerini Pratiğe Aktarma Düzeylerine Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

Teorik Bilgileri Pratiğe Aktarma Derecesi	N	X	Ss	Varyasyon Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması
Yeterli	43	73.84	10.189	Gruplar Arası	1152.926	2	576.463
Orta Düzeyde Yeterli	113	71.42	8.683	Grup İçi	20556.123	222	92.595
Yetersiz	69	67.58	10.678	Toplam	21709.049	224	
Toplam	225	70.70	9.845				
F=6.226 p=0.02<0.05							

I. rotasyonlarındaki uygulamada teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyini yeterli bulan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 73.84 iken, orta düzeyde yeterli bulanların 71.42, yetersiz bulanların 67.58 olarak bulunmuş ve yapılan varyans analizinde bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır (F=6.226, p<0.05). Yapılan ileri analizde (Duncan) bu farkın, teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyini yetersiz bulan öğrencilerin, yeterli ve orta düzeyde yeterli bulanlardan puan ortalamasının düşük olmasından kaynaklandığı saptanmıştır.

Her bir klinikte öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyleri ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasında ilişki olup olmadığı yapılan Kruskal Wallis varyans analizi ile araştırılmıştır. Obstetri (KW=0.673, $p=0.714>0.05$), Jinekoloji (KW=6.245, $p=0.44>0.05$), Genel Cerrahi(IV) (KW=4.154, $p=0.125>0.05$), Göğüs Kalp Damar Cerrahisi (KW=9.406, $p=0.09>0.05$) kliniklerinde öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyleri ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır.

Genel Cerrahi(III), Nöroşürürji, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi, KBB, Ortopedi(I), Ortopedi(II), Üroloji(I), Üroloji(II), Nöroloji, Dermatoloji, Göz, Kardiyoloji kliniğinde uygulama yapan öğrencilerin gruplardaki (yeterli,orta düzeyde yeterli, yetersiz) sayısı az olduğu için değerlendirilememiştir (Tablo 64).

Tablo 65: Öğrencilerin I. Rotasyonlarındaki Uygulamada Daha Önce Aynı Klinikte Uygulama Yapma Durumlarına Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

Daha önceki uygulamalarında aynı klinikte uygulama	N	X	Ss	SD	t	p
Yapan	*16	62.38	9.528	20	-0.165	0.871
Yapmayan	6	63.17	11.479			

* Sadece Jinekoloji Kliniğinde daha önce uygulama yapılmıştır.

I.rotasyonlarında daha önce aynı klinikte (Jinekoloji) uygulama yapan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 62.38 iken, uygulama yapmayanların 63.17 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t=-0.165$, $p>0.05$) (Tablo 65).

Tablo 66: Öğrencilerin II. Rotasyonlarında Uygulama Yaptıkları Kliniklere Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

KLİNİKLER	N	X	Ss	Varyasyon Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması
Obstetri	42	60.02	10.646	Gruplar Arası	8275.254	15	551.684
Jinekoloji	44	63.32	7.345	Grup İçi	17536.824	242	72.466
Genel Cerrahi (III)	15	67.47	13.469	Toplam	25812.078	257	
Genel Cerrahi(IV)	15	64.00	10.502				
Nöroşürürji	12	76.50	7.255				
GKD	13	72.23	8.338				
PRC	13	71.69	7.631				
KBB	11	68.91	7.943				
Ortopedi (I)	10	69.40	7.291				
Ortopedi (II)	12	70.75	8.812				
Üroloji (I)	12	77.83	5.859				
Üroloji (II)	12	74.00	6.954				
Nöroloji	12	73.92	5.946				
Dermatoloji	13	69.38	5.140				
Göz	11	68.64	6.961				
Kardiyoloji	11	77.45	5.574				
Toplam	258	67.74	10.022				
F=7.613 p=0.000<0.01							

II. rotasyonunda Obstetri kliniğinde uygulama yapan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 60.02 iken, Jinekoloji'dekilerin 63.32, Genel Cerrahi(III)'dekilerin 67.47, Genel Cerrahi(IV)'dekilerin 64.00, Nöroşürürji'dekilerin 76.50, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi'ndekilerin 72.23, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi'dekiler 71.69, KBB'dekilerin 68.91, Ortopedi(I)'dekilerin 69.40, Ortopedi(II)'dekilerin 70.75, Üroloji(I)'dekilerin 77.83, Üroloji(II)'dekilerin 74.00, Nöroloji'dekilerin 73.92, Dermatoloji'dekilerin 69.38, Göz'dekilerin 68.64,

Kardiyoloji'dekilerin 77.45 olarak bulunmuş ve yapılan varyans analizinde bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($F=7,613$, $p<0.01$). Yapılan ileri analizde (Duncan) bu farkın, Göz kliniğinin puan ortalamasının, Üroloji (I-II), Kardiyoloji, Nöroloji kliniğine göre düşük bulunmasından; Genel Cerrahi (III-IV) kliniklerinin puan ortalamalarının, Nöroşürürji, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniklerine göre düşük bulunmasından kaynaklandığı saptanmıştır.

Jinekoloji ve Obstetri klinikleri aldıkları puan ortalaması açısından birbirinden farklı bulunmamıştır (Tablo 66).

Tablo 67: Öğrencilerin II. Rotasyonlarında Uygulama Yapılacak Klinik Hakkında Açıklama Yapılma Durumlarına Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

II. Rotasyonlarında Uygulama Yapılacak Klinik Hakkında Açıklama	N	X	Ss	SD	t	p
Yapılan	169	69.25	10.19	256	3.408	0.001
Yapılmayan	89	64.87	9.08			

II. rotasyonlarında kendilerine uygulama yapılacak klinik hakkında açıklama yapılan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 69.25 iken, açıklama yapılmayanların 64.87 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($t=3.408$, $p<0.05$). Uygulama yapılan kliniklerin tümüne bakıldığında, bu farkın açıklama yapılan öğrencilerin verdikleri puan ortalamasının, yapılmayanlara göre yüksek olmasından kaynaklandığı saptanmıştır.

Her bir klinikte açıklama yapılan ve yapılmayan öğrenciler ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasında ilişki olup olmadığı yapılan Mann-Whitney U testi ile incelenmiştir. Obstetri ($U=168.5$, $p=0.227>0.05$), Genel Cerrahi(IV) ($U=24.5$, $p=0.684>0.05$), Nöroşürürji ($U=13.5$, $p=0.671>0.05$), Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi ($U=13$, $p=0.734>0.05$), Nöroloji ($U=5.5$, $p=0.138>0.05$), Dermatoloji ($U=19.5$, $p=0.941>0.05$), kliniklerinde açıklama yapılan öğrenciler ile yapılmayan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır.

Jinekoloji (U=116, p=0.046<0.05), Genel Cerrahi(III) (U=8.5, p=0.043<0.05), Göğüs Kalp Damar Cerrahisi (U=2, p=0.008<0.05), KBB (U=2.5, p=0.006<0.05), Üroloji(II) (U=2, p=0.04<0.05) kliniklerinde açıklama yapılan öğrenciler ile yapılmayan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Ortopedi(I), Ortopedi(II), Üroloji(I), Göz, Kardiyoloji kliniğinde açıklama yapılmayan öğrencilerin sayısı az olduğu için değerlendirilememiştir (Tablo 67).

Tablo 68: Öğrencilerin II. Rotasyonlarındaki Uygulamada Teorik Bilgilerini Pratiğe Aktarma Düzeylerine Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

Teorik Bilgileri Pratiğe Uygulama Derecesi	N	X	Ss	Varyasyon Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması
Yeterli	60	72.42	8.597	Gruplar Arası	2808.715	2	1404.358
Orta Düzeyde Yeterli	119	68.24	9.978	Grup İçi	23003.362	255	90.209
Yetersiz	79	63.43	9.402	Toplam	25812.078	257	
Toplam	258	67.74	10.022				
F=15.568 p=0.000<0.01							

II. rotasyonlarındaki uygulamada teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyini yeterli bulan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 72.42 iken, orta düzeyde yeterli bulanların 68.24, yetersiz bulanların 63.43 olarak bulunmuş ve yapılan varyans analizinde bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır (F=15.568, p<0.01). Yapılan ileri analizde (Duncan), her grubun birbirinden farklı olduğu bulunmuştur.

Her bir klinikte öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyleri ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasında ilişki olup olmadığı yapılan Kruskal Wallis varyans analizi ve Mann-Wittney U testi ile incelenmiştir. Jinekoloji (KW=0.926, p=0.629>0.05), Üroloji(I) (U=14.5, p=0.789>0.05), Nöroloji (U=13, p=0.463>0.05), Dermatoloji (KW=0.970, p=0.616>0.05) kliniklerinde öğrencilerin

teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyleri ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır.

Obstetri (KW=6.137, p=0.047<0.05), Genel Cerrahi(III) (KW=6.432, p=0.04<0.05) kliniklerinde öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyleri ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bu kliniklerde teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyini yeterli olarak bulan öğrencilerin puan ortalamasının, yetersiz bulan öğrencilerden yüksek olduğu saptanmıştır.

Genel Cerrahi(IV), Nöroşürüji, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi, KBB, Ortopedi(I), Ortopedi(II), Üroloji(II), Kardiyoloji, Göz kliniğinde uygulama yapan öğrencilerin gruplardaki (yeterli,orta düzeyde yeterli, yetersiz) sayısı az olduğu için değerlendirilememiştir (Tablo 68).

Tablo 69: Öğrencilerin II. Rotasyonlarındaki Uygulamada Daha Önce Aynı Klinikte Uygulama Yapma Durumlarına Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

Daha önceki uygulamalarında aynı klinikte uygulama	N	X	Ss	SD	t	p
Yapan	*23	61.57	7.292	42	-1.692	.098
Yapmayan	21	65.24	7.077			

*Sadece Jinekoloji Kliniğinde daha önce uygulama yapılmıştır.

II.rotasyonlarında daha önce aynı klinikte (Jinekoloji) uygulama yapan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 61.57 iken, uygulama yapmayanların 65.24 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır (t=-1.692, p>0.05) (Tablo 69).

Tablo 70: Öğrencilerin III. Rotasyonlarında Uygulama Yaptıkları Kliniklere Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

KLİNİKLER	N	X	Ss	Varyasyon Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması
Obstetri	19	69.53	8.840	Gruplar Arası	1674.730	6	279.122
Jinekoloji	19	66.16	7.388	Grup İçi	6880.713	90	76.452
Genel Cerrahi (III)	12	67.33	8.161	Toplam	8555.443	96	
Genel Cerrahi(IV)	11	66.36	8.103				
Nöroşürürji	12	75.00	12.000				
GKD	11	73.64	10.337				
PRC	13	66.85	6.122				
Total	97	69.25	9.440				
F=3.651 p=0.003<0.01							

III. rotasyonunda Obstetri kliniğinde uygulama yapan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 69.53 iken, Jinekoloji'dekilerin 66.16, Genel Cerrahi(III)'dekilerin 67.33, Genel Cerrahi(IV)'dekilerin 66.36, Nöroşürürji'dekilerin 75.00, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi'ndekilerin 73.64, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi'dekiler 66.85 olarak bulunmuş ve yapılan varyans analizinde bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır (F=3,651, p<0.01). Yapılan ileri analizde (Duncan) bu farkın, Genel Cerrahi (III-IV) kliniklerinin puan ortalamalarının, Nöroşürürji ve Göğüs Kalp Damar Cerrahi kliniklerine göre düşük bulunmasından kaynaklandığı saptanmıştır.

Jinekoloji ve Obstetri klinikleri aldıkları puan ortalaması açısından birbirinden farklı bulunmamıştır (Tablo 70).

Tablo 71: Öğrencilerin III. Rotasyonlarında Uygulama Yapılacak Klinik Hakkında Açıklama Yapılma Durumlarına Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

III. Rotasyonlarında Uygulama Yapılacak Klinik Hakkında Açıklama	N	X	Ss	SD	t	p
Yapılan	67	71.39	8.29	95	2.770	0.007
Yapılmayan	30	65.83	10.80			

III. rotasyonlarında kendilerine uygulama yapılacak klinik hakkında açıklama yapılan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 71.39 iken, açıklama yapılmayanların 65.83 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($t=2.770$, $p<0.05$). Uygulama yapılan kliniklerin tümüne bakıldığında, bu farkın açıklama yapılan öğrencilerin verdikleri puan ortalamasının, yapılmayanlara göre yüksek olmasından kaynaklandığı saptanmıştır.

Her bir klinikte açıklama yapılan ve yapılmayan öğrenciler ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasında ilişki olup olmadığı yapılan Mann-Whitney U testi ile incelenmiştir. Obstetri ($U=23$, $p=0.482>0.05$), Jinekoloji ($U=31$, $p=0.482>0.05$), Genel Cerrahi(III) ($U=14.5$, $p=0.789>0.05$), Genel Cerrahi(IV) ($U=6$, $p=0.13>0.05$), Nöroşürüjji ($U=11$, $p=0.395>0.05$) kliniklerinde açıklama yapılan öğrenciler ile yapılmayan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır.

Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniğinde açıklama yapılmayan öğrencilerin sayısı az olduğu için değerlendirilememiştir (Tablo 71).

Tablo 72: Öğrencilerin III. Rotasyonlarındaki Uygulamada Teorik Bilgilerini Pratiğe Aktarma Düzeylerine Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

Teorik Bilgileri Pratiğe Uygulama Derecesi	N	X	Ss	Varyasyon Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması
Yeterli	19	73.95	9.44	Gruplar Arası	1963.336	2	981.668
Orta Düzeyde Yeterli	45	72.42	8.42	Grup İçi	6592.107	94	70.129
Yetersiz	33	63.45	7.64	Toplam	8555.443	96	
Toplam	97	69.67	9.44				
F=13.998 p=0.000<0.01							

III. rotasyonlarındaki uygulamada teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyini yeterli bulan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 73.95 iken, orta düzeyde yeterli bulanların 72.42, yetersiz bulanların 63.45 olarak bulunmuş ve yapılan varyans analizinde bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır (F=13.998, p<0.01). Yapılan ileri analizde (Duncan) bu farkın, teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyini yetersiz bulan öğrencilerin, yeterli ve orta düzeyde yeterli bulanlardan puan ortalamasının düşük olmasından kaynaklandığı saptanmıştır.

Her bir klinikte öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyleri ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasında ilişki olup olmadığı yapılan Kruskal Wallis varyans analizi ile araştırılmıştır. Jinekoloji (KW=5.807, p=0.045<0.05), Nöroşürüji (KW=6.407, p=0.041<0.05) kliniklerinde öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyleri ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bu kliniklerde teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyini yeterli olarak bulan öğrencilerin puan ortalamasının, yetersiz bulan öğrencilerden yüksek olduğu saptanmıştır.

Obstetri, Genel Cerrahi(III), Genel Cerrahi(IV), Göğüs Kalp Damar Cerrahisi, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi, kliniğinde uygulama yapan öğrencilerin gruplardaki (yeterli,orta düzeyde yeterli, yetersiz) sayısı az olduğu için değerlendirilememiştir (Tablo 72).

Tablo 73: Öğrencilerin IV. Rotasyonlarında Uygulama Yaptıkları Kliniklere Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

KLİNİKLER	N	X	Ss	Varyasyon Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması
Genel Cerrahi (III)	9	63.89	10.505	Gruplar Arası	734.438	4	183.609
Genel Cerrahi(IV)	9	68.78	5.911	Grup İçi	3834.812	43	89.182
Nöroşürürji	11	70.36	8.176	Toplam	4569.250	47	
GKD	10	75.80	11.736				
PRC	9	72.44	9.774				
Toplam	48	70.38	9.860				
F=2.059 p=0.103>0.05							

IV. rotasyonunda Genel Cerrahi(III)'dekilerin kliniğinde uygulama yapan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 63.89 iken, Genel Cerrahi(IV)'dekilerin 68.78, Nöroşürürji'dekilerin 70.36, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi'ndekilerin 75.80, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi'dekilerin 72.44 olarak bulunmuş ve yapılan varyans analizinde bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır (F=2.059, p>0.01) (Tablo 73).

Tablo 74: Öğrencilerin IV. Rotasyonlarında Uygulama Yapılacak Klinik Hakkında Açıklama Yapılma Durumlarına Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

IV. Rotasyonlarında Uygulama Yapılacak Klinik Hakkında Açıklama	N	X	Ss	SD	t	p
Yapılan	33	70.79	10.67	46	0.427	0.672
Yapılmayan	15	69.47	8.05			

IV. rotasyonlarında kendilerine uygulama yapılacak klinik hakkında açıklama yapılan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması

70.79 iken, açıklama yapılmayanların 69.47 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t=0.427$, $p>0.05$).

Her bir klinikte açıklama yapılan ve yapılmayan öğrenciler ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasında ilişki olup olmadığı yapılan Mann-Whitney U testi ile incelenmiştir. Genel Cerrahi(IV) ($U=9$, $p=0.806>0.05$), Nöroşürürji ($U=10$, $p=0.683>0.05$), Göğüs Kalp Damar Cerrahisi ($U=9$, $p=0.729>0.05$), Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi ($U=7$, $p=0.806>0.05$) kliniklerinde açıklama yapılan öğrenciler ile yapılmayan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır.

Genel Cerrahi(III) kliniğinde açıklama yapılmayan öğrencilerin sayısı az olduğu için değerlendirilememiştir (Tablo 74).

Tablo75 : Öğrencilerin IV. Rotasyonlarındaki Uygulamada Teorik Bilgilerini Pratiğe Aktarma Düzeylerine Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

Teorik Bilgileri Pratiğe Uygulama Derecesi	N	X	Ss	Varyasyon Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması
Yeterli	13	79.23	10.38	Gruplar Arası	1438.355	2	719.177
Orta Düzeyde Yeterli	22	67.91	5.98	Grup İçi	3130.895	45	69.575
Yetersiz	13	65.69	9.52	Toplam	4569.250	47	
Toplam	48	70.38	9.86				
F=10.337 p=0.000<0.01							

IV. rotasyonlarındaki uygulamada teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyini çok yeterli bulan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 79.23 iken, orta düzeyde yeterli bulanların 67.91, yetersiz bulanların 65.69 olarak bulunmuş ve yapılan varyans analizinde bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($F=10.337$, $p<0.05$). Yapılan ileri analizde (Duncan) bu farkın, teorik bilgilerini pratiğe aktarma

düzeyini yetersiz bulan öğrencilerin, yeterli ve orta düzeyde yeterli bulanlardan puan ortalamasının düşük olmasından kaynaklandığı saptanmıştır.

Her bir klinikte öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyleri ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasında ilişki olup olmadığı yapılan Kruskal Wallis varyans analizi ile araştırılmıştır. Genel Cerrahi(III) ($U=7$, $p=0.462>0.05$), Nöroşürürcü (KW=5.576, $p=0.62>0.05$) kliniklerinde öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyleri ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır.

Genel Cerrahi(IV), Göğüs Kalp Damar Cerrahisi ve Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi kliniğinde uygulama yapan öğrencilerin gruplardaki (yeterli,orta düzeyde yeterli, yetersiz) sayısı az olduğu için değerlendirilememiştir (Tablo 75).

Tablo 76: Öğrencilerin Uygulama Yaptıkları Kliniklere ve Rotasyonlara Göre, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalamasının Dağılımı

Kaynak	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Düzeltilmiş Model	45314,794	320	141,609		
İntersept	1620246,511	1	1620246,511		
Denek No	27897,843	277	100,714		
Klinik	2618,140	10	261,814		
Rotasyon	896,571	3	298,857	5,570	,001
Klinik-Rotasyon	958,395	13	73,723	1,374	,170
Hata	16472,926	307	53,658		
Toplam	3077696,000	628			
Düzeltilmiş Toplam	61787,720	627			

Her rotasyonda kliniğin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'nden aldığı toplam puanlar arasındaki ilişki yapılan varyans analiziyle incelenmiş ve farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($F=1.374$, $p=0.170>0.05$). Farklı rotasyonlarda uygulamaya gelen öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdiği puanlar arasında farklılık bulunmamıştır.

Aynı öğrencilerin farklı klinik için Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasında anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır ($F=5.570$,

$p=0.001<0.01$). Aynı öğrenciler her kliniği kendi öğrenim çevresi ile değerlendirmiş ve her kliniğe farklı puanlar verdiği saptanmıştır (Tablo 76).

Bölüm IV

TARTIŞMA VE SONUÇ

4.1. TARTIŞMA

4.1.1. Öğrencilerin Tanıtıcı Özelliklerinin İncelenmesi

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin, %7.5'i 19, %19.3'ü 20, %36.6'sı 21, %27.1'i 22, %9.5'i 23 yaşındadır ve yaş ortalaması 21.12 ± 1.064 'dür, %81.4'ü normal liseden, %18.6'sı Sağlık Meslek Lisesi'nden mezundur, %7.8'i yaşamının en uzun süresini köyde, %11.8'i kasabada, %33.6'sı kentte, %46.8'i büyük şehirde geçirmiştir, %8.1'inin annesi okur-yazar değil, %9.4'ünün okur-yazar, %56.3'ünün ilkokul, %10.2'sinin ortaokul, %11.9'unun lise, %4.1'inin fakülte veya yüksekokul mezundur, %5.1'inin babası okur-yazar, %50.5'inin ilkokul, %11.5'nin ortaokul, %20.7'sinin lise, %12.2'sinin fakülte veya yüksekokul mezundur, %27.1'inin geliri giderinden azdır, %72.9'unun geliri giderine denktir, %49.8'i öğrenci yurdunda, %31.9'u ailesiyle birlikte evde, %15.6'sı arkadaşlarıyla veya tek başına evde, %2.7'si akrabasının yanında kalmaktadır (Tablo 4).

Öğrencilerin, %46.1'i kendisi isteği için, %13.5'i ailesi istediği için, %13.9'u mezuniyet sonrası iş bulma kolaylığı nedeniyle, %20.7'si rastlantı sonucu, %5.8'i aile ortamından uzaklaşmak için hemşirelik mesleğini tercih ettiğini belirtmiştir (Tablo 5).

Atabek ve Taşocak (1995) yaptığı çalışmada öğrencilerin %49.2'sinin mesleği kendi isteğiyle seçtiğini saptamıştır (5). Başer'in (1995) çalışmasında ise öğrencilerin %19.6'sı kendi istediği için, %3.8'i ailesi istediği için, %25.4'ü iş bulma kolaylığı nedeniyle hemşirelik mesleğini tercih ettiğini belirtmiştir (12). Araştırmamızın sonuçları Atabek ve Taşocak'ın çalışması ile uygunluk göstermekte, Başer'in çalışmasıyla uygunluk göstermemektedir. Araştırmamızda hemşirelik mesleğini ailesi istediği için tercih eden öğrencilerin oranının fazlalığı Sağlık Meslek Lisesi mezunu öğrencilerin sayısının fazla olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu sonuç, Sağlık Meslek Lisesi mezunu öğrencilerin gittikçe artan oranlarda Hemşirelik Yüksekokulu'na gelmelerine ve bu öğrencilerin daha önce genellikle ailesi istediği için meslek lisesine girmelerine bağlanabilir.

Öğrencilerin, %87.1'i hemşirelik mesleği hakkında önceden bilgi sahibi olduğunu, %12.9'u bilgi sahibi olmadığını, %23.4'ü klinik hemşiresi, %18.3'ü başhemşire, %37.6'sı akademisyen, %12.9'u Sağlık Meslek Lisesi öğretmeni, %7.8'i farklı bir alanda çalışmak istediğini belirtmiştir (Tablo 5).

Khorshid ve Ulufer'in çalışmasında belirttiğine göre, Ulusoy (1992) yaptığı çalışmada Hemşirelik Yüksekokulu öğrencilerinin %23'ünün klinik hemşiresi, büyük çoğunluğunun ise yönetici hemşire ve eğitici hemşire olarak çalışmayı düşündüklerini saptamıştır (70). Fadiloğlu ve arkadaşlarının (1997) çalışmasında öğrencilerin %37.15'i klinik alanda, %50.98'i öğretim alanında çalışmak istediğini belirtmiştir (49). Khorshid ve Ulufer (1993) yaptığı çalışmada Hemşirelik Yüksekokulu öğrencilerinin %20'sinin Sağlık Meslek Lisesi'nde öğretmen, %40'ının başhemşire, %2.61'inin klinik hemşiresi, %30.43'ünün akademisyen olarak çalışmak istediğini saptamıştır (70). Ulusoy, Fadiloğlu ve arkadaşlarının sonuçları araştırmamızdaki sonuçlarla uygunluk göstermekte, Khorshid ve Ulufer'in yaptığı çalışmanın sonuçları ile uygunluk göstermemektedir. Öğrencilerin 1992 yılında yönetici olarak çalışmak isterken, 2001 yılında daha çok akademisyen olarak çalışmak istemeleri dikkat çekicidir. Bu sonucun, hemşirelik bilminde son yıllarda kaydedilen gelişmeler ile ilgili olduğu düşünülmektedir.

Öğrencilerin, %26.1'i Hemşirelik Yüksekokulu'nda okumaktan çok memnun olduğunu, %66.4'ü biraz memnun olduğunu, %7.5'i hiç memnun olmadığını belirtmiştir (Tablo 5).

Aygin ve Çınar'ın (1997) yaptığı çalışmada öğrencilerin %88'i Hemşirelik Yüksekokulunda okumaktan memnun olduklarını, %22'si ise memnun olmadıklarını belirtmiştir (10). Bu sonuçlar bizim çalışmamızdaki sonuçlarla uygunluk göstermektedir.

Öğrencilerin, %26.1'i kendini mesleğe çok uygun gördüğünü, %66.4'ü biraz uygun gördüğünü, %7.5'i hiç uygun görmediğini belirtmiştir (Tablo 5).

Atalay ve arkadaşlarının (1993) yaptığı çalışmada öğrencilerin %90'ı kendilerini hemşirelik mesleğine uygun gördüklerini belirtmişlerdir (6). Bu sonuç araştırmamızdan elde edilen sonuçla uygunluk göstermektedir.

Öğrencilerin, %59.7'si ilk klinik uygulamaya 1.sınıfta, %36.6'sı 2. sınıfta, %3.7'si 3. sınıfta çıkmak istediğini belirtmiştir (Tablo 5).

Fadiloğlu ve arkadaşlarının (1997) yaptığı çalışmada öğrencilerin %48.04'ü ilk klinik uygulamaya 1.sınıfta, %51.96'sı 2.sınıfta çıkmak istediklerini belirtmiştir (49). Bu sonuç araştırmamızdan elde edilen sonuçla uygunluk göstermemektedir. Araştırmamızda 1.sınıfta ilk klinik uygulamaya çıkmak isteyen öğrencilerin oranı, 2.sınıfta çıkmak

isteyenlerden daha fazladır. Bu sonuç, öğrencilerin 1997 yılından itibaren bir yıl hazırlık sınıfında okumaları ve birinci sınıfa geldiklerinde hemşirelik mesleğine ilişkin rolleri daha çabuk tanımak ve üstlenmek istemelerine bağlı olduğu düşünülmektedir.

Öğrencilerin, %19'u blok sistemle, %47.1'i entegre sistemle, %33.9'u karışık sistemle öğrenim görmek istediğini belirtmiştir (Tablo 5).

Aygin ve Çınar'ın (1997) yaptığı çalışmada öğrencilerin %25'i blok sistemle, %39.7'si entegre sistemle, %35.9'u karışık sistemle öğrenim görmek istediğini belirtmiştir (10). Bu sonuç araştırmamızdan elde edilen sonuçla uygunluk göstermektedir.

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin, %22'sinin klinik uygulamada hemşirelik sürecini, %38.6'sının gözlemi, %31.9'unun bireysel öğretimi, %32.9'unun grup öğretimini, %53.2'sinin örnek olay sürecini, %69.2'sinin vaka tartışmasının kullanılmasını istedikleri saptanmıştır (Tablo 6).

Aygin ve Çınar'ın (1997) yaptığı çalışmada öğrencilerin %38.9'u hemşirelik sürecini, %24.2'si gözlemi, %13.9'u bireysel öğretimi klinik uygulamada kullanılmasını istediği yöntemler arasında birinci sırada belirtmiştir (10). Bu sonuçlar araştırmamızdaki sonuçlarla uygunluk göstermemektedir. Araştırmamızda öğrencilerin kendilerinin aktif olduğu vaka tartışmasının kullanılmasını daha fazla oranla istedikleri saptanmıştır.

Öğrencilerin, %91.2'sinin klinik uygulamada teorik bilgilerini pratiğe aktarmak istediği saptanmıştır (Tablo 6).

Fadıloğlu ve arkadaşları (1995) yaptığı çalışmada öğrencilerin %80.78'inin, yine Fadıloğlu ve arkadaşları (1997) yaptığı ayrı bir çalışmada öğrencilerin %86.27'sinin klinik uygulamada teorik bilgilerini pratiğe aktarmak istediğini saptamıştır (48, 49). Karaöz'ün (1997) yaptığı çalışmada öğrencilere klinik eğitimin kendilerine sağladığı katkılar hakkındaki düşünceleri sorulduğunda %80.6'sının öğrendiği işlemleri görme ve yapma olanağı bulduğu sonucu elde edilmiştir (67). Tüm bu sonuçlar çalışmamızdaki sonuçla uygunluk göstermektedir.

Öğrencilerin, %62.7'sinin hastane ortamını ve çalışma koşullarını görmek, %52.5'inin sağlık personelinin birbiriyle ve hastalarla olan iletişimini görmek, %62.4'ünün hastalıklar, ilaçlar ve yeni uygulamalar hakkında bilgi edinmek, %70.5'inin hastayla iletişim kurmayı ve empati yapmayı öğrenmek istediği, %85.8'inin klinik uygulama ortamında hastalara yapılan uygulamalarda aktif olmayı, %56.9'unun sağlık ekibi üyelerinin iyi yaklaşımını, %45.1'inin yeterli araç-gereç ve malzeme teminini, %45.4'ünün araştırma olanaklarının sağlanmasını, %81.7'sinin öğretim elemanlarının

anlayışlı ve destekleyici olmasını, %36.3'ünün hastanelerin fiziki koşullarını iyi olmasını beklediği saptanmıştır (Tablo 6).

Bahçecik ve arkadaşlarının (1997) yaptığı çalışmada Hemşirelik Yüksekokulu öğrencilerinin %25.1'inin klinik uygulama ortamında hastalara yapılan uygulamalarda aktif olmayı, %23.3'ünün sağlık ekibi üyelerinin iyi yaklaşımını, %13.5'inin hastanelerin fiziki koşullarını iyi olmasını, %13.5'inin yeterli araç-gereç ve malzeme teminini, %7.6'sının öğretim elemanlarının anlayışlı ve destekleyici olmasını beklediği saptanmıştır (11). Araştırmamızda ve Bahçecik ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada öğrencilerin klinik uygulama ortamında hastalara yapılan uygulamalarda aktif olmayı daha fazla oranla beklediği saptanmıştır.

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerden, Sağlık Meslek Lisesi mezunu olanların %47.3'ü çalıştığını, %52.7'si çalışmadığını belirtmiştir (Tablo 7).

Öğrencilerin, %36.6'sı 1.sınıfta, %33.2'si 2.sınıfta, %30.2'si 3.sınıfta okumaktadır (Tablo 8).

Jinekoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %45.8'i daha önce uygulama yaptığını, %54.2'si uygulama yapmadığını belirtmiştir (Tablo 9).

4.1.2. Öğrencilerin Uygulama Yaptığı Kliniğe İlişkin Değişkenler İle İlgili Bulguların İncelenmesi

Obstetri kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %64.7'si uygulamaya çıkmadan önce klinik ve uygulama hakkında kendilerine bilgi verildiğini, %35.3'ü bilgi verilmediğini belirtmişlerdir.

Jinekoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %68.3'ü uygulamaya çıkmadan önce klinik ve uygulama hakkında kendilerine bilgi verildiğini, %31.7'si bilgi verilmediğini belirtmişlerdir.

Genel Cerrahi (III) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %70'i uygulamaya çıkmadan önce klinik ve uygulama hakkında kendilerine bilgi verildiğini, %30'u bilgi verilmediğini belirtmişlerdir.

Genel Cerrahi(IV) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %54'ü uygulamaya çıkmadan önce klinik ve uygulama hakkında kendilerine bilgi verildiğini, %46'sı bilgi verilmediğini belirtmişlerdir.

Nöroşürürji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %70.2'si uygulamaya çıkmadan önce klinik ve uygulama hakkında kendilerine bilgi verildiğini, %29.8'i bilgi verilmediğini belirtmişlerdir.

GKD kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %75.5'i uygulamaya çıkmadan önce klinik ve uygulama hakkında kendilerine bilgi verildiğini, %24.5'i bilgi verilmediğini belirtmişlerdir.

Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %68'i uygulamaya çıkmadan önce klinik ve uygulama hakkında kendilerine bilgi verildiğini, %32'si bilgi verilmediğini belirtmişlerdir.

KBB kliniğine kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %73.9'u uygulamaya çıkmadan önce klinik ve uygulama hakkında kendilerine bilgi verildiğini, %26.1'i bilgi verilmediğini belirtmişlerdir.

Ortopedi (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %52.4'ü uygulamaya çıkmadan önce klinik ve uygulama hakkında kendilerine bilgi verildiğini, %47.6'sı bilgi verilmediğini belirtmişlerdir.

Ortopedi (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %80'i uygulamaya çıkmadan önce klinik ve uygulama hakkında kendilerine bilgi verildiğini, %20'si bilgi verilmediğini belirtmişlerdir.

Üroloji(I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %91.6'sı uygulamaya çıkmadan önce klinik ve uygulama hakkında kendilerine bilgi verildiğini, %8.40'ı bilgi verilmediğini belirtmişlerdir.

Üroloji(II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %66.6'sı uygulamaya çıkmadan önce klinik ve uygulama hakkında kendilerine bilgi verildiğini, %33.4'ü bilgi verilmediğini belirtmişlerdir.

Nöroloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %87.5'i uygulamaya çıkmadan önce klinik ve uygulama hakkında kendilerine bilgi verildiğini, %12.5'i bilgi verilmediğini belirtmişlerdir.

Dermatoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %44'ü uygulamaya çıkmadan önce klinik ve uygulama hakkında kendilerine bilgi verildiğini, %56'sı bilgi verilmediğini belirtmişlerdir.

Göz kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %69.6'sı uygulamaya çıkmadan önce klinik ve uygulama hakkında kendilerine bilgi verildiğini, %30.4'ü bilgi verilmediğini belirtmişlerdir.

Kardiyoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %65.2'si uygulamaya çıkmadan önce klinik ve uygulama hakkında kendilerine bilgi verildiğini, %34.8'i bilgi verilmediğini belirtmişlerdir (Tablo 10).

Tüm kliniklerde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda gelen tüm öğrencilerin büyük çoğunluğu uygulamaya çıkmadan önce klinik ve uygulama hakkında kendilerine bilgi verildiğini belirtmişlerdir. Öğrencilere klinik ve uygulama hakkında bilgi verilmesi öğrencinin kliniğe oryantasyonunu kolaylaştırmaktadır. Öğrencilerin kliniğe oryantasyonu, başarılı bir klinik öğrenim için öğrencinin özellikle bulunduğu ortamı tanınması ve bu ortamda kendini rahat hissetmesi açısından oldukça önemlidir (103). Bu nedenle bu sonucun klinik eğitimimiz için olumlu bir sonuç olduğu düşünülmektedir.

Obstetri kliniği hakkında kendisine açıklama yapılmayan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %43.3'ü klinikte çalışan ekibin tanıtılmasını, %70'i kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesini, %16.6'sı kantinin ve bireysel gereksinimlerin karşılanacağı yerlerin gösterilmesini, %90'ı kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesini, %46.6'sı klinik uygulamadaki beklentiler ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesini istediğini belirtmiştir.

Jinekoloji kliniği hakkında kendisine açıklama yapılmayan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %44.4'ü klinikte çalışan ekibin tanıtılmasını, %70.3'ü kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesini, %14.8'i kantinin ve bireysel gereksinimlerin karşılanacağı yerlerin gösterilmesini, %96.3'ü kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesini, %37'si klinik uygulamadaki beklentiler ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesini istediğini belirtmiştir.

Genel Cerrahi (III) kliniği hakkında kendisine açıklama yapılmayan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %73.3'ü klinikte çalışan ekibin tanıtılmasını, %80'i kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesini, %40'ı kantinin ve bireysel gereksinimlerin karşılanacağı yerlerin gösterilmesini, %73.3'ü kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesini, %40'ı klinik uygulamadaki beklentiler ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesini istediğini belirtmiştir.

Genel Cerrahi (IV) kliniği hakkında kendisine açıklama yapılmayan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %69.6'sı klinikte çalışan ekibin tanıtılmasını, %82.6'sı kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesini, %82.6'sı kantinin ve bireysel gereksinimlerin karşılanacağı yerlerin gösterilmesini, %95.6'sı kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesini, %56.5'i klinik uygulamadaki beklentiler ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesini istediğini belirtmiştir.

Nöroşürüri kliniği hakkında kendisine açıklama yapılmayan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %35.7'si klinikte çalışan ekibin tanıtılmasını, %64.3'ü kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesini, %42.8'i kantinin ve bireysel gereksinimlerin karşılanacağı yerlerin gösterilmesini, %85.7'si kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesini, %57.1'i klinik uygulamadaki beklentiler ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesini istediğini belirtmiştir.

Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniği hakkında kendisine açıklama yapılmayan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %33.3'ü klinikte çalışan ekibin tanıtılmasını, %75'i kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesini, %25'i kantinin ve bireysel gereksinimlerin karşılanacağı yerlerin gösterilmesini, %83.3'ü kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesini, %50'si klinik uygulamadaki beklentiler ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesini istediğini belirtmiştir.

Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi kliniği hakkında kendisine açıklama yapılmayan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %43.7'si klinikte çalışan ekibin tanıtılmasını, %93.7'si kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesini, %25'i kantinin ve bireysel gereksinimlerin karşılanacağı yerlerin gösterilmesini, %87.5'i kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesini, %37.5'i klinik uygulamadaki beklentiler ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesini istediğini belirtmiştir.

KBB kliniği hakkında kendisine açıklama yapılmayan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %66.6'sı klinikte çalışan ekibin tanıtılmasını, %83.3'ü kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesini, %33.3'ü kantinin ve bireysel gereksinimlerin karşılanacağı yerlerin gösterilmesini, %100'ü kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesini, %83.3'ü klinik uygulamadaki beklentiler ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesini istediğini belirtmiştir.

Ortopedi (I) kliniği hakkında kendisine açıklama yapılmayan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %50'si klinikte çalışan ekibin tanıtılmasını, %70'i kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesini, %60'ı kantinin ve bireysel gereksinimlerin karşılanacağı yerlerin gösterilmesini, %90'ı kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesini, %50'si klinik uygulamadaki beklentiler ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesini istediğini belirtmiştir.

Ortopedi (II) kliniği hakkında kendisine açıklama yapılmayan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %100'ü klinikte çalışan ekibin tanıtılmasını, %80'i kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesini, %60'ı kantinin ve bireysel gereksinimlerin karşılanacağı yerlerin gösterilmesini, %80'i kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesini, %20'si klinik uygulamadaki beklentiler ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesini istediğini belirtmiştir.

Üroloji (I) kliniği hakkında kendisine açıklama yapılmayan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %50'si klinikte çalışan ekibin tanıtılmasını, %50'si klinik uygulamadaki beklentiler ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesini istediğini belirtmiştir.

Üroloji (II) kliniği hakkında kendisine açıklama yapılmayan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %37.5'i klinikte çalışan ekibin tanıtılmasını, %75'i kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesini, %25'i kantinin ve bireysel gereksinimlerin karşılanacağı yerlerin gösterilmesini, %100'ü kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesini, %50'si klinik uygulamadaki beklentiler ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesini istediğini belirtmiştir.

Nöroloji kliniği hakkında kendisine açıklama yapılmayan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %66.6'sı kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesini, %66.6'sı klinik uygulamadaki beklentiler ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesini istediğini belirtmiştir.

Dermatoloji kliniği hakkında kendisine açıklama yapılmayan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %35.7'si klinikte çalışan ekibin tanıtılmasını, %71.4'ü kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesini, %28.6'sı kantinin ve bireysel gereksinimlerin karşılanacağı yerlerin gösterilmesini, %64.3'ü kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesini, %28.6'sı

klirik uygulamadaki beklentiler ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesini istediğini belirtmiştir.

Göz kliniği hakkında kendisine açıklama yapılmayan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %57.1'i klinikte çalışan ekibin tanıtılmasını, %85.7'si kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesini, %42.8'i kantinin ve bireysel gereksinimlerin karşılanacağı yerlerin gösterilmesini, %71.4'ü kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesini, %57.1'i klinik uygulamadaki beklentiler ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesini istediğini belirtmiştir.

Kardiyoloji kliniği hakkında kendisine açıklama yapılmayan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, %25'i klinikte çalışan ekibin tanıtılmasını, %75'i kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesini, %12.5'i kantinin ve bireysel gereksinimlerin karşılanacağı yerlerin gösterilmesini, %75'i kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesini, %25'i klinik uygulamadaki beklentiler ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesini istediğini belirtmiştir (Tablo 11).

Sonuç olarak tüm kliniklerde uygulama yapan öğrencilerin çoğunluğu, klinikte çalışan ekibin tanıtılmasını, kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesini, kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesini istemektedir. Uyer (1992) klinik ortamda öğrencileri çok fazla etkileme gücüne sahip olan unsurların öğrencilere tanıtılmasının zaman kaybı ve olası sorunları önlediğini belirtmektedir. Klinik uygulamaya ilk çıkıldığı gün öğrencilerin, klinik başhemşiresi, hemşireleri, hekimler ve diğer personelle tanıştırılması, kliniğin rutini ve kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Daha sonra kliniğin gezdirilip fiziksel yapının tanıtılmasının, malzemelerin, kantinin yeri ile bireysel gereksinimleri karşılayabilecekleri yerin gösterilmesinin önemini vurgulamaktadır. Öğrencilere kliniğin tanıtılmasının, başarılı bir klinik öğrenim için oldukça önemli olduğunu belirtmiştir (103). Araştırmamızdan elde ettiğimiz sonuçlar Uyer'in belirttikleriyle uygunluk göstermektedir.

Obstetri kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma konusundaki görüşleri incelendiğinde, %28.2'sinin yeterli, %49.4'ünün orta düzeyde yeterli, %22.4'ünün yetersiz buldukları saptanmıştır.

Jinekoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma konusundaki görüşleri incelendiğinde, %15.3'ünün yeterli, %44.7'sinin orta düzeyde yeterli, %40'ının yetersiz buldukları saptanmıştır.

Genel Cerrahi (III) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma konusundaki görüşleri incelendiğinde, %24'ünün yeterli, %50'sinin orta düzeyde yeterli, %26'sının yetersiz buldukları saptanmıştır.

Genel Cerrahi (IV) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma konusundaki görüşleri incelendiğinde, %12'sinin yeterli, %56'sının orta düzeyde yeterli, %32'sinin yetersiz buldukları saptanmıştır.

Nöroşürüri kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma konusundaki görüşleri incelendiğinde, %40.4'ünün yeterli, %42.5'inin orta düzeyde yeterli, %17.1'inin yetersiz buldukları saptanmıştır.

Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma konusundaki görüşleri incelendiğinde, %30.6'sının yeterli, %42.8'inin orta düzeyde yeterli, %26.6'sının yetersiz buldukları saptanmıştır.

Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma konusundaki görüşleri incelendiğinde, %8'inin yeterli, %30'unun orta düzeyde yeterli, %62'sinin yetersiz buldukları saptanmıştır.

KBB kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma konusundaki görüşleri incelendiğinde, %30.4'ünün yeterli, %56.5'inin orta düzeyde yeterli, %13.1'inin yetersiz buldukları saptanmıştır.

Ortopedi (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma konusundaki görüşleri incelendiğinde, %9.5'inin yeterli, %52.4'ünün orta düzeyde yeterli, %38.1'inin yetersiz buldukları saptanmıştır.

Ortopedi (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma konusundaki görüşleri incelendiğinde,

%28'inin yeterli, %60'ının orta düzeyde yeterli, %12'sinin yetersiz buldukları saptanmıştır.

Üroloji (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma konusundaki görüşleri incelendiğinde, %20.8'inin yeterli, %62.5'inin orta düzeyde yeterli, %16.7'sinin yetersiz buldukları saptanmıştır.

Üroloji (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma konusundaki görüşleri incelendiğinde, %8.3'ünün yeterli, %58.3'ünün orta düzeyde yeterli, %33.4'ünün yetersiz buldukları saptanmıştır.

Nöroloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma konusundaki görüşleri incelendiğinde, %25'inin yeterli, %54.2'sinin orta düzeyde yeterli, %20.8'inin yetersiz buldukları saptanmıştır.

Dermatoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma konusundaki görüşleri incelendiğinde, %20'sinin yeterli, %28'inin orta düzeyde yeterli, %52'sinin yetersiz buldukları saptanmıştır.

Göz kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma konusundaki görüşleri incelendiğinde, %8.7'sinin yeterli, %34.8'inin orta düzeyde yeterli, %56.5'sinin yetersiz buldukları saptanmıştır.

Kardiyooloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma konusundaki görüşleri incelendiğinde, %26.1'inin yeterli, %60.8'inin orta düzeyde yeterli, %13.1'inin yetersiz buldukları saptanmıştır (Tablo 12).

Hemen hemen tüm kliniklerde öğrenciler, teorik bilgilerini pratiğe orta düzeyde uygulayabildiklerini belirtmişlerdir. Bu durum öğrencilerin derslerde ideal uygulamaları öğrenip, kliniğe gittiklerinde çok farklı uygulamalarla karşılaşmalarına bağlanabilir. Ayrıca klinik uygulamanın yapıldığı sürede hasta ve değişik vaka sayısındaki azlık, öğrenci sayısının fazlalığı nedeniyle öğrencilerin öğrendiklerini pratiğe aktarmada zorluklar yaşadıklarını düşündürmektedir.

Obstetri kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin doyum aldıkları durumlar incelendiğinde, %28.3'ünün bilgilerini pekiştirmekten, %58.8'inin hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinik ekibin yaklaşımından, %2.4'ünün sorumlu öğretim elemanının yaklaşımı ve eğitiminden doyum aldığı saptanmıştır.

Jinekoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin doyum aldıkları durumlar incelendiğinde, %28.3'ünün bilgilerini pekiştirmekten, %56.5'inin hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinik ekibin yaklaşımından, %3.5'inin sorumlu öğretim elemanının yaklaşımı ve eğitiminden doyum aldığı saptanmıştır.

Genel Cerrahi (III) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin doyum aldıkları durumlar incelendiğinde, %32'sinin bilgilerini pekiştirmekten, %40'ının hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinik ekibin yaklaşımından, %6'sının sorumlu öğretim elemanının yaklaşımı ve eğitiminden doyum aldığı, %16'sının hiçbir şeyden doyum almadığı saptanmıştır.

Genel Cerrahi (IV) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin doyum aldıkları durumlar incelendiğinde, %14'ünün bilgilerini pekiştirmekten, %36'sının hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinik ekibin yaklaşımından, %8'inin sorumlu öğretim elemanının yaklaşımı ve eğitiminden doyum aldığı, %28'inin hiçbir şeyden doyum almadığı saptanmıştır.

Nöroşürürji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin doyum aldıkları durumlar incelendiğinde, %36.2'sinin bilgilerini pekiştirmekten, %46.8'inin hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinik ekibin yaklaşımından, %4.3'ünün sorumlu öğretim elemanının yaklaşımı ve eğitiminden doyum aldığı saptanmıştır.

Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin doyum aldıkları durumlar incelendiğinde, %63.3'ünün bilgilerini pekiştirmekten, %16.3'ünün hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinik ekibin yaklaşımından, %6.1'inin sorumlu öğretim elemanının yaklaşımı ve eğitiminden doyum aldığı saptanmıştır.

Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin doyum aldıkları durumlar incelendiğinde, %20'sinin bilgilerini pekiştirmekten, %40'ının hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve

klirik ekibin yaklaşımdan, %12'sinin sorumlu öğretim elemanın yaklaşımdı ve eğitimidn doyum aldığı, %16'sının hiçbir şeyden doyum almadığı saptanmıştır.

KBB kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin doyum aldıkları durumlar incelendiğinde, %39.2'sinin bilgilerini pekiştirmekten, %39.2'sinin hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinik ekibin yaklaşımdan doyum aldığı, %8.6'sının hiçbir şeyden doyum almadığı saptanmıştır.

Ortopedi (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin doyum aldıkları durumlar incelendiğinde, %19'unun bilgilerini pekiştirmekten, %28.6'sının hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinik ekibin yaklaşımdan, %9.5'inin sorumlu öğretim elemanın yaklaşımdı ve eğitimidn doyum aldığı, %14.3'ünün hiçbir şeyden doyum almadığı saptanmıştır.

Ortopedi (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin doyum aldıkları durumlar incelendiğinde, %4'ünün bilgilerini pekiştirmekten, %60'ının hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinik ekibin yaklaşımdan, %4'ünün sorumlu öğretim elemanın yaklaşımdı ve eğitimidn doyum aldığı, %16'sının hiçbir şeyden doyum almadığı saptanmıştır.

Üroloji (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin doyum aldıkları durumlar incelendiğinde, %37.5'inin bilgilerini pekiştirmekten, %20.8'inin hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinik ekibin yaklaşımdan doyum aldığı, %29.2'sinin hiçbir şeyden doyum almadığı saptanmıştır.

Üroloji (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin doyum aldıkları durumlar incelendiğinde, %41.6'sının bilgilerini pekiştirmekten, %25'inin hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinik ekibin yaklaşımdan, %4.2'sinin sorumlu öğretim elemanın yaklaşımdı ve eğitimidn doyum aldığı, %29.2'sinin hiçbir şeyden doyum almadığı saptanmıştır.

Nöroloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin doyum aldıkları durumlar incelendiğinde, %41.6'sının bilgilerini pekiştirmekten, %41.6'sının hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinik ekibin yaklaşımdan doyum aldığı, %4.3'ünün hiçbir şeyden doyum almadığı saptanmıştır.

Dermatoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin doyum aldıkları durumlar incelendiğinde, %24'ünün bilgilerini

pekiştirmekten, %44'ünün hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinik ekibin yaklaşımından doyum aldığı, %20'sinin hiçbir şeyden doyum almadığı saptanmıştır.

Göz kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin doyum aldıkları durumlar incelendiğinde, %34.8'inin bilgilerini pekiştirmekten, %30.5'inin hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinik ekibin yaklaşımından doyum aldığı, %21.7'sinin hiçbir şeyden doyum almadığı saptanmıştır.

Kardiyoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin doyum aldıkları durumlar incelendiğinde, %17.4'ünün bilgilerini pekiştirmekten, %52.2'sinin hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinik ekibin yaklaşımından, %13'ünün sorumlu öğretim elemanın yaklaşımı ve eğitiminden doyum aldığı, %8.7'sinin hiçbir şeyden doyum almadığı saptanmıştır (Tablo 13).

Tüm kliniklerde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda gelen tüm öğrencilerin büyük çoğunluğu "hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinik ekibin yaklaşımından" doyum aldığını belirtmiştir. Jackson ve Mannix'in belirttiğine göre, Hart ve Rotem (1994) yaptığı bir araştırmada, hemşirelik öğrencilerinin klinik ekiple pozitif ilişki içinde olmaya çok önem verdiklerini ve klinik ekip tarafından kabullenilmeye çok fazla ihtiyaç duyduklarını saptamıştır (62). Ulupınar ve Ekizler (1997) yaptığı çalışmada, öğrencilerin çoğunluğunun klinik uygulamada hastalara yardımcı olmaktan doyum aldığını saptamıştır (100). Bu sonuçlar bizim araştırmamızdaki sonuçla uygunluk göstermektedir.

4.1.3. Öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeğine Verdikleri Yanıtların ve Kliniklerin Toplam Puan Ortalamasının İncelenmesi

"Hemşirelik öğrencileri klinikte, klinikteki hemşirelerden daha çok kendi arkadaşlarından öğreniyorlar" ifadesine(1.madde), Obstetri kliniğinde uygulama yapan tüm öğrencilerin %40'ı, Jinekoloji'dekilerin %40'ı, Genel Cerrahi(III)'dekilerin %20'si, Genel Cerrahi(IV)'dekilerin %58'i, Nöroşürürji'dekilerin %30'u, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi'ndekilerin %36.73'ü, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi'dekilerin %40'ı, KBB'dekilerin %56.52'si, Ortopedi(I)'dekilerin %52.38'i, Ortopedi(II)'dekilerin %48'i, Üroloji(I)'dekilerin %54.17'si, Üroloji(II)'dekilerin %50'si, Nöroloji'dekilerin %25'i, Dermatoloji'dekilerin %36'sı, Göz'dekilerin %26.09'u, Kardiyoloji'dekilerin %56.52'si katıldığını belirtmiştir. Hemşirelik eğitimi bilginin yanı sıra beceri ve davranış geliştirmeyi de amaçlamaktadır. Beceri ve davranış geliştirmek ancak klinik uygulamalar ile mümkün

olmaktadır. Yazıcı'nın (1997) belirttiği gibi, klinikte çalışan hemşirelerin hemşire aday öğrencilere bilgi-beceri transferi yaparak çalışmalarını, mesleki gelişimleri açısından önem taşımaktadır (116). Araştırmamızdan elde ettiğimiz sonucun, öğrencilerin ve eğitimcilerinin kliniklerde sadece uygulama süresince bulunması nedeniyle klinik hemşireleri tarafından kabul ve destek görmesindeki eksiklikten kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca I. sınıf öğrencilerinin uygulama yaptıkları kliniklerde daha fazla oranda kendi arkadaşlarından öğrendiklerini belirtmeleri, öğrencilerin ilk klinik uygulamalarında klinik hemşireleri ile iletişime girmekte zorluklar yaşadıklarını düşündürmektedir.

“Bu klinikte öğrencilerin kullanabileceği kitap, makale gibi öğrenmeye yardımcı kaynaklar mevcuttur” ifadesine(2.madde), Obstetri kliniğinde uygulama yapan tüm öğrencilerin %39'u, Jinekoloji'dekilerin %41'i, Genel Cerrahi(III)'dekilerin %34'ü, Genel Cerrahi(IV)'dekilerin %56'sı, Nöroşürürji'dekilerin %60'ı, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi'ndekilerin %36.73'ü, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi'dekilerin %44'ü, KBB'dekilerin %65.22'si, Ortopedi(I)'dekilerin %28.58'i, Ortopedi(II)'dekilerin %56'sı, Üroloji(I)'dekilerin %58.33'ü, Üroloji(II)'dekilerin %45.83'ü, Nöroloji'dekilerin %41.66'sı, Dermatoloji'dekilerin %48'i, Göz'dekilerin %34.78'i, Kardiyoloji'dekilerin %30.43'ü katıldığını belirtmiştir. Bu sonucun, öğrencilerin uygulama yaptıkları kliniklerde, kliniğe özgü eğitim materyalleri, hasta eğitim kitapçıkları ve broşürleri bulunması ile ilgili olduğu düşünülmektedir.

“Sorumlu öğretim elemanı zamanının çoğunu öğrencilerin öğretimi için kullanıyor” ifadesine(3.madde), Obstetri kliniğinde uygulama yapan tüm öğrencilerin %39'u, Jinekoloji'dekilerin %41'i, Genel Cerrahi(III)'dekilerin %52'si, Genel Cerrahi(IV)'dekilerin %40'ı, Nöroşürürji'dekilerin %51'i, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi'ndekilerin %46.94'ü, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi'dekilerin %52'si, KBB'dekilerin %60.87'si, Ortopedi(I)'dekilerin %57.14'ü, Ortopedi(II)'dekilerin %48'i, Üroloji(I)'dekilerin %58.33'ü, Üroloji(II)'dekilerin %37.5'i, Nöroloji'dekilerin %66.67'si, Dermatoloji'dekilerin %28'i, Göz'dekilerin %56.52'si, Kardiyoloji'dekilerin %43.48'i katılmadığını belirtmiştir. Bu sonucun, klinik uygulamadan sorumlu öğretim elemanlarının çoğunluğunun yüksek lisans ve doktora öğrencisi olması nedeniyle klinik uygulama saatleriyle eğitimcinin bazı derslerinin aynı saatlerde olması, öğretim elemanlarının klinik

uygulama dönemlerinde katıldıkları panel ve kongreler nedeniyle öğrencilerin klinik uygulamada bazen yalnız bırakılmalarıyla ilgili olduğu düşünülmektedir.

“Hemşirelik öğrencilerinin soru sormaksızın klinikte çalışan hemşirelerin tüm istemlerini yerine getirmesi bekleniyor” ifadesine(4.madde), Obstetri kliniğinde uygulama yapan tüm öğrencilerin %16’sı, Jinekoloji’dekilerin %18’i, Genel Cerrahi(III)’dekilerin %28’i, Genel Cerrahi(IV)’dekilerin %30’u, Nöroşürürji’dekilerin %42.5’i, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi’ndekilerin %32.66’sı, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi’dekilerin %40’ı, KBB’dekilerin %60.87’si, Ortopedi(I)’dekilerin %66.67’si, Ortopedi(II)’dekilerin %44’ü, Üroloji(I)’dekilerin %50’si, Üroloji(II)’dekilerin %45.83’ü, Nöroloji’dekilerin %75’i, Dermatoloji’dekilerin %60’ı, Göz’dekilerin %39.13’ü, Kardiyoloji’dekilerin %69.57’si katılmadığını belirtmiştir. Jackson ve Mannix (2001) uygulama yapılan klinikte öğrenciler üzerinde etkili olan hemşire davranışlarını; anlayış gösterilmesi, arkadaş gibi sıcak olunması, ilgi gösterilmesi ve açıklama yapılması olarak belirtmiştir (62). Klinik uygulamalarda öğretimin planlanması öğretim elemanlarının davranışı ve deneyimiyle yakından ilişkilidir ve bazen hemşirelerin öğretime katkı sağlamayan istemlerini reddetmeleri gerekebilir. I. sınıf öğrencilerinin uygulama yaptıkları klinikler için bu ifadeye katılmadığını belirtme oranı daha fazladır. Bu sonuç, I. sınıftaki öğrencilerin sorumlu öğretim elemanları tarafından, hemşirelerin istemlerine karşı daha fazla korunduklarını düşündürmüştür.

“Sorumlu öğretim elemanı hemşirelik öğrencilerinin öğrenim gereksinimlerine büyük önem veriyor” ifadesine(5.madde), Obstetri kliniğinde uygulama yapan tüm öğrencilerin %39’u, Jinekoloji’dekilerin %52’si, Genel Cerrahi(III)’dekilerin %52’si, Genel Cerrahi(IV)’dekilerin %46’sı, Nöroşürürji’dekilerin %68’i, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi’ndekilerin %48.98’i, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi’dekilerin %58’i, KBB’dekilerin %60.87’si, Ortopedi(I)’dekilerin %52.38’i, Ortopedi(II)’dekilerin %48’i, Üroloji(I)’dekilerin %62.50’si, Üroloji(II)’dekilerin %37.51’i, Nöroloji’dekilerin %75’i, Dermatoloji’dekilerin %44’ü, Göz’dekilerin %60.86’sı, Kardiyoloji’dekilerin %47.83’ü katılmadığını belirtmiştir. Bu sonucun, klinik uygulamada öğrenci sayısının fazlalığı nedeniyle eğitimcilerin öğrenciler ile birebir ilgilenememesi, hasta sayısının öğrenci sayısına göre azlığı nedeniyle, öğrencilerin teorik olarak anlatılan bilgilerinin bazılarının klinik uygulamada her öğrenciye uygulatılamaması ile ilgili olduğu düşünülmektedir.

“Sorumlu öğretim elemanı hemşirelik öğrencilerini bir öğrenciden çok bir çalışan olarak görüyor” ifadesine(6.madde), Obstetri kliniğinde uygulama yapan tüm öğrencilerin %56’sı, Jinekoloji’dekilerin %51’i, Genel Cerrahi(III)’dekilerin %48’i, Genel Cerrahi(IV)’dekilerin %50’si, Nöroşürüj’dekilerin %44.5’i, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi’ndekilerin %55.1’i, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi’dekilerin %56’sı, KBB’dekilerin %60.87’si, Ortopedi(I)’dekilerin %42.85’i, Ortopedi(II)’dekilerin %48’i, Üroloji(I)’dekilerin %50’si, Üroloji(II)’dekilerin %58.33’ü, Nöroloji’dekilerin %50’si, Dermatoloji’dekilerin %56’sı, Göz’dekilerin %56.53’ü, Kardiyoloji’dekilerin %52.18’i katılmadığını belirtmiştir. Bu sonuç, öğrencilerin kliniklerde iş bitirici olarak algılanmadığını düşündürmektedir. Öğrencilerin klinik çalışanları tarafından iş bitirici olarak görüldüğü ve klinik öğretmenlerin de buna uyduğu durumlarda, öğrenci ya kendisine gerekmeyen işlemleri yapma yada gereğinden fazla tekrarlamayla karşı karşıya kalmakta, ancak kendi gereksinimini tam olarak bilmediği için de bu durum karşısında uygun bir tepki verememektedir. Bu nedenle, Uyer (1992) klinik uygulamalarda en önemli noktanın öğrenciye kazandırılması planlanan davranışın hiçbir koşulda gözden kaçırılmaması ve öğrencinin öğrenim gereksinimlerine büyük önem verilmesi gerektiğini belirtmiştir (103).

“Sorumlu öğretim elemanından en yeni öğrenciye kadar klinikteki bütün elemanlar, kendilerini sağlık bakım ekibinin bir parçası olarak hissediyorlar” ifadesine(7.madde), Obstetri kliniğinde uygulama yapan tüm öğrencilerin %15’i, Jinekoloji’dekilerin %15’i, Genel Cerrahi(III)’dekilerin %22’si, Genel Cerrahi(IV)’dekilerin %38’i, Nöroşürüj’dekilerin %55’i, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi’ndekilerin %44.9’u, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi’dekilerin %38’i, KBB’dekilerin %34.78’i, Ortopedi(I)’dekilerin %47.62’si, Ortopedi(II)’dekilerin %44’ü, Üroloji(I)’dekilerin %50’si, Üroloji(II)’dekilerin %33.33’ü, Nöroloji’dekilerin %33.33’ü, Dermatoloji’dekilerin %40’ı, Göz’dekilerin %26.09’ı, Kardiyoloji’dekilerin %60.87’si katıldığını belirtmiştir. Bu sonuç, bazı öğrencilerin kliniklerde sağlık ekibi üyeleri tarafından kabullenildiklerini hissettiklerini göstermektedir. Jackson ve Mannix’in belirttiğine göre, Hart ve Rotem (1994) yaptığı çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin klinikteki ekiple pozitif ilişki kurmaya ve klinik ekibin bir parçası olarak kabul edilmeye son derece önem verdiğini ifade etmişlerdir (62). Klinik uygulamalar sırasında öğrenciler ve öğretim elemanları çalıştıkları ortamlarda sağlık ekibi üyeleri tarafından ekibin üyesi olarak kabul edilmeleri uygulamanın daha etkin olarak yapılmasında oldukça önem taşımaktadır.

“Klinik uygulama saatlerinin planlanması hemşirelik öğrencisinin mümkün olan en fazla deneyimi kazanmasına izin verilecek şekilde yapılıyor” ifadesine(8.madde), Obstetri kliniğinde uygulama yapan tüm öğrencilerin %43’ü, Jinekoloji’dekilerin %41’i, Genel Cerrahi(III)’dekilerin %46’sı, Genel Cerrahi(IV)’dekilerin %34’ü, Nöroşürüj’dekilerin %44.5’i, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi’nde dekilerin %38.78’i, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi’dekilerin %36’sı, KBB’dekilerin %47.82’si, Ortopedi(I)’dekilerin %42.86’sı, Ortopedi(II)’dekilerin %68’i, Üroloji(I)’dekilerin %54.17’si, Üroloji(II)’dekilerin %41.67’si, Nöroloji’dekilerin %45.83’ü, Dermatoloji’dekilerin %52’si, Göz’dekilerin %52.17’si, Kardiyoloji’dekilerin %60.87’si katılmadığını belirtmiştir. Ulusoy (1987), öğrencilere 8-16 saatleri arasında tam gün klinik uygulama yaptırılabilceği gibi, 8-12 saatleri arasında yarım gün de klinik uygulamaya çıkarılabileceğini belirtmiştir. Fakat yarım günlük klinik uygulamanın 12-16 saatleri arasında yapılmasının verimli olmayacağını belirtmiştir (102). Araştırmamızdan elde ettiğimiz sonuç bazı öğrencilerin klinik uygulama saatlerini uygun bulmadıklarını göstermektedir. Bu sonucun, kliniklerdeki rutin işlemlerin azlığına ve öğrenci sayısı fazlalığı nedeniyle teorik bilgilerini pratiğe aktaramamasına bağlı olduğu düşünülmektedir.

“Bu klinikte kazandığım deneyimlerden memnunum” ifadesine(9.madde), Obstetri kliniğinde uygulama yapan tüm öğrencilerin %46’sı, Jinekoloji’dekilerin %39’u, Genel Cerrahi(III)’dekilerin %48’i, Genel Cerrahi(IV)’dekilerin %32’si, Nöroşürüj’dekilerin %62’si, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi’nde dekilerin %48.98’i, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi’dekilerin %42’si, KBB’dekilerin %39.14’ü, Ortopedi(I)’dekilerin %42.86’sı, Ortopedi(II)’dekilerin %48’i, Üroloji(I)’dekilerin %70.83’ü, Üroloji(II)’dekilerin %50’si, Nöroloji’dekilerin %58.33’ü, Dermatoloji’dekilerin %36’sı, Göz’dekilerin %34.79’u, Kardiyoloji’dekilerin %73.91’i katıldığını belirtmiştir. Hangi öğrencinin, hangi klinikte, ne zaman ve ne süre ile bulunacağını klinik uygulama planı ile önceden belirlenmektedir (103). Klinik uygulama planı kapsamına girecek kliniklerde geçirilecek süre, geliştirilmesi planlanan davranışlara ve öğrenim hedeflerine göre önceden planlandığı için öğrencilerin çoğunluğunun bu ifadeye katıldığı düşünülmektedir.

“Bu klinikte iş paylaşımından çok hasta paylaşımı uygulanıyor” ifadesine(10), Obstetri kliniğinde uygulama yapan tüm öğrencilerin %40’ı, Jinekoloji’dekilerin %52’si, Genel Cerrahi(III)’dekilerin %36’sı, Genel Cerrahi(IV)’dekilerin %48’i, Nöroşürüj’dekilerin %49’u, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi’nde dekilerin %42.86’sı, Plastik

ve Rekonstrüktif Cerrahi'dekilerin %40'ı, KBB'dekilerin %43.48'i, Ortopedi(I)'dekilerin %38.1'i, Ortopedi(II)'dekilerin %36'sı, Üroloji(I)'dekilerin %33.33'ü, Üroloji(II)'dekilerin %12.5'i, Nöroloji'dekilerin %45.83'ü, Dermatoloji'dekilerin %24'ü, Göz'dekilerin %34.79'u, Kardiyoloji'dekilerin %26.09'u katıldığını belirtmiştir. Hasta merkezli çalışma, hastaların ihtiyaçlarının farkında olunması, hastanın bir birey olarak ele alınmasını sağlamaktadır (34). Bu sonuç, son zamanlarda hemşirelik bilimindeki gelişmeler ile hasta merkezli çalışmanın önemin anlaşılmasına ve klinikteki hemşirelerin hasta merkezli çalışmalarına bağlanabilir.

“Sorumlu öğretim elemanın öğrenciler için bu klinikte rotasyon programı dışında bir öğretim programı vardı” ifadesine(11.madde), Obstetri kliniğinde uygulama yapan tüm öğrencilerin %32'si, Jinekoloji'dekilerin %24'ü, Genel Cerrahi(III)'dekilerin %46'sı, Genel Cerrahi(IV)'dekilerin %40'ı, Nöroşürürji'dekilerin %53'ü, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi'ndekilerin %34.69'u, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi'dekilerin %58'i, KBB'dekilerin %30.43'ü, Ortopedi(I)'dekilerin %9.52'si, Ortopedi(II)'dekilerin %24'ü, Üroloji(I)'dekilerin %41.67'si, Üroloji(II)'dekilerin %37.5'i, Nöroloji'dekilerin %12.5'i, Dermatoloji'dekilerin %44'ü, Göz'dekilerin %47.83'ü, Kardiyoloji'dekilerin %17.39'u katıldığını belirtmiştir. Klinik uygulamada öğrencinin gereksinimine, öğrenci ve konunun özelliğine ve eğitiminin yeteneğine göre seçilerek kullanılacak öğretim yöntem ve teknikleri öğrenimin kalıcı olmasında büyük yarar sağlamaktadır (103) ve genellikle hemşirelik süreci, gözlem, bireysel öğretim, grup öğretimi, örnek olay süreci, vaka tartışması gibi öğretim yöntem ve teknikleri kullanılmaktadır. Bu sonucun, bazı eğitimcilerin belli bir öğretim programı dahilinde, öğretim yöntem ve tekniklerini kullanmasına bağlı olduğu düşünülmektedir.

“Sorumlu öğretim elemanı stajda bizimle ilgileneceği yerde kendince çok daha önemli işlerle meşguldü” ifadesine(12.madde), Obstetri kliniğinde uygulama yapan tüm öğrencilerin %64'ü, Jinekoloji'dekilerin %56'sı, Genel Cerrahi(III)'dekilerin %34'ü, Genel Cerrahi(IV)'dekilerin %58'i, Nöroşürürji'dekilerin %62'si, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi'ndekilerin %67.35'i, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi'dekilerin %52'si, KBB'dekilerin %60.86'sı, Ortopedi(I)'dekilerin %47.62'si, Ortopedi(II)'dekilerin %44'ü, Üroloji(I)'dekilerin %45.83'ü, Üroloji(II)'dekilerin %54.17'si, Nöroloji'dekilerin %37.50'si, Dermatoloji'dekilerin %44'ü, Göz'dekilerin %56.52'si, Kardiyoloji'dekilerin %43.48'i katılmadığını belirtmiştir. Hemşire eğitimciler öğrenci eğitiminden, öğrencinin

kliniğindeki çalışmalarından ve klinik alanda doyum sağlayıcı bir öğrenme ortamı oluşturmaktan sorumludurlar. Öğrenci hemşirelerin klinikte görevlendirilmesi, klinikte hastaya bakım veren öğrenci hemşirelerin yeterliliğinin gözlenmesi ve değerlendirilmesi, öğrencilerin öğrenmesinin kolaylaştırılması ve onlara rehberlik edilmesi, öğrenci hemşirelerde, mezun hemşirelere eşit düzeyde bakım becerisi geliştirilmesi gibi çok önemli görevleri üstlenmektedir (25). Bu sonucun, eğitimcilerin sorumluluklarının öğrenciler tarafından öneminin kavranılmasıyla ilgili olduğu düşünülmektedir

“Bu klinikte çok fazla rutin iş var” ifadesine(13.madde), Obstetri kliniğinde uygulama yapan tüm öğrencilerin %34’ü, Jinekoloji’dekilerin %29’u, Genel Cerrahi(III)’dekilerin %30’u, Genel Cerrahi(IV)’dekilerin %44’ü, Nöroşürürji’dekilerin %34’ü, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi’ndekilerin %18.37’si, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi’dekilerin %48’i, KBB’dekilerin %47.83’ü, Ortopedi(I)’dekilerin %28.57’si, Ortopedi(II)’dekilerin %32’si, Üroloji(I)’dekilerin %20.83’ü, Üroloji(II)’dekilerin %41.67’si, Nöroloji’dekilerin %25’i, Dermatoloji’dekilerin %44’ü, Göz’dekilerin %47.83’ü, Kardiyoloji’dekilerin %30.43’ü katılmadığını belirtmiştir. Bu sonucun, klinik uygulamada öğrenci sayısının fazlalığı, hasta sayısının öğrenci sayısına göre azlığı ve eğitimcinin çok fazla öğrenci ile uygulama yapması nedeniyle, öğrencilerin teorik olarak anlatılan bilgilerinin bazılarının klinik uygulamada gösterilmemesi yada klinikteki tedavi ve rutin işlemlerin uygulama saatleriyle aynı zamanda olmaması ile ilgili olduğu düşünülmektedir.

“Bu klinikte her hasta için bireyselleştirilmiş hemşirelik bakımı veriliyor” ifadesine(14.madde), Obstetri kliniğinde uygulama yapan tüm öğrencilerin %34’ü, Jinekoloji’dekilerin %27’si, Genel Cerrahi(III)’dekilerin %28’i, Genel Cerrahi(IV)’dekilerin %40’ı, Nöroşürürji’dekilerin %30’u, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi’ndekilerin %30.62’si, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi’dekilerin %22’si, KBB’dekilerin %34.78’i, Ortopedi(I)’dekilerin %33.33’ü, Ortopedi(II)’dekilerin %32’si, Üroloji(I)’dekilerin %25’i, Üroloji(II)’dekilerin %33.33’ü, Nöroloji’dekilerin %29.16’sı, Dermatoloji’dekilerin %44’ü, Göz’dekilerin %43.48’i, Kardiyoloji’dekilerin %21.74’ü katılmadığını belirtmiştir. Bu sonucun, hemşirelerin kliniklerde genellikle hasta paylaşımı sistemini uygulamasına rağmen, her hastanın bir birey olarak ele alınıp her hastaya özgü hemşirelik bakım planı geliştirilmesindeki eksikliklerden kaynaklandığı düşünülmektedir.

“Biz öğrenciler genellikle istediğimiz kadar soru sorabiliriz” ifadesine(15.madde), Obstetri kliniğinde uygulama yapan tüm öğrencilerin %28’i, Jinekoloji’dekilerin %31’i, Genel Cerrahi(III)’dekilerin %40’ı, Genel Cerrahi(IV)’dekilerin %30’u, Nöroşürürji’dekilerin %49’u, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi’ndekilerin %42.86’sı, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi’dekilerin %38’i, KBB’dekilerin %56.52’si, Ortopedi(I)’dekilerin %42.86’sı, Ortopedi(II)’dekilerin %36’sı, Üroloji(I)’dekilerin %58.34’ü, Üroloji(II)’dekilerin %41.67’si, Nöroloji’dekilerin %54.17’si, Dermatoloji’dekilerin %60’ı, Göz’dekilerin %52.18’i, Kardiyoloji’dekilerin %65.22’si katıldığını belirtmiştir. Bu sonucun, öğrencilerin kendilerini klinik ekibin bir parçası olarak görmeleri, öğretim elemanları ile iletişimlerinin iyi olması ve kendilerini klinik ortamda rahat hissetmeleri ile ilgili olduğu düşünülmektedir.

“Bu klinik benim öğrenimim için iyi bir birimdi” ifadesine(16.madde), Obstetri kliniğinde uygulama yapan tüm öğrencilerin %44’ü, Jinekoloji’dekilerin %32’si, Genel Cerrahi(III)’dekilerin %40’ı, Genel Cerrahi(IV)’dekilerin %32’si, Nöroşürürji’dekilerin %53’ü, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi’ndekilerin %46.94’ü, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi’dekilerin %36’sı, KBB’dekilerin %34.78’i, Ortopedi(I)’dekilerin %23.81’i, Ortopedi(II)’dekilerin %52’si, Üroloji(I)’dekilerin %54.16’sı, Üroloji(II)’dekilerin %33.33’ü, Nöroloji’dekilerin %45.83’ü, Dermatoloji’dekilerin %20’si, Göz’dekilerin %17.39’u, Kardiyoloji’dekilerin %73.91’i katıldığını belirtmiştir. Hangi öğrencinin, hangi klinikte, ne zaman ve ne süre ile bulunacağı öğrencinin uygulamasını yaptığı dersin özelliğine göre önceden planlanmaktadır (103). Uygulamanın yapıldığı dersin temel aldığı davranışlar ön plana alınarak öğrencilerin uygulama yaptığı klinikler belirlendiği için öğrencilerin bu ifadeye katıldığı düşünülmektedir.

“Yaptığım işler genellikle ilginçti” ifadesine(17.madde), Obstetri kliniğinde uygulama yapan tüm öğrencilerin %44’ü, Jinekoloji’dekilerin %58’i, Genel Cerrahi(III)’dekilerin %32’si, Genel Cerrahi(IV)’dekilerin %48’i, Nöroşürürji’dekilerin %32’si, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi’ndekilerin %42.86’sı, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi’dekilerin %40’ı, KBB’dekilerin %60.87’si, Ortopedi(I)’dekilerin %42.86’sı, Ortopedi(II)’dekilerin %48’i, Üroloji(I)’dekilerin %54.17’si, Üroloji(II)’dekilerin %54.16’sı, Nöroloji’dekilerin %33.33’ü, Dermatoloji’dekilerin %72’si, Göz’dekilerin %56.52’si, Kardiyoloji’dekilerin %47.83’ü katılmadığını belirtmiştir. Bu sonucun, klinik uygulamada öğrenci sayısının fazlalığı, hasta sayısının azlığı ve eğitiminin çok fazla

öğrenci ile uygulama yapması nedeniyle yada klinikteki tedavi ve diğer hemşirelik işlemlerinin uygulama saatlerine rastlamaması ile ilgili olduğu düşünülmektedir.

“Stajda edindiğim deneyimler hemşire olmak için beni daha fazla heveslendirmiştir” ifadesine(18.madde), Obstetri kliniğinde uygulama yapan tüm öğrencilerin %28'i, Jinekoloji'dekilerin %18'i, Genel Cerrahi(III)'dekilerin %38'i, Genel Cerrahi(IV)'dekilerin %28'i, Nöroşürürji'dekilerin %51'i, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi'ndekilerin %38.78'i, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi'dekilerin %20'si, KBB'dekilerin %47.83'ü, Ortopedi(I)'dekilerin %28.57'si, Ortopedi(II)'dekilerin %20'si, Üroloji(I)'dekilerin %50'si, Üroloji(II)'dekilerin %54.17'si, Nöroloji'dekilerin %29.17'si, Dermatoloji'dekilerin %36'sı, Göz'dekilerin %26.09'u, Kardiyoloji'dekilerin %26.08'i katıldığını belirtmiştir. Uygulamanın yapıldığı dersin temel aldığı davranışlar ön plana alınarak, klinik ortam öğretim-öğrenim hedefleri doğrultusunda düzenlenmeye çalışıldığı için öğrencilerin bu ifadeye katıldığı düşünülmektedir. Ayrıca Hemşirelik Yüksekolulu'na isteksiz olarak gelen bazı öğrencilerin, uygulamalarda yaşadıkları deneyimlerin onların mesleği kabullenmelerinde ve okumaktan memnun olmalarında önemli rol oynadığı düşünülmektedir.

“Bu klinikten hem hastalar hem de hemşireler memnundu” ifadesine(19.madde), Obstetri kliniğinde uygulama yapan tüm öğrencilerin %50'si, Jinekoloji'dekilerin %27'si, Genel Cerrahi(III)'dekilerin %38'i, Genel Cerrahi(IV)'dekilerin %38'i, Nöroşürürji'dekilerin %51.1'i, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi'ndekilerin %38.78'i, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi'dekilerin %48'i, KBB'dekilerin %43.48'i, Ortopedi(I)'dekilerin %38.1'i, Ortopedi(II)'dekilerin %36'sı, Üroloji(I)'dekilerin %62.50'si, Üroloji(II)'dekilerin %41.67'si, Nöroloji'dekilerin %41.67'si, Dermatoloji'dekilerin %32'si, Göz'dekilerin %47.82'si, Kardiyoloji'dekilerin %30.43'ü katıldığını belirtmiştir. Hasta merkezli çalışma, hastaların ihtiyaçlarının farkında olunması, hastanın bir birey olarak ele alınmasını sağlamaktadır (34). Bu sonucun, son yıllarda klinikteki hemşirelerin hasta merkezli çalışması nedeniyle hastaların aldıkları hemşirelik bakımından memnun olmasına, hemşirelerin de bilimsel bir yaklaşım ile bağımsız fonksiyonlarını daha fazla kullanmalarının doyumunu hissetmelerine bağlı olduğu düşünülmektedir:

“Bu klinikte sorularımız genellikle tatminkar bir şekilde cevaplandırılıyor” ifadesine(20.madde), Obstetri kliniğinde uygulama yapan tüm öğrencilerin %34'ü,

Jinekoloji'dekilerin %28'i, Genel Cerrahi(III)'dekilerin %48'i, Genel Cerrahi(IV)'dekilerin %26'sı, Nöroşürürji'dekilerin %55'i, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi'ndekilerin %44.9'u, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi'dekilerin %40'ı, KBB'dekilerin %52.17'si, Ortopedi(I)'dekilerin %38.1'i, Ortopedi(II)'dekilerin %44'ü, Üroloji(I)'dekilerin %58.33'ü, Üroloji(II)'dekilerin %37.5'i, Nöroloji'dekilerin %54.17'si, Dermatoloji'dekilerin %32'si, Göz'dekilerin %69.56'sı, Kardiyoloji'dekilerin %56.52'si katıldığını belirtmiştir. . Bu sonucun, öğrencilerin kendilerini klinik ekibin bir parçası olarak görmeleri, öğretim elemanları ile iletişimlerinin iyi olması ve kendilerini klinik ortamda rahat hissetmeleri ile ilgili olduğu düşünülmektedir.

“Bana bir birey olarak değil, tüm diğer öğrenciler gibi davranıldığını hissettim” ifadesine(21.madde), Obstetri kliniğinde uygulama yapan tüm öğrencilerin %59'u, Jinekoloji'dekilerin %56'sı, Genel Cerrahi(III)'dekilerin %46'sı, Genel Cerrahi(IV)'dekilerin %62'si, Nöroşürürji'dekilerin %45'i, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi'ndekilerin %46.94'ü, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi'dekilerin %46'sı, KBB'dekilerin %60.87'si, Ortopedi(I)'dekilerin %38.1'i, Ortopedi(II)'dekilerin %44'ü, Üroloji(I)'dekilerin %45.83'ü, Üroloji(II)'dekilerin %54.17'si, Nöroloji'dekilerin %33.33'ü, Dermatoloji'dekilerin %52'si, Göz'dekilerin %47.83'ü, Kardiyoloji'dekilerin %30.43'ü katıldığını belirtmiştir. Çavuşoğlu'nun (1991) belirttiğine göre, klinik ortamda eğitimcinin öğrencileri eğitmesi, onlar için etkili öğrenim faaliyetlerini kolaylaştırması, öğrencilere rehberlik yapması, onları cesaretlendirmesi ve öğrencilere bir birey olarak saygı göstermesi gerekmektedir (24). Öğrenciler, eğitimcilerinin kendilerini bir birey olduğunu kabul ettiği, bireysel olarak ilgilendiğini gördükleri zaman öğrenmeye daha çok motive olmaktadır (24,103). Bu sonucun, öğrencilerin sayısının fazlalığından dolayı öğretim elemanlarının her öğrenciyle bireysel olarak ilgilenme zamanı bulamamasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

“Bu klinikte gerçekten hastaların gereksinimlerine öncelik veriliyor” ifadesine(22.madde), Obstetri kliniğinde uygulama yapan tüm öğrencilerin %35'i, Jinekoloji'dekilerin %21'i, Genel Cerrahi(III)'dekilerin %44'ü, Genel Cerrahi(IV)'dekilerin %36'sı, Nöroşürürji'dekilerin %49'u, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi'ndekilerin %38.78'i, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi'dekilerin %36'sı, KBB'dekilerin %65.22'si, Ortopedi(I)'dekilerin %47.62'si, Ortopedi(II)'dekilerin %60'ı, Üroloji(I)'dekilerin %62.5'i, Üroloji(II)'dekilerin %54.17'si, Nöroloji'dekilerin %50'si,

Dermatoloji'dekilerin %32'si, Göz'dekilerin %21.74'ü, Kardiyoloji'dekilerin %52.17'si katıldığını belirtmiştir. Bu sonucun, hemşirelik bilimindeki gelişmeler doğrultusunda hasta merkezli çalışmanın önemi ortaya çıkması ve kliniklerde hasta merkezli çalışılmaya başlanması ile ilgili olduğu düşünülmektedir (Tablo 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29).

Obstetri kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 63.88 ± 10.43 'dür.

Jinekoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 63.76 ± 8.07 'dir.

Genel Cerrahi (III) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 66.74 ± 10.89 'dur.

Genel Cerrahi (IV) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 65.66 ± 10.38 'dir.

Nöroşürürji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 74.53 ± 8.84 'dür.

Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 72.31 ± 10.32 'dir.

Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 70.54 ± 8.95 'dir.

KBB kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 70.52 ± 6.91 'dir.

Ortopedi (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 71.64 ± 8.08 'dir.

Ortopedi (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 74 ± 8.49 'dur.

Üroloji (I) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 76.29 ± 7.12 'dir.

Üroloji (II) kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 73.29 ± 8.65 'dir.

Nöroloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 76.88 ± 6.96 'dır.

Dermatoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 69.28 ± 6.09 'dur.

Göz kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 69.00 ± 7.49 'dur.

Kardiyoloji kliniğinde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda bu kliniğe gelen tüm öğrencilerin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 77.65 ± 4.43 'dür.

Tüm kliniklerde ve farklı rotasyonlarda uygulama yapan öğrencilerin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puanların ortalaması 69.30 ± 9.93 'dür (Tablo 30).

En düşük puanı alan klinik Jinekoloji, en yüksek puanı alan klinik ise Kardiyoloji kliniğidir.

4.1.4. Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Güvenirlik Analizi Sonuçlarının İncelenmesi

Yapılan analizde Cronbach Alpha güvenirlilik katsayısı 0.8221, Guttman Split-half güvenirlilik katsayısı 0.7801, Spearman-Brown güvenirlilik katsayısı 0.7827, I. yarı alpha değeri 0,7197, II yarı alpha değeri 0.7172, iki yarı arasındaki korelasyon 0.6430 olarak bulunmuştur. Ölçeğin, personel öğrenci ilişkileri alt ölçeği için güvenirlilik katsayısı 0.7501, öğretim elemanının sorumlulukları alt ölçeği için 0.7825, hasta ilişkileri alt ölçeği için 0.6563, öğrenci memnuniyeti alt ölçeği için 0.8012, hiyerarşi ve rutinler alt ölçeği için 0.7065 bulunmuştur. Total madde korelasyonları 0.20'nin üzerindedir ve yeterli düzeyde yüksek bulunmuştur. Tek ve çift numaralı maddelerinden oluşan iki yarısı birbirleriyle

tutarlıdır ve ayrı ayrı güvenilirlikleri yüksek bulunmuştur. Ölçeğin geneline ait güvenilirlik katsayısı da 0.70'in üzerindedir (Tablo 31).

Dunn ve Burnett tarafından yapılan güvenilirlik çalışmasında, personel öğrenci ilişkileri alt ölçeği için güvenilirlik katsayısı 0.77, öğretim elemanının sorumlulukları alt ölçeği için 0.80, hasta ilişkileri alt ölçeği için 0.63, öğrenci memnuniyeti alt ölçeği için 0.85, hiyerarşi ve rutinler alt ölçeği için 0.70 bulunmuştur (32, 33). Bu sonuçlar çalışmamızdan elde edilen sonuçlarla uygunluk göstermektedir.

4.1.5. Öğrencilerin Sosyo-demografik Özellikleri; Sınıfı; Hemşirelik Mesleği, Klinik Öğretim Yaşantılarıyla İlgili Görüş ve Beklentileri ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalaması Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

19 yaşındaki öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 76.32 iken, 20 yaşındakilerin 72.08, 21 yaşındakilerin 69.01, 22 yaşındakilerin 65.73, 23 yaşındakilerin 66.93 olarak bulunmuş ve yapılan varyans analizinde bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($F=11.272$, $p<0.01$). Yapılan ileri analizde (Duncan) bu farkın, 19 yaşındakilerin puan ortalamasının diğer yaşlara göre daha yüksek; 20 yaşındakilerin puan ortalamasının 22 ve 23 yaşındakilere göre daha yüksek olmasından kaynaklandığı saptanmıştır (Tablo 32).

Öğrencilerin yaşı ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasındaki ilişki incelendiğinde korelasyon katsayısı -0.340 olarak saptanmış ve $\alpha=0.001$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($r=-0.340$, $p<0.001$). Bu iki değişken arasında negatif yönde bir ilişki vardır. Yaş arttıkça Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması düşmektedir. Sonuç olarak, yaş ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması arasında ilişki bulunduğu ve yaş arttıkça öğrencilerin klinik çevreyi öğrenim için daha az uygun buldukları saptanmıştır.

1.sınıftaki öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 72.69 iken, 2.sınıftakilerin 69.93, 3.sınıftakilerin 63.69 olarak bulunmuş ve yapılan varyans analizinde bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($F=37.218$, $p<0.01$). Yapılan ileri analizde (Duncan), bu durumun her üç sınıftaki öğrencilerin verdikleri toplam puan ortalamasının birbirinden farklı olmasından kaynaklandığı saptanmıştır. Öğrencilerin sınıfı arttıkça ölçeğe verdikleri puan ortalamasının azaldığı belirlenmiştir. Sonuç olarak,

sınıf ile puan ortalaması arasında ilişki bulunduğu ve sınıf azaldıkça öğrencilerin klinik çevreyi öğrenim için daha uygun buldukları saptanmıştır (Tablo 34).

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin yaşı arttıkça, sınıfı da artmaktadır. Öğrencilerin sınıfları arttıkça okulda edindikleri bilgi ve becerilerini uygulayabilecekleri, pekiştirebilecekleri ve geliştirebilecekleri uygulama alanlarından beklentilerinin arttığı düşünülmektedir. Bu durum uygulama alanlarının öğrencilerin bu artan beklentilerini yeterince karşılayamamasına bağlanabilir.

Normal Liseden mezun öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 68.68 iken, Sağlık Meslek Lisesinden mezun olanlarda 70.72 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($t=-1,996$, $p<0.05$). Sağlık Meslek Lisesinden mezun olanların Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması daha yüksek bulunmuştur. Sonuç olarak, mezun olunan lise ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması arasında ilişki bulunduğu ve Sağlık Meslek Lisesi'nden mezun öğrencilerin klinik çevreyi öğrenim için daha uygun buldukları saptanmıştır (Tablo 33). Sağlık Meslek Lisesi'nden mezun öğrenciler daha önce klinik uygulama yaptıkları için, klinik öğrenim çevresinin bu öğrenciler için farklı ortamlar olmadığı düşünülmektedir. Bu durum, Sağlık Meslek Lisesi mezunu öğrencilerin klinik öğrenim çevrelerine daha az eleştirisel yaklaşımlarına bağlanabilir.

Yaşamının en uzun süresini köyde geçiren öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 68.48, kasabadakilerin 71.73, kenttekilerin 68.22, büyük şehirdekilerin 69.08 olarak bulunmuş ve yapılan varyans analizinde bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($F=1.609$, $p>0.05$). Sonuç olarak, yaşamının en uzun süresini geçirdiği yer ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması arasında ilişki olmadığı saptanmıştır (Tablo 35).

Geliri-giderinden az olan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 68.89, geliri-giderine denk olan öğrencilerin 69.12 olduğu bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t=-0.212$, $p>0.05$). Sonuç olarak, gelir-gider durumu ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında ilişki bulunmadığı saptanmıştır (Tablo 36).

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin, yaşamının en uzun süresini geçirdikleri yer ve gelir-gider durumu ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında ilişki olmadığı saptanmıştır. Bu sonuç öğrencilerin klinik öğrenim çevrelerini okulda edindikleri bilgiler ve kliniğin kendine özgü yapısı ile değerlendirmiş olmasına bağlanabilir.

Hemşirelik mesleğini kendi isteğiyle tercih eden öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 70.83 iken, ailesi istediği için seçenlerin 68.26, mezuniyet sonrası iş bulma kolaylığı nedeniyle seçenlerin 67.39, rastlantı sonucu seçenlerin 67.14, aile ortamından uzaklaşmak için seçenlerin 67.67 olarak bulunmuş ve yapılan analizde bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($F=3.124$, $p<0.01$). Yapılan ileri analizde (Duncan) bu farkın, kendi isteğiyle hemşirelik mesleğini tercih eden öğrencilerin verdikleri puan ortalamasının, rastlantı sonucu hemşirelik mesleğini tercih eden öğrencilerden yüksek olmasından kaynaklandığı saptanmıştır. Sonuç olarak, mesleği tercih etme ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında ilişki bulunduğu, kendi isteğiyle hemşirelik mesleğini tercih eden öğrencilerin klinik çevreyi öğrenim için daha uygun buldukları saptanmıştır (Tablo 37).

Hemşirelik Yüksekokulu'nda okumaktan çok memnun olan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 73.10 iken, biraz memnun olanların 67.99, hiç memnun olmayanların 64.45 olarak bulunmuş ve yapılan varyans analizinde bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($F=15.793$, $p<0.01$). Yapılan ileri analizde (Duncan) bu farkın, Hemşirelik Yüksekokulu'nda okumaktan çok memnun olan öğrencilerin verdikleri puan ortalamasının, biraz memnun olanlar ve hiç memnun olmayanlara göre yüksek olmasından kaynaklandığı saptanmıştır. Sonuç olarak, Hemşirelik Yüksekokulunda okumaktan memnun olma durumu ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında ilişki bulunduğu, Hemşirelik Yüksekokulunda okumaktan çok memnun olan öğrencilerin klinik çevreyi öğrenim için daha uygun buldukları saptanmıştır (Tablo 40).

Kendini mesleğe çok uygun gören öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 70.87 iken, biraz uygun görenlerin 68.30, hiç uygun görmeyenlerin 63.17 olarak bulunmuş ve yapılan varyans analizinde bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($F=8.295$, $p<0.01$). Yapılan ileri analizde (Duncan) bu farkın, kendini mesleğe hiç uygun görmeyenlerin verdikleri puan ortalamasının, çok uygun ve biraz uygun

görenlerden düşük olmasından kaynaklandığı saptanmıştır. Sonuç olarak, kendini mesleğe uygun görme ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında ilişki bulunduğu ve kendini mesleğe hiç uygun görmeyenlerin klinik çevreyi öğrenim için daha az uygun buldukları saptanmıştır (Tablo 42).

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerden, kendi isteğiyle hemşirelik mesleğini tercih eden, Hemşirelik Yüksekokulu'nda okumaktan çok memnun olan ve kendisini hemşirelik mesleğine çok uygun gören öğrencilerin klinik çevreyi öğrenim için daha uygun buldukları saptanmıştır. Bu bulguların öğrencilerin hemşirelik mesleğine isteklilik düzeylerinin önemli olmasıyla ilgili olduğu düşünülmektedir.

Hemşirelik mesleği hakkında önceden bilgi sahibi olan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 69.22, bilgi sahibi olmayanların 67.94 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t=0.897$, $p>0.05$). Sonuç olarak, hemşirelik mesleği hakkında önceden bilgi sahibi olma ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında ilişki bulunmadığı saptanmıştır (Tablo 38). Bu durumun öğrencilerin klinik öğrenim çevrelerini okulda edindikleri bilgiler ve kliniğin kendine özgü yapısı ile değerlendirmiş olmasına bağlı olduğu düşünülmektedir.

Mezun olduktan sonra klinik hemşiresi olarak çalışmak isteyen öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 68.87, başhemşire olarak çalışmak isteyen öğrencilerin 70.99, akademisyen olarak çalışmak isteyen öğrencilerin 68.71, Sağlık Meslek Lisesi öğretmeni olarak çalışmak isteyen öğrencilerin 68.36, diğer alanlarda çalışmak isteyen öğrencilerin 67.93 olarak bulunmuş ve yapılan varyans analizinde bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($F=0.977$, $p>0.05$). Sonuç olarak, mezun olduktan sonra çalışmak istediği alan ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında ilişki bulunmadığı saptanmıştır (Tablo 39).

Sağlık Meslek Lisesi'nden mezun olup hastanede çalışan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 69.56, çalışmayan öğrencilerin 71.56 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t=-1.149$, $p>0.05$). Sonuç olarak, Sağlık Meslek Lisesi mezunu olan öğrencilerin hastanede çalışma durumları ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında ilişki bulunmadığı saptanmıştır (Tablo 41). Bu

durum Sağlık Meslek Lisesi mezunu öğrencilerin klinik öğrenim çevresini çalıştıkları hastanelere göre değil, daha önceki öğrencilik deneyimlerine göre değerlendirdikleri sonucuna bağlanabilir.

İlk klinik uygulamaya 1.sınıfta çıkmak isteyen öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 69.88 iken, 2.sınıfta çıkmak isteyenlerin 68.17, 3.sınıfta çıkmak isteyenlerin 64.68 olarak bulunmuş ve yapılan varyans analizinde bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($F=3.086$, $p<0.05$). Yapılan ileri analizde (Duncan) bu farkın, 1.sınıfta ilk klinik uygulamaya çıkmak isteyen öğrencilerin verdikleri puan ortalamasının 3.sınıfta çıkmak isteyen öğrencilerinkinden yüksek olmasından kaynaklandığı saptanmıştır. Sonuç olarak, ilk klinik uygulamaya çıkılmak istenilen sınıf ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında ilişki bulunduğu, ve ilk klinik uygulamaya çıkılmak istenilen sınıf arttıkça klinik çevreyi öğrenim için daha az uygun buldukları saptanmıştır (Tablo 43). Bu durumun 1. sınıfta klinik uygulamaya çıkmak isteyen öğrencilerin, klinik eğitimleri sırasında kazandıkları pekçok kişisel ve mesleki bilgi ve becerilerin, hemşirelik mesleği açısından ne kadar önemli olduğunu kavramalarına ve klinik öğrenim çevresinin önemini anlamalarına bağlı olduğu düşünülmektedir.

Klinik öğrenimde blok sistemi isteyen öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 72.37 iken, entegre sistemi isteyenlerin 68.32, karışık sistemi isteyenlerin 68.24 olarak bulunmuş ve yapılan varyans analizinde bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($F=5.737$, $p<0.01$). Yapılan ileri analizde (Duncan) bu farkın, blok sistemi isteyen öğrencilerin verdikleri puan ortalamasının, entegre ve karışık sistemi isteyen öğrencilerden yüksek olmasından kaynaklandığı saptanmıştır. Sonuç olarak, öğrencinin klinik öğrenimde tercih ettiği sistem ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında ilişki bulunduğu, blok sistemi isteyen öğrencilerin klinik çevreyi öğrenim için daha uygun buldukları saptanmıştır (Tablo 44). Bu durumun blok sistemi isteyen öğrencilerin, uyguladığı hemşirelik bakımının sonuçlarını, hastasının tedaviye verdiği yanıtları daha iyi izlemesine ve teorik bilgi ile uygulama arasındaki ilişkiyi daha iyi kurmasına bağlı olduğu düşünülmektedir (103).

Klinik öğrenimde hemşirelik sürecini tercih eden öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 70.99 iken, tercih etmeyen öğrencilerin 68.51 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik

testi ile bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($t=-2.156$, $p<0.01$). Klinik öğrenimde hemşirelik sürecini isteyenlerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması daha yüksek bulunmuştur. Sonuç olarak, öğrencilerin klinik öğrenimde hemşirelik sürecini tercih etme durumu ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında ilişki bulunduğu, hemşirelik sürecini isteyen öğrencilerin klinik çevreyi öğrenim için daha uygun buldukları saptanmıştır (Tablo 45).

Klinik öğrenimde gözlem yöntemini tercih eden öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 69.72, tercih etmeyen öğrencilerin 68.64 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t=-1.096$, $p>0.05$). Sonuç olarak, öğrencilerin klinik öğrenimde gözlem yöntemini tercih etme durumu ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında ilişki bulunmadığı saptanmıştır (Tablo 46).

Klinik öğrenimde bireysel öğrenim yöntemini tercih eden öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 70.33, tercih etmeyen öğrencilerin 68.46 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t=-1.819$, $p>0.05$). Sonuç olarak, öğrencilerin klinik öğrenimde bireysel öğrenim yöntemini tercih etme durumu ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında ilişki bulunmadığı saptanmıştır (Tablo 47).

Klinik öğrenimde grup öğrenimi yöntemini tercih eden öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 68.53, tercih etmeyen öğrencilerin 69.32 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t=0.765$, $p>0.05$). Sonuç olarak, öğrencilerin grup öğrenimi yöntemini tercih etme durumu ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında ilişki bulunmadığı saptanmıştır (Tablo 48).

Klinik öğrenimde örnek olay süreci yöntemini tercih eden öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 68.92, tercih etmeyen öğrencilerin 69.21 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t=0.299$, $p>0.05$). Sonuç olarak, öğrencilerin örnek olay süreci yöntemini tercih etme durumu ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında ilişki bulunmadığı saptanmıştır. (Tablo 49)

Klinik öğrenimde vaka tartışması yöntemini tercih eden öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 68.73, tercih etmeyen öğrencilerin 69.79 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik

testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t=1.011$, $p>0.05$). Sonuç olarak, öğrencilerin vaka tartışması yöntemini tercih etme durumu ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında ilişki bulunmadığı saptanmıştır (Tablo 50).

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerden, klinik uygulamada kullanılmasını istediği öğretim yöntem ve tekniklerinden sadece hemşirelik sürecinin kullanılmasını isteyen ve istemeyen öğrenciler arasında klinik çevreyi öğrenim için uygun bulma durumları arasında fark saptanmıştır. Hemşirelik sürecini isteyen öğrencilerin klinik çevreyi öğrenim için daha uygun buldukları belirlenmiştir. Bu bulguların uygulama alanlarında hemşirelik süreci yaklaşımının, hastalarının hemşirelik bakım gereksinimlerinin saptanmasında hemşirelik mesleğine özgü sistematik ve bilimsel bir yol olduğunun öğrenciler tarafından kavranılmasıyla ilgili olduğu (103), diğer yöntem ve tekniklerin sadece hemşirelik mesleğine özgü olmadığı farklı birçok derste kullanılmasına bağlı olduğu düşünülmektedir.

Klinik uygulamada teorik bilgilerini pratiğe aktarmayı amaçlayan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 69.39 iken, amaçlamayan öğrencilerin 65.68 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($t=-2.202$, $p<0.05$). Teorik bilgilerini pratiğe aktarmayı amaçlayan öğrencilerin puan ortalaması daha yüksek bulunmuştur. Sonuç olarak, öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarmayı amaçlama durumu ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında ilişki bulunduğu, teorik bilgilerini pratiğe aktarmayı amaçlayan öğrencilerin klinik çevreyi öğrenim için daha uygun buldukları saptanmıştır (Tablo 51).

Klinik uygulamada hastane ortamını ve çalışma koşullarını görmeyi amaçlayan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 68.99, amaçlamayan öğrencilerin 69.18 olarak bulunmuş ve iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t=0.190$, $p>0.05$). Sonuç olarak, öğrencilerin hastane ortamını ve çalışma koşullarını görmeyi amaçlama durumu ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında ilişki bulunmadığı saptanmıştır (Tablo 52).

Klinik uygulamada sağlık personelinin birbirleriyle ve hastalarla olan iletişimini görmeyi amaçlayan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 70.15 iken, amaçlamayan öğrencilerin 67.85 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($t=-$

2.407, $p < 0.05$). Sağlık personelinin birbirleriyle ve hastalarla olan iletişimini görmeyi amaçlayan öğrencilerin puan ortalaması daha yüksek bulunmuştur. Sonuç olarak, öğrencilerin sağlık personelinin birbirleriyle ve hastalarla olan iletişimini görmeyi amaçlama durumu ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında ilişki bulunduğu, sağlık personelinin birbirleriyle ve hastalarla olan iletişimini görmeyi amaçlayan öğrencilerin klinik çevreyi öğrenim için daha uygun buldukları saptanmıştır (Tablo 53).

Klinik uygulamada hastalıklar, ilaçlar ve yeni uygulamalar hakkında bilgi edinmeyi amaçlayan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 69.53, amaçlamayan öğrencilerin 68.27 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t = -1.277$, $p > 0.05$). Sonuç olarak, öğrencilerin hastalıklar, ilaçlar ve yeni uygulamalar hakkında bilgi edinmeyi amaçlama durumu ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında ilişki bulunmadığı saptanmıştır (Tablo 54).

Klinik uygulamada hastayla iletişim kurmayı ve empati yapmayı öğrenme amaçlayan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 69.47, amaçlamayan öğrencilerin 68.08 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t = -1.320$, $p > 0.05$). Sonuç olarak, öğrencilerin hastayla iletişim kurmayı ve empati yapmayı öğrenmeyi amaçlama durumu ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında ilişki bulunmadığı saptanmıştır (Tablo 55).

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerden, klinik uygulamada teorik bilgilerini pratiğe aktarmayı amaçlayan ve sağlık personelinin birbirleriyle ve hastalarla olan iletişimlerini görmeyi amaçlayan öğrencilerin klinik çevreyi öğrenim için daha uygun buldukları saptanmıştır. Bu sonuç, bu öğrencilerin çevrelerini daha iyi gözlemlemelerine bağlanabilir.

Klinikte hastalara yapılan uygulamalara aktif olarak katılma beklentisi olan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 69.32, beklentisi olmayan öğrencilerin 67.49 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t = -1.335$, $p > 0.05$). Sonuç olarak, öğrencilerin hastalara yapılan uygulamalara aktif olarak katılma beklentisi ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında ilişki bulunmadığı saptanmıştır (Tablo 56).

Klinikte sağlık ekibi üyelerinin kendilerine iyi davranması beklentisi olan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 68.77, beklentisi olmayan öğrencilerin 69.45 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t=.702$, $p>0.05$). Sonuç olarak, öğrencilerin sağlık ekibi üyelerinin kendilerine iyi davranması beklentisi ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında ilişki bulunmadığı saptanmıştır (Tablo 57).

Klinikte yeterli araç-gereç ve malzeme sağlanması beklentisi olan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 69.89, beklentisi olmayan öğrencilerin 68.38 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t=-1.576$, $p>0.05$). Sonuç olarak, öğrencilerin yeterli araç-gereç ve malzeme sağlanması beklentisi ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında ilişki bulunmadığı saptanmıştır (Tablo 58).

Klinikte beklentisi araştırma olanaklarının sağlanması beklentisi olan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 69.38, beklentisi olmayan öğrencilerin 68.79 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t=-0.616$, $p>0.05$). Sonuç olarak, öğrencilerin araştırma olanaklarının sağlanması beklentisi ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında ilişki bulunmadığı saptanmıştır (Tablo 59).

Klinikte öğrenim elemanlarının anlayışlı ve destekleyici olmasını bekleyen öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 68.97, beklemeyen öğrencilerin 69.45 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t=0.387$, $p>0.05$). Sonuç olarak, öğrencilerin öğrenim elemanlarının anlayışlı ve destekleyici olması beklentisi ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında ilişki bulunmadığı saptanmıştır (Tablo 60).

Kliniğin fiziki koşullarının iyi olması beklentisi olan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 69.15, beklentisi olmayan öğrencilerin 69.01 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t=-0.147$, $p>0.05$). Sonuç olarak, öğrencilerin kliniğin fiziki koşullarının iyi olmasını bekleme durumu ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında ilişki bulunmadığı saptanmıştır (Tablo 61).

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin, klinik uygulama alanlarından beklentileri ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması arasında ilişki olmadığı saptanmıştır.

4.1.6. Öğrencilerin Uygulama Yaptığı Kliniğe İlişkin Değişkenler İle Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği Toplam Puan Ortalaması Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

I rotasyonunda Obstetri kliniğinde uygulama yapan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 66.17 iken, Jinekoloji'dekilerin 62.59, Genel Cerrahi(III)'dekilerin 69.21, Genel Cerrahi(IV)'dekilerin 63.80, Nöroşürüj'i'dekilerin 75.92, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi'ndekilerin 69.07, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi'dekiler 71.60, KBB'dekilerin 72, Ortopedi(I)'dekilerin 73.55, Ortopedi(II)'dekilerin 77, Üroloji(I)'dekilerin 74.75, Üroloji(II)'dekilerin 72.58, Nöroloji'dekilerin 79.83, Dermatoloji'dekilerin 69.17, Göz'dekilerin 69.33, Kardiyoloji'dekilerin 77.83 olarak bulunmuş ve yapılan varyans analizinde bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($F=4.833$, $p<0.01$). Yapılan ileri analizde (Duncan) bu farkın, Dermatoloji ve Göz kliniğinin puan ortalamasının; KBB, Üroloji (I-II), Ortopedi (I-II), Kardiyoloji, Nöroloji kliniğine göre düşük bulunmasından; Genel Cerrahi (IV) kliniğinin puan ortalamasının, Nöroşürüj'i, Genel Cerrahi (III), Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniğine göre düşük bulunmasından kaynaklandığı saptanmıştır.

Jinekoloji ve Obstetri klinikleri aldıkları puan ortalaması açısından birbirinden farklı bulunmamıştır (Tablo 62).

II. rotasyonunda Obstetri kliniğinde uygulama yapan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 60.02 iken, Jinekoloji'dekilerin 63.32, Genel Cerrahi(III)'dekilerin 67.47, Genel Cerrahi(IV)'dekilerin 64, Nöroşürüj'i'dekilerin 76.50, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi'ndekilerin 72.23, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi'dekilerin 71.69, KBB'dekilerin 68.91, Ortopedi(I)'dekilerin 69.40, Ortopedi(II)'dekilerin 70.75, Üroloji(I)'dekilerin 77.83, Üroloji(II)'dekilerin 74, Nöroloji'dekilerin 73.92, Dermatoloji'dekilerin 69.38, Göz'dekilerin 68.64, Kardiyoloji'dekilerin 77.45 olarak bulunmuş ve yapılan varyans analizinde bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($F=7,613$, $p<0.01$). Yapılan ileri analizde (Duncan) bu farkın, Göz kliniğinin puan ortalamasının, Üroloji (I-II), Kardiyoloji, Nöroloji kliniğine göre düşük bulunmasından; Genel Cerrahi (III-IV) kliniklerinin puan ortalamalarının,

Nöroşürürji, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniklerine göre düşük bulunmasından kaynaklandığı saptanmıştır.

Jinekoloji ve Obstetri klinikleri aldıkları puan ortalaması açısından birbirinden farklı bulunmamıştır (Tablo 66).

III. rotasyonunda Obstetri kliniğinde uygulama yapan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 69.53 iken, Jinekoloji'dekilerin 66.16, Genel Cerrahi(III)'dekilerin 67.33, Genel Cerrahi(IV)'dekilerin 66.36, Nöroşürürji'dekilerin 75, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi'ndekilerin 73.64, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi'dekilerin 66.85 olarak bulunmuş ve yapılan varyans analizinde bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($F=3,651$, $p<0.01$). Yapılan ileri analizde (Duncan) bu farkın, Genel Cerrahi (III-IV) kliniklerinin puan ortalamalarının, Nöroşürürji ve Göğüs Kalp Damar Cerrahi kliniklerine göre düşük bulunmasından kaynaklandığı saptanmıştır.

Jinekoloji ve Obstetri klinikleri aldıkları puan ortalaması açısından birbirinden farklı bulunmamıştır (Tablo 70).

IV. rotasyonunda Genel Cerrahi(III) kliniğinde uygulama yapan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 63.89 iken Genel Cerrahi(IV)'dekilerin 68.78, Nöroşürürjidekilerin 70.36, Göğüs Kalp Damar Cerrahisindekilerin 75.80, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi'dekiler 72.44 olarak bulunmuş ve yapılan varyans analizinde bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($F=2.059$, $p>0.01$) (Tablo 73).

I. rotasyonda en düşük puan ortalamasını Jinekoloji kliniği alırken en yüksek puan ortalamasını Nöroloji kliniği, II. rotasyonda en düşük puan ortalamasını Obstetri kliniği alırken, en yüksek puan ortalamasını Üroloji (I) kliniği, III. rotasyonda en düşük puan ortalamasını Jinekoloji kliniği alırken en yüksek puan ortalamasını Nöroşürürji kliniği, IV. rotasyonda en düşük puan ortalamasını Genel Cerrahi (III) kliniği alırken en yüksek puan ortalamasını Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniği almıştır. I-II. rotasyonda en yüksek puan ortalamasını 1.sınıfların uygulama yaptığı klinik alırken 3.sınıfların uygulama yaptıkları klinikler en düşük puan ortalamasını almıştır. III. rotasyonda en yüksek puan ortalamasını 2.sınıfların uygulama yaptığı klinik alırken en düşük puan ortalamasını yine 3.sınıfların uygulama yaptığı klinik almıştır. IV. rotasyonda 2.sınıfların uygulama yaptıkları kliniklerin puanları arasında fark olmadığı saptanmıştır. Bu durum sınıf arttıkça öğrencilerin klinik öğrenim çevresini daha az uygun bulmalarına bağlanabilir.

I. rotasyonlarında kendilerine uygulama yapılacak klinik hakkında açıklama yapılan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 71.90 iken, açıklama yapılmayanların 67.75 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($t=2.911$, $p<0.05$). Uygulama yapılan kliniklerin tümüne bakıldığında, bu farkın açıklama yapılan öğrencilerin verdikleri puan ortalamasının, yapılmayanlara göre yüksek olmasından kaynaklandığı saptanmıştır.

Her bir klinikte açıklama yapılan ve yapılmayan öğrenciler ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasında ilişki olup olmadığı yapılan Mann-Whitney U testi ile incelenmiştir. Obstetri ($U=41.5$, $p=0.168>0.05$), Jinekoloji ($U=42$, $p=0.267>0.05$), Genel Cerrahi(III) ($U=17.5$, $p=0.503>0.05$), Genel Cerrahi(IV) ($U=22.5$, $p=0.523>0.05$), Ortopedi(II) ($U=14.5$, $p=0.932>0.05$), Üroloji(II) ($U=15.5$, $p=0.932>0.05$), Dermatoloji ($U=15.5$, $p=0.688>0.05$), Göz ($U=11$, $p=0.288>0.05$), Kardiyoloji ($U=12.5$, $p=0.413>0.05$) kliniklerinde açıklama yapılan öğrenciler ile yapılmayan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır. Nöroloji kliniğinde uygulama yapan öğrencilerin tümü kendilerine açıklama yapıldığını belirttiği için, Nöroşürürji, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi, KBB, Ortopedi(I), Üroloji(I) kliniğinde açıklama yapılmayan öğrencilerin sayısı az olduğu için değerlendirilememiştir (Tablo 63).

II. rotasyonlarında kendilerine uygulama yapılacak klinik hakkında açıklama yapılan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 69.25 iken, açıklama yapılmayanların 64.87 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($t=3.408$, $p<0.05$). Uygulama yapılan kliniklerin tümüne bakıldığında, bu farkın açıklama yapılan öğrencilerin verdikleri puan ortalamasının, yapılmayanlara göre yüksek olmasından kaynaklandığı saptanmıştır.

Her bir klinikte açıklama yapılan ve yapılmayan öğrenciler ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasında ilişki olup olmadığı yapılan Mann-Whitney U testi ile incelenmiştir. Obstetri ($U=168.5$, $p=0.227>0.05$), Genel Cerrahi(IV) ($U=24.5$, $p=0.684>0.05$), Nöroşürürji ($U=13.5$, $p=0.671>0.05$), Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi ($U=13$, $p=0.734>0.05$), Nöroloji ($U=5.5$, $p=0.138>0.05$), Dermatoloji ($U=19.5$, $p=0.941>0.05$) kliniklerinde açıklama yapılan öğrenciler ile yapılmayan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır.

Jinekoloji (U=116, p=0.046<0.05), Genel Cerrahi(III) (U=8.5, p=0.043<0.05), Göğüs Kalp Damar Cerrahisi (U=2, p=0.008<0.05), KBB (U=2.5, p=0.006<0.05), Üroloji(II) (U=2, p=0.04<0.05) kliniklerinde açıklama yapılan öğrenciler ile yapılmayan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Ortopedi(I), Ortopedi(II), Üroloji(I), Göz, Kardiyoloji kliniğinde açıklama yapılmayan öğrencilerin sayısı az olduğu için değerlendirilememiştir (Tablo 67).

III. rotasyonlarında kendilerine uygulama yapılacak klinik hakkında açıklama yapılan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 71.39 iken, açıklama yapılmayanların 65.83 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır (t=2.770, p<0.05). Uygulama yapılan kliniklerin tümüne bakıldığında, bu farkın açıklama yapılan öğrencilerin verdikleri puan ortalamasının, yapılmayanlara göre yüksek olmasından kaynaklandığı saptanmıştır.

Her bir klinikte açıklama yapılan ve yapılmayan öğrenciler ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasında ilişki olup olmadığı yapılan Mann-Whitney U testi ile incelenmiştir. Obstetri (U=23, p=0.482>0.05), Jinekoloji (U=31, p=0.482>0.05), Genel Cerrahi(III) (U=14.5, p=0.789>0.05), Genel Cerrahi(IV) (U=6, p=0.13>0.05), Nöroşürürji (U=11, p=0.395>0.05) kliniklerinde açıklama yapılan öğrenciler ile yapılmayan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır.

Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniğinde açıklama yapılmayan öğrencilerin sayısı az olduğu için değerlendirilememiştir (Tablo 71).

IV. rotasyonlarında kendilerine uygulama yapılacak klinik hakkında açıklama yapılan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 70.79 iken, açıklama yapılmayanların 69.47 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır (t=0.427, p>0.05).

Her bir klinikte açıklama yapılan ve yapılmayan öğrenciler ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasında ilişki olup olmadığı yapılan Mann-Whitney U testi ile incelenmiştir. Genel Cerrahi(IV) (U=9, p=0.806>0.05), Nöroşürürji (U=10, p=0.683>0.05, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi (U=9, p=0.729>0.05), Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi (U=7, p=0.806>0.05) kliniklerinde açıklama yapılan

öğrenciler ile yapılmayan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır.

Genel Cerrahi(III) kliniğinde açıklama yapılmayan öğrencilerin sayısı az olduğu için değerlendirilememiştir (Tablo 74).

Bu durum öğrencilere klinik ve uygulama hakkında bilgi verilmesinin öğrencinin kliniğe oryantasyonunu kolaylaştırmasına ve öğrencinin özellikle bulunduğu ortamı tanıması ve bu ortamda kendini rahat hissetmesi ilgili olmasına bağlanabilir. Fakat rotasyonlar ilerledikçe öğrencilerin birbirlerinden uygulama yaptıkları klinikler hakkında bilgi almalarından dolayı öğretim elemanlarının açıklama yapmasının etkinliğini istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

I. rotasyonlarındaki uygulamada teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyini yeterli bulan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 73.84 iken, orta düzeyde yeterli bulanların 71.42, yetersiz bulanların 67.58 olarak bulunmuş ve yapılan varyans analizinde bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($F=6.226$, $p<0.05$). Yapılan ileri analizde (Duncan) bu farkın, teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyini yetersiz bulan öğrencilerin, yeterli ve orta düzeyde yeterli bulanlardan puan ortalamasının düşük olmasından kaynaklandığı saptanmıştır.

Her bir klinikte öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyleri ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasında ilişki olup olmadığı yapılan Kruskal Wallis varyans analizi ile araştırılmıştır. Obstetri ($KW=0.673$, $p=0.714>0.05$), Jinekoloji ($KW=6.245$, $p=0.44>0.05$), Genel Cerrahi(IV) ($KW=4.154$, $p=0.125>0.05$), Göğüs Kalp Damar Cerrahisi ($KW=9.406$, $p=0.09>0.05$) kliniklerinde öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyleri ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır.

Genel Cerrahi(III), Nöroşürüjji, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi, KBB, Ortopedi(I), Ortopedi(II), Üroloji(I), Üroloji(II), Nöroloji, Dermatoloji, Göz, Kardiyoloji kliniğinde uygulama yapan öğrencilerin gruplardaki (yeterli,orta düzeyde yeterli, yetersiz) sayısı az olduğu için değerlendirilememiştir (Tablo 64).

II. rotasyonlarındaki uygulamada teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyini yeterli bulan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 72.42 iken, orta düzeyde yeterli bulanların 68.24, yetersiz bulanların 63.43 olarak bulunmuş ve yapılan varyans analizinde bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($F=15.568$, $p<0.01$). Yapılan ileri analizde (Duncan), her grubun birbirinden farklı olduğu bulunmuştur.

Her bir klinikte öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyleri ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasında ilişki olup olmadığı yapılan Kruskal Wallis varyans analizi ve Mann-Whitney U testi ile incelenmiştir. Jinekoloji (KW=0.926, $p=0.629>0.05$), Üroloji(I) (U=14.5, $p=0.789>0.05$), Nöroloji (U=13, $p=0.463>0.05$), Dermatoloji (KW=0.970, $p=0.616>0.05$) kliniklerinde öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyleri ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır.

Obstetri (KW=6.137, $p=0.047<0.05$), Genel Cerrahi(III) (KW=6.432, $p=0.04<0.05$) kliniklerinde öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyleri ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bu kliniklerde teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyini yeterli olarak bulan öğrencilerin puan ortalaması , yetersiz bulan öğrencilerden yüksek bulunmuştur.

Genel Cerrahi(IV), Nöroşürürji, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi, KBB, Ortopedi(I), Ortopedi(II), Üroloji(II), Kardiyoloji, Göz kliniğinde uygulama yapan öğrencilerin gruplardaki (yeterli,orta düzeyde yeterli, yetersiz) sayısı az olduğu için değerlendirilememiştir (Tablo 68).

III. rotasyonlarındaki uygulamada teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyini yeterli bulan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 73.95 iken, orta düzeyde yeterli bulanların 72.42, yetersiz bulanların 63.45 olarak bulunmuş ve yapılan varyans analizinde bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($F=13.998$, $p<0.01$). Yapılan ileri analizde (Duncan) bu farkın, teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyini yetersiz bulan öğrencilerin, yeterli ve orta düzeyde yeterli bulanlardan puan ortalamasının düşük olmasından kaynaklandığı saptanmıştır.

Her bir klinikte öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyleri ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasında ilişki olup olmadığı yapılan Kruskal Wallis varyans analizi ile araştırılmıştır. Jinekoloji (KW=5.807, $p=0.045<0.05$), Nöroşürürji (KW=6.407, $p=0.041<0.05$) kliniklerinde öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyleri ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bu kliniklerde teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyini yeterli olarak bulan öğrencilerin puan ortalaması, yetersiz bulan öğrencilerden yüksek bulunmuştur.

Obstetri, Genel Cerrahi(III), Genel Cerrahi(IV), Göğüs Kalp Damar Cerrahisi, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi, kliniğinde uygulama yapan öğrencilerin gruplardaki

(yeterli,orta düzeyde yeterli, yetersiz) sayısı az olduğu için değerlendirilememiştir (Tablo 72).

IV. rotasyonlarındaki uygulamada teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyini çok yeterli bulan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 79.23 iken, orta düzeyde yeterli bulanların 67.91, yetersiz bulanların 65.69 olarak bulunmuş ve yapılan varyans analizinde bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($F=10.337$, $p<0.05$). Yapılan ileri analizde (Duncan) bu farkın, teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyini yetersiz bulan öğrencilerin, yeterli ve orta düzeyde yeterli bulanlardan puan ortalamasının düşük olmasından kaynaklandığı saptanmıştır.

Her bir klinikte öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyleri ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasında ilişki olup olmadığı yapılan Kruskal Wallis varyans analizi ile araştırılmıştır. Genel Cerrahi(III) ($U=7$, $p=0.462>0.05$), Nöroşürürji ($KW=5.576$, $p=0.62>0.05$) kliniklerinde öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyleri ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır.

Genel Cerrahi(IV), Göğüs Kalp Damar Cerrahisi ve Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi kliniğinde uygulama yapan öğrencilerin gruplardaki (yeterli,orta düzeyde yeterli, yetersiz) sayısı az olduğu için değerlendirilememiştir (Tablo 75).

Uygulama alanları, öğrencilerin çeşitli öğretim yöntem ve teknikleriyle okulda edindikleri bilgi ve becerileri bireylerden aldıkları verilerle bütünleştirdikleri gerçek alanlardır (103) ve öğrenci, teorik derslerde aldığı bilgilerini ancak gerçek ortamda uygulayabilirse hastalara istenen düzeyde bakım verebilecektir (48, 78). Bu nedenle, bu sonucun öğrencilerin ideal olarak öğrendikleri teorik bilgilerini pratiğe uygulayamaması ile ilgili olduğu düşünülmektedir.

I.rotasyonlarında daha önce aynı klinikte (Jinekoloji) uygulama yapan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 62.38 iken, uygulama yapmayanların 63.17 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t=-0.165$, $p>0.05$) (Tablo 65).

II.rotasyonlarında daha önce aynı klinikte (Jinekoloji) uygulama yapan öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması 61.57 iken, uygulama yapmayanların 65.24 olarak bulunmuş ve yapılan iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile bu farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($t=-1.692$, $p>0.05$). Sonuç olarak, daha önce aynı klinikte uygulama yapma ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği puan ortalaması

arasında ilişki bulunmadığı saptanmıştır (Tablo 69). Bu durum öğrencilerin aynı klinikte tekrar uygulama yapmasının yada yapmamasının öğrencilerin ölçeğe verdikleri puanları değiştirmemesine bağlanabilir.

Her rotasyonda kliniğin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'nden aldığı puanlar arasındaki ilişki yapılan varyans analiziyle incelenmiş ve farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($F=1.374$, $p>0.05$). Farklı rotasyonlarda uygulamaya gelen öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdiği puanlar arasında farklılık bulunmamıştır (Tablo 76). Bu durum Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'nden elde edilen puanların farklı kişiler tarafından ve farklı zamanlarda değerlendirilmesinin farklılık yaratmadığını, ölçekten elde edilen puanların kararlılığını bize göstermektedir.

Aynı öğrencilerin farklı klinikler için Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır ($F=5.570$, $p<0.01$). Öğrenciler her kliniği kendi öğrenim çevresi ile değerlendirmiş ve her kliniğe farklı puanlar vermişlerdir (Tablo 76). Bu durum öğrencilerin kliniği değerlendirirken bir önceki uygulamalarından etkilenmediklerini ve ölçeğin tekrarlı uygulanmasının öğrencilerin değerlendirmelerini etkilemediğini göstermektedir.

4.2. SONUÇ

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin, %36,6'sı 21 yaşındadır ve yaş ortalaması 21.12 ± 1.064 'tür, %81.4'ü normal liseden mezundur, %56,3'ünün annesi, %50,5'inin babası ilkokul mezundur, %72,9'unun geliri giderine denktir, %49,8' i öğrenci yurdunda kalmaktadır (Tablo 4).

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin %46,1'i kendisi isteği için hemşirelik mesleğinin tercih etmiştir, %87.1'i hemşirelik mesleği hakkında önceden bilgi sahibi olduğunu belirtmiştir, %37,6'sı mezun olduktan sonra akademisyen olarak çalışmak istemektedir, %66,4'ü Hemşirelik Yüksekokulu'nda okumaktan biraz memnun olduğunu, %66,4'ü kendisini hemşirelik mesleğine biraz uygun gördüğünü, %59,7'si ilk klinik uygulamaya 1.sınıfta çıkmak istediğini, %47,1'i entegre sistemle öğrenim görmek istediğini belirtmiştir (Tablo 5).

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin %69,2'sinin klinik uygulamada vaka tartışmasının yönteminin kullanılmasını istediği, %91,2'sinin klinik uygulamada teorik bilgileri pratiğe aktarmak istediği, %81,7'sinin öğretim elemanlarının anlayışlı ve destekleyici olmasını istediği saptanmıştır (Tablo 6).

Tüm kliniklerde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda gelen öğrencilerin büyük çoğunluğu uygulamaya çıkmadan önce klinik ve uygulama hakkında kendilerine bilgi verildiğini belirtmişlerdir (Tablo 10).

Tüm kliniklerde uygulamadan önce kendisine açıklama yapılmayan ve farklı rotasyonlarda gelen öğrencilerin çoğunluğu, klinikte çalışan ekibin tanıtılmasını, kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesini, kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesini istediğini belirtmiştir (Tablo 11).

Tüm kliniklerde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda gelen öğrencilerin büyük çoğunluğu, teorik bilgilerini pratiğe orta düzeyde uygulayabildiklerini belirtmişlerdir (Tablo 12).

Tüm kliniklerde uygulama yapan ve farklı rotasyonlarda gelen öğrencilerin büyük çoğunluğu "hastalara yardımcı olup onlarla iletişim kurmaktan ve klinik ekibin yaklaşımından" doyum aldığını belirtmiştir (Tablo 13).

Tüm kliniklerde ve farklı rotasyonlarda uygulama yapan tüm öğrencilerin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması 69.30 ± 9.93 'dür (Tablo 30).

Öğrencilerin yaşı ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasındaki ilişki varyans analiziyle incelenmiş ve bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($F=11.272$, $p<0.01$). 19 yaşındaki öğrencilerin puan ortalamasının diğer

yaşlara göre daha yüksek; 20 yaşındakilerin puan ortalamasının 22 ve 23 yaşındakilere göre daha yüksek bulunmuştur (Tablo 32).

Öğrencilerin mezun oldukları lise ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasındaki ilişki iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testiyle incelenmiş bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($t=-1.996$, $p<0.05$). Sağlık Meslek Lisesinden mezun olanların Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri puan ortalaması daha yüksek bulunmuştur (Tablo 33).

Öğrencilerin okudukları sınıf ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasındaki ilişki varyans analiziyle incelenmiş ve bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($F=37.218$, $p<0.01$). Öğrencilerin sınıfı arttıkça ölçeğe verdikleri puan ortalamasının azaldığı belirlenmiştir (Tablo 34).

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin hemşirelik mesleğini tercih sebepleri ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasındaki ilişki varyans analiziyle incelenmiş ve bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($F=3.124$, $p<0.01$). Kendi isteğiyle hemşirelik mesleğini tercih eden öğrencilerin ölçeğe verdikleri puan ortalaması, rastlantı sonucu hemşirelik mesleğini tercih eden öğrencilerden yüksek bulunmuştur (Tablo 37).

Öğrencilerin Hemşirelik Yüksekokulu'nda okumaktan memnun olma durumları ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasındaki ilişki varyans analiziyle incelenmiş ve bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($F=15.793$, $p<0.01$). Hemşirelik Yüksekokulu'nda okumaktan çok memnun olan öğrencilerin ölçeğe verdikleri puan ortalamasının, biraz memnun olanlar ve hiç memnun olmayanlara göre yüksek olduğu saptanmıştır (Tablo 40).

Öğrencilerin kendini mesleğe uygun görme durumları ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasındaki ilişki varyans analiziyle incelenmiş ve bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($F=8.295$, $p<0.01$). Kendini mesleğe hiç uygun görmeyenlerin ölçeğe verdikleri puan ortalamasının, çok uygun ve biraz uygun görenlerden düşük olduğu saptanmıştır (Tablo 42).

Öğrencilerin ilk klinik uygulamaya çıkmak istediği sınıf ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasındaki ilişki varyans analiziyle incelenmiş ve bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($F=3.086$, $p<0.05$). 1.sınıfta ilk klinik uygulamaya çıkmak isteyen öğrencilerin ölçeğe verdikleri puan ortalamasının 3. sınıfta çıkmak isteyen öğrencilerinkinden yüksek olduğu saptanmıştır (Tablo 43).

Öğrencilerin klinik öğrenim konusunda tercih ettiği sistem ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasındaki ilişki varyans analiziyle incelenmiş ve bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($F=5.737$, $p<0.01$). Blok sistemi isteyen öğrencilerin ölçeğe verdikleri puan ortalamasının, entegre ve karışık sistemi isteyen öğrencilerden yüksek olduğu saptanmıştır (Tablo 44).

Öğrencilerin klinik öğrenimde hemşirelik sürecini tercih etme durumu ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasındaki ilişki iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testiyle incelenmiş bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($t=2.156$, $p<0.01$). Klinik öğrenimde hemşirelik sürecini isteyenlerin ölçeğe verdikleri puan ortalaması istemeyenlere oranla daha yüksek bulunmuştur (Tablo 45).

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin I. rotasyonlarında uygulama yaptıkları klinikler ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasındaki ilişki varyans analiziyle incelenmiş ve bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($F=4.833$, $p<0.01$). Dermatoloji ve Göz kliniğinin puan ortalaması; KBB, Üroloji (I-II), Ortopedi (I-II), Kardiyoloji, Nöroloji, kliniklerine göre düşük, Genel Cerrahi (IV) kliniğinin puan ortalaması, Nöroşürürji, Genel Cerrahi (III), Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniklerine göre düşük bulunmuştur. Jinekoloji ve Obstetri klinikleri aldıkları puan ortalaması açısından birbirinden farklı bulunmamıştır (Tablo 62).

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin I. rotasyonlarında kendilerine uygulama yapılacak klinik hakkında bilgi verilmesi durumu ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasındaki ilişki iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testiyle incelenmiş bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($t=2.911$, $p<0.05$). Uygulama yapılan kliniklerin tümüne bakıldığında, açıklama yapılan öğrencilerin verdikleri puan ortalamasının, yapılmayanlara göre yüksek olduğu saptanmıştır (Tablo 63).

Öğrencilerin I. rotasyonlarındaki uygulamada teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyleri ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasındaki ilişki varyans analiziyle incelenmiş ve bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($F=6.226$, $p<0.05$). Teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyini yetersiz bulan öğrencilerin, yeterli ve orta düzeyde yeterli bulanlardan puan ortalamasının düşük olduğu saptanmıştır (Tablo 64).

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin II. rotasyonlarında uygulama yaptıkları klinikler ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasındaki ilişki varyans analiziyle incelenmiş ve bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır

($F=7,613$, $p<0.01$). Göz kliniğinin puan ortalaması, Üroloji (I-II), Kardiyoloji, Nöroloji kliniklerine göre düşük; Genel Cerrahi (III-IV) kliniklerinin puan ortalamalarının, Nöroşürürji, Plastik ve Rekonstrüktif Cerrahi, Göğüs Kalp Damar Cerrahisi kliniklerine göre düşük olduğu bulunmuştur. Jinekoloji ve Obstetri klinikleri aldıkları puan ortalaması açısından birbirinden farklı bulunmamıştır (Tablo 66).

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin II. rotasyonlarında kendilerine uygulama yapılacak klinik hakkında bilgi verilmesi durumu ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasındaki ilişki iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testiyle incelenmiş bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($t=3.408$, $p<0.05$). Uygulama yapılan kliniklerin tümüne bakıldığında, açıklama yapılan öğrencilerin verdikleri puan ortalamasının, yapılmayanlara göre yüksek olduğu saptanmıştır (Tablo 67).

Öğrencilerin II. rotasyonlarındaki uygulamada teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyleri ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasındaki ilişki varyans analiziyle incelenmiş ve bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($F=15.568$, $p<0.01$). Her üç grubun puan ortalamasının birbirinden farklı olduğu belirlenmiştir (Tablo 68).

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin III. rotasyonlarında uygulama yaptıkları klinikler ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasındaki ilişki varyans analiziyle incelenmiş ve bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($F=3,651$, $p<0.01$). Genel Cerrahi (III-IV) kliniklerinin puan ortalamaları, Nöroşürürji ve Göğüs Kalp Damar Cerrahi kliniklerine göre düşük bulunmuştur. Jinekoloji ve Obstetri klinikleri aldıkları puan ortalaması açısından birbirinden farklı bulunmamıştır (Tablo 70).

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin III. rotasyonlarında kendilerine uygulama yapılacak klinik hakkında bilgi verilmesi durumu ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasındaki ilişki iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testiyle incelenmiş bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($t=2.770$, $p<0.05$). Uygulama yapılan kliniklerin tümüne bakıldığında, açıklama yapılan öğrencilerin verdikleri puan ortalamasının, yapılmayanlara göre yüksek olduğu saptanmıştır (Tablo 71).

Öğrencilerin III. rotasyonlarındaki uygulamada teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyleri ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasındaki ilişki varyans analiziyle incelenmiş ve bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($F=13.998$, $p<0.01$). Teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyini yetersiz bulan öğrencilerin puan ortalamasının, yeterli ve orta düzeyde yeterli bulanlardan daha düşük olduğu saptanmıştır (Tablo 72).

Öğrencilerin IV. rotasyonlarındaki uygulamada teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyleri ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasındaki ilişki varyans analiziyle incelenmiş ve bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($F=10.337$, $p<0.05$). Teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyini yetersiz bulan öğrencilerin puan ortalamasının, yeterli ve orta düzeyde yeterli bulanlardan daha düşük olduğu saptanmıştır (Tablo 75).

Her rotasyonda kliniğin, Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'nden aldığı puanlar arasındaki ilişki yapılan varyans analiziyle incelenmiş ve farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır ($F=1.374$, $p>0.05$). Farklı rotasyonlarda uygulamaya gelen öğrencilerin Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdiği puanlar arasında farklılık bulunmamıştır (Tablo 76).

Aynı öğrencilerin farklı klinik için Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasında anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır ($F=5.570$, $p<0.01$). Aynı öğrenciler her kliniği kendi öğrenim çevresi ile değerlendirdiği ve her kliniğe farklı puanlar verdiği saptanmıştır (Tablo 76).

Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'nin geneline ait Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0.8221, personel öğrenci ilişkileri alt ölçeği için güvenirlik katsayısı 0.7501, öğretim elemanının sorumlulukları alt ölçeği için 0.7825, hasta ilişkileri alt ölçeği için 0.6563, öğrenci memnuniyeti alt ölçeği için 0.8012, hiyerarşi ve rutinler alt ölçeği için 0.7065 olarak bulunmuştur (Tablo 31). Sonuç olarak Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'nin geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu saptanmıştır.

4.2.1. ÖNERİLER

Bu araştırmanın sonuçları doğrultusunda;

- Kuramsal dersler bittikten sonra yapılan her klinik uygulamada öğrencilere klinikte çalışan ekibin tanıtılması, kliniğin düzeninin ve malzemelerin yerinin gösterilmesi, kantinin ve bireysel gereksinimlerin karşılanacağı yerlerin gösterilmesi, kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler ve kuralları hakkında bilgi verilmesi, klinik uygulamadaki beklentiler ve klinik içi rotasyon planı hakkında bilgi verilmesi,
- Klinik öğretim çevrelerinin daha uygun hale getirilmesi ve nitelikli eğitim verilebilmesi için klinikte çalışan ekiple ve hastane yönetimiyle ortak çalışmalar yürütülmesi,
- Klinik uygulama yapılacak servislerin, objektif kriterlerle belirlenmiş nitelikli alanlar arasından seçilmesinin sağlanması,
- Klinik öğrenim çevresinin düzenlenmesinde öğrencilerin fikirlerine yer verilmesi,
- Bu çalışmada kullanılan ölçeğin öğrencilerin klinik uygulamalarında rutin olarak kullanılması ve sonuçlarının eğitimcilere sürekli duyurulması,
- Eğitiminin hem sınıf içi eğitimde hem de klinik eğitimde taşıdığı çok önemli roller nedeniyle sürekli hizmet içi eğitim programlarıyla eğitilmesi ve denetlenmesi,
- Bu ölçeğin ileriye dönük olarak kullanılmak üzere yapılacak hazırlık aşamasında aynı kliniğin farklı sınıflardaki öğrenciler tarafından değerlendirilmesi ve tekrar güvenilirlik çalışmasının yapılması,
- Öğrencilerin uygulama yaptığı farklı hastanelerdeki kliniklerin değerlendirilmesinde kullanılmasının sağlanması,
- Hemşirelik Yüksekokulu'nun verdiği eğitim ve mezuniyet sonrası çalışma alanları hakkında lise öğrencilerine tanıtım yapılması ve Hemşirelik Yüksekokulu'na gelen öğrencilerin mesleği bilerek ve isteyerek gelmesinin sağlanması,

önerilmektedir.

ÖZET

Bu araştırma Dunn ve Burnett tarafından geliştirilen, geçerlik ve güvenilirliği saptanan Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'nin, Türkiye'de geçerlik ve güvenilirliğinin tekrar sınılanması, Hemşirelik Yüksekokulu öğrencilerinin klinik öğrenim çevrelerini değerlendirmelerinin incelenmesi, öğrencilerin klinik öğrenim çevrelerini değerlendirmeleri ile öğrencilere ait sosyo-demografik değişkenler; sınıf değişkeni; hemşirelik mesleği ve klinik öğrenim yaşantılarıyla ilgili görüş ve beklentilerinin yer aldığı değişkenler; uygulama yaptığı kliniğe ilişkin değişkenler arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi'nde klinik uygulama yapan, aynı birimde klinik içi rotasyon yapmadan en az 5, en çok 7 yarım gün uygulama yapan olasılıksız örnekleme yöntemiyle seçilen 295 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

Verilerin analizinde iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi, varyans analizi ve güvenilirlik analizi kullanılmıştır.

Öğrencilerin yaşı, sınıfı, mezun olduğu okul, hemşirelik mesleğini tercih sebebi, Hemşirelik Yüksekokulu'nda okumaktan memnun olma durumu, hemşirelik mesleğine kendini uygun görme durumu, ilk klinik uygulamaya çıkmak istediği sınıf, klinik uygulamada tercih ettiği sistem, klinik uygulamada kullanılmasını istediği öğretim yöntem ve teknikleri, klinik uygulamanın kendilerine göre amacı, uygulama yapılacak klinik hakkında açıklama yapılma durumu, uygulamada teorik bilgilerini pratiğe aktarma düzeyleri ile Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'ne verdikleri toplam puan ortalaması arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu saptanmıştır.

Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği'nden elde edilen toplam puan ortalaması 69.30 ± 9.93 'dür. Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0.8221, Guttman Split-half güvenilirlik katsayısı 0.7801, Spearman-Brown güvenilirlik katsayısı 0.7827, I. yarı alpha değeri 0,7197, II yarı alpha değeri 0.7172, iki yarı arasındaki korelasyon 0.6430 olarak bulunmuştur. Ölçeğin, personel öğrenci ilişkileri alt ölçeği için güvenilirlik katsayısı 0.7501, öğretim elemanının sorumlulukları alt ölçeği için 0.7825, hasta ilişkileri alt ölçeği için 0.6563, öğrenci memnuniyeti alt ölçeği için 0.8012, hiyerarşi ve rutinler alt ölçeği için 0.7065 bulunmuştur. Bu veriler doğrultusunda Klinik Öğrenim Çevresi Ölçeği geçerli ve güvenilir bir ölçek olarak saptanmıştır.

SUMMARY

This research was carried out descriptively for the following reasons: to retest the validity and reliability of Clinical Learning Environment Scale in Turkey, which its validity and reliability was determined by Dunn and Burnett; to study the evaluations of school of Nursing students pertaining to clinic learning environments, the socio-demographic variables that belong to evaluation of clinic learning environments of students and to students themselves; the class variability; the variables in which opinions and expectations related to proficiency of nursing and clinic learning experiences take place; the relationship between the variables concerning the clinic in which she is practicing.

295 students who are practicing clinically in Ege University Medicine School Research and Application Hospital and performing half-a-day practice minimum 5, maximum 7 times without doing an internal clinic rotation within the same unit and who were selected by improbable sampling method, constituted the sampling of this clinic research.

In the analysis of the data, the significance test of the difference between two averages, variance analysis and reliability analysis were used.

It was determined that the correlation between the mean total score that they gave to Clinical Learning Environment Scale and age, grade of the students, the schools that they graduated, the reason for preferring nursing proficiency, whether they are happy with attending school of Nursing, whether they think they worth to be in nursing proficiency, the class the first clinic practice to be initiated, the system they preferred in clinic application, the teaching methods and techniques they requested to be used in clinic application, the reason for clinic practice according to their point of view, whether explanation be made about the clinic in which the practice to be done, their level of transfer of the theoretical knowledge into clinical practice.

The mean of the total score obtained from Clinical Learning Environment Scale is 69.30 ± 9.93 . Cronbach Alpha reliability coefficient is 0.8221, Guttman Split-half reliability coefficient is 0.7801, Spearman-Brown reliability coefficient is 0.7827, for Alpha I the half alpha value is 0.7197, for Alpha II the half alpha value is 0.7172, and the correlation between two halves found as 0.6430. The reliability coefficients found are as follows; for personnel student relationships subscale is 0.7501, for education staff responsibilities

subscale is 0.7825, for patient relationships subscale is 0.6563, for student satisfaction subscale is 0.8012, for hierarchy and routines subscale is 0.7065.

In the course of these data, Clinical Learning Environment Scale was determined as a valid and a reliable scale.

KAYNAKÇA

- 1-Abaan S., "Hastanın Eğitim Materyali Olarak Kullanımı: Hasta Hakları, Öğrenci Hakları ve Etik İlkeler", IV. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 10-12 Eylül 1997, Kıbrıs, Çevik Matbaacılık, 1999, 92-96
- 2-Akyolcu N., "Öğrenim Deneyimlerinin Uygulanmasına İlişkin Hedefler", II. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 8-9 Eylül 1988, İstanbul, Hilal Matbaacılık, 103-107
- 3-Anderson E., "Co-Assessment as a Unique Approach to Measuring Students' Clinical Abilities ", Journal of Nursing Education, Vol:29, Num:1, 1990, 42-43
- 4-Aştı N., "Hemşirelik Eğitiminde Öğrenci-Öğretmen İlişkileri", Hemşirelik Bülteni, Cilt:4, Sayı:17, 1990, 51-55
- 5-Atabek T., Taşocak G., "Klinik Eğitimde Farklı Bir Yaklaşım", Türk Hemşireliğinde Yüksek Öğrenimin 40. Yıl Sempozyumu Kitabı, 23/Haziran/1995, Atatürk Kültür Merkezi, E.Ü. Basım Evi, İzmir, 291-299
- 6-Atalay M. ve diğer., "C.Ü.H.Y.O Birinci Sınıf Öğrencilerinin Klinik Uygulama Öncesi ve Klinik Uygulama Sırasında Yaşadıkları Güçlüklerin ve Bu Konudaki Yardım Beklentilerinin Belirlenmesi", III. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 8-10/Eylül/ 1993, İstanbul, İ.Ü. Basım Evi, 403-409
- 7-Atalay M., "Hemşirelik Eğitiminin Hizmetlerin Niteliğine Olan Etkisi", IV. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 10-12 Eylül 1997, Kıbrıs, Çevik Matbaacılık, 1999, 9-10
- 8-Atalay M., Tel H., "Gelecek Yüzyılda Hemşirelikte Lisans Eğitiminin Vizyonu", Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, Cilt:3, Sayı:2, 1993, 47-54
- 9-Atay M., "Eğitimin Hemşirelik Hizmetleri Üzerine İlişkisi", Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, Cilt:12, Sayı:2, 1997, 95-102
- 10-Aygin D., Çınar Dede N., "Hemşirelik Önlisans Öğrencilerinin Kuramsal ve Uygulamalı Derslerde Kullanılan Öğretim Yöntem ve Teknikleri Hakkındaki Düşünceleri", IV. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 10-12 Eylül 1997, Kıbrıs, Çevik Matbaacılık, 1999, 392-397
- 11-Bahçecik N. ve diğer., "Marmara Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin Eğitim İle İlgili Görüş ve Beklentileri", IV. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 10-12 Eylül 1997, Kıbrıs, Çevik Matbaacılık, 1999, 24-29

- 12-Başer G., "Hemşirelik Yüksekokullarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Sosyal Özellikleri, Okulu Tercih Sıralamaları ve Seçme Nedenleri", Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, Cilt:2, Sayı:1, 1995, 11-19
- 13-Başkurt S. ve diğer., "Balıkesir Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Ebelik Bölümü Son Sınıf Öğrencilerine Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Dersi ve Uygulaması Konusundaki Görüşleri İle İlgili Bir Araştırma", Hemşirelik Formu, Cilt:4, Sayı:1, 2001, 26-31
- 14-Bayık A., "Ülkemizde Hemşirelik Eğitiminin Gelişimi ve Öğretime İlişkin Sorunlar", Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, Cilt:7, Sayı:3, 1991, 29-39
- 15-Baykul Y., Eğitimde ve Psikolojide Ölçme: Klasik Test Teorisi ve Uygulaması. ÖSYM Yayınları, Anlara, 2000
- 16-Bayraktar N., "Öğrenci Hemşirelerin Klinik Ortamda Öğrenimlerine Etki Eden Faktörlere İlişkin Düşünceleri", III. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 8-10/ Eylül/ 1993, İstanbul, İ.Ü. Basım Evi, 462-469
- 17-Bilen M., Plandan Uygulamaya Öğretim. Anı Yayıncılık, Ankara, 1999, 176-179
- 18-Birol L., "Hemşirelik Eğitiminde Teorik Bilgi İle Uygulama Arasındaki Farklılık", Türk Hemşireler Dergisi, Cilt:34, Sayı:4, 1984, 3-5
- 19-Canales M., "Clinical Education", Journal of Nursing Education, Vol:33, No:9, 1994, 417-419
- 20-Christman L., "Hemşirelik Uygulamalarını Gelecekte Etkileyecek Sosyal Göstergeler", III. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 8-10/ Eylül/ 1993, İstanbul, İ.Ü. Basım Evi, 4
- 21-Cimete G., "Öğrenci ve Öğretim Elemanı Etkileşimine Yönelik Kalitatif Bir Çalışma", Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, Cilt:2, Sayı:1, 1998, 9-19
- 22-Coşkun A., "Hemşirelik Eğitimi ve Uygulama Alanına Yansımalarından Kaynaklanan Sorunlar", Hemşirelik Bülteni, Cilt:9, Sayı:17, 1990, 27-34
- 23-Çam O., "Hemşirelikte Kişilerarası İlişkiler ve İletişim Konusundaki Eğitime İlişkin Öğrencilerin Görüşleri", Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, Cilt:13, Sayı:1-3, 1997, 44-57
- 24-Çavuşoğlu H., "Hemşire Eğitimcinin Etkili ve Etkili Olmayan Öğretim Davranışları", Türk Hemşireler Dergisi, Cilt:41, Sayı:4, 1991, 25-27
- 25-Çavuşoğlu H., "Hemşire Eğitimcinin Klinik Öğretime İlişkin Sorumlulukları", Türk Hemşireler Dergisi, Cilt:41, Sayı:4, 1991, 21-24
- 26-Çavuşoğlu H., "Öğrenci Hemşirelerin Klinik Performanslarının Değerlendirilmesi", Türk Hemşireler Dergisi, Cilt:43, Sayı:2, 1990, 27-30

- 27-Davies E., "Clinical Role Modelling: Uncovering Hidden Knowledge", Journal of Advanced Nursing, Vol:18,Num:4, 1993, 627-636
- 28-Demirel Ö., Plandan Uygulamaya Öğretme Sanatı. Pegem A Yayınevi, 2.Baskı, Ankara, 2000, 85-90
- 29-Doğan S., Güler H., Buldukoğlu K., "Eğitici Hemşirelerin Klinik Uygulamalar Sırasında Karşılaştıkları Stres Yaratacık Durumlar, Zorlanma Düzeyleri ve Başetme Yolları", IV. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 10-12 Eylül 1997, Kıbrıs, Çevik Matbaacılık, 1999, 210-215
- 30-Dramalı A. ve diğerk., "Eğitimde Bugüne Kadar Yapılan Uygulamaların Çalışma Hayatına Katkısının İncelenmesi", II. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 8-9 Eylül 1988, İstanbul, Hilal Matbaacılık, 52-61
- 31-Duke M., "Clinical Evaluation-Difficulties Experinced by Sessional Clinical Teachers of Nursing: A Qualitative Study", Journal of Advanced Nursing, Vol:23, Num:2, 1996, 408-414
- 32-Dunn S., Burnett P., "The Development of a Clinical Learning Environment Scale", Journal of Advanced Nursing, Vol:22, Num:6, 1995, 1166-1173
- 33-Dunn S., Hansford B., "Undergraduate Nursing Students' Perceptions of Their Clinical Learning Environment", Journal of Advanced Nursing, Vol:25, 1997, 1299-1306
- 34-Dunn S., Thornton R., "The Relationship Between Clinical Education Format and Selected Student Learning Outcomes", Journal of Nursing Education, Vol:34, No:1, 1995, 16-24
- 35-Durmuş B., Kuyurtar F., "Fırat Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Hemşirelik Programı 1. ve 2. Sınıf Öğrencilerinin Kaygı Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi", III. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 8-10/ Eylül/ 1993, İstanbul, İ.Ü. Basım Evi, 453-461
- 36-Durna Z., "Uygulamalı Eğitimin Başarısını Etkileyen Faktörlerin Öğrenci Açısından Değerlendirilmesi", III. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 8-10/ Eylül/ 1993, İstanbul, İ.Ü. Basım Evi, 320-331
- 37-Edmond C.B., "A New Paradigm for Practice Education", Nurse Education Today, Vol:21, Num:4, 2001, 215-259
- 38-Edwards E.J., "Use of Listening Skills When Advising Nursing Students In Clinical Experiences", Journal of Nursing Education, Vol:30, Num:7, 1991, 328-329

- 39-Ekizler ve diğeri., "Hemşirelik Yüksekokullarında Uygulanan Eğitim Modellerinin Öğrenciler ve Öğretim Elemanları Tarafından Değerlendirilmesi", II. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 8-9 Eylül 1988, İstanbul, Hilal Matbaacılık, 88-95
- 40-Ekizler ve diğeri., "İ.Ü Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu'nda İki Farklı Eğitim Modeliyle Öğrenim Gören Öğrenci Gruplarının Başarı Durumlarının Karşılaştırılması", II. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 8-9 Eylül 1988, İstanbul, Hilal Matbaacılık, 96-102
- 41-Eksen M. ve diğeri., "Hemşire, Öğrenci Hemşire, Doktor ve Vatandaşların Hemşirelik Üzerindeki Görüşleri", IV. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 10-12 Eylül 1997, Kıbrıs, Çevik Matbaacılık, 1999, 375
- 42-Erdemir F. ve diğeri., "Öğretim Elemanlarının Klinik Öğretimde Etkilerinin Değerlendirilmesi", IV. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 10-12 Eylül 1997, Kıbrıs, Çevik Matbaacılık, 1999, 270-277
- 43-Erdil F., "Uygulamalı Meslek Derslerinin Öğrenim ve Öğretimi:Öğrenci Gözüyle", III. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 8-10/ Eylül/ 1993, İstanbul, İ.Ü. Basım Evi, 420-431
- 44-Erdoğan N., Oktay S., "Hemşirelik Yüksekokullarında Eğitimin Yönetimi", IV. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 10-12 Eylül 1997, Kıbrıs, Çevik Matbaacılık, 1999, 177-181
- 45-Erkal S., Albayrak A., "Başkent Üniversitesi Dahiliye-Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Dersi Klinik Eğitimi", Hemşirelik ve Ebelik Eğitim Uygulamalarında Kalite Sempozyumu Kitabı, 3-5/Haziran/1998, Sabancı Kültür Sitesi, Kayseri, 226-234
- 46-Fadıloğlu Ç. ve diğeri., "Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin Eğitim Sorunları ve Mesleksel Beklentilerinin Saptanması", I. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 11-12/ Eylül/ 1986, İstanbul, 110-116
- 47-Fadıloğlu Ç., "Türkiye'de Hemşirelik Eğitiminin Fizik Çevre ve Uygulama Alanındaki Sorunları", II. Ulusal Hemşirelik Kongresi Bildirileri Kitabı, 12-14/ Eylül/ 1990, Atatürk Kültür Merkezi, İzmir, E.Ü. Basım Evi, 430-436
- 48-Fadıloğlu Ç., Durmaz A., Şenuzun F., "Klinik Eğitimde Etkin Eğitim ve Uygulama İçin Eğitimciler Hangi Özelliklere Sahip Olmalıdır?", Türk Hemşireliğinde Yüksek Öğrenimin 40. Yıl Sempozyumu Kitabı, 23/Haziran/1995, Atatürk Kültür Merkezi, E.Ü. Basım Evi, İzmir, 163-171

- 49-Fadiloğlu ., Esen A., Akyol Durmaz A., “ ğrenci ve Mezun Hemşirelerin Klinik Uygulamalara İlişkin Beklentilerinin Karşılaştırılması”, IV. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 10-12/ Eylöl/ 1997, Kıbrıs, evik Matbaacılık, 1999, 30-36
- 50-Ferguson S., “The Lived Experience of Clinical Educators”, Journal of Advanced Nursing, Vol:23,Num:4, 1996, 835-841
- 51-Fidan N., Erden M., Eğitime Giriş. Alkim Yayınevi, 1990, Ankara
- 52-Fothergill F., Smith K., "Selecting Clinical Learning Experiences: an Analysis of The Factors Involved", Journal of Nursing Education, Vol:34, No:1, 1995, 37-41
- 53-Gaines S., Baldwin D., “Guiding Dialogue in The Transformation of Teacher-Student Relationships”, Nursing Outlook, Vol:44, Num:3, 1996, 124-128
- 54-Gökebay N. ve diğer., “Hemşirelikte Sürekli Eğitim ve Klinik”, IV. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 10-12 Eylöl 1997, Kıbrıs, evik Matbaacılık, 1999, 294-296
- 55-Görak G., Varol D., Erkman F., “Hemşirelik Yüksekokulu ğrencilerinin Hemşire ğretmenleriyle İlişkilerini Algılayışları ve Bu Algılayışlara Değişik Faktörlerin Etkisi”, IV. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 10-12 Eylöl 1997, Kıbrıs, evik Matbaacılık, 1999, 204-209
- 56-Gross W., Aysse P., Tracey P., “A Creative Clinical Education Model: Three Views”, Nursing Outlook, Vol:41, Num:4, 1993, 156-159
- 57-Hakantürk S. ve diğer., “Klinik Eğitimde ğretim Görevlisi ve ğrenci İzlem Formlarının Önemi”, II. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı,8-9 Eylöl 1988, İstanbul, Hilal Matbaacılık, 74-78
- 58-Hatipoğlu S., "Hemşirelik Uygulamaları İçin Kliniğe çıkan ve İlk Uygulamalarını Yapan ğrenci Hemşirelerin Yaşadıkları Olaylar ve Mesleğe Uyumları", I. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 11-12/ Eylöl/ 1986, İstanbul, 52-59
- 59-....., “Hemşirelik Eğitiminin Sorunları”, Türk Hemşireler Dergisi, Cilt:39, Sayı:4, 1990, 32
- 60-Hovardaoğlu S., Sezgin N., Eğitimde ve Psikolojide Ölçme Standartları. Türk Psikolokları Derneği ve ğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi Yayını, 1997
- 61-İnanç N., “Hemşirelik Eğitiminde Kalite”, Hemşirelik ve Ebelik Eğitim Uygulamalarında Kalite Sempozyumu Kitabı, 3-5/Haziran/1998, Sabancı Kültür Sitesi, Kayseri, 38
- 62-Jacson D., Mannix J., “Clinical Nurses as Teachers: Insights From Students of Nursing Their First Semester of Study”, Journal of Clinical Nursing, Vol:10, 2001, 270-277

- 63-Kanan N., "Bugünkü Sağlık Sisteminde Hemşirenin Sağlık Ekibi İçindeki Rolü", Hemşirelik Bülteni, Cilt:3, Sayı:13, 1989, 33-35
- 64-Kanan N., "Hemşirelik Eğitiminde, Eğitim ve Hizmetin Entegrasyonu", IV. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 10-12 Eylül 1997, Kıbrıs, Çevik Matbaacılık, 1999, 11-12
- 65-Kanan N., Aksoy G., Akyolcu N., "İ.Ü.Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu 4. Sınıf IX.-X. Stajerlik Dönemi Öğrencilerinin Uygulama Alanlarını Seçimlerine İlişkin Bir Çalışma", II. Ulusal Hemşirelik Kongresi Bildirileri Kitabı, 12-14/ Eylül/ 1990, Atatürk Kültür Merkezi, İzmir, E.Ü. Basım Evi, 461-465
- 66-Kapborg L., "Nursing Education in Sweden: Development From Vocational Training to Higher Level Education", Journal of Advanced Nursing, Vol:27, Num:2,1998, 372-378
- 67-Karagöz S., "Hemşirelik Esasları Dersini Alan Öğrencilerin Klinik Uygulamaya İlişkin Değerlendirmeleri", IV. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 10-12 Eylül 1997, Kıbrıs, Çevik Matbaacılık, 1999, 41-46
- 68-Karanisoğlu H., Güler K., Yıldız A., "İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin Sorunları ve Başarı Durumlarını Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi", II. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 8-9 Eylül 1988, İstanbul, Hilal Matbaacılık, 123-131
- 69-Karasar N., Bilimsel Araştırma Yöntemi. Nobel Yayın Dağıtım, 9. Baskı, Ankara, 1999
- 70-Khorshid L., Ulufer F., "Hemşirelik Mesleğini Seçen Öğrenciler Hemşireliği Ne Kadar Biliyorlar?", Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, Cilt:9, Sayı:3, 1993, 21-27
- 71-Kleehammer K., Hart L., Fogel Keck J., "Nursing Students' Perceptions of Anxiety-Producing Situations in The Clinical Setting", Journal of Nursing Education, Vol:29, No:4, 1990, 183-187
- 72-Kotzabassaki S. and et.al., "Nursing Students' and Faculty's Perceptions of The Characteristics of 'Best' and 'Worst' Clinical Teachers: A Replication Study", Journal of Advanced Nursing, Vol:26,Num:4, 1997, 817-824
- 73-Köşgeroğlu N., "Geçmişten Günümüze Hemşireliğin Gelişimini Etkileyen Faktörler; Hemşirelikte Değişim", Sendrom, Cilt:9, Sayı:12, 1997
- 74-Küçükahmet L., Öğretim İlke ve Yöntemleri. Gazi Büro Kitabevi, Ankara, 7.Baskı, 1995, 54-61
- 75-Lee D., "The Clinical Role of The Nurse Teacher: A Review of The Dispute", Journal of Advanced Nursing, Vol:23,Num:6, 1996, 1127-1134

- 76-Manninen E., "Changes in Nursing Students' Perceptions of Nursing as They Progress Through Their Education", Journal of Advanced Nursing, Vol:27, Num:2, 1998, 390-391
- 77-....., Mosby's Medical / Nursing Dictionary, The C.V Mosby Company, 2nd Edition, 1986
- 78-Munt M., "A Model for Clinical Learning Experiences in Integrated Health Care Networks", Journal of Nursing Education, Vol:36, No:7, 1997, 309-316
- 79-Oermann M., "Differences in Clinical Experiences of ADN and BSN Students", Journal of Nursing Education, Vol:37, Num:5, 1998, 197
- 80-Ok Ş., Babacan S., "Gelecekte Hemşirelik Eğitiminden Beklentilerimiz", Türk Hemşireliğinde Yüksek Öğrenimin 40. Yıl Sempozyumu Kitabı, 23/Haziran/1995, Atatürk Kültür Merkezi, E.Ü. Basım Evi, İzmir, 71-79
- 81-Oktay S., "Öğretimin ve Öğretmenin Öğrenci Tarafından Değerlendirilmesi", Hemşirelik Bülteni, Cilt:3, Sayı:13, 1989, 13-27
- 82-Olgun N. ve diğer., "Hemşirelik Öğrencilerine İstendik Uygulama Alanı Yaratma: Okul Uygulama Alanları Arasında Köprü Oluşturmaya Yönelik Akademisyen, Klinisyen ve Öğrenci Hemşirelerin Görüşleri", IV. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 10-12 Eylül 1997, Kıbrıs, Çevik Matbaacılık, 1999, 47-55
- 83-Owen S., "Identifying a Role for The Nurse Teacher in The Clinical Area", Journal of Advanced Nursing, Vol:18,Num:5, 1993, 816-825
- 84-Öner N., Türkiye'de Kullanılan Psikolojik Testler Bir Başvuru Kaynağı. Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 3.Basım, Boğaziçi Üniversitesi Matbaası, 1997, 10-25
- 85-Özaltın G., "Öğrenci Hemşirelerin Teori ve Uygulama Sorunlarını Temel Alan Bir Çalışma", III. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 8-10/ Eylül/ 1993, İstanbul, İ.Ü. Basım Evi, 432-441
- 86-Özcan A., Yazıcı S., Karataş B., "Hastane Uygulamaları Sırasında Öğrenci ve Hemşirelerin Yaşadıkları Anlaşmazlıklar ve Çözüm Önerileri", III. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 8-10/ Eylül/ 1993, İstanbul, İ.Ü. Basım Evi, 411-419
- 87-Özgür G. Karaaslan A., Kılıç M., "Eğitimci Hemşirelerin Uygulamalı Eğitim İle İlgili Görüşleri", Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, Cilt:13, Sayı:1-3, 1997, 33-44
- 88-Özgüven İ.E., Psikolojik Testler. Pdrem Yayınları, 2.Baskı, Ankara, 1998, 83-121
- 89-Pektekin Ç., "Hemşirelikte Uygulamalı Eğitim", I. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 11-12/ Eylül/ 1986, İstanbul, 37-42

- 90-Pektekin Ç., "Hemşirelikte Öğretim -Öğrenim Süreci", Hemşirelik Bülteni, Cilt:9, Sayı:17, 1990, 43-45
- 91-Robertson F.J., Lash Aytekin A., Okumuş H., "Nursing Education in Modern Turkey", Nursing Outlook, Vol:40, Num:3, 1992, 127-132
- 92-Sellappah S. and et al., "The Use of Questioning Strategies by Clinical Teachers", Journal of Advanced Nursing, Vol:28,Num:1, 1998, 142-148
- 93-Sencer M., Sencer Y., Toplumsal Araştırmalarda Yöntembilim. Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, No:172, Ankara, 1978, 511-546
- 94-Severinsson E., "Bridging The Gab Between Theory and Practice:A Supervision Program for Nursing Students", Journal of Advanced Nursing, Vol:27, Num:6, 1998, 1269-1277
- 95-Sümbüloğlu V., Sümbüloğlu K., Biyoistatistik. Hatipoğlu Yayınevi, 7.Baskı, Ankara, 1997
- 96-Sümbüloğlu V., Sümbüloğlu K., Sağlık Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri. Hatipoğlu Yayınevi, 3.Baskı, Ankara, 2000
- 97-Taşocak G., "Hemşirelik Eğitiminde Öğretim Stratejilerine Genel Bakış", IV. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 10-12 Eylül 1997, Kıbrıs, Çevik Matbaacılık, 1999, 3-6
- 98-Temel A., Gömleksiz M., "Hemşirelik Eğitimi Uygulamalarında Ortaya Çıkan Sorunlar", III. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 8-10/ Eylül/ 1993, İstanbul, İ.Ü. Basım Evi, 442-451
- 99-Tezbaşaran A., Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu. Türk Psikologlar Derneği Yayınları, 2. Baskı, Ankara, 1997
- 100-Ulupınar S., Ekizler H., "Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin Okulları İle İlgili Görüşlerine İlişkin Niteliksel Bir Çalışma", IV. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 10-12 Eylül 1997, Kıbrıs, Çevik Matbaacılık, 1999, 188-194
- 101-Ulusoy F., "Nitelikli Hemşirelik Eğitimi İçin Nitelikli Uygulama Ortamı", Hemşirelik ve Ebelik Eğitim Uygulamalarında Kalite Sempozyumu Kitabı, 3-5/Haziran/1998, Sabancı Kültür Sitesi, Kayseri, 52-55 II. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 8-9 Eylül 1988
- 102-Ulusoy F., "Hemşirelik Esasları Dersinin Klinik Uygulamalarında Genç Öğretmenler İçin Bir Rehber", Türk Hemşireler Dergisi, Cilt:37, Sayı:4, 1987, 18-23
- 103-Uyer G., Hemşirelikte Klinik Öğretim. Hatipoğlu Yayınları, Ankara, 1992, 7-23

- 104-Velioğlu P., Hemşireliğin Düşünsel Temelleri. Alaş Ofset Matbaası, İstanbul, 1994, 131-145
- 105-Velioğlu P., "Hemşirelik Eğitiminde Esaslar", II. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 8-9 Eylül 1988, İstanbul, Hilal Matbaacılık,17-26
- 106-Velioğlu P., Hemşirelikte Bilimselleşmeye Doğru. Bozak Matbaası, İstanbul, 1985, 124-125
- 107-Velioğlu P., "Hemşirelik Eğitiminde Temel Kavramlar", Hemşirelik Bülteni, Cilt:3, Sayı:10, 1988, 15-17
- 108-Velioğlu P., Pektekin Ç., "Hemşire Öğretim Elemanları ve Hemşire Öğrencilerin Uygulamalı Eğitimi Algulamaları", II. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 8-9 Eylül 1988, İstanbul, Hilal Matbaacılık, 108-117
- 109-Vural H., Uzun Ş., "Video İle Öğretimin Hemşirelik Yüksekokulu Birinci Sınıf Öğrencilerinin Uygulamalı Çalışmalarına Etkisi: Bir Pilot Çalışma", Hemşirelik Formu, Cilt:4, Sayı:1, 2001, 36-39
- 110-Walton J., "The Changing Environment: New Challenges for Nursing Education", Journal of Nursing Education, Vol:35, No:9, 1996, 400
- 111-Willson-Barnett J. and et.al., "Clinical Support and The Project 2000 Nursing Student: Factors Influencing This Process", Journal of Advanced Nursing, Vol:21, Num:6, 1995, 1152-1158
- 112-Wilson M., "Nursing Student Perspective of Learning in a Clinical Setting", Journal of Nursing Education, Vol:33, No:2, 1994, 81-86
- 113-Wiseman R., "Role Model Behaviors in The Clinical Setting", Journal of Nursing Education, Vol:33, Num:9, 1994, 405-409
- 114-Yalcın S., "Öğrenme ve Öğretme", Türk Hemşireler Dergisi, Cilt:44, Sayı:3-4,1994, 15-18
- 115-Yalın S., "Öğrenci Hemşirelerin Kuramsal Bilgilerinde Uygulama Alanlarına Uygularken Karşılaştıkları Güçlüklerin Saptanması", II. Ulusal Hemşirelik Kongresi Bildirileri Kitabı, 12-14/ Eylül/ 1990, Atatürk Kültür Merkezi, İzmir, E.Ü. Basım Evi, 466-469
- 116-Yazıcı S., Aslan F., "Klinik Sahiplerinin Gözüyle Misafirler: Hemşirelik Eğitimi Uygulama Alanlarındaki Hemşirelerin, Öğrenciler ve Öğretim Elemanlarına İlişkin Düşünceleri", IV. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, 10-12 Eylül 1997, Kıbrıs, Çevik Matbaacılık, 1999, 289-293

EK- I

SORU FORMU (I)

Anket numarası

Gün / Ay / Yıl

1.Doğum Tarihiniz/...../.....

Boyunuzcm

2.Hangi klinikte staja çıkıyorsunuz? (Hastane ve klinik ismini açıkça yazınız)

3.Hangi liseden mezun oldunuz?

- 1) Normal Lise
- 2) Sağlık Meslek Lisesi

4.Kaçıncı sınıftasınız?

- 1) 1 2) 2 3) 3

5.Yaşamınızı geçirdiğiniz en uzun yer neresidir?

- 1)Köy 2)Kasaba
- 3)Kent 4)Büyük Şehir
- 5)Yurt Dışı

6.Annenizin eğitim durumu nedir?

- 1)Okur-Yazar Değil
- 2)Okur-Yazar
- 3) İlkokul
- 4) Orta Okul
- 5) Lise
- 6) Üniversite veya Yüksek Okul

7.Babanızın eğitim durumu nedir?

- 1)Okur-Yazar Değil
- 2)Okur-Yazar
- 3) İlkokul
- 4) Orta Okul
- 5) Lise
- 6) Üniversite veya Yüksek Okul

8.Gelir durumunuz nedir?

- 1)Gelir giderden az
- 2) Gelir gidere denk
- 3) Gelir giderden fazla

9.Şu anda nerede kalıyorsunuz?

- 1)Öğrenci yurdu
- 2)Ailemle-Evde
- 3)Arkadaşlarımla/Tek başıma-Evde
- 4)Akrabamın yanında
- 5)Diğer

10.Hemşirelik mesleğini tercih sebebiniz neydi?

- 1) Mezuniyet sonrası iş bulmak kolay olduğu için
- 2) Ailem istediği için
- 3) Rastlantı sonucu
- 4) Kendi isteğimle
- 5) Aile ortamından uzaklaşmak için
- 6) Diğer (.....)

- 11.Tercihle bulunurken meslek hakkında bilgi sahibi miydiniz? 1) Evet
2) Hayır
- 12.Hemşirelik bitirdiğinizde hangi alanda çalışmak istiyorsunuz? Yüksekokulu'nu 1) Klinik hemşiresi
2) Başhemşire
3) Sağlık Ocağı
4) Sağlık Meslek Lisesi Öğretmeni
5) Akademisyen
- 13.Hemşirelik Yüksekokulu'nda okumaktan ne derece memnunsunuz? 1) Çok memnunum
2) Biraz memnunum
3) Hiç memnun değilim
- 14.Hemşire olarak çalışıyor musunuz? 1) Evet
3) Hayır
- 15.Kendinizi hemşirelik mesleğine ne derece uygun görüyorsunuz? 1)Çok uygun
2)Biraz uygun
3)Hiç uygun değilim
- 16.Sizce ilk klinik uygulamaya kaçınıcı sınıfta çıkılmalı? 1) 1. Sınıfta
2) 2. sınıfta
3) 3. sınıfta
4) 4. Sınıfta
- 17.Yan tarafta klinik uygulama sistemleri yer almaktadır. Klinik uygulamayı bu sistemlerden hangisiyle yapmak istersiniz? 1) Bir dersin tüm teorik konuları anlatıldıktan sonra uygulamaya çıkılır (BLOK SİSTEM)
2) Bir dersin her konusundan sonra o konuya özgü kliniğe uygulamaya çıkılır (ENTEGRE SİSTEM)
3) Uygulamaya çıkmadan önce en önemli bilgiler verilir, kliniğe özgü konular, uygulamayla birlikte anlatılır (KARIŞIK SİSTEM)
- 18.Klinik uygulamada hangi öğretim yöntemi ve tekniklerinin kullanılmasını istersiniz?(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz) 1) Hemşirelik Süreci
2) Gözlem
3) Bireysel Öğretim
4) Grup Öğretimi
5) Örnek Olay Süreci
6) Vaka tartışması

- 19.Yan taraftaki ifadelerden hangilerinin klinik uygulamanın amacı olduğunu düşünüyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)
- 1) Teorik olarak öğrendiğimiz bilgileri, klinik alanda uygulama
 - 2) Hastane ortamını ve çalışma koşullarını görme
 - 3) Hasta-hemşire, hasta-hekim ve sağlık personelinin birbirleriyle ilişkilerini görme
 - 4) Hastalıklar, ilaçlar, ve yeni uygulamalar hakkında bilgi edinme
 - 5) Hastayla iletişim kurmayı ve empati yapmayı öğrenme
 - 7) Diğer (.....)

- 20.Sizin klinik uygulama alanlarından genel olarak beklentileriniz nelerdir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)
- 1)Hastalara yapılan uygulamalara aktif katılma
 - 2)Sağlık ekibi üyelerinin iyi yaklaşımı
 - 3) Hastanelerin fiziki koşullarının (çalışma odası, giyinme -soyunma odası olması vs) iyi olması
 - 4) Yeterli araç-gereç ve malzeme olması
 - 5) Öğretim elemanlarının anlayışlı ve destekleyici olması
 - 6) Araştırma olanaklarının sağlanması
 - 7)Diğer(.....)

EK -II

SORU FORMU (II)

Anket numarası

Gün / Ay / Yıl

Boyunuzcm

1.Doğum Tarihiniz/...../.....

2.Hangi klinikte staja çıkıyorsunuz? (Hastane ve klinik ismini açıkça yazınız)

3.Bu klinik uygulamaya çıkmadan önce 1) Evet
klinik ve uygulama hakkında size açıklama 2) Hayır
yapıldı mı?

4.Cevabınız hayır ise size hangi konularda 1) Klinikte çalışan ekibin (hemşire, hekim,
açıklama yapılmasını istersiniz? (Birden personel) tanıtılması
fazla seçenek işaretleyebilirsiniz) 2) Kliniğin düzenin ve malzemelerin yerinin
gösterilmesi
3) Kantinin ve bireysel gereksinimlerinin
karşılacağı yerlerin gösterilmesi
4) Kliniğin rutin işlemleri, kliniğe özgü işlemler
ve kuralları hakkında bilgi verilmesi
5) Klinik uygulamadaki beklentilerin ve klinik içi
rotasyon planı hakkında bilgi verilmesi
6) Diğer(.....)

5.Uygulama yaptığımız bu klinikte teorik 1) Oldukça yeterli
bilgilerinizi klinik uygulama alanına ne 2) Yeterli
derece uygulayabildiniz? 3) Orta derecede yeterli
4) Yetersiz
5) Oldukça yetersiz

6. Daha önce bu klinikte uygulama yaptınız 1) Evet
mı? 2) Hayır

7. Bu klinik uygulamada nelerden doyum aldınız? (Belirtiniz)

.....

.....

.....

.....

.....

EK-III

CLINICAL LEARNING ENVIRONMENT SCALE

The purpose of this questionnaire is to find out what students think about the *clinical unit as a setting for undergraduate nursing student learning*. Please work through the questionnaire, filling in each and every item by darkening in the relevant column. The columns vary from 'strongly agree' (A) at one extreme to 'strongly disagree' (E) at the other. There are no right and wrong answers - all answers reflect feelings and opinions. Please darken the column which most accurately reflects your opinions. All items refer to the unit on which you are currently placed as a student or have been a student most recently. Try to avoid using the 'undecided' column unless you really cannot agree or disagree.

Strongly agree Agree Undecided Disagree Strongly disagree
A B C D E

You are absolutely assured that the findings of this study will contain no references to identifiable individuals or units. COMPLETE CONFIDENTIALITY IS GUARANTEED.

NB. For the purposes of this survey, CNC will refer to the first level nursing administrator/ senior clinician in charge of a unit/ward.

All items refer to the unit on which you have most recently been a student.

1.	Nursing students learn more from other nursing students on the unit than from the nursing staff.	A	B	C	D	E
2.	Learning aids such as books/articles are available to nursing students on this unit.	A	B	C	D	E
3.	The CNC devotes a lot of her/his time to teaching students.	A	B	C	D	E
4.	Nursing students are expected to obey Registered Nurses' instructions without asking questions.	A	B	C	D	E
5.	The CNC attaches great importance to the learning needs of nursing students.	A	B	C	D	E
6.	The CNC regards the nursing student as a worker rather than as a learner.	A	B	C	D	E
7.	All staff on the unit, from the CNC to the newest student, feel part of a health care team.	A	B	C	D	E
8.	In planning the shift, allowance is made for nursing students to gain the widest possible experience.	A	B	C	D	E
9.	I am happy with the experience I have had on this ward.	A	B	C	D	E
10.	Patient allocation, rather than task allocation, is the practice on this ward.	A	B	C	D	E
11.	The CNC has a teaching program for students on this ward.	A	B	C	D	E
12.	The CNC here was too busy with more important matters to be able to spend time with us.	A	B	C	D	E
13.	There was too much ritual on this ward.	A	B	C	D	E
14.	Nursing care is individualised for each patient on this unit.	A	B	C	D	E
15.	We are generally able to ask as many questions as we want to.	A	B	C	D	E
16.	The CNC does not usually explain instructions coming from a higher level to Registered Nurses.	A	B	C	D	E
17.	This was a good unit for my learning.	A	B	C	D	E
18.	The work I did was mostly very interesting.	A	B	C	D	E
19.	This experience has made me more eager to become a Registered Nurse.	A	B	C	D	E
20.	This was a happy unit for nurses.	A	B	C	D	E
21.	Nursing students' questions were usually answered satisfactorily.	A	B	C	D	E
22.	I did not feel I was treated as an individual, but rather as 'just another student'.	A	B	C	D	E
23.	The patients' needs really are given first priority.	A	B	C	D	E

EK –IV

KLİNİK ÖĞRENİM ÇEVRESİ ÖLÇEĞİ

Açıklama: Bu araştırma hemşirelik öğrencilerinin klinik öğrenim çevresi hakkındaki görüşlerini incelemek amacıyla yapılmaktadır. Bu konuyla ilgili olarak aşağıda bazı ifadeler bulunmaktadır. Sizden istenen, bu ifadeleri dikkatlice okuyup değerlendirmenizdir. Lütfen bu değerlendirmeyi yaparken, sizce en uygun olduğunu düşündüğünüz ifadeyi işaretleyiniz.

Değerlendirmeyi yaparken mümkün olduğu kadar açık ve dürüst olmanız önemlidir. Bu nedenle değerlendirmeyi, istediklerinize veya bekleediklerinize göre değil şu anda klinik öğrenim çevresini nasıl görüyorsanız ona göre yapınız.

	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1. Hemşirelik öğrencileri klinikte, klinikteki hemşirelerden daha çok kendi arkadaşlarından öğreniyorlar.	()	()	()	()	()
2. Bu klinikte öğrencilerin kullanabileceği kitap, makale gibi öğrenmeye yardımcı kaynaklar mevcuttur.	()	()	()	()	()
3. Sorumlu öğretim elemanı zamanının çoğunu öğrencilerin öğretimi için kullanıyor.	()	()	()	()	()
4. Hemşirelik öğrencilerinin soru sormaksızın klinikte çalışan hemşirelerin tüm istemlerini yerine getirmesi bekleniyor.	()	()	()	()	()
5. Sorumlu öğretim elemanı hemşirelik öğrencilerinin öğrenim gereksinimlerine büyük önem veriyor.	()	()	()	()	()
6. Sorumlu öğretim elemanı hemşirelik öğrencilerini bir öğrenciden çok bir çalışan olarak görüyor.	()	()	()	()	()
7. Sorumlu öğretim elemanından en yeni öğrenciye kadar klinikteki bütün elemanlar, kendilerini sağlık bakım ekibinin bir parçası olarak hissediyorlar.	()	()	()	()	()

8. Klinik uygulama saatlerinin planlanması hemşirelik öğrencisinin mümkün olan en fazla deneyimi kazanmasına izin verilecek şekilde yapılıyor. () () () () ()
9. Bu klinikte kazandığım deneyimlerden memnunum. () () () () ()
10. Bu klinikte iş paylaşımından çok hasta paylaşımı uygulanıyor. () () () () ()
11. Sorumlu öğretim elemanın öğrenciler için bu klinikte rotasyon programı dışında bir öğretim programı vardı. () () () () ()
12. Sorumlu öğretim elemanı stajda bizimle ilgileceği yerde kendince çok daha önemli işlerle meşguldü. () () () () ()
13. Bu klinikte çok fazla rutin iş var. () () () () ()
14. Bu klinikte her hasta için bireyselleştirilmiş hemşirelik bakımı veriliyor. () () () () ()
15. Biz öğrenciler genellikle istediğimiz kadar soru sorabiliriz. () () () () ()
16. Bu klinik benim öğrenimim için iyi bir birimdi. () () () () ()
17. Yaptığım işler genellikle ilginçti. () () () () ()
18. Stajda edindiğim deneyimler hemşire olmak için beni daha fazla heveslendirmiştir. () () () () ()
19. Bu klinikte hem hastalar hem de hemşireler mutluydu. () () () () ()
20. Bu klinikte sorularımız genellikle tatminkar bir şekilde cevaplandırılıyor. () () () () ()
21. Bana bir birey olarak değil, tüm diğer öğrenciler gibi davranıldığımı hissettim. () () () () ()
22. Bu klinikte gerçekten hastaların gereksinimlerine öncelik veriliyor. () () () () ()

ÖZGEÇMİŞ

1974 yılında Aydın-Söke' de doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Söke' de tamamladı. 1992 yılında E.Ü.Hemşirelik Yüksekokulu' nda lisans eğitimine başladı. 1996 ile 1998 yılları arasında Pamukkale Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi' nde hemşire olarak çalıştı. 1997 yılında E.Ü.Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Esasları ABD' nda yüksek lisansa başladı. 1998 yılında E.Ü.Hemşirelik Yüksekokulu'na Araştırma Görevlisi olarak atandı. Halen yüksek lisans tez çalışmasına devam etmekte ve Ege Üniversitesi İzmir Atatürk Sağlık Yüksekokulu'nda Araştırma Görevlisi olarak çalışmaktadır.

E.Ü. FÜZÜLKÖRALTIN KURULU
YOKUMANTASYON MERKEZİ